

Bendrinės lietuvių kalbos žodynas

8 dalis: **G (Gižai-gvinėjietiškas)**

LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTAS
VILNIUS, 2019

Redaktorių kolegija:

dr. Danutė Liutkevičienė (vyriausioji redaktorė), dr. Gertrūda Naktinienė, dr. Ritutė Petrokienė, Dovilė Svetikienė, dr. Klementina Vosylytė, doc. dr. Jolanta Zabarskaitė

Programuotojas:

Vikis Satkevičius

Bendrinės lietuvių kalbos žodynas yra nuolat pildomas, pastebėtos korektūros klaidos taisomos.

Šiame leidinyje pateikiama 8-os dalies (Gižai-gvinėjietiškas) 2019-11-21 versija.

Naujausią žodyną versiją rasite internete bkz.lki.lt

ISBN 978-609-411-242-3 (8 dalis)

ISBN 978-609-411-107-5 (bendras)

© Laimutis Bilkis, Violeta Černiutė, Anželika Gaidienė, Aurelija Griténienė, Erika Jasionytė-Mikučionienė, Ona Kažukauskaitė, Danutė Liutkevičienė, Daiva Murmulaitytė, Gertrūda Naktinienė, Milda Norkaitienė, Ritutė Petrokienė, Lijana Puzinienė, Vilija Sakalauskienė, Dovilė Svetikienė, Zita Šiménaitė, Klementina Vosylytė, Jolanta Zabarskaitė

© 2012–2019 Lietuvių kalbos institutas

Gižai dkt. dgs. (4)

kaimas Vilkaviškio rajone: *Peř Gižus tēka upēlis.*

gýžalas dkt. (3^b)

šnek. sugižęs gérimas (pienas, alus, sultys): *Šītas alūs jaū gýžalas, negérk. Āš tō gýžalo nē úostyti nenoriu! Nejsižečisk, bêt kažkoks gýžalas tās tāvo výnas. Kiek dár tāq gýžalq srēbsit?!*

giženti, gižēna, gižēno vksm.

(ką) skaudėti, peršteti: *Gižēna gérkle.*

gižiai prv.

→ gižus 4: *Gižiai atsākē [atréžē]. Gižiai sukikēno [nusišypsójo].*

gižimas dkt. ppr. vns. (2)

→ gižti: *Pieno gižimas.*

gižliai prv.

→ gižlus 2: *Ji gižliai žvelgē jám pavýmui.*

gižlumas dkt. ppr. vns. (2)

→ gižlus 2: *Ikyréjai tuō sàvo nuolatiniù gižlumù.*

gižlùs, gižlì bdv. (4)

1. vis nepatenkintas, suniuręs, aikštingas: *Šiōs merginos greitai jsižeidžia, gižlios, piktos. Sù tókiu gižliù žmogumi bendráuti nesinori. Užsiiñk kuō nórs, bē dárbo daraissi gižlì.*

2. būdingas suniurusiam, aikštingam, vis nepatenkintam žmogui: *Gižlùs tónas. Gižlì núotaika. Kō tu kalbi sù manimì gižliù balsù?*

gižteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gižteléti: *Pienq ragavaū priēš vālandq, nèt menkiáusio gižteléjimo nebùvo.*

gižteléti, gižtelē (gižteléja), gižteléjo vksm.

kiek sugižti, apgižti: *Šiañdien pienas jaū gižteléjės.*

gižti, gýžta, gižo vksm.

darytis gižiam (pradėjus rūgti): *Šilumojè pienas [sulà] greit gýžta.*

gižumas dkt. (2)

1. → gižus 1: *Pieno [alaüs] gižumas.*

2. → gižus 2: *Gižumas ilgám liko burnojè iř niēkaip neišsivadéjo.*

gižus, giži bdv. (4)

1. prarūgęs, surūgęs: *Giži sulà [sriubà]. Vénk gižaūs maisto. Pìlk lauk tāq gižų āly.*

2. pridusęs, pridvisęs, prismirdęs, prišvinkęs: *Plūsteléjo gižus kvāpas. Oras atsidavé gižiù, keistq nērimq kēliančiu kvapù.*

3. suniuręs, vis nepatenkintas; sin. gižlus: *Prastai sù gižiù žmogumi gyvénti.*

4. būdingas suniurusiam, vis nepatenkintam žmogui: *Giži grimasā. Pakláusé sù gižià šypsenélè lúpose. Ji taī pasākē gižiù balsù. Jū kalbà búdavo giži, dygi iř kandì.*

gladiātorius dkt. (1)

senovės Romoje – vergas ar karos belaisvis, kuris amfiteatro arenosje kovėsi dvikovoje žiūrovų pramogai: *Gladiātorių mokyklà. Pasmerkti pralaimėjusį gladiātorių miřčiai. Gladiātoriai kovójo amfiteātrų arènose tarpùsavyje arbà sù laukiniai žvérini, kôl vienas iš kovótojų žúdavo.*

Gladiātoriai tāpdavo vergai, kāro belaīsviai, nusikalēliai, mižtininkai. Gladiātorių kautynės [kovas] reīgē imperātoriai.

gladiolē dkt. (2)

šnek. KARDELIS: Auginti gladiolēs.

glagòlica dkt. (1)

GLAGOLIKA: Vartoti glagòlicq.

glagòlika dkt. (1)

vienas iš dviejų senovės slavų raidynų, sukurtas graikų rašto pagrindu: *Glagòlika nuō kirilicos skiriiasi raīdžių jmantrumū iř puošnumū.* • plg. kirilika.

glaistas dkt. (4)

1. kietėjanti masė plyšiams, nelygumams užtepti, paviršiui prieš dažymą išlyginti:

Purškiamasis glaistas. Smulkiagrūdis [stambigrūdis] statýbinis glaistas. Grindū [langū, apsauginis] glaistas. Molio [aliējinis, klijinis] glaistas. Glaistū gamyba. Piškti glaistą pàruoštq [milteliais]. Pirmiáusia glaistū užpildomi didžiáusi nelygūmai. Nuglaistytí pavišti glaistū.

2. konditerijos pusgaminis iš maistinių riebalų, cukraus ir kitų priedų, skirtas maisto produktų paviršiams padengti: *Baltúoju glaistū gláistyta varškēs sūrelis.*

glaistiklis dkt. (2)

įrankis glaistyti: *Glaistiklis sù medinè rañkena. Išlýginkite māsę glaistikliù.*

gláistymas dkt. ppr. vns. (1), **glaistymas** (1)

1. → glaistyt 1: *Skyliū gláistymas.*

2. → glaistyt 2: *Betono pavišiaus gláistymas. Sienu iř lubų gláistymas. Peř šiā saváitę baigsiime gláistymo dárbus.*

3. → glaistyt 3: *Törtu gláistymas glājumi [šokoladū].*

4. → glaistyt 5: *Konfliktu [nesutarimū] gláistymas.*

gláistininkas, gláistininké dkt. (1), **glaistininkas, gláistininké** (1)

GLAISTYTOJAS 1: Igūdės gláistininkas.

gláistytı, gláisto, gláistē vksm., glaistýti, glaistō, glaistē

1. (ka) glaistu lipinti, pildyti, taisytu, užtepti (plyšius, nelygumus): *Gláistytı skylès [plyšiùs, tárus, jtrükimùs].*

2. (ka) tepant glaistu lyginti, dailinti paviršiu: *Reikēs tinka gláistytı. Meistrāi gláisto siénas.*

3. (ka, kuo) tepant ant viršaus puošti, skaninti: *Šokoladù gláistytı varškēs sūreliai sù aviētemis. Gláistytı džiovinti abrikòsai. Gláistytı griliāziniai saldañiniai.*

4. (ka, kuo) glostant lyginti, daryti glotnų: *Gláistytı délnu dúonos kēpalq (prieš kepat). Neatitráukdamas akiū nuō veidrodēlio jis gláistē pláukus rankà, vilgē vándeziu.*

5. (ka) šalinti taikant (nesutarimus): *Jis výkusiai gláistē asmeniniùs bendradařbių nesutarimùs.*

gláistytojas, gláistytoja dkt. (1), **glaistýtojas, glaistýtoja** (1)

1. glaistymo (sienų, lubų) specialistas: *Dažýtojas-gláistytojas (ir dažo, ir glaisto). Ímonei reikalingi gláistytojai, dažýtojai. Gláistytojos jaū baigē sàvo dárba.*

2. kas glaisto (nesutarimus ir pan.); sin. taikytojas: *Ji yrà geriáusia konfliktu gláistytoja.*

glājus dkt. (2)

lygi, blizgi masė iš cukraus ir kitų priedų kepinio paviršiui padengti: *Torto [kèkso, sausañnių] glājus. Aplíeti glājumi.*

glamōnė dkt. (2)

meilės, prieraisumo, švelnumo rodymas glaudžiant prie savęs apkabinus, glostant galvą ar kitą kūno dalį: *Výro iř móters glamōnės. Prisimiñti [atsiliëpti į] švelniàs [kárštas, sáldžias] mylimōsios glamonės. Vaikui reikia mamōs glamōnių.* | prk.: *Véjo glamōnė. Mégautis rudeninės saulutės glamōnémis.*

glamonéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ glamonéti: *Kūdikio glamonéjimas.* | sngr.: *Glamonéjimasis viešojè viētoje.*

glamonéti, glamonéja, glamonéjo vksm.

(kā) rodyti meilę, prieraisumą, švelnumą glaudžiant prie savęs, glostant galvą ar kitą kūno dalį, myluoti: *Glamonejančios rañkos. Mótina vaiką buciúoja iř glamonéja.* | prk.: *Sáulé glamonéja pirmūosius želmenelius. Klausauši šírdi glamonéjančių melòdijų.* | sngr.: *Karštaï glamonétis.*

glamūras dkt. (2)

ppr. perdėtai prabangus, prašmatnus įvaidis, stilius: *Dabartinéje visuomenéje glamūras įsigali kaip prašmatnūmas, žvilgesys, prabangùs gyvénimas, popkultūros spindesys, áukšto lýgio kičas. Visas glamūro gróžis iř visas jõ siaubas – vienojè parodojè: portrétais blizgūciuose, rémai iš káilio iř koliāžas sù reklāminiais šūkiais.*

glamūrinis, glamūriné bdv. (1)

kuriams būdingas glamūras, susijęs su glamūru: *Glamūrinis žurnalo viršelis. Glamūriniai madōs iř gyvénimo standártai. Glamūrinis stilius interjerè atródo prabangiai iř elegantiškai.*

glámžymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → glamžyti 1: *Pôpieriaus glámžymas. Apsaugōs nuo glámžymo rezimas* (apie skalbyklę).

2. sngr. → glamžyti 2 sngr.: *Audinys atsparùs glámžymuisi. Šiõ áudinio nepirkau dël jõ glámžymosi. Drabùžio glámžymaqsi mázina į siûlès jsiútos tvirtēsnés juostēlés.*

3. vulg. sngr. → glamžyti 3 sngr.: *Viešojè viētoje gálima apsieiti bë glámžymosi iř kitókių vulgarybìų.*

glámžyti, glámžo, glámžé vksm.

1. (kā, kame) daryti nelygū, netiesų spaudant pirštais, rankomis (ppr. audinj arba popierių); sin. lamdyti: *Pôpierių [suknélę, stáltiesę] glámžyti. Kai jis jáudinasi, glámžo kepürę. Vaikas sáujoje glámžé banknotą.* | neig. (ko): *Stipriai negrēžk, neglámžyk megztinio.*

2. sngr. turéti ypatybę raukšlėtis (apie audinj); sin. lamdytis: *Medvilniniai [lininiae] audiniai labai glámžosi. Sintétiniai audiniai nesiglámžo.*

3. (kā) vulg. glamonéti, glébesčiuoti, myluoti: *Jis igéręs glámžydavo panelès.* | sngr.(kame): *Koridoriuje glámžesi dvi porēlės.*

glamžumas dkt. ppr. vns. (2)

→ glamžus: *Lininių audinių glamžumas. Šiē audiniai pasižými glamžumù. Kai sumázinti áudinio glamžumą?*

glamžuoti, glamžuoja, glamžávo vksm.

žem. (kā) glamonéti, glébesčiuoti, myluoti: *Glamžuoti merginą. Senelis glamžuodavo vaiką.* | sngr. (kame): *Jiē glamžuoja patámsyje.*

glamžùs, glamžì bdv. (4)

toks, kuris lengvai glamžosi (apie audinj): *Glamžì mēdžiaga. Glamžùs líetpaltis [audinys]. Dėvēti glamžius drabužius [glamžiaīs drabužiaīs].*

glaudéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ glaudēti: *Šių valstýbių sántykių glaudéjimas.*

glaudės dkt. dgs. (2)

vyriškos, labai trumpos, prie kūno prigludusios maudymosi ar apatinės kelnaitės: *Apsimáuk glaudės!*

glaudéti, glaudéja, glaudéjo vksm.

darytis glaudesniams, artimesniams: *Glaudéjantys ryšiai tařp įvairių mókslo sričių. Glaudéja konservātorių iř socialdemokrātu bendradarbiavimas.*

glaudimas dkt. ppr. vns. (2), **glaudimasis** sngr. (1)

1. → glausti 1: *Kūdikio glaudimas priē savęs.* | sngr.: *Vaiko glaudimasis priē mótinos.*

2. → glausti 2: *Sparnų glaudimas.*

3. → glausti 3: *Gyvūnų glaudimas.* | sngr.: *Glaudimasis seseš namuosè.*

glaudyn prv.

→ glaudus 3: *Tař madà – kélnes vis glaudyn, marškiniai trumpyn, plaukai piestù.*

glaudinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → glaudinti 1: *Važdo [gařso] glaudinimas. Glaudinimo sántykis. Juō didėsnis glaudinimo láipsnis, tuō glaudinimas ilgiau užtruñka.*

2. → glaudinti 2: *Kalbōs glaudinimas.*

3. → glaudinti 3: *Sántykių sù kitomis valstybēmis glaudinimas.*

glaudinti, glaudina, glaudino vksm.

1. (kā) kompiuterijoje – pertvarkyti duomenis taip, kad jie užimtų mažiau vietas atmintyje: *Glaudinami iř elektroniniu paštū pérsiunčiami dūomenys. Algorītmas yrà skìrtas spalvotoms iř nespalvotoms nûotraukoms glaudinti.*

2. (kā) daryti glaustą, glaustesnį kiekio, apimties atžvilgiu, sutraukti: *Glaudinti tèkstq.*

Redagúodamas tekstus áutorius sãkinius glaudina, trum̄pina.

3. daryti glaudų, glaudesnį, artimesnį: *Glaudinti valstýbių bendradarbiavimq. Glaudinti sántykius tař šaliq. Glaudinami ryšiai sù šių regionų gyvéncojais.*

glaudytis, glaudosi, glaudési vksm.

sngr. (apie ką, aplink ką) glaustis, glaustyti: *Katē glaudosi aplink [apiē] kójas.*

glaudumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → glaudus 1: *Šių mëdžių lágos pasižými vertikaliu glaudumù.*

2. → glaudus 2: *Rúpintis sociálinių ryšių glaudumù. Valstýbių ekonòminio bendradarbiavimo glaudumas. Krìzës metù pártijos gretų glaudumas anaiptol nesumažéjo.*

3. → glaudus 4: *Né kiek nesimåto jös móteriško gerùmo, glaudumo. Intymu jū glaudumq jaū iř kolègos ìma pastebéti.*

glaudùs, glaudì bdv. (4)

1. esantis labai arti vienas prie kito, be tarpų: *Glaudžios grëtos [feilës]. Stovéti glaudžiu bûreliu.*

2. susijęs su kuo draugystës, giminystës ir pan. artimais ryšiais: *Glaudùs ryšys [bendradarbiavimas]. Glaudùs sántykių [saítai]. Tařp mûsų užsimezgë glaudì draugysté.* | aukšt.: *Ieškótis glaudesnių ryšių. Glaudinės sémis nesù mäciusi.*

3. prigludęs prie ko, aptemptas: *Glaudùs drabùžiai.*

4. lipšnus, meilus, malonus: *Glaudùs vaikas. Glaudì kaip katē (labai glaudi). Glaudùs veřsis dvi kárves žìnda (flk.).*

glaūdžiai prv.

1. → glaudus 1: *Glaūdžiai sustatýti staliūkai [automobiliai]. Glaūdžiai sučiáuptos lúpos (kietai). Kitì bégikai glaūdžiai priartéjo priē lýderio (visai arti).* | aukšt.: Reikétų glaudžiaū supinti kopàs sáugančias šakàs.

2. taip, kad yra glaudus, artimas ryšys: *Glaūdžiai bendradarbiáuti. Kolègijos bùvo glaūdžiai susíjusios sù universitetù.* | aukšt.: Seniūnai padës glaudžiaū subùrti káimų bendrúomenes.

3. → glaudus 3: *Švelnùs šilkas glaūdžiai àptempé líemenij.* | aukšt.: Šitos kélnès dár glaudžiaū àptemptos.

glaukomà dkt. (2)

akių liga, kuriai bùdinga padidéjës akispùdis ir tolydžio silpnéjantis regéjimas: *Siřgti glaukomà. Lietuvòs glaukòmos draugijà.*

glaustai prv.

→ glaustas 2: *Pérskaitykite iř glaustai atpàsakokite tèkstq.* | aukšt.: Dël laiko stokòs prašytume kalbéti kiek jmànama glausčiaū.

glaustas, glaustà bdv. (4)

1. suglaustas, suspaustas; sin. glaudus: *Glaustos šàkos. Glaustà rašýsena.*

2. sutrauktas, neišplétotas; sin. trumpas: *Glaustas keliònés apràsymas [pàsakojimas, àprašas]. Glaustì konspèktai.* | aukšt.: Pérrašiau anotaciq – jiems reikéjo glaustesnès. | aukšč.: Šis pavyzdys pàts glausčiáusias.

glaustašákis, glaustašákè bdv. (2)

turintis glaustas šakas: *Glaustašáké èglé. Gimnàzijos kiemè pasodìnome kelìs glaustašakiùs qžuoliukùs.*

glaûsti, glaûdžia, glaûdë vksm.

1. (kà, prie ko) daryti, kad glustù, liestus; sin. šlieti: *Vaïkas glaûdë prië krùtinës šuniùkq. Jìs glaûdë prië lúpu šaltq stìklq. Glaûsk aùsj prië šito aparato. Mótina víena rankà baûdzia, kità glaûdžia (flk.).* | sngr. (prie ko): Vaïkas glaûdžiasi prië mótinos. Nesiglaûsk prië síenos. | prk.: Prië miestelio glaûdési kéljos trôbos.

2. (kà, su kuo) dëti, artinti vieną prie kito: *Tévas glaûdžia Sìmq sù Linù, kôl susìduria jû pakaušiai. Gañdras išskleidžia iř vél glaûdžia sparnùs.* | prk.: Žvarbiùs Vélinių véjas arčiau víenas kito glaûdë susiriñkusius.

3. (kà) teikti, duoti pastogę, prieglobstj, išlaikymą: *Tévaï glaûdë padègelius. Žmónës prisìmena, kaip glaûdë iř globójo iš tarýbinës kariúomenës pabégusius kareiviùs.* | prk.: Rûmù pàstatas laikinai glaûdë kraštótyros muziejaus filialq. | sngr. (pas kà, kame): Jaunà šeimà dabař glaûdžiasi pàs dëdë dviejù kambariù butè. Láiptinéje glaûdési benàmë katé.

◊ **glaûsti gyvâtë ùžantyje** rùpintis žmogumi, kuris po to atsilygina bloguoju: *Pasiródo, glaûdžiaū gyvâtë ùžantyje: priémiau jàq, kai mìré tévaï, sùteikiau puikiáusi q išsilàvinimq, myléjau iř lèpinau, iř štaï kaip jì mán atsimóka!*

glaûstymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → glaustyti 1: *Vaïko glaûstymas.* | sngr.: Jaukùs katës glaûstymasis apië kójas. Mùms trûksta artûmo, glaûstymosi, apsikabinimû, laikymosi ùž rañkų.

2. → glaustyti 4: *Ausû glaûstymas.*

glaustiniš, glaustinè bdv. (2)

glaustas, susiglaudžiantis, susieinantis, suartéjantis: *Ugniajagesiáms gélbètojams tèko panaudóti glaustiniš kópècias. Glaustiniùs lèšiùs dár gâlima vadìnti kontäktiniaiš lèšiaiš.* • ant. skleistinis.

glaustinùkas dkt. (2)

kūdikių drabužis, susegamas šone ar tarp kojų: *Jei vėsù, kūdikj reñkite glaustinukù ilgomis rankovémis. Turiù kelis ekologiškos mēdvilnés glaustinukùs.* • plg. smélinukas.

glaustinùkè dkt. (2)

1. vientisas aptemptas, liemenj ir sédmenis dengiantis moteriškas drabužis: *Mégstu devéti liékninamqj glaustinukè.* Nusipirkaū dvì elästines glaustinukès ilgomis rankovémis. • plg. triko.

2. **GLAUSTINUKAS:** Glaustinukè kūdikiui iš ekologiškos mēdvilnés.

glaustýti, glausto, glaüsté vksm.

1. (kà, prie ko) ne kartą glausti (1 r.): *Šuniùkas meilùs, galì glaustýti jì prië savës kiek nòri. Mamà glausto vaïkà prië krütinès, mylúoja.* | sngr. (prie ko, apie kà): *Užúodusios žuvj, kâtës ìma glaustytis šeiminiñkei prië kójų [apië kójas].* | prk.: *Jì dabař prië manës glaüstosi kaip katë.*

2. sngr. (i kà, prie ko, ko) ne kartą remtis; sin. ramstyti: *Sälé bùvo pilnà, daug kám teko atsiséstí añt láiptų, glaustytis į sienas [prië sieny].* 3. sngr. (pas kà) turéti pastogę, prieglobstj, išlaikymą: *Mirùs téváms, našlaitis glaüstési pàs gímunes.*

4. ne kartą skliausti; sin. skliaustyti: *Kiškis [arklýs] ausìs glausto.*

glaustùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → glaustas 1: *Krúmai skìriasi aukštumù, glaustumù beiž atžalùj skaïčiumi.*

2. → glaustas 2: *Kalbòs [stiliaus] glaustùmas. Glaustumo sumetimais paminésiu trùs pagrindiniùs dalykùs. Júsù komentàrai išsiskiria glaustumù.*

Glázgas dkt. vns. (2)

miestas Škotijos pietvakariuose: *Pasaulinis fantàstikos mègėjų suvažiavimas Glazgè. Sesuõ studijúoja Glázgo universitetè.*

glazûrà dkt. (2)

į stiklą panaši masë, kuria plonu sluoksniu aptraukiami keraminiai arba metaliniai dirbiniai: *Čérpių glazûrà. XVI a. pradžiojè keràmikos meistraï pradéjo deñgti dìrbinius glazûrà.*

glazûrâvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ glazûruoti: *Keràmikos glazûrâvimas. Keràmikos dirbuvèse susipažìnome sù lìpdymu, dekorâvimu, glazûrâvimu.*

glazûrúoti, glazûrúoja, glazûrâvo vksm.

(kà) dengti glazûros sluoksniu: *Glazûrúoti žìdinio kokliùs. Išdegtos švilpynës glazûrúojamos.*

glazûrúotojas, glazûrúotoja dkt. (1)

glazûravimo specialistas: *Keràmikos glazûrúotojas turi išmanýti procès technologijq.*

Glazûrúotoja gàminius nupurškia skýsto stiklo iř spałvq suteikiančio pigmeñto mišiniu.

glažùté dkt. (2)

pievų, dirvonų ir dekoratyvinis augalas baltais žiedeliais (*Cerastium*): *Pilkì glažùcių kiliméliai dêra sù žemañgiais katiléliais. Glažùtemis apsodinti alpinariumai.*

glébèlis dkt. (2)

dem. glébys 2: *Glébèlis šiено ſiaudûj.* Žmečiau į krósnj dù glébeliùs málky.

glébeschiâvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ glébeschiuoti: *Pérdetas vaïko glébeschiâvimas iř mylâvimas.* | sngr.: *Kárštas glébeschiâvimas negarantúoja ilgûj sántykių.*

glēbesčiúoti, glēbesčiúoja, glēbesčiāvo vksm.

(kä) apkabinus imti į glēbj; sin. glēbiuoti, myluoti: *Nugalétoj q visi svéikina iř glēbesčiúoja. Senēliai glēbesčiāvo seniai matytus anukus.* | sngr.: *Põ rungtynių krēpšininkai glēbesčiāvosi.*

glebiai prv.

be jégos, be energijos: *Glebiai, bē aistrōs sušóktas tángo. Jis glebiai spūstelėjo rañkq. Sesuō staigà glebiai susmuko añt kédës. Kažkaip glebiai žaïdžia mûsų kománda.*

glēbinis, glēbiné bdv. (2)

rankomis, glēbiu apkabinus paimamas: *Glēbinis r̄astas. Glēbiniùs pušq kamienus puošia sâmanos.*

glēbinti, glēbina, glēbino vksm.

1. (kä) daryti, kad glebtu (1 r.), netektu standumo: *Glēbini raūmenis nustójęs sportuoti.* | neig.

(ko): *Neglēbink géliq sâulęje.*

2. (kä) daryti, kad glebtu (2 r.), netektu žvalumo: *Kařstis glēbino turistus.* 3. (kä) silpninti dvasią, ryžtą, kovingumą: *Sótus gyvénimas žmögų glēbina.*

glēbýs dkt. (4)

1. apkabinimas rankomis, apkabinama rankų padëtis: *Iñk [stvérk] į glēbį iř nèskis. Ašaródama ji púolé mán į glēbį. Nëša lapùs diðeliu glēbiù. Gëra iř saugù mamòs glēbyjè.*

2. apkabinus paimamas ko nors kiekis: *Málkas nêšeme glēbiai. Glēbiùs knygų pérnešeme į naujas bibliotèkos pâtalpas.*

3. labai daug, daugybè: *Jaū bùs glēbýs mêtų nuo tōs dienôs. Turiù glēbį gerų naujienų. Glēbiùs pinigų į remontuojamą bùtq sukišome. Véjas glēbiai sniègq [sniègo glēbiùs] sváido.*

glebnaí prv.

→ glebnas 2: *Glebnaí atródanti véido óda.*

glēbnas, glebnà bdv. (4)

1. **GLEBUS 1:** *Glēbnas kúnas. Glebnà rankà [plâštaka]. Glebni daigaî [ügliai, žiedai].* | aukšt.: *Glebnesniùs dáigus išróviau iř išmečiau.* | aukšc.: *Gélininkés rañkose atgýja glebniáusi augalai.* • ant. tvirtas.

2. **GLEBUS 2:** *Pirmieji ligôs pôzymiai – áugalo lâpai ìma darýtis glebni, pràdeda rudúoti.* • ant. stangrus.

glebnùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → glebnas 1: *Áugalo glebnùmas.* | prk.: *Sumânymas sužlugo dël idéjos glebnùmo.*

2. → glebnas 2: *Ódos glebnùmas.*

glebnùs, glebni bdv. (4)

1. **GLEBNAS 1:** *Balkonè sudýgo bañganos iř glēbnios petùnijos.*

2. **GLEBNAS 2:** *Glēbnùs maišelialai paakiuosè atsirañda nuo nesaikìngos mitýbos.*

glēbti, gleñba, glēbo vksm.

1. (nuo ko) netekti standumo, pradëti vysti; sin. gležti, lépti: *Nuô sâulës glēbo augalû lâpai. Sénos lêpshës gleñba. Geriáusiai senéjimo procèsq atspiñdi óda – jì gleñba, výsta, papilkéja, prarañda lygùmq, raukšléjasi.*

2. (nuo ko) darytis neveikliam, be jégų; sin. silpti, geibti, leipti: *Nuô kaitrōs poilsiautojai [pjovéjai] gleñba.*

glébti, glébia, glébē vksm.

(kä, kuo) imti į glēbj; sin. globti, apkabinti: *Mótina rañkomis glébē vañkq. Glébiai glébk šiënq.*

glebūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → glebus 1: *Nemalonūs padúodamos rañkos glebūmas.* | prk.: *Žmõgui nepridera dvåsios glebūmas.*

2. → glebus 2: *Numêtę daūg svôrio, īmame skýstis ódos glebûmu.*

glebùs, glebi bdv. (4)

1. neturintis stiprumo, jégos, atsparumo, ištvermës; sin. silpnas, gležnas: *Padaugejø sirguliuojančių, glebių vaikų.* Jis glebiomis sàvo kójomis bùvo bežengijs këletq žiñgsnių. Måno rañkos bùvo báltos iř glebios inteligeñto rañkos. | aukšt.: Atvežtinés gélés dažnaï bûna glebèsnés už viëtines, reikalauja ypatìngos priéžiūros. | prk.: *Glebi kovà pô krepšiù (sport.).*

2. netekës standumo: *Gélés lâpai pasidârē glebùs, susiraîtę, rudaîs kraštais.* Žolių mišinių káukës tiñka ríebiai, glébiai, raukšlétai ódai.

3. tižus, šlapias, slidus: *Glebùs viëškelis [takëlis]. Sniègas viëtomis bùvo glebùs, netikës eiti.* **glebù** bev.: *Pô lietaüs glebù káimo keliù eiti.*

gleivéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gleivéti: *Mèsôs [súrio] gleivéjimas.* Váistinis čiobrëlis labai veiksmìngas váistas nuõ plaùčių gleivéjimo.

gleivës dkt. dgs. (4), **gleivës** (1)

tirštas, lipnus gyvûnų, augalų ir mikroorganizmu išskiriamas skystis: *Is burnôs gleivës tëka [eina]. Nuvalýti [nupláuti] žuvû [grýbų] gleivës.* Séménys tûri daūg gleivių. Vîrtos daržovës apsitráuké gleivëmis. • plg. glitësiai, gliaumas.

gleivëtas, gleivëta bdv. (1)

padengtas gleivëmis: *Gleivëta grýbo kepurëlë.* | kuriame yra gleivių: *Gleivëtas skýstis.* Gleivëtos išskyros.

gleivéti, gleivéja, gleivéjo vksm.

darytis gleivëtam, aptekti gleivëmis: *Mèsà [žuvìs] gleivéja.* Šiltojè patalpojè laikomi raugìnti kopûstai bûna minkštì iř gleivéti.

gleiviné dkt. (2)

plonas gleivëtas audinys, dengiantis tušciaividurių kûno organų vidinj paviršių: *Stemplës [skrañdžio, burnôs, žarnû] gleiviné.* Miomà áuga pô gimdôs gleivinè.

gléizoti, gléizoja, gléizojo vksm., **gleizóti, gleizója, gleizójo** (kà, kuo) šnek. teplioti, terlenti: *Válgysi jis neválgó, bêt viskq gléizoja.* Gléizoti siénq nešvariaiś piřstais.

glemžimas dkt. ppr. vns. (2)

→ glemžti 1: *Tuřto glemžimas.* | sngr.: *Svetimû žëmių glemžimasis.*

glemžti, glemžia, glemžé vksm.

1. (kà) griebti, čiupti, grobti: *Tàs výras glemžé svëtimq tuřtq.* Neglemžk, kàs táu nepriklaūso. | sngr. (kà, kam): *Pinigus sáu glemžiasi.* | prk.: *Klaipédos pâplüdimius glemžiasi júra.*

2. (kà) godžiai ésti, ryti; sin. šlamsti: *Kárves glemžia pavasarìnę žôlę.*

glemžtûvas dkt. (2)

įrankis skylëms tiksliai ir glotniai apdirbtu: *Frezâvimo glemžtûvas.* *Skañbinkite iř užsisakýkite glemžtuvùs.*

glérg išt.

vartojamas kvėpavimo pro užgultą nosį pojūčiui išreikšti: *Glérg glérg vaīkas nósies neišsišnýpštēs.*

glérta, glēra, glēro vksm.

KLERTI: *Mašinos nuō blogū keliū glēra.*

gležnaĩ prv.

→ g ležnas: *Labaĩ gležnaĩ margēnis atródo, gál neprigijo? Jōs bałsas skambéjo gležnaĩ.* | prk.: *Gležnaĩ melsvà neužmirštuõlé.*

gležnas, gležnà bdv. (4)

neturintis stiprumo, tvirtumo, lengvai pažeidžiamas; sin. glebus: *Glēžnas kūdikis. Glēžnos rañkos. Gležni daigēliai [pumpuraĩ, lāpai]. Mažas zylutės tévaĩ maitina gležnaĩ vikšriukais.* | aukšt.: *Paskabýk gležnesnės žolytés.* | aukšč.: *Vaikystėje buvaū silpnōs sveikātos, klāsēje gležniáusias.*

gležnēti, gležnēja, gležnējo vksm.

darytis gležnesniams, gležnam: *Dažnai skałbiant dróbę gležnēja.*

gležnýbè dkt. ppr. vns. (1)

(ppr. didelis) gležnumas: *Gležnýbē nenusākoma – prisiliesti baisù!*

gležnùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ g ležnas: *Dýgstančios pavāsario žolēs gležnùmas.*

glēžti, glēžta, glēžo vksm.

1. (nuo ko) vysti, glebti, lépti: *Aguřkų lāpai nuō karščio glēžta.*

2. (iš ko, nuo ko) darytis neveikliam, be jégų; sin. silpti, geibti, leipti, glebti: *Iš nūovargio [nuō kaitrōs] glēžtù.*

gliáudas dkt. (1)

lukštas, aižena: *Riešutų [žirnių] gliáudai.*

gliaudiklis dkt. (2)

įrankis kam gliaudyti, lukštenti: *Riešutų [výšnių kauliukų] gliaudiklis.*

gliáudymas dkt. ppr. vns. (1)

→ gliaudyti: *Riešutų [pùpų, žirnių] gliáudymas. Prabangiamè sóstines viēšbutyje výko aūstrių gliáudymo čempionātas.*

gliáudytas, gliáudyta bdv. (1)

be kevalų, lukštų: *Gliáudytos saulégrąžos. Gliáudyti žemės riešutai.*

gliáudytı, gliáudo, gliáudé vksm.

(kā, kuo) imti iš lukšto, ankšties ar kriauklēs; sin. aižyti, lukštenti: *Vaikaĩ gliáudo saulégrąžas [žirnius]. Riešutus gliáudžiau gliaudikliù. Restoranè gliáudéme mìdijas iř austrès.* | prk.: *Mókomės kūrýbiškai gliáudytı problemàs.*

gliaudūs, gliaudi bdv. (4)

lengvai gliaudomas; sin. aižus: *Gliaudūs riešutai [žirniai].* | aukšt.: *Pariñk gliaudesnių pupēlių.*

gliaūmas dkt. (4)

ppr. dgs. plėvelė ant rūgusio pieno, grietinės, sūrio, mėsos ar kito daikto; sin. glitėsiai: *Girà apsitráuké gliaumù. Nuvalýk [nuõ] mėsōs gliaumùs. Ùpeje ākmenys gliaumaĩ apáugę.*

gliauméti, *gliauméja (gliaūmi), gliauméjo vksm.*

trauktis gliaumais: *Šiltai laikomi kopūstai gliauméja.*

gliaumýti, *gliaumija, gliaumiðo vksm.*

trauktis gliaumais: *Vāsarą sūris greítai gliaumija.*

gliceròlis dkt. (2)

iš riebalų gaunamas bespalvis klampus saldus skystis, vartojamas medicinoje, technikoje, kosmetikoje ir kt.: *Rañkų krèmas sù gliceroliù. Glicerolis lëtina dúonos gaminių žiedejimą.*

gličiai prv.

1. → glitus 1: *Gličiai šáltos rañkos. Stiklañyje kažkàs gličiai teliuskåvo.* | prk.: *Gličiai lipnūs žõdžiai. Laikraštelių mégaudamiesi spáusdina gličiai puřinas sensacìngas žinutès.*

2. → glitus 2: *Pédsakai atródé gličiai tižūs.*

glinda dkt. (1)

utélės kiaušinėlis: *Galvà pilnà glindą. Glindas gálima iššukúoti specialiomis tankiomis šùkomis.*

glitas dkt. (2)

glitus skystis, klijai audinio apmatams standinti, glotninti: *Tèpti áudinj glitù. Pašálinti nuõ verpalą glitq.*

glitāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ glituoti: *Skalbinių [tekstilės medžiagų] glitāvimas. Glitāvimo pastà.*

Gliténai dkt. dgs. (1)

kaimas Panevėžio rajone: *Gliténuose gímé skulptorius Viñcas Svirskis.*

gliténti, *glitēna, glitēno vksm.*

(kà) daryti glitų: *Mólj gliténti.* | sngr.: *Pašálus kēlias nebesiglitēna.*

glitēsiai dkt. dgs. (2)

kas glitu, glitus košes pavidalo darinys: *Akvāriumas apsitráuké glitēsiai. Gel̄vas mûras pasidengé žaliaīs glitēsiai. Rañkomis prilietus šlapiàs (tùnelio) plytàs, añt delnû likdavo dvokiančių glitēsių. Végelių glitēsius sunkù pašálinti.*

glitéti, *glitéja, glitéjo vksm.*

darytis gličiam, glitesniam; sin. slidéti: *Kai kuriẽ grýbai verdamì glitéja.*

glitimasis dkt. (1)

tasi, gliti blyškiai gelsvos spalvos baltyminé medžiaga, esanti miltuose; sin. gliutenas: *Kuõ daugiau glitimasis, tuõ kepinys stangrèsnis. Kôšé bë pieno, sù glitimasi.*

glitinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ glitinti: *Sienos glitinimas priëš klijúojant tapetùs.*

glitinti, *glitina, glitino vksm.*

(kà) tepti glitu; sin. glituoti: *Síenq [siúlus] glitinti.*

glitūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → glitus 1: *Pūgžlių žvynų skusti nereikia, nės ji į žuviēni suteikia glitūmo. Seni sémenys praraunda glitūmą.* | prk.: Iki glitūmo saldi veidmainystė.

2. → glitus 2: *Palijus koks molio glitūmas!*

glitūoti, glitūja, glitāvo vksm.

(kā) tepti glitu; sin. glitinti: *Glitūoti mēdvilnēs mētmenis.*

glitūs, gliti bdv. (4)

1. gleivėtas, lipnus: *Glitūs skystis [prākaitas]. Vėgėlė [sraīgė] gliti. Pūodai nešveistī, suodinī, glitūs. Gličios lāpų dēmēs – dár vienā grybēlinē augalų līga. Jōs rañkos būvo gličios nuo tešlōs.* | aukšt.: *Kazlēkai glitesni už rūdmeses.* | prk.: Žemę gaubia glitūs rūkas. **glitū** bev.: *Nesinori niēko liesti, visu ūprišerkšta, glitū.*

2. glebus, šlapias, slidus, tižus: *Truputj palijo, kēlias glitūs. Sudýgusių rugiū dūona gliti. Ākmenys maurais apsitrāukę, glitūs. Ējaū slýsciodamas gličiaiſ rudeiñ lāpais.* **glitū** bev.: *Labaī glitū eiti, kai nākti pašķla, o dienā atlēidžia.*

3. šnek. pasibjaurėjimą keliantis; sin. šlykstus, nemalonus: *Gliti pagieža. Išsilaisvinti iš gličiū okupācijos pánčių.* **glitū** bev.: *Kodel žiniāsklaida ieško tīk tō, kās žēma, pušvina, glitū? Kai kuriās pókalbių laidās glitū žiūréti.*

gliukòzē dkt. (2)

natūralus cukrus, esantis vaisiuose, daržovėse, žmogaus ir gyvūnų audiniuose, be to, gaunamas pramoniniu būdu: *Výnuogēs tūri daug gliukòzēs. Pasitīkrink gliukòzēs kiēkī kraūjyje.*

gliurgéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gliurgēti 2: *Iškankino nuolatiniis pilvo gliurgéjimas.*

gliurgéti, gliurga, gliurgejo vksm. šnek.

1. tarpais veržtis, lietis (apie skystį ar skystą masę); sin. burbsēti, čiurkšēti, žliugsēti: *Liūnas [pélkē] gliurga.* | beasm.: *Pri ēzero prieiti negālima – labaī gliurga.*

2. skleisti gurguliavimo, burbuliavimo garsą; sin. gurgulioti: *Pilvas [žárnos] gliurga.*

gliutēnas dkt. (2)

tāsi, gliti blyškiai gelsvos spalvos baltyminė medžiaga, esanti miltuose; sin. glitimas: *Dietā bē gliutēno. Gliutēnas naudojamas kaip priēdas miltų kepimo savybēms gērinti. Nevālgau produktu sū gliutenū.*

globà dkt. (4)

1.

1. globojimas, rūpinimasis, saugojimas: *Gyvūnų globà. Našlaičiams labaī stiņga tēvū mēlēs i ū globōs. Esù dékingas jūms už rūpestj i ū glōbq. Rāktai būvo tévo globojē.*

2. dēl amžiaus ar psichinės sveikatos neveiksnių žmonių teisių ir interesų apsauga: *Globōs namaī [ístaiga]. Paskirti mažamēčiui glōbq.* • plg. rūpyba.

globaliai prv.

1. → globalus 1: *Globaliai māstytī [žiūréti]. Mēs stēngiamēs vērtinti pérmainas globaliai. Aplinkosaugininkas veikia lokalaī, bēt māsto globaliai.*

2. PLĀČIAI, IŠSAMIAI: *Tīk globaliai studijúojant Bažnyčių doktrinās, gālima pamatyti esminiūs dalykūs.*

globālinis, globālinē bdv. (1)

1. apimantis visą Žemę, ištirtą kosmosą: *Globālinē raketa. Grasīnti globāliniu ginklū [karū].*

2. VISUOTINIS, PASAULINIS: *Globālinē katastrofā. Globāliniai klīmato pókyčiai. Kovā sù globāliniu atšilimū. Atmosferos taršo sūkeliamos globālinēs problēmos. Globālinis kāras sù terorizmū.*

globalizācija dkt. vns. (1)

visā pasauly apimančios rinkos skverbimasis į šalių gyvenimą, kurj skatina didējanti pasaulinė prekyba, tarptautinių verslovių kūrimasis ir kt.: *Ekonominė [kultūrinė, politinė] globalizācija. Demonstrācijomis stengiamasi atkreipti visuomenės dēmesj į neigiamas globalizācijos pāsekmes.*

globalizmas dkt. (2)

geopolitikos kryptis, išreiškianti sieki suvienyti pasauly ir jo regionus į vieną federacинę valstybę su bendra pasaule valdžia: *Globalizmo iř tautiškumo priešprieša.*

globalistas, globalistē dkt. (2)

asmuo, besilaikantis pažiūros, kad pasauliniai interesai viršesni už tautinius: *Šiañdien nepaprastañ popularū diskutuoti globalistų temā.*

globalūs, globali bdv. (4)

1. VISUOTINIS, PASAULINIS: *Internētas yrā globalūs iř nepripažīstantis valstybų sienų reiškinys. Politikai pabréžē: bútinas globalūs bendradarbiavimas. Žēmēs gēlmēs yrā savotiškas mētraštis, užfiksāvęs globalūs iř lokalūs gamtinės aplinkōs pakitimūs.*

2. DIDŽIULIS, MILŽINIŠKAS: *Planetā neišvēngiamai viřsta didžiuliū globalū káimu. Tùrime sprēsti globalūs finánsinius kláusimus. Itaigiai pérteikti smulkmenoje slýpinčias globaliàs prasmēs.*

globéjas, globéja dkt. (1)

1. žmogus, kuris kam teikia globą (1 r.), kā globoja: *Gyvūnų globéjų asociācija. Jì neužmiřšo sàvo mótinos iř nepaliko jōs bē globéjų.*
2. teismo skiriamas globotinio įstatyminis atstovas, globos vykdytojas: *Globéjais gāli būti āsmens, sulauķe pilnametystēs. Vaikū namuosè áuge mažyliai jaū turi globéjus.* • plg. rūpintojas.

globéjiškai prv.

→ globējiškas: *Elgtis pernelýg globéjiškai.*

globéjiškas, globéjiška bdv. (1)

būdingas globējui (1 r.): *Globéjiškas elgesys [rūpestis]. Globéjiška paramà. Jō sántykiai sù sénstančiais tévais yrā artimi, šilti iř globéjiški.*

globójimas dkt. ppr. vns. (1)

→ globoti: *Našlaičių globójimas. Menū globójimas.*

globóti, globója, globójo vksm.

(kā) rūpintis, saugoti, prižiūrēti: *Globóti gañtq [gyvūnùs]. Kai jōs mótna mìrē, jā ēmē globóti tetà.*

globótinis, globótinē dkt. (1)

1. asmuo, kurj kas globoja: *Žurnalīstai výko į kūdikių globōs namūs aplankýti mažujų globótinių. Rajono savivaldýbē skyré pāramq pilnametystēs sulaukusiems globótiniams.*

2. globojamas gyvūnas: *Dovanēlēs keturkōjams globótiniams gālite palikti specialiosè déžutēse. Mažūsios globótinius vakcinūosime naujāja vakcinā.*

globótojas, globótoja dkt. (1)

žmogus, kuris kam teikia globą (1 r.), kā globoja; sin. globējas: *Rāpolas yrā keliáutojų iř piligrimų globótojas. Globótojai rúpinasi vienišais senukais. Gyvūnų globótojams reikia savanorių pagálbos.*

glóbstymas dkt. ppr. vns. (1)

→ globstyti 1: *Kūdikio glóbstymas.*

glóbstyti, glóbsto, glóbsté vksm.

1. (kā) ne kartą globti (1 r.), aplēbiant raminti, gerintis: *Negaléðama užmigdýti kūdikio, pàémē añt rañķu, lingāvo, glóbste, bučiāvo. Glóbsté iñ malõnai šnēkino pavaðgusj výrq.* | prk.: *Prô mažutj langêlì jspiñdë pirmutiniai sáulés spinduliañ glóbsté išblyškusj ligónio vêidq.*
2. (kā, kuo, į kā) ne kartą globti (2 r.); sin. siaustyti, supstyti: *Móteris glóbsto skarà [j] šiltq skárq] mergýtę.* | prk.: *Rûkas mañné spalvás, súpávo iñ glóbsté juōs tarýtum mårškomis.* | sngr. (kuo): *Móterys añt vežimų žiówavo iñ glóbstési skëpetomis.*

glóbtī, glóbria, glóbē vksm.

1. (kā, kuo) GLÉBTI: *Jì dëshine rankà glóbria anükélj.* | prk.: *Senq dvâro siénų globiamì mókslininkai gvildêno šiuolaikinës kalbótyros kláusimus.*
2. (kā) siausti, supti: *Mamà glóbria šiltà skraistè vaïkq.*
3. (kā) sin. padéti, remti, šelpti: *Jìs glóbria brólio vaikùs lýg tévas. Reikia glóbtī žmôgų, neláimei ištikus.*
4. (kā) sin. glemžti, grobti: *Vìskq glóbria, kàs papúola.*

glödinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → glodinti 1: *Stíklo plúošto glödinimas.*
2. → glodinti 2: *Atliékamas vaízdo glödinimas.*
3. matematikoje ir fizikoje – funkcijos formos keitimas pagal apibréztą procedūrą: *Fùnkcijos glödinimas. Eksperimeñtinių duomenų glödinimas.*

glödinti, glödina, glödino vksm.

1. (kā) daryti glodų (1 r.): *Glödinti medienq.*
2. (kā) koreguoti, lyginti skaitmeninj vaizdą papildomais taškais, pustoniais ir spalvomis: *Piešinélis glödinamas, išlýginami jō kraštañ.*
3. matematikoje ir fizikoje – daryti funkciją glodžią.

glodintùvas dkt. (2)

programa arba įtaisas, suvienodinantis garso, vaizdo ir kitokių signalų nelygumus, galinčius atsirasti dël nesuderintų įrašymo signalų stiprumo arba iškraipymų persiunčiant: *Mûzikos glodintùvas.*

glodnùs, glodnì bdv. (4)

GLODUS 1: *Kô pavýtęs vainikélis añt glodniòs galvélès?* (flk.).

glodùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ glodus 2: *Spréndinio [fùnkcijos] glodùmas* (mat.).

glodùs, glodi bdv. (4)

1. lygus, glotnus: *Glodùs paviřsius. Glodi mëdžio žievë.* *Gyvûnas (sù) glodžià óda.* Tařp glodžiù akmenų vinguriúoja upeliúkštis. | aukšt.: *Ištriñkus balzamù, plaukañ bùs dár glodesni.*
2. matematikoje ir fizikoje – susijęs su funkcijos arba priklausomybës tolydumo didinimu. | įvr.: *Glodžioji kreivé [fùnkcija].*

glodžiai prv.

1. → glodus 1: *Glodžiai nûskustas smâkras.*
2. → glodus 2: *Véliaù spréndinius mèginsime glodžiai sujungti* (mat.).
3. taip, lyg bûtu atliktas glodinimas (2 r.). | aukšt.: *Pritáikius šiã technològiją (virtualiù) detaliu pavíršiai atródo glodžiau* (komp).

gloksinija dkt. (1)

kambarinė gėlė švelniai plaukuotais lapais ir dideliais įvairiu spalvų varpo pavidalo žiedais (*Gloxinia*): *Gloksinijoms tiñka šviesì vietà. Pirkdamì gloksinijas žiûrekite, kàd jõs turéty kuõ daugiau žiedpumpurių.*

glosà, glòsos dkt. (2)

nesuprantamo žodžio ar teksto vietas paaiškinimas, išrašytas senovinio rankraščio paraštėje arba įterptas į tekstą: *Glòsų rinkiniuosè bùvo kaupiamì visì kurio nòrs veïkalo ař visû kurio nòrs áutoriaus kûrinių nesuprantamì žôdžiai. Lietûviškas glosàs XVI a. inkunâbule aptiko lénkų mókslininkas.*

glosârijus dkt. (1)

pasenusių ar retai vartojamų žodžių, frazių aiškinamasis žodynas, dažniausiai pridedamas prie kokie nors teksto: *Glosârijai teïkia daûg mëdžiagos senûjų kalbû stûdijoms. Iki trëcio ámžiaus priës Krîstû bùvo sukûrta këletas Homero kûrinių glosârijų.*

glosnùs, glosni bdv. (4)

šnek. švelnus, malonus, glostantis: *Ji prabîlo glosniù balsù.*

glósteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ glosteléti: *Pasiilgstame prisiglaudîmo, galvôs glósteléjimo.*

glósteléti, glósteli (glósteléja), glósteléjo vksm.

(kà) truputį, vos liečiant paglostytį: *Mótina glósteléjo dûkros pláukus.*

glóstymas dkt. ppr. vns. (1)

→ glostyti: *Î glóstymq, mylâvimq, naujûs žaislûs vaïkas reagûoja teïgiamai. Gyvûno glóstymas žmôgû raminà iñ atpalaidúoja.*

glostinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ glostinéti: *Vaïko galvélés glostinéjimas. | sngr.: Nemégstu glostinéjimusi.*

glostinéti, glostineja, glostinejo vksm.

(kà) pamažu ar daug kartų glostyti: *Švelniai glostinéti rañkq. | sngr.: Autobùso galè glostinejosi porêle.*

glóstyti, glóstø, glósté vksm.

(kà, kuo, per kà) švelniai ranka braukyti, liesti: *Vaïkas glóstø kâtq [šunj]. Mamà glósté mán gálvq. Tévas rankà glósté súnui (per) véidq.*

◊ **ākj glostyti** žiûrint, matant žavéti: *Mëdžių žalumà glósté ākj. Ākj malóniai glósté vaïzdûs kalnêliai. Vaikû rañkû darbêliai glóstø ākj. akimis glostyti* (kà) grožétis, žavéitis: *Senêle gýré vaikaitj iñ akimis jî glóstë. Šeiminiñké glóstø akimis sàvo augintinj. savimeilę glostyti* teikti malonumą: *Savimeilę glóstø téoks démesýs mânó giñtojo miêsto komândai. širdj glostyti* (kam) teikti malonumą: *Mókytojo pagyrîmai vaïkui širdj glóstë.*

glötniai prv.

1. → glotnus 1: *Glötniai susišukûoti. Bégant laíkui jûra glötniai nuglùdina giñtarq. Rañkena trumpà, tiesiù iñ glötniai nupjáutu galù. | aukšt.: Igûdus grîmas gûla kaskařt vis glotniau. Speciälûs kostiûmai prië plaukikû kûnû tûri priglûsti kuõ glotniau. | aukšč.: Glotniáusiai nušlifûota detâlé.*

2. → glotnus 2: *Výnas glötniai susilieja sù pyrâgo švelnumu.*

3. **GLODŽIAI 3:** *Naujâjame ekranè šriflai atródo labai glötniai, bë rýškiai kampúotų elementų.* | aukšt.:

Naujöji operācinē sistemā nešiōjamojo kompiūterio ekranē šriftus ródo gerokai glotniaū nei ankstesnē.

glōtninimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → glotninti 1: Véido ódos išvālymas, atgaivinimas iř glōtninimas. Pasiriñkite glaistq sienu glōtninimo darbáms atlíkti.
2. **GLODINIMAS 2:** Sù jvairiomis šriftų glōtninimo technologijomis tèkstas atródo rýskiai iř paprastos raiškös ekrānuose.

glōtninti, *glōtnina*, *glōtnino* vksm.

1. (kā) daryti glotnū: *Natūralūs drékiklis glōtnina iř švelnina ódq. Natūralūs aliējai àtkuria iř glōtnina pláukus.*

2. (kā) **GLODINTI 2:** *Glōtninti ekrāno vaizdū kontūrus.*

glotnūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → glotnus 1: *Plaukū [šukúosenos] glotnūmas. Pôpieriaus [silko] glotnūmas. Sénstant óda prarañda elastingumq, glotnūmq, stangrumq. Fotoaparato dizainas patrakia ákj sàvo glotnumù.*
2. → glotnus 2: *Natūraliōs fermentacijos výnas pàdažui suteik glotnūmo. Dainìngas skambéjimas pasižými švarumù, švelnumù, glotnumù.*

glotnùs, glotnì bdv. (4)

1. lygus, švarus: *Glotnùs paviřsius [súolas, stálviršis]. Glotnùs plaukai. Lieknà, pailgo glotnaūs véido mergáitē.* | aukšt.: *Móteru óda glotnèsné nei výry.* | aukšč.: *Šiós keptuvés turi glotniáusių keraminę dañgq.* **glotnù** bev.: *Jis patapšnoja délnu peř skrúostus – glotnù, nûskusta švariai.*
2. malonus, švelnus: *Malonaūs iř glotnaūs bûdo kaimýnē.* **glotnù** bev.: *Nè viškas teñ taip glotnù, džiaugsmìnga, bë konfliktu.*

glotnùtis dkt. (2)

tirštas švelnus gérimas iš šviežių vaisių, daržovių, sèklų ar pan.: *Gardùsis avižų sélenu, úogų iř bananų glotnùtis – energetika alsúojančiai dienòs pràdziai.* Užsisákeme dù bràškinius glotnučiùs.

glùdas dkt. (2)

darželių gèlè stačiu šakotu stiebu ir geltonais, oranžiniais ar rausvais žiedais (*Coreopsis*): *Glùdai žýdi nuo ankstývo pavàsario iki pirmýjų šalnų.* Glùdu žiedai puikiai tiñka púokštémbs.

glùdéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → glùdèti 2: *Vìsas tåvo gyvénimas – tai glùdéjimas tamsojè.*
2. šnek. → glùdèti 3: *Archeologijos iř kalbótyros dûomenys patvirtina tautòs senùmq iř glùdéjimq šiosè žemése.*

glùdéti, *glùdi*, *glùdéjo* vksm.

1. (kame) bùti kur neliestam, nematomam, nepastebimam ar nežinomam; sin. slypéti: *Šis taurùs metàlas glùdi žémés gelmésè.* *Sakaū tai, kàs glùdi mano širdyjè.* Čià iř glùdéjo didžiáusias pavójus.
2. tyliai, neišsiduodant kur prisiglaudus bùti; sin. tûnoti, kiütoti, glùdoti: *Àš tìk glùdžiù, kàd mançs nepamatytq.* *Glùdéjau prisispáudusi prië tvoròs iř klausiaū, kàq kaimýnai kalba.*
3. (kame) šnek. bùti, gyventi kur prisiglaudusiam, turéti pastogę, išlaikymą: *Vàsarą glùdéjau káime.* *Sènas tévas glùdéjo prië vaikq.*

glùdinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gludinti 1: *Grûdū glùdinimas.*
2. → gludinti 2: *Tèksto glùdinimas.*

gludinys dkt. (3^b)

spec. nugladinta uolienos plokštelė arba nugladintas metalo paviršius: *Tūriant uolienas įmamas mėginys, iš kurių dāromas gludinys. Ątskirq muzičiaus ekspoziciją sudāro lauko riedulių gludiniai.*
• plg. šlifas.

glūdinti, *glūdina*, *glūdino* vksm.

1. (kā) daryti gludų, lygū: *Rupiai malti, glūdinti grūdai.* Véjo iš bangų glūdinami akmenys. • plg. šlifuoti.
2. (kā) tobulinti (stilių): *Vertimą dár reikia glūdinti.*

glūdinti, *glūdina*, *glūdino* vksm.

(pro kā, kuo) šnek. atsargiai, tyliai eiti; sin. spūdinti, sliūkinti: *Ausis suglaūdės glūdina prō šalį [keliukū, namo].*

glúdoti, *glúdo*, *glúdojo* vksm.

(kame) kiūtoti, tūnoti: *Glúdo, užsiglaūdės už kertės. Kō glúdai kampė?* | prk.: *Už langą jau glūdójo naktis.*

glūdumà dkt. (3^a, 3^b)

1. atoki, tolima, sunkiai pasiekama vieta; sin. giluma: *Miško [girios] glūdumà. Tėko brautis į džiunglių glūdumas.* Pàmenu iš káimo glūdumų į mókslą besiveržiančius pradžiós mokýklos mokinukús. Ruduō, iš spintos glūdumós tèks ištráukti aulinukús. | prk.: *Núotrauka rastà internete glūdumose.*
2. tolybė (laiko požiūriu); sin. giluma: *Ámžių [mėtų, tūkstantmečių] glūdumà.* Iš prisiminimų glūdumos išplaūkiantys īvykiai.
3. esmingiausias, geriausiai atsiskleidžiantis kokio nors meto (paros, sezono) laiko tarpas; gelmė: *Naktiēs glūdumoje ieško papařčio žiedo. Pilnatìs pernelyg blanki, kàd nušviestu pajuodusius arimùs, praskaïdrintų begaliniu vākaru glūdumą.* Rudeñs glūdumoje kviēciame susibégti svajingam vākarui į mūsų klubą pasimégauti mégstamomis melòdijomis.

gludūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → gludus 1: *Sniēgo [slāpio mólito] gludūmas.*
2. → gludus 2: *Tarpùsavio ryšių gludūmas.*
3. → gludus 3: *Dirvóžemio gludūmas.*

glūdumas¹ dkt. ppr. vns. (1)

1. GLŪDUMA 1: *Iš pélkių glūdumo išlindo gyvâtē.*
2. GLŪDUMA 2: *Apšviesti ámžių glūdumus.*
3. GLŪDUMA 3: *Pàts glūdumas naktiēs.*

glūdūmas² dkt. ppr. vns. (2)

1. → glūdus 1: *Šiurpulingi žodžiai iš naktiēs glūdumo.*
2. → glūdus 2: *Gąsdino Žaliösios girios glūdūmas.*

gludùs, gludi bdv. (4)

1. lygus, glotnus, dailus: *Gludùs mólis.* Glùdūs ràstai [akmenys]. Glùdžios smiltëlës.
2. glaudus, lipšnus, švelnus: *Glùdūs ryšiai.* Glùdžios mótinos rañkos.
3. susiglaudęs, tankus: *Gludùs, supúolęs pódirvis.* Siénas apačiojè suspáustas, gludùs.

glùdùs, gludi bdv. (4)

1. nemalonai nuteikiantis, nepasižymintis jaukumu; sin. nykus: *Glùdù žiemà.* Likò tìk glùdùs pamíñklai senamè kapinýne. **glùdù** bev.: *Ugniákuras gësta, dārosi glùdù, neramù.*

2. nuošalus, atkampus: *Atvykaū iš glūdaūs káimo. Kláidžiojome pō glūdžiàs giriàs.* | aukšč.: *Lékčiau į tamsiáusias giriàs, glūdžiáusias vietàs.*

gludžiai prv.

1. → gludus 1: *Gludžiai sušukúoti.*

2. → gludus 3: *Gludžiai suspausti šiaudai.* | aukšč.: *Kuō gludžiáusiai sugùlusios žemës dalēlēs.* | prk.: *Gludžiai susiję reiškiniai.*

glùmas dkt. (2)

proto aptemimas, apdujimas: *Glùmas užėjo [àpémé] iř pařdaviau sodýbq. Kalbi kaip glùmo àpimtas.*

glumìmas dkt. ppr. vns. (2)

→ glumti: *Jő veidè atsispiñdi núostaba iř glumìmas. Psichiàtrai glumìmą prìskiria priẽ savimonës sutrikimų.*

glùminimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gluminti: *Taї tìk žmonių glùminimas.*

glùmanti, *glùmina*, *glùmino* vksm.

(kä) daryti, kad glumtų, triktų, mištų; sin. trikdyti: *Ji glùmino këblūs kláusimai. Delfinų jaunìkliai senókai glùmina mókslininkus.*

glùmti, *glùmsta* (*glùma*), *glùmo* trikti, mišti, painiotis, maišytis: *Jis kalbéo mikčiodamas iř vis labiaū glùmo.*

gluõdenas dkt. (3^b, 1) i gyvatę panašus nenuodingas roplys metalo atspalvio žvynais; sin. geleziné gyvatę, variné gyvatę (*Anguis fragilis*): *Gluõdenas gyvëna spygliuõcių iř lapuõcių miškuosè, miško aikštélése, kirtavietëse. Siëmet sodè vël mačiaū gluõdenq.*

gluosnýnas dkt. (1)

gluosnių miškelis: *Žemâpelkëse výrauja juodalksnýnai iř gluosnýnai. Síekama atkùrti apsauginiùs kôpų gluosnýnus. Smilginiai strazdaï mégsta įsikùrti paezerių gluosnýnuose.*

gluosnìnis, gluosnìnè bdv. (2), **glúosninis, glúosninis** (1)

padarytas iš gluosnio: *Gluosnìnés málkos [klùmpës].* | susijęs su gluosniu, gluosniais: *Gluosninių žolių lāpai kaip glúosnio.*

glúosnis dkt. (1)

medis ar krûmas pailgais lapais, žydintis kačiukais, ppr. lanksčiomis šakomis, kurios naudojamos dirbiniams pinti (*Salix*): *Glúosnio šakélës lágios iř lañksčios. Baltýjų glúosnių žievës preparàtai slopina uždegimùs iř karščiavimq. Biokùrui auginame glúosnius.*

gluosniúotis, *gluosniúojasi*, *gluosniávosi* vksm.

žem. glaustytis, glamonétis: *Gluosniúojasi kaip kâtinas.*

glùst išt.

vartojamas prisiglaudimui, glusteléjimui pavaizduoti: *Glùst vaïkas priẽ petiès galvëlę.*

glùsteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ glusteléti. Vësaūs délno glùsteléjimas priẽ jkaitusios kaktòs. Pajutaū leñgvq voràtinklio glùsteléjimą priẽ véido.

glūstelėti, *glūsteli (glūstelėja), glūstelėjo vksm.*

(prie ko) kiek prisiglausti, priglustyti: *Pri ē kójū glūstelėjo šuō. Viščiukai, pamātē vānagq, glūstelėjo pri ē žēmēs.*

glūsti, *gluñda, glùdo vksm.*

(prie ko) glaučiastis, šlietis: *Mergytē gluñda pri ē mamōs. Glūskime pri ē žēmēs, i ī niēkas nepamatys.*

gnáibymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gnaibyti 1: *Vaikysteje bijojau žq̄sino gnáibymo. Jī nùbaudē ûž mažesniq̄jū gnáibymq.* | sngr.: *Vaikū gnáibymasis.*

2. → gnaibyti 2: *Dúonos [tešlōs] gnáibymas. Tókj válgymq senēlē vadindavo maisto gnáibymu.*

3. → gnaibyti 3: *Augliū gnáibymas iš pomidòru lāpu pažastū.*

4. → gnaibyti 4: *Šalčio gnáibymas.*

gnáibiojimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gnaibioti: *Jaū buvaū priprātēs pri ē jō gnáibiojimū.*

gnáibioti, *gnáibioja, gnáibiojo vksm.*

(kā) dažnai, nuolat gnybtis, gnaibyti: *Žq̄sinas blauzdàs gnáibioja.* | sngr.: *Nesignáibiok taip skaūdžiai!*

gnáibyti, *gnáibo, gnáibē vksm.*

1. (kā) pirštū galais ar snapu ne kartą skaudžiai spausti; sin. žnaibyti: *Žq̄sina ī kiemè pasiródžiusi svētimq žq̄sinq daūžo sparnaīs, gnáibo kāklq, krūtinę. Negnaibyk – mán skaūda.* | sngr.: *Nesignáibyk – rēksiu.*

2. (kā) (su) pirštais smulkinti, ne kartą gnybtis; sin. knaibyti, laupytis: *Gnáibau tēslq i ī metū ī pūodq. Gnáibo pyrāgq i ī válgo.*

3. (kā, kuo) skainioti, raškinēti, raškyti: *Mótina daržē gnáibo pupelès [agurkùs]. Kurāpkos snapaīs gnáibo želmenis.*

4. kiek skaudinti, daigytis: *Šal̄tis gnáibo vēidq [ausīs]. Skaūdžios pāšaipos gnáibo šīrdj.*

gnáibytinis, gnáibytiné bdv. (1)

gnaibant padarytas: *Gnáibytiné kukuliēnē. Gnáibytiné kerāmika* (istor.).

gnaibùs, gnaibì bdv. (4)

1. lengvai gnaibomas: *Garšvū jauni stiebaī minkšti i ī gnaibūs.*

2. gnybiantis, skaudus: *Gnaibùs vējas [šal̄tis].*

gniaužýklė dkt. (2)

prietaisas rankos pirštū lenkiamujū raumenų jégai ugdyti: *Gniaužýklių rinkinys. Plāštakos raūmenis sustiprinau (sù) gniaužyklė.*

gniaužimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → gniaužti 1: *Kùmščiū gniaužimas.*

2. → gniaužti 2: *Pinigū gniaužimas sáujoje.*

3. → gniaužti 3: *Gniaužimo pójūtis krūtinéje [gerkléjè]. Jī skündžiasi širdiēs gniaužimù.*

4. → gniaužti 4: *Kritikos [spaudōs láisvēs] gniaužimas.*

gniáužymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gniaužyti 1: *Kalbant reikétu vēngti nevalìngu judesiū, tokiū kaip drabužių glámžymas, kùmščiū gniáužymas.*

2. → gniaužyti 3: *Gyvūnēlių gniáužymas.*

gniáužti, gniáužo, gniáužē vksm.

1. (kā, kuo, su kuo, kame) ne kartā, dažnai gniaužti saujoje; sin. spaudyti, maigytis: Šlapiūs pláukus (sù) rañkšluosčiu gniáužau. Plastilīnas minkštas iř leñgas, malonù rañkoje gniáužti. Priēš atsakýdama mergáitē ilgaž gniáužy davo rankýtes. Žmogùs stóvi priē dùrų iř gniáužo kepùrē.
2. (kā) pirštais spaudant traiškyti, smulkinti, trupinti: Žiūriù, kaip tetà ruošia ēdalq – gniáužo bùlves, bařsto miltq, pila išrūgq.
3. (kā) spaudant, žaidžiant kamuoti; sin. niurkyti: Vaikai gniáužo kačiukus, dár susargdiñs. Neléisk màžiui gniáužti višciukų.
4. (kā) ne kartā, dažnai skausmingai sutraukti, suspausti: Víen apiē mañtq pagalvójus gérklę ēmē gniáužti spázmai. Skaúsmas gniáužē šírdi.
5. (kā, kame) tarm. spaudant skalbtis; sin. niurkyti: Móteris pasileñkusi gniáužo márškinus dubenyjē.

gniáužtas dkt. (1)

1. kuo gniaužiamā, plaštaka ar letena: Atléisti gniáužtus. Blaškýtis lókio gniáužtuose. Iš gniáužto išsprústa peñlio rañkena. Iš gniáužto kýšo víen žvìrblio snápo galiùkas. | dgs. prk.: Némunas lêdo gniáužtuose. Žmonių kúnus iš metalo gniáužtų galéjo išláisvinti tìk speciáliosios tarnýbos.
2. kiek apgniaužiamā; sin. sauja: Razinų [riešutų] gniáužtas.
3. dgs. didelis varginimas, kamavimas: Vadúotis iš mirtiēs gniáužtų. Júodligé dár neatléidžia gniáužtų.

gniáužti, gniáužia, gniáužē vksm.

1. (kā) lenkti pirštus į saujq, į kumštį: Iš ápmaudo gniáužēme kùmščius. | sngr.: Kùmščiai pàtys gniáužesi.
2. (kā, į kā, kame) spausti saujoje: Vañkas gniáužē rañkoje pinigélj [akmenukus]. Výrai gniáužē rañkose šáutuvus. Gniáužk raktelj į saujq, kàd nepamèstum.
3. (kā) trikdyti organizmo veiklą, funkcionavimą; sin. veržti, spausti, smaugti: Raudà gniáužia gérklę. Stingo sielvarto gniaužiamà šírdis. | beasm. (po kuo): Mán gniáužia pô krütinè. Šálo, nèt kvápq gniáužē.
4. (kā) daryti, kad sloptu, silptu veiklumas, trukdyti reikštis; sin. slopinti, varžyti: Gniáužia iniciatívq. | neig. (ko): Nereikia gniáužti mûsų sumânymu.
- ◊ **kvápq gniáužti** labai jaudinti: Taï bùvo kvápq gniáužiantis reginys. Kaiž žiūri į tuōs rúmus, taï nèt kvápq gniáužia. **šírdj gniáužia** (kam) skaudu, graudu: Jám šírdj gniáužia giřdint tókius žodžiùs.

gniaužtuvias dkt. (2)

apgniaužiamasis prietaisas: Añt gelezinkelio iëšmo kója papúolé į didžiuliùs gniaužtuvùs.

gnýbčiojimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gnybčioti 1: Periferiné neñvyst sistemà reagúoja į išorinj stimuliävimq – glóstymq, gnýbčiojimq, švelniùs jkandimùs.

gnýbčioti, gnýbčioja, gnýbčiojo vksm.

1. (kā, į kā, kam) nesmarkiai, po truputj gnybti: Papúgà ēmē gnýbčioti mán rañkq [j rañkq].
2. (kā) nesmarkiai, po truputj gelti: Speigas gnýbčioja nósj. | beasm. (kam): Gnýbčioja šírdj.

gnybimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → gnybti 1: Gnybimas sáu į šónq. Žq̄sino gnybimas nebùvo skaudùs, tìk nemalonùs.
2. → gnybti 3: Petunių viršunelių gnybimas skâtina šakójimqsi.
3. → gnybti 4: Nuolatinis šírdiēs gnybimas. Šalinant pláukus lâzeriu, gâlite jaūsti kařtj, tempimq, gnybimq.

gnýbis dkt. (2)

1. gnybimas (1 r.), įgnybimas: *Skaudūs gnýbis. Gnýbio viētoje bùs mélŷnē.* | įgnybta žymė: *Visi žq̄sino gnýbiai žymù.*

2. kas atgnybta, nedidelis kiekis: *Pamèsk vištai dúonos gnýbj. Negáusi mésōs nē gnýbio.*

gn̄bt išt.

vartojamas silpnam gnybtelėjimui pavaizduoti; sin. žnibt: *Gn̄bt žq̄sis iř įgnýbo į kójq.*

gnýbt išt.

vartojamas stipriam gnybtelėjimui pavaizduoti; sin. žnybt: *Žq̄sinas tìk gnýbt ikì kraūjo.*

gnýbtas dkt. (1)

prietaisas kam sugnybti, sutvirtinti, pritvirtinti: *Jungiamàsis [atsišakójimo] gnýbtas.*

Akumuliātoriaus gnýbtas. Izoliúoti gnýbtai. Elektros laidų gnýbtai. Pirmiáusia atjùnkite neigiamo põliaus gnýbtq. Mégintuvélis įtvirtinamas spyruokliniu gnýbtu.

gn̄bteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gnybteléti. *Gn̄bteléjimas į šónq.*

gnýbteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gnybteléti 1: *Jī pažadino gnýbteléjimas į aūsj [pašónq]. Procedūrą neskausmìnga, juñtamas tìk nedidelis gnýbteléjimas.*

2. → gnybteléti 2: *Skindamà pomidorùs pajutaū širdiēs gnýbteléjimq.*

gn̄bteléti, *gn̄bteli (gn̄bteléja), gn̄bteléjo vksm.*

(kà, į kà, kam) nesmarkiai įgnybti; sin. žnibteléti: *Neskaūdžiai gn̄bteléjo mán rañkq [i] rañkq].*

Gn̄btelék tù jám, tegù nesnáudžia.

gnýbteléti, *gnýbteli (gnýbteléja), gnýbteléjo vksm.*

1. (kà, į kà, kam) smarkokai įgnybti; sin. žnybteléti: *Neištvéręs gnýbteléjo sësei šónq [i] šónq].*

2. (kà) staiga suskausti, sudiegti: *Skaūsmas gnýbteléjo šírdj.*

gnýbti, *gnýba (gnýbia), gnýbo (gnýbē) vksm.*

1. (kà, kam, į kà) skaudinti spaudžiant pirštų galais ar snapu; sin. žnybti: *Kieti piřstai skaūdžiai gnýbo rañkq. Žq̄sinas gnýbo mán į kójq.*

2. galéti, turéti įproti žnybti, gnybti (1 r.): *Žq̄sinas [vēžys] gnýba.*

3. (kà, kuo) suémus, suspaudus kuo traukti, nutraukti: *Viščiükai gnýba šviěžiq žolq. Kám gnýbi tóki māžq agurkēli? Viēlq gnýbk rēplémis.*

4. (kà) skaudinti, daigyi: *Vakarè šaltis ēmē gnýbti ausis.* | beasm. (kà, kam): *Mán pilvq gnýba.*

gnybtukas dkt. (2)

nedidelis įrankis kam sugnybti, pritvirtinti: *Plastikiniai skalbinių gnybtukai. Kirpéja plaukų srúogq sukabìno gnybtukù. Audinys prisegtas gnybtukais. Nósies gnybtukùs naudója plaukikai.*

gnybtuvai dkt. dgs. (2)

žnyplés, įrankis kam nugnybti: *Cigārų gnybtuvai. Žvākių dāgčių gnybtuvai bùvo iš grýno áukso.*

gniùtulas dkt. (3^b)

kas suginiaužta, suspausta, susispaudę; sin. gniužulas, gniūžtē, gumulas: *Puřvo gniùtulas. Cùkraus vatōs gniutulaî.*

gniùždymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gniuždyti 1: *Tempimas iř gniùždymas (tech.). Gniùždymo deformācija [fjégà] (tech., tekst.). Mēdžiaga lengvà, atspari gniùždymui iř puñkiai izoliúoja šilumq (tech.).*

2. → gniuždyti 2: *Vaiko psichinis gniuždymas*.

3. → gniuždyti 3: *Komanda laikėsi varžovų gniuždymo taktikos (sport.)*.

gniuždýti, *gniuždo*, *gniuždē* vksm.

1. (ką) daryti, kad gniužtų; sin. spausti, slėgti: *Gniuždýti mėdžiagą (tech., tekst.). Gniuždomasis tamprūmas (fiz.)*. *Gniuždanti jégā. Nuošliauža sliňko gniuždýdama višką, käs pasitaikė jōs kelyjè.*

2. (ką) varginti, kamuoti, slėgti: *Gniuždanti atsakomybés naštà. Peř didelis reiklumas, skirstomas į gerūs iř blógas gniuždo vaiką. Slēgianti nežinomybē gniuždē.*

3. varžantis akivaizdžiai imti viršų; sin. triuškinti: *Krēpšininkés péréjo į puolimą iř pradéjo gniuždýti varžovès (sport.)*.

gniuždýtojas, gniuždýtoja dkt. (1)

žmogus, kuris ką gniuždo, smukdo, silpnina: *Nepasidavé dvāsios [morālēs, vālios] gniuždýtojams. Tēvai neretai tam pa sāvo vaiko asmenybēs gniuždýtojais (ped.)*.

gniužimas dkt. ppr. vns. (2)

→ gniužti 2: *Konstrūkcijų gniužimo diagrāmos. Gniužimui atspari grindų dangà.*

gniužinys dkt. (3^b)

kas suspausta, sugniaužta; sin. gniužulas, gniužtē: *Šiēno gniužinys.*

gniužinti, *gniužina*, *gniužino* vksm.

(ką) daryti, kad gniužtų (2 r.); sin. maigyt, lamdyti: *Kruša gniužina javūs. • plg. gniuždyti.*

gniužis dkt. (2)

1. gniužulas, gabalas: *Gniužis šiaudų [linų].*

2. nedidelis kiekis; sin. gniužtē, sauja: *Varškēs gniužis. Gavaū sniēgo gniužiū į kūprą. Mótinos dūžis – sviesto gniužis (flk.).*

gniužtē dkt. (1)

sauja apimamas gniužulas: *Patáikē sniēgo gniužte į lángą.*

gniužtēlē dkt. (2)

dem. gniužtē: *Gniužtēlē šiaudų [šiēno].*

gniužti, *gniužta*, *gniužo* vksm.

1. (nuo ko) mažeti, tižti, smukti: *Gniužta nuo sáulēs sniēgas. | prk.: Tautōs dvasiā gniužo nuo svetimų įtakų.*

2. (nuo ko, iš ko) linkti, kniubti, glebti: *Jō kūnas gniužo iš silpnūmo. Nuo lietaūs javai gniužta.*

gniužulas dkt. (3^b)

1. kas sugniaužta, suspausta, susispaudę: *Vilnų [pôpieriaus, dulkiai, plaukų, žeminių, varškēs, lāpų] gniužulas. Iš vazono ištrāukiau didelį šaknų gniužulą. | prk.: Kasdien širdj spaudžia ašarų iř vidinio skaūsmo gniužulas.*

2. žemesniųjų augalų (dumblių, kai kurių kerpsamanių), kai kurių grybų ir kerpių kūnas, neturintis tikrųjų audinių ir organų (stiebo, lapų, šaknų ir pan.): *Kérpenų gniužula ī renkam į visą vāsarą. Kérpių gniužulas gali įsiskvežti iř į kitų augalų viđu.*

gniužulinis, gniužulinė bdv. (2)

kurio kūnas – gniužulas: *Gniužuliniai organizmai. Gniužulinės sāndaros augalai.*

gniužumas dkt. ppr. vns. (2)

→ gniužus: *Sniēgo gniužumas.*

gniužus, gniuži bdv. (4)

lengvai gniūžantis: *Sniēgas ýpač gniužus peř atódréki.*

gnomas dkt. (2)

Vakarų Europos mitologijoje – požemio nykštukas, saugantis turtus: *Sākoma, kād gnōmai sāugo namūs iř nēša láimę. Filmuose gnomūs dažniáusiai vaizdúoja kaip mažūs sōdo ar mīško žmogeliukūs, gyvēnančius pō grýbais.*

gnoseològija dkt. (1)

mokslas, tiriantis pažinimo procesą, prigimtį, kilmę, struktūrą ir ribas; sin. pažinimo teorija: *Gnoseològija yrà filosòfijos šakà. Spòrto gnoseològija nagrinéja pažinimo metodų spòrte galimýbes iř ribàs. Gnoseològijai rūpi žmogiškojo pažinimo struktūrą.*

gnoseològinis, gnoseològiné bdv. (1)

susijęs su gnoseologija: *Lòginiai iř gnoseològiniai tyrinéjimai. Nagrinéti gnoseològines problemàs.*

gnosticizmas dkt. vns. (2)

ezoterinis religinis vélyvosios antikos judéjimas, susijęs su jvairiomis filosofinémis srovémis, skelbiančios išganymą per slaptą žinojimą: *Gnosticizmas ankstyvösis krikšcionybës idéjas jùngë sù senovës Rytų mitologija, žydu teologija iř kt. Krikšcionybë kategoriškai neigë gnosticizmą. Kadà pradéjai doméitis gnosticizmù?*

gnòstikas, gnòstiké dkt. (1)

gnosticizmo išpažinėjas ar šalininkas: *Gnòstikų tèkstai [fräštai, mókymas]. Gnòstikai jaūtési esq apäštalų tradicijos tèséjai. Gnòstikams bùdinga labai griežta atskirti Naūjajį iř Sēnajį Testamentus.*

gnòstinis, gnòstiné bdv. (1)

susijęs su gnosticizmu, gnostikais: *Gnòstinis mästymas [pažinimas]. Gnòstine pasauléžiūra [mokyklà, simbòlika]. Gnòstine síelos [ciklinës istòrijos] sámprata. Gnòstine sàmonë.*

gó dkt. vyr. nekait. iš kinų perimtas japonų žaidimas, kurį žaidžia du žaidéjai kvadratinéje lentoje baltais ir juodais kauliukais; sin. japoniškosios šaškës: *Japónijoje gó bùvo žaïdžiamas priës kéturis tûkstančius mëty. Gó neùzima daūg viëtos, yrà nedìdelis iř puikiai pritáikytas keliònëms. Daugybe galimù éjimų iř pártijų jvairóve gó leñkia šachmatus iř šaškës.*

gobéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gobéti: *Nertū vilnõnių skarū gobéjimas.*

gobelènas dkt. (2)

1. rankų darbo dekoratyvinis austinis sieninis kilimas, primenantis paveikslą: *Áusti daugiaspalvij gobeleną. Gobelénè pavaizdúota piemenáité prië šaltinio. Muziëjaus dirèktore pristaté pō restauravimo parodojè eksponúojamus gobelenus.*

2. dekoratyvinis audinys baldams: *Apriùsçes fòtelij gobelenas. Baldùs reïkia apráukti naujù gobelenù.*

gobéti, gobí, gobéjo vksm.

(kà) nešioti kà apsigobus: *Gobéti skarélę [šáliką]. | (kuo) bùti apsigobusiam: Jì gobéjo bálta skarelè [naujù apsiaustù].*

gobìmas dkt. ppr. vns. (2)

→ gobti 1: *Marčiòs gobìmo paprotys. Galvòs gobìmas daūgeliui tautū turi simbòlinę pràsmę.*

gōbis dkt. (2)

gobšumas, godumas: *Pražūvo peř gōbij. Vīsa tai iš gōbio.*

Gōbis dkt. vns. (2)

dykumų ir pusdykumių regionas Centrinėje Azijoje, Mongolijos pietuose ir Kinijos šiaurėje: *Gōbio dykumā. Beveik iš visų pusių Gōbj sūpa kalnai.*

góbstymas dkt. ppr. vns. (1)

→ gobstyti: *Vaikū góbstymas skēpetomis šaltýmečiu.* | sngr.: *Góbstymasis skaromis.*

góbstytí, góbsto, góbsté vksm.

(kā, kuo, su kuo) ne kartą, dažnai ar daugelį gobti, siausti; sin. gaubstyti, siaustytí, supstyti: *Móterys (sù) skaromis góbsté vaikus.* | prk.: *Démesys iř dékingūmas turéty góbstytí mótinas nè tìk kalendōriuje pažymétq dienq.* | sngr. (kā, kuo, su kuo): *Ji (sù) šāliku góbstosi gálvq, pečiūs.* | prk.: *Žemė jaū góbstesi sù bálta skraistē.*

góbšas, góbšé dkt. (2)

menk. GOBŠUOLIS: *Góbšas keiñša sàvo kišenès iř nejaūčia jokiōs gédos. Åš nè góbšé, galiù pasidalýti. Tieki mētq išgyvenau sù gobšù!*

gobšautí, gobšáuja, gobšávo vksm.

būti gobšiam, godžiam, daug noréti: *Gál děl tō vaïkas pradéjo gobšauti, kàd mamà ji peř daūg spáudē viškuo dalýtis. Jis keñké, keřsijo iř gobšávo.*

gobšávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gobšauti: *Atsískleidé jō savanaudiškumas iř gobšávimas. Nesiáikstysime sù gobšávimu.*

góbšiai prv.

→ gobšus: *Negražù taip góbšiai elgtis. Nepaspriňk, taip góbšiai mésainj apžiójęs.*

góbšybé dkt. ppr. vns. (1)

gobšumas, gobšysté, godumas: *Gobšybé slopina sážinę. Krikščiónij nuō gobšybés turéty apsáugoti išmintis.*

góbšyn prv.

→ gobšus: *Tetùlé kuō senýn, tuō gobšyn.*

góbšysté dkt. ppr. vns. (2)

gobšumas, gobšybé, godumas, godulysté: *Bjaurečis gobšyste. Peř sàvo gobšystę iř sveikātq praradaī.*

góbšiškai prv.

→ gobšiškas: *Góbšiškai drēbančios rañkos.* | aukšt.: *Gobšiškiaū pasielgti vargù ař jmānoma.*

góbšiškas, góbšiška bdv. (1)

būdingas gobšiam žmogui, gobšuoliui: *Góbšiškas pójelgis. Góbšiška prigimtis. Góbšiški késbai.* | aukšt. prk.: *Palúkanos pasidärē dár gobšiškėsnés.* **góbšiška** bev.: *Góbšiška iš studeñto reikaláuti tokiōs didelēs núomos.*

góbšiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ gobšiškas: *Nebesistebiu jō nejtikétinu gobšiškumù.*

gobšumas dkt. ppr. vns. (2)

→ gobšus: *Peř gobšumq iř pàts pražūvo. Sēnis visoję apýlinkęje gobšumù pagarséjęs.*

gobšūnas, gobšūnė dkt. (2)

menk. godus žmogus; sin. gobšuolis, godišius: *Iš tōs gobšūnēs nē ceñto neišpēši. Nenorēčiau dīrbiti vienojē komándoje sù gobšūnū.*

gobšuōlis, gobšuōlē dkt. (2)

godus žmogus; sin. godišius, gobšūnas: *Varguōliui daūg ko trūksta, gobšuōliui – visko. Jī výrq jzeidinéja, vadīna gobšuoliū. Nesù gobšuōlē, visíems sténgiuosi padéti. Likimas gobšuoliūs dažnai nubaūdzia.*

gobšūs, gobši bdv. (4)

daug norintis tik sau, gailintis duoti kitiems; sin. godus: *Gobšūs peļno vaīkymasis. Šeiminiñkai pinigū gōbšūs, ō tvarkytis tīngi.* | aukšt.: *Mótina gobši, dūkterys dár gobšēsnēs.* | aukšč.: *Tà taī visū gobšuōliū gobšiāusia.* **gobšu** bev.: *Bútū gobšū spektāklī ródyti vien tik vilniēciams.*

góbtī, góbia, góbē vksm., **gōbtī, góbia, góbē**

1. (kā, kuo) dengti kā nors iš viršaus ar iš visu pusī dangalu ar pan.; sin. gaubti, siausti: *Móterys góbdavo pečiūs drobulē.* | sngr. (kuo): *Jī kasdiēn vis kitā skarelē góbiasi.*

2. (kā, ant ko, kam) ant ko nors kloti, siausti, dengti dangalā ar pan.; sin. gaubti: *Ištekējusios dzūkēs nešiōjo báltus ař spalvótus kykūs, añt kuriū góbē báltas ař spalvótas skarās. Móterys góbdavo jáunajai añt galvōs núometq.* | sngr. (kā, ant ko): *Kàs sekmādienj jī góbesi añt pečiū šilkīnē gēlētq skārq.*

3. (kā) būti apgaubusiam, apklojusiam, aptraukusiam (savimi); sin. gaubti: *Solistēs gálvq góbē tānkūs plaukai.*

gobtūvas dkt. (2)

1. viršutinio drabužio (palto, striukēs ar pan.) galvā apgobiančioji dalis nuo lietaus, vējo ir kt. apsisaugoti; sin. kapišonas: *Striùkēs [džemperio, megztinio] gobtūvas. Gobtūvq užsimāukšlinti [užsitráukti, nusiiñti]. Vokēlis kūdikiui sù gobtuvū. Gobtūvai gāli būti prisiūti arbà pritvīrtinti priē drabužio sagomis, užtrauktukū iř panašiai.*

2. **GAUBTAS¹:** *Pirkau šviestūvo gobtūvq iš leñgvo rýžių pōpieriaus. Výrai kažkā krāpštē, padéjē alkūnes añt variklio gobtūvo.*

gobtūvēs dkt. dgs. (2)

etnogr. **GAUBTUVE¹**: *Gobtūvių āpeigos gāli būti atliékamos klétyje. Tà pati drobūlē deñgia iř kūdikj peř krikštq, iř nútakq peř gaubtuvēs, iř mìrusijj.*

godà dkt. (4)

1. svajonē, mintis: *Mergautines godàs godotī. Kuř diñgo māno jáunos gōdos? Gōdos jaū nei māno galvojē nētelpa. Iř sugodójau sáu godēlē (flk.).*

2. žem. pagarba, šlovē: *Godōs svečiai. Jōs gražybē iř godà áugo.*

gōdas¹ dkt. (2)

1. godumas, gobšumas: *Nepasótinamas gōdas àpēmē jī. Táu jaū gōdas peř akīs pérzēlēs. Štaī kā prakeiktāsis gōdas dāro! Sáziné gōdo užmuštā. Iš [dēl] didelio gōdo tóks visko kaupīmas.*

2. bendr. godus žmogus; sin. gobšas, gobšuolis: *Nesusidék sù tuō godù. Gōde tù, visko táu mažai! Ař žinaī kitūs tókius godùs?*

gōdas² dkt. (2)

šiurkščiai plaukuotas vaistinis augalas ryškiai mėlynais žiedais (ppr. vaistinis godas, *Anchusa officinalis*): *Gōdo séklas paprasta išnešiōja skrūzdélēs. Liáudies medicīnoje paprastúoju godù gýdomos suñkiai gýjančios žaizdos.*

godéjimas dkt. sngr. ppr. vns. (1)

→ godéatis: *Godéjimas pinigū [tuřtu].*

godéatis, *gōdisi, godéjosi* vksm.

sngr. (ko) labai norēti, geisti; sin. gvieštis: *Turtuõliai labiaū pinigū gōdisi negù vařgšai.*

godìsius, godìsē dkt. (2)

šnek. godus žmogus; sin. gobšuolis: *Móterj apgāvusi godìsē jkliūvo. Kàs tāj jžūliq godìsē pasamndē? Bašsiai nekenčiù godìsių! Ō, pažiſtu šituōs godìsiūs!*

godójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → godoti 1: *Suprataū bē žōdžių jōs godójimq.*

2. → godoti 3: *Lietuvybēs godójimas.*

godōnē dkt. (2)

psn. PAGARBA: *Dorà vertā godōnēs, o ýdq niēkina žmónēs. Žingsniāvo neskubiù žingsniù, pīlnas pasiténkinimo iř godōnēs.*

godóti, *godója, godójo* vksm.

1. svarstyti, māstyti: *Godójau, godójau iř nesugodójau, į kurž kiemēli jótí (flk.).*

2. (ka) kurti, īsivaizduoti mintyse: *Godóti liūdnàs godàs.*

3. (ka) psn. rodyti pagarba; sin. gerbti: *Tévùs reiķia godóti. Godóti sàvo krāšto pāpročius.*

godulýs dkt. ppr. vns. (3^b)

didelis noras, troškimas kā turēti: *Pelno [valdžiōs] godulýs. Ąpémē jī godulýs. Numalšinti gōdulj.*

godulýstē dkt. ppr. vns. (2)

godumas, gobšumas: *Visū blogýbių šaknìs yrà godulýstē. Skìnti godulýstēs vaisiùs. Šítoks póelgis tik godulystē paáiškinamas.*

godùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ godus 2: *Pamācius tiek gēro pabùdo godùmas. Sprógsite vienq kařtq iš godùmo. Godumù pagarséjē notārai. Išryškéjo jō ypatìngas tuřtū godùmas. Atsìskleidē nepaprastì jō gabùmai, ypatìngas darbštùmas, godùmas dárbo.*

godūnas¹ dkt. (2)

valgomas grybas su šviesiai rудais bulvēs pavidalo vaisiakūniais (ppr. baltasis godūnas, *Choiromyces meandriformis*): *Baltasis godūnas jtráuktas į Lietuvōs raudónqj knýgq. Godūnai áuga lapuōčių iř spygliuōčių miškuosè.*

godūnas², godūnē dkt. (2)

menk. GOBŠUOLIS: *Tókio godūno dár pasáulis nemātē.*

goduôlis, goduôlē dkt. (2)

GOBŠUOLIS: *Dár mažiüké, bêt jaū goduôlē. Pasipriéšinau goduôlių késłams iškiřsti miškq. Į veřslininkus jaū nebežiūrima kaip į goduoliūs.*

godùs, godì bdv. (4)

1. (ko) daug norintis tik sau; sin. gobšus: *Godùs žmogùs. Jis godùs valgjo [garbēs, pinigū]. Veřsis godùs gérti. Nebúk godùs svētimo gēro.* | aukšt.: *Šérýklose šérnēs pasidāro godèsnēs, kaī paršiùkai paáuga.* | aukšč.: *Visū godžiáusias šykštuôlis.*

2. būdingas gobšuoliui, toks kaip gobšuolio: *Alkanì vaikai žvelgē į skanestūs godžiomis akimis. Tokià jstātymo svařstymo eigà išdúoda godžiūs valdžiōs interesùs. godù* bev.: *Priprātome nebebastebēti, kàs šlykštù, žēma iř godù.*

gōdžiai prv.

→ godus 2: *Gōdžiai rýti [válgysi, gérty]. Jis gōdžiai suléidžia dantis į dár šiltq bandēlq. Kačiukas gōdžiai žiūréjo į šuñs tařsomq mēsgalj. Jéi gáunu lātviškos spaudōs, gōdžiai púolu skaityti.* | aukšt.: *Lýtiškai subréndusios žùvys pràdeda godžiaū medžiöti.* | prk. aukšt.: *Žémé vis godžiaū gēria tiřpstantj sniēgq. Liepsnà dár godžiaū ima rýti šiáudus.* | aukšč.: *Prasidéjus atgimimui godžiáusiai skaítēme tremtiniū prisiminimùs.*

gofrāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gofruoti: *Ódos [pôpieriaus, sijono] gofrāvimas.*

gofrúotas, gofrúota bdv. (4)

lygiagrečiai banguotas, raukšlētas: *Gofrúotasis kartonas. Gofrúotas audinys [sijonas]. Gofrúoti vañzdžiai [celiuliözés lākštai].*

gofrúoti, gofrúoja, gofrávo vksm.

(kā) daryti popierių, audinj, metalą ar kā kita lygiagrečiai banguotą, raukšlētą: *Cinkúoto pliēno lākštai išpjaunamì iš rulono iř gofrúojami.* • plg. plisuoti.

gògas dkt. (2)

atsikišusi gyvulio, ppr. arklio, nugaros dalis ties sprandu; sin. guga, ketera: *Árklio gògas turi bûti platus, ilgas iř áukštas.*

gogelmògelis dkt. (1)

saldus tirštas desertas iš plaktų kiaušinių trynių ir cukraus: *Gogelmògeliui reikës penkių kiaušinių trynių, šešių šákštų cùkraus iř citrinos žievélés. Gogelmògelj supilkite į indeliūs iř patiékite kaip deseřtq sù sausañiais. Vaikystéje mégdavome plákti gogelmògelj.* | šnek. kratinys, mišinys: *Klausiausi muzikinio gogelmògelio. Į gávas kāla propagándinj gogelmògelj.*

goglinéti, goglineja, goglinéjo vksm.

(po kā, kuo) šnek. létai vaikščioti; sin. vaikštinéti: *Põ kiemq išdidžiai goglinéja gaidys. Gérq pusiaudienj goglinéjome põ miškùs [pélkemis].*

gõglinti, gõglina, gõglino vksm.

(i kā, per kā) šnek. pamažu, nevikriai eiti; sin. dūlinti, gožinti, vilktis: *Gõglina peř kiemq. Gõglinu atgal į dařzq.*

gókčioti, gókčioja, gókčiojo vksm.

1. tamptytis prieš vemiant; sin. žiaukčioti: *Suválgęs apýžalj këpsnį pradéjau gókčioti.*
2. kükčioti verkiant: *Berniukas rijo ášaras iř gókčiojo.*

goksóti, gókso, goksójo vksm.

(kame) šnek. būti, smaksoti kur be reikalo: *Jaū gérq pùsvalandj čià gókso sustìngęs, suglumęs. Goksójau peř diēnq stotyjè.*

gókt išt.

kartojant vartojamas gókčiojimo potyriui išreikšti; sin. kliokt: *Gókt gókt věmia.*

gókteléti, gókteli (gókteléja), gókteléjo vksm.

kiek sugokčioti: *Jis kelis kartùs gókteléjo, bêt nevémè.*

golèmas dkt. (2)

bùtybē, sukurta maginiu būdu: *Tikéta, kàd golèmu gälima suteikti žmogaūs, gyvūno ař kókj kitq pavídalq. Legeñdos apiē golemùs kùriamos nuõ penkiolikto ámžiaus.*

gòlbolas dkt. (1), **golbòlas** (2)

AKLŪJY RIEDULYS: *Gòlbolas žaīdžiamas lýgaus pavišiaus aikštēje. Výrai gòlbalq žaīdžia sù dviejū kilogrāmų kāmuoliu.*

gòlfas¹ dkt. (1)

sportinis žaidimas su mažu kamuoliuku, kurį lenktomis lazdomis kuo mažesniu smūgių skaičiumi reikia įmušti į visas vejoje esančias duobutes: *Mažasis [stālo] gòlfas. Gòlfo aikštynas.*

gòlfas² dkt. (1)

plonas megztinis su aukšta, prie kaklo prigludusia apykakle, užsivelkamas per galvą: *Vaīkiškas [móteriškas] gòlfas. Ař nesuálsi sù tókiu plónu gòlfu?*

gòfininkas, gòfininké dkt. (1)

golfo žaidėjas: *Gòfininkai pasipuošė dailiai marškinėliais. Veterānams nepavýko apleñkti jaunyj gòfininkų.*

Gòlfo srově dkt. vns.

šiltoji Šiaurės Atlanto vandenyno srovė: *Gòlfo srově tēka palei Šiáure Amèrikos šelfq. Gòlfo srovės vandeñs judéjimo greitís kasmēt mažéja.*

Golgotà dkt. vns. (2)

kalva Izraelyje, netoli Jeruzalės: *Añt Golgotos bùvo nukryžiuotas Jézus Krìstus.*

Gòmelis dkt. vns. (1)

miestas Baltarusijos pietryčiuose: *Gòmelis – añtras pagal dydį Balatarùsijos miestas. Keturióliktame iñ penkióliktame ámžiuje Gòmelj sù pértraukomis valdē Gedimináičiai.*

gomuríaulis dkt. (1)

vienas iš dviejų gomurio kaulų: *Gomuríaulis jùngiasi sù viršutiniu žandíkauliu. Lydēkos aštrūs dañtys išsidéste nè tìk añt žandíkaulio iñ dantíkaulio, bét iñ añt gomuríaulio.*

gomurínis, gomuriné bdv. (2)

1. susijęs su gomuriu: *Gomurinés átaugos. Gomurínis lankēlis.*

2. žemokas, tarsi ataidintis iš gerklės gilumos, sklindantis kiek pro nosj; *sin.* gerklinis: *Kalbēti gomuriniu balsu [gomurinè kalbà].*

3. tariamas priartinant liežuvj prie gomurio arba jį liečiant: *Gomuriniai príebalsiai yrà k, g, ch, h.*

gomurýs dkt. (3^a)

burnos ertmės viršus: *Gómurj išpliké. Gomurýs skìria burnos eñtmę nuõ nóties ertmës. Priekiné gómurio dalis vadìnama kietúoju gómuriu.*

gondolà, gondòlos dkt. (2)

1. vienairklė plokščiadugnė Venecijos valtis riestais galais: *Puōsnūs gondòlos galai dažnai būna paáukštinti. Vienojè gondoloje gāli plaūkti iki šešiū asmenų. Gondolomis pláukiojama Venècijos kanálais nuõ vienúolikto ámžiaus.*

2. aerostato kabina (krepšys) keleiviams ir kt.: *Iš kařklo vytēlių pintà gondolà. Gondolà pririšamà viñvémis, lýnais ař tvírtinama metalinè konstrùkcija. Pirmosios gondòlos bùvo Venècijos válties pavídalo.*

gondòlininkas, gondòlininké dkt. (1)

žmogus, kuris irkluoja gondolą (1 r.): *Aístrą pláukioti Venècijos kanálais jis pérémé iš sàvo tévo, kuris bùvo profesionalùs gondòlininkas. Venècijos gondòlininkų gretosè yrà iñ móteru.*

gònagas dkt. (1)

1. mušamasis muzikos instrumentas – varinis skritulys su užlenktais kraštais, įkabintas į metalinį rėmą, mušamas medine kuokele, aptraukta veltiniu: *Gongo gāsas dain̄ingas, ilgā besitę̄siantis īr sodrūs. Ąžijoje gònagas naudójamas kaip kulto apeigų muzikinis instrumen̄tas.*

2. signalas, išgaunamas tokiu instrumentu: *Sēmo pósédžių sâles gònagas. Gòngu pírmininkas skélbia pósédžio prâdžią.*

gonokòkas dkt. (2)

žmogaus organizme parazitujanti bakterija, sukelianti gonoréją, pažeidžianti šlapimo ir lyties organų sistemą: *Gonokòkai neatspärūs šalčiui, džiovinimui, kātinimui. Bāgė gydyti gonokòkų sukél̄tq ligq.*

gonoréja dkt. (1)

užkrečiamoji venerinė liga, kuriai būdingas pūlinis lyties ir šlapimo organų uždegimas: *Móterims gonoréja nustatoma ištýrus tepinėl̄ iš makštīs. Gonoréją gydē antibiotikais. Pérsirgus gonoréja, imunitetas nesusidāro.*

gõrčius dkt. (2)

1. senovinis skysčių ir biralų matas, vartotas Lietuvoje, Lenkijoje ir Rusijoje: *Penkių gõrčių talpōs statináitē. Lietuvøjे gõrčius vartótas iki mètrinės mātų sistemos jvedim̄o. Dvýlika gõrčių sudârē vienq púrq.*

2. tokios talpos medinis ar pintinis indas: *Į gõrčių pripıldavo alaūs, girōs ar kitų gérimų. Iš gõrčiaus gérimas bùvo pilstomas specialiū mediniù sámčiu į moliniùs puodeliùs. Gorčiùs dažniáusiai gamindavo iš ázuolo medienos.*

gorgoncolà dkt. (2)

minkštasis, baltas ar gelsvas itališkas karvių pieno sūris su melynais žaliais pelėsiais viduje: *Makarõnai sù gorgoncòlos īr rozmarinu pâdažu. Saliërai sù gorgoncolà īr skrebùčiais.*

gorilà dkt. (2)

stambi Afrikos žmogbeždžionė (*Gorilla gorilla*): *Devýriasdešimt aštuoni pròcentai gorilòs genòmo sutam̄pa sù žmogaūs. Gorilàs gálima pramókyti žmonių gèstų kalbòs.*

Gorno Altáiskas dkt. vns. (1)

Altajaus sostinė: *Į Gorno Altáiską pô kâro iš okupuotos Lietuvôs bùvo ištremta apiẽ trisdešimt žmonių. Gorno Altáisko pakraštyje Altajaus krâsto tremtiniáms lietùviams pastatytas paminklinis krýžius.*

Gornostâjiškès dkt. dḡs. (1)

kaimas Šalčininkų rajone: *Gornostâjiškių dvâro sodýba. Gornostâjiškëse pastatytas paminklas lietùvių raštījos pradiniñkui Stanislavui Rapolionui.*

goržetè dkt. (2)

KAILIAJUOSTÈ: *Dár nebûvo prógos pasipuikiotì naujája goržetè. Dabař kuriù kailiniùs pâpuošalus, modeliuoju goržetès.*

gõsliai prv.

1. → goslus 1: *Priẽ kiòsko stoviniúojanti merginà gõsliai nužvelḡia kiekvienq praeīvi.*

2. → goslus 2: *Moterišké gõsliai raūsési išparduodam̄ bâtu krûwojè.*

goslýbè dkt. ppr. vns. (1)

1. gašumas, geidulingumas: *Pakîlo goslýbè. 2 godumas, gobšumas: Iš goslýbès taip žmogelj nûskriaudé.*

goslūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → goslus 1: *Pažadinti kieno goslūmą. Ąpimtas goslūmo jis sužkiai valdési. Novélėje švelnūmas pamaželė viðsta goslumù ið aistrà.*

2. → goslus 2: *Āpimtas goslūmo jis pasisāvino svētimq žēmę.*

goslūs, goslù bdv. (4)

1. gašlus, geidulingas: *Personāžai ītin aistrangi ið goslūs žmónes.* | aukšt.: *Vakarėlyje sutikaū ið už tavè goslesniū.*

2. išreiškiantis gašlumą, geidulingumą: *Gosliū maniérų jaunuõlis.* | aukšt.: *Gosliáusia áimana.*

3. godus, gobšus: *Goslūs pirklys. Prekeivai goslūs, nevénzia neī sukčiáuti, neī apgaudinéti.* | aukšt.: *Veřslininko žmonà goslèsné už výrq. goslù* bev.: *Tikraī goslù gviëstis tiek sklýpu.*

gòspelas dkt. (1)

1. Šiaurės Amerikos religinių giesmių žanras: *Gòspelo giesmës kùriamos pagal Naújojo Testameñto žodžius. Gòspelo muziką kûré profesionálus kompozitoriai.*

2. tokio žanro muzikos kùriniai: *Giedotí [atlíkti] gòspelus. Gòspelai dažniáusiai atliekamì sòlo, juosè gausù improvizacijų.*

gòtai dkt. dgs. (2)

rytų germanų gentys, mūsų eros pradžioje gyvenusios Vyslos žemupyje: *Gòtų kalbà – vienà iš rytų germânų kalbų. Gòtai puldinéjo Ròmos impérijos provincijas Mažojoje Azijoje ið Balkânų pusiāsalyje.*

gòtas¹, gòté¹ dkt. (2)

gotų genčių žmogus: *Nè viénas gòtas tarnavo Bizántijos impérijos kariúomenéje.*

gòtas², gòté² dkt. (2)

vienas iš astovų subkultūros, gimusios XX a. 8-ojo–9-ojo dešimtmeciu sandūroje Vakaruose, apimančios muziką, filosofiją ir kitas gyvenimo sritis, kuriai būdingas niūrus, pesimistinis poziūris į aplinkinį pasauly, žavéjimasis tamsa, mistika, antgamtiniai reiškiniai, mirties garbinimas: *Gòtas – taï nè etikètè, ò gyvénimo bûdas. Nesivadink gotè, jei neišmanai jū filosòfijos – gotù tañpama tîk rimtaï jsigiliinus į visas šiós kultūros sritis. Dâžnas klýsta gotùs tapatindamas sù satanistais. Gòtų aprangojè dominuoja juodà spalvà.*

gòtika¹ dkt. (1)

vélyvųjų viduramžių architektūros, dailės stilium, kuriam būdinga vertikalių linijų ritmas, smailėjančios arkos, ažūrinis dekoras: *Ankstyvój [brandžiój, vélyvój] gòtika. Šv. Onòs ið Bernardinų bažnýčių ansámlis – reikšmingiausias gòtikos pamiñklas Lietuvoyè.*

gòtika² dkt. (1)

šnek. gotų² subkultūra, judėjimas: *Ívaizdžiui sustìprinti gòtikoje pasitelkiamà juodà spalvà, ekstravagantiškas makiäzas ið šukúosena.*

gotikinis¹, gotikiné¹ bdv. (2)

susijęs su gotika¹, gotikos stilium: *Gotikinis romànas. Gotikiné bažnýčia. Gotikinës Trâkų ið Vilniaus pilys. Gotikiniai râšmenys.*

gotikinis², gotikiné² bdv. (2)

būdingas gotams², gotų subkultūrai; sin. gotiškas: *Gotikinis judéjimas. Gotikinio stiliaus aprangà. Gotikiné muzika [literatûrâ, dailé] yrà niuri. Gotikinio ròko grùpës kañtais nelaiķo savës gotų subkultûros dalimi.*

gòtiškai¹ prv.

→ gotiškas¹: Bažnýčios interjeras gòtiškai sùskliaustas. Síenos mýrytos gòtiškai, iš raudónų plýtų. Langū árkos gòtiškai išgaubtos, smailios. Mégau kláidžioti taīs paslaptìngais gòtiškais skeřsgatviais.

gòtiškai² prv.

→ gotiškas²: Gòtiškai reñgtis [atródyti, mqstýti].

gòtiškas¹, gòtiška¹ bdv. (1)

büdingas gotikai¹: Gòtiškas šriftas. | ivr.: Gòtiškieji râšmenys.

gòtiškas², gòtiška² bdv. (1)

büdingas gotams², gotu subkultúrai; sin. gotikinis: Gòtiškas póžiūris į gyvénimq. Kažtais paklausaū gòtiško ròko. Nègi gòtai turi skaityti tik gòtiškai literatúrai priskirtas knygàs?

Gòtlandas dkt. vns. (1)

Švedijai prilausanti didžiausia Baltijos jūros sala: Gòtlando krantai státūs. Gòtlande yrà ežerų iř durpýnu. Peř Añtrajj pasáulinj kárq peř Gòtlandq toliau į vākarus pasitráuké dalis lietùvių.

góža dkt. (1)

1. lūžtančių jūros bangų eilë: Góžos zonà. Brìsti į góžas.

2. bangų lūžimas ant seklumos ar negilioje priekrantéje: Kôl bangà galutinai sudûžta, susidäro kelî góžos fròntai.

gožélè dkt. (2)

dubens pavidalo gilës ar riešuto lukštas; sin. gvildas: Gilę gaūbia gožélè. Sunókè lazdyño riešutai iškrenta iš goželių.

góželis dkt. bendl. (1)

menk. vépla, žioplys: Iř kaip tù galì sù tókiu góželiu gyvénti?! Góželi, ař tù čià ką nôrs supranti?

gožimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → gožti 1: Apsáugokite sodinukùs nuõ mëdžių gožimo.

2. → gožti 2: Vieno prieskonio gožimas kitù.

gožinéti, gožinéja, gožinéjo šnek. pamažu gožinti: Kô čià gožinéji bê dárbo?

gõžinti, gõžina, gõžino vksm.

šnek. pamažu, nevikriai eiti; sin. bindzinti, slimpinti, vilktis: Kuř gõžini tókiu óru? Jáunas, tvirtas, o gõžina sù krepšiù kaip vařgeta.

gõžti, gõžia, gõžé vksm.

1. (kà) užstoti šviesą; sin. dengti, smelkti, stelbti: Mëdžiai gõžia daržóves. Iškiřtome lángus gõžiancius brûzgynus.

2. (kà) daryti prastai girdimą, jaučiamą ar pan.; sin. slopinti: Gâtves triükšmas gõžé jô bal̄sq. Laukinjų gélių kvapùs gõžé šiено kvâpas. | prk.: Tarptautiniai žodžiai gõžia savùs žodžius.

grabaliójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grabalioti 1: Räktų grabaliójimas tamsojè láiptinéje. | sngl.: Grabaliójimas pô rañkinę.

2. → grabalioti 2: Móterų grabaliójimas.

grabaliótì, grabaliója, grabaliójo vksm.

1. (kà, kuo, ko) pirštais liečiant graibyti, čiupinéti (ppr. ieškant); sin. grabinéti: Tamsojè jis grabaliójo duris, ieškódamas rañkenos. Atsiséduisi lóvoje kójomis grabaliójau šlepēcių. | sngl. (po

ką: Apčiuopom grabaliójasi pō kišenės.

2. (ką, kam) šnek. gašliai liesti rankomis; sin. grabinéti: Jis ēmē grabalióti mán krūtinę. | sngr.: Vidūrnaktj pajutaū, kād kažkās grabaliójasi.

3. prastai, apgraibomis ką daryti (ppr. skaityti, kalbēti kita kalba): Vókiškai jis dár grabaliója. | sngr.: Jis neblogai grabaliójosi rūsiškai.

grabālius, grabālė dkt. (2)

menk. nerangiai, létai dirbantis, dažnai išmetantis ką iš rankų žmogus; sin. berankis, sugrubnagis: Iř vēl tās grabālius dūry neatrakīna. Nā iř grabālē – niēko laikū nepadāro.

grabì išt.

kartojant vartojoamas grabinéjimui pavaizduoti: Tamsojè grabì grabì, kôl sugrabinéjau degtukùs.

grabiai prv.

vikriai, kruopščiai, tvarkingai, tiksliai: Švariai, grabiai iř greitai atlikas dárbas. Sausamē qžuolē rýmo kažkieno nè itin grabiai išdrožtas dievūkas. | taip, kaip reikia, gerai: Ángly kalbà dár nè itin grabiai mintis sùrezgu. Jì sténgiasi visiems padéti, nòrs tai dāro nelabaï grabiai iř jtikinamai.

grabinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grabinéti 1: Grabinéjimas tamsojè nepadéjo iř jì kelis kartus pargriūvo, užkliuvusi už kažkokių daiktų. | sngr.: Grabinéjimas tamsiamē koridoriuje ieškant dūry.

2. šnek. → grabinéti 2: Viēšas grabinéjimas. | sngr.: Nekenčiù lindimo priē merginu, grabinéjimosi.

grabinéti, grabinéja, grabinéjo vksm.

1. (ką, ko, kame) pirštais liečiant graibyti, čiupinéti (ppr. ieškant): Tamsojè pâstebiu pasileñkuši žmögų, kuris kažkā žemēje grabinéja. Móteris grabinéja sienoje elektros jungiklio. | sngr. (ko, apie ką, palei ką): Grabinéitis apiē duris [palei sienas]. Dédé kēliasi iš lóvos iř grabinéjas šlepēcių.

2. (ką, po kuo, už ko) šnek. gašliai liesti; sin. grabalioti: Grabinéti pō sijonù [už krūtų]. Kodēl paaugliai vaikinai grabinéja merginás? | sngr. (su kuo): Kaip tu drjsti grabinéitis sù kitomis?! Išgéręs jis ima grabinéitis, tañpa agresyvūs.

grabinétojas, grabinétoja dkt. (1)

šnek. žmogus, kuris grabinéja (2 r.), gašliai liečia: Merginà sùgriebé grabinétojo rañkq. Tókius agresyviūs merginu grabinétojus vadinù iškrýpēliais.

grabókšt išt.

vartojoamas grubaus griebimo įspūdžiui pavaizduoti: Nešvariõm rañkom grabókšt už nóties.

grabštáuti, grabštáuja, grabštávo vksm.

(kame) vaginéti, vagiliauti: Jis kasdiēn grabštávo didelésè parduotuvése iř prekýbos ceñtruose.

grabštukas, grabštukė dkt. (2)

vagilius, vagišius: Nebedraugáuk sù tà grabštukè [tuō grabštukù]. Dabař tìk dairykis – apliñk tiek grabštukų.

grabštumas dkt. ppr. vns. (2)

→ grabštus: Šarkų grabštumas – visiems žinomas dalýkas.

grabštūs, grabštī bdv. (4)

linkęs vagiliauti: Grabštaūs kaimýno geriaū pasisáugoti. Tiē berniúkščiai pasiutę, bët nérà grābstūs.

grabùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ grabus: *Mažýliu dár trúksta grabùmo.*

grabùs, grabì bdv. (4)

vikrus, mitrus: *Grābūs piřstai. Láiško popierēlis primárgintas nelabař grabià rankà.* | aukšt.: *Atidarýk mán jogùrto indēlji, anukēli, tåvo rañkos grabèsnés.*

grācija dkt. (1)

1. kūno judecių, pozų ir pan. grakštumas, dailumas: *Grožéjomēs balerīnos artistiškumù iř grācija.*
2. žavi, grakšti moteris: *Kitadōs māno mamà bùvo tikrà grācija. Jō žvilgsnìj prikáusté kēturiø grācijos.*
3. tamprus moteriškas apatinis drabužis krūtimis prilaikyti ir visam liemeniui bei klubams suveržti, kojinéms prisegti: *Figūrq koregúojanti grācija. Seksuali juodà pérmatoma grācija. Kai kuriōs móterys mégsta dèvēti grācijas.* • plg. korsetas. 4. viena iš trijų roménų grožio ir grakštumo deivių: *Grācijos – geranöriškos, malonios iř liñksmos deivés. Graķijoje knibždēte knibždējo jvairiū dievū, deivū, mūzū, titānū, kiklopū, grāciju iř kitū panašiū bùtýbiū.*

gracingai prv.

GRAKŠČIAI: *Gracingai váikščioti fšókti]. Balerinà gracingai nusilenkē. Merginos gracingai lìpo iš automobilių.* | aukšt.: *Atstātēs krūtinę jis pamégino kuō gracingiaū atsiséstī.* | prk.: *Sniegas iš lēto, gracingai lēidosi añt žibiñtū.*

gracingas, gracinga bdv. (1)

1. **GRAKŠTUS 1:** *Gracinga móteris.* | aukšt.: *Kaip balerinà, jì galétu búti gracingėsné.*
2. **GRAKŠTUS 2:** *Gracinga eisenai [laikýsena]. Gracingi gazélés judesiai. Šokeja gracingu žingsneliù artejó priē mūsų. Jì sumosikāvo sàvo ilgomis gracingomis rañkomis.* **gracinga** bev.: *Patrauklù, kàs gracinga.*

gracingùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. **GRAKŠTUMAS 1:** *Balerinų gracingùmas.*

2. **GRAKŠTUMAS 2:** *Paauglysteje eisenos [judesiū] gracingumù pasigirti negaléjau.*

gradācija dkt. (1)

laipsniškas peréjimas nuo vieno dalyko prie kito, laipsniškas kilimas, stipréjimas: *Spalvū [tònū] gradācija.*

gradāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ graduoti: *Termomètro gradāvimas. Gradāvimo kreivé. Gradāvimo paklaidà.*

gradúoti, gradúoja, gradāvo vksm.

(kà) suskirstyti (matavimo priemonës skalë) tam tikrais vienetais: *Gradúoti termomètro skälę.*

grafà dkt. (2)

SKILTIS 5: *Užpildykite tris pirmásias lentélés grafàs. Ketvirtójoje grāfoje niēko nerašýkite.*

grafáitis, grafáité dkt. (1)

grafo ar grafienës vaikas – sūnus, dukté: *Grafáité Emiliija Pliateryté kìlus iš garsiōs Pliateriū giminës.*

grāfas dkt. (4)

1. **vns.** stambaus dvarininko, véliau – aristokratų titulas: *Suteikti grāfo titulq. Jis paveldéjo grāfo titulq. Jám, kaip iř jō protéviams, priklauso grāfo titulas. Kašteliōnas bùvo pàgerbtas grāfo titulu.*

2. tą titulą turintis asmuo: *Grafų Tiškevičių rūmai Palangoje. Grafai Pliateriai yrą kilię iš Vestfālijos. Grafų Chodkevičių rūmuose įsikūrusi Vilniaus pavėikslų galerija.*

grafienė dkt. (1)

grafo žmona: *Šis dvāras restauruotas grafienės lēšomis.*

grāfika dkt. vns. (1)

1. dailės šaka, kurios meninį vaizdą sudaro pieštas ar raižytas piešinys, ppr. atspaudžiamas nuo klišės: *Seniavus spausdintinės grāfikos technika – mēdžio raižinys. Monotipija – tapybai artimā grāfikos technika. Dailininkė studijāvo grāfiką Vilniaus dailės akademijoje. Susidomėjau knygų grāfika.*

2. šios dailės rūšies kūriniai: *Šiuolaikinė Lietuvos grāfikos paroda. Jai patinka Albrechto Diurerio grāfika.*

3. rašybos mokslo dalis, tirianti raidžių ir garsų santykį, raidžių rašymą: *Nuō grāfikos paprastumo ar sudėtingumo priklauso iš rašybos taisyklių sunkumas.*

4. kurios nors rašto sistemos ar kalbos rašmenys (raidės, skyrybos ženklai), jų žymimosios reikšmės.

5. informacijos pateikimas kompiuteryje vaizdais: *Skaitmeninė [dvimātė, trimātė] grāfika.*

grāfikas¹ dkt. (1)

1. brėžinys ar lentelė, vaizduojantys ko nors išdėstymą, kelių reiškinį ar dydžių santykius, kitimą ir pan.: *Braižyti grāfiką.*

2. darbo, produkcijos gamybos, tiekimo ir pan. planas, kuriame tiksliai nurodyta normos ir vykdymo laikas: *Mėtinis [valandinis] grāfikas. Slankūsis grāfikas. Sudarýti dárbo grāfiką. Dirbt pagal grāfiką. Atsiličkame nuo grāfiko.*

3. sąrašas, kuriame kas išdėstoma pagal laiką: *Budėjimo [atostogų] grāfikas.*

4. transporto priemonių (autobusų, troleibusų, traukinių) eismo tvarkaraštis: *Dėl avarijos sutriukus eismui troleibūsai važinėja nė pagal grāfiką.*

grāfikas², grāfikė dkt. (1)

dailininkas, kuriantis grafikos kūrinius: *Viktoras Petravičius – vienas iškiliusių dvidešimto amžiaus lietuvių grāfikų. Grāfikė tikiino, kad ši meno sritis ją žavėjo nuo mažų dienų.*

grafinas dkt. (2)

1. siaurakaklis stiklinis indas vandeniu, vynui: *Añt stalo stovėjo įvařrūs grafiniai, taūrės. Antikvariatė nusipirkaū dū rausvūs grafinės.*

2. tokiamo inde telpantis kiekis: *Ištūšinti grafinę.*

grāfinė planšetė

grafinių duomenų įvedimo įtaisas – stačiakampė lentelė su lietimui, temperatūrai arba šviesai jautriu paviršiumi: *Añt grāfinės planšetės gálima braižyti arbà rašyti pieštukù, o piešinys iškaŕt keliamas į kompiuterj iñ mātomas ekranè.*

grāfinis dizáinas dizaino rūšis, susijusi su apipavidalinimu, reklama, leidyba, knygų maketavimu: *Grāfinis dizáinas – tai plakatų, etikècių, pāšto ženklų kūrimas, knygų apipavidalinimas.*

grāfinis¹, grāfinė¹ bdv. (1)

1. pavaizduotas grafiku, brėžiniu: *Diagrama – grāfinis dýdžio kitimo vaizdas.*

2. atliekamas braižant grafikus: *Grāfinis skaičiavimas.*

grāfinis², grāfinė² bdv. (1)

1. kuriamas ar sukurtas grafikos meno priemonėmis: *Grāfinių portretų rinkinys. Grāfinis*

vaizdāvimas dizāine – tai piēšinio līnijos, dēmēs. Linijiniū piēšiniu daīlininkas kūria grāfinj vaīzdq.

• plg. tapybinis.

2. susijęs su grafika (4 r.): *Lietuviiškų kabucių grāfinē raiškā.*

grafystē dkt. (2)

1. Vakarū Europoje viduramžiais – paveldima grafo valda: *Grafaīs tāpē Lietuvōs Didžiōsios Kunigaikštystės didikai sāvo valdās vadindavo grafystēmis. Didikas Jōnas Kārolis Chodkēvičius rūpinosi, kād Skuōdo grafystē tāptu šiō krāsto ekonōminiu centrū.*

2. kai kurių šalių (pvz., Airijos, Didžiosios Britanijos, JAV, Kanados, Australijos) didelis administracinis teritorijos vienetas: *Skirstyti į grafystēs. Kèrio grafystē yrà vienā iš labiāusiai lañkomų Airijos viētų.*

grāfiškai prv.

→ grafiškas: *Dúomenis [rodikliūs] pavaizdūokite grāfiškai.*

grāfiškas, grāfiška bdv. (1)

pavaizduotas grafiku, brēžiniu: *Kardiogramā – grāfiškas širdiēs judesiū ātvaizdas.*

garsāgaudis dkt. (1)

prietaisas garsui ar garsams gaudyti: *Garsāgaudžio gařso imtūvas. Šiojē nūotraukoje mātome priešlēktūvinēs apsaugōs rinktinēs naudótq garsāgaudj.*

gatvinis², gatvīnē² bdv. (2)

1. užsiimantis prostitutija (apie žemujų visuomenēs sluoksnių moterj ar vyra): *Gatvīnēs mežgos.*

2. prastas, žemo lygio, nekultūringas: *Tautā – nè gatvīnē liáudis! Tāvo mqstysena – gatvīnē!*

gatvinis³, gatvīnē³ dkt. (2)

menk.

1. prostitucija užsiimantis žemujų visuomenēs sluoksnių vyras ar moteris: *Susidéti sù gatvinē [gatviniū]. Mokéti pīnigus kažkokiam atsitiktiniam gatvīniui, kuris tikriāusiai nèt nerà patrauklūs? Mūsų elītinē, brāngiai īmanti prostitūtē atródo kaip civilizūotoj šalī gatvīnē. Atlēisk, bēt tāvo makiāžas kaip gatvīnēs.* • plg. prostitutē.

2. nekultūringas, dažnai asocialus žmogus, gyvenantis gatvēje: *Tiē gatvīnai iř atródo prastai, iř nemalōnū kvāpq skleidžia.*

geguñē dkt. (2)

daugiametis žolinis pievū, pamiskiū, miškū augalas stačiomis violetiniū, rausvū ar melsvū ppr. démetū žiedū varpomis, ištisai lapuotais stiebais (*Dactylorhiza*): *Gegūnēs – lietuviškos orchidējos, gegužraibinių šeimōs augalaī. Lietuvojē áagančios gegūniū rūšys spařciai nýksta iř yrà jrašytos į Raudónaq knýgg. Rezervāto tīkslas – išsáugoti Tetervinēs miškūs sù sáugomomis gyvūnū iř augalū rūšimis, pāvyzdzīui, raudonāja gegūnē (*Dactylorhiza incarnata*), baltijinē gegūnē (*Dactylorhiza baltica*), gelsvāja gegūnē (*Dactylorhiza ochroleuca*).*

Gerōji naujiena

krikšcionims – žinia apie tai, kad Dievo karalystē yra arti ir kad Jēzus Kristus yra mesijas, žmonių gelbētojas: *Evangēlija Naujājame Testamente – Gerōji naujiena apiē išgānymq, paskelbtā Jézaus Kristaus. Gērājā naujienā pasāuliui tūri garšinti kiekviēnas krikšciónis. Gerōsios naujienos esmē yrà tai, kād prisiažtino Diēvo karalystē.*

Glītiškēs dkt. dgs. (1)

kaimas Vilniaus rajone: *Glītiškių dvāras mīnimas nuõ tūkstantis keturi šimtaī aštūoniasdešimt trečiū mētū.*

glutamātas dkt. (2)

glutamo rūgšties druska: *Kālio [kálcio, amónio, māgnio] glutamātas. Ař vágote produktus sù mononātrio glutamatū? Glutāmo rūgštis iř glutamātai sustíprina daūgelj kitū skōnių, taičiup sumāžindami drúskos pórreikj produktuose. Nātrio [mononātrio] glutamātas – labiáusiai paplītēs skōnio stipriklis, vadīnamas legaliù šiuolaikiniù narkotiku.*

glutāmo rūgštis

viena iš aminorūgšcių – bespalviai, vandenye tirpūs kristalai: *Glutāmo rūgštis sustíprina maisto skōni, tačiau slopīna sotūmo jaūsmą. Glutāmo rūgštij žmogaūs [gyvūno] organizmas sintetina, todėl nebūtinā jōs gauti sù maistu. Glutāmo rūgštis (E620) iř jōs drúskos naudójamos produktams konservuoti iř maisto koncentrātuose kaip skónio stiprikliai.*

gotikinis romānas

istorinio romano atmaina, susiformavusi XVIII a. antroje pusēje–XIX a. pr. anglų, vėliau – kitų Europos tautų ir Jungtinių Amerikos Valstijų literatūrose: *Gotikinio romāno veiksmo vietā – vidūramžių gotikinė pilis, rūmų griuvėsiai, kitos nuošālios viētos, vaizdūojami nepaprasti iř paslaptinių įvykių, veikėjai paženklinti lemtiēs iř demonizmo žymę. Gotikinis romānas dár vadīnamas siaūbo romanu.*

Grabnýčios dkt. (2)

KRISTAUS PAAUKOJIMAS, VIEŠPATIES PAAUKOJIMO ŠVENTĖ: *Lietuvoje Grabnýčios švenčiamos pagal Romos apeigyną, procesija atliekama bažnyčioje, šventinamos vaškinės žvakės.*

grafitas dkt. (2)

1. anglies atmaina – juodas arba pilkai juodas minkštasis mineralas, naudojamas branduoliniuose reaktoriuose, pieštukams, ugniai atspariems daiktams, galvaniniams elementams ir kt. gaminti: *Grafitas labai atsparūs ugniai, laidūs elektro. Didžiáusi grafito telkiniai yrà Meksikoje, Indijoje, Áustrijoje, Rùsijoje. Dviejų milimètry stôrio grafito šerdélė.*
2. pieštuko šerdis: *Nulúžo pieštuko grafitas.*

grafitininkas, grafitininkė dkt. (1)

grafičių piešėjas: *Pókalbis apiẽ grafitininkus iř gâtves ménininkus. Grafitininkai apipaîšé Piliës tiltq.*

grafitinis, grafitinė bdv. (1)

pagamintas iš grafito (1 r.), naudojant grafitą: *Piešinys kùriamas grafitiniu pieštukù. Grafitinai neutrònų létikliai naudójami branduoliniuose reaktoriuose.*

grafitis dkt. (2)

užrašas, ženklas, piešinys ant pastato sienos ar kitų plokštumų, ppr. kuriamas aerozoliniais dažais: *Apipaišyti [apterliót] graficiais pastatų sienas. Už nelegaliaī graficiais išmárgintus fasadūs pastatų saviniñkams grësia baūdos. Šių grafičių piešėjus reikétų vadinti sienų terliotojais. Vienuř graficiai laikomi vandalizmo išraiška, kituř – neatsiejama miesto kultūros dalimi. Graficiai gali bûti politinio protësto išraiška, reklamà ar panašiai.*

grafologas, grafologė dkt. (2)

grafologijos specialistas: *Anót grafologu, rašysena daūg pasâko apiẽ žmogaūs charâkterj.*

grafologija dkt. vns. (1)

mokslas, tiriantis žmogaus rašyseną kaip psichinių savybių atspindjį: *Grafologijos pradiniñkas [ekspeřtas]. Doméitis grafologija.*

grafològinis, grafològinè bdv. (1)
susijęs su grafologija: *Grafològiné anālizē*.

grafomānas, grafomānē dkt. (2)
grafomanija užsiimantis žmogus: *Grafomānų rāšliaava. Nelaikyčiau jō grafomanū.*

grafomānija dkt. vns. (1)
1. liguistas polinkis daug rašyti, kurti menkaverčius literatūros kūrinius: *Ji apēmē grafomānija.*
2. menkavertis literatūros kūrinys: *Ši knygà yrà gryna [tikrà] grafomānija. Dėstytojas studeñtams pàteiké konkretiū grafomānijos pavyzdžiū.*

grafomāniškas, grafomāniška bdv. (1)
būdingas grafomanijai, grafomanui: *Grafomāniška novèlë [eiléraštis].*

grafúoti, grafúoja, grafávo vksm.
(kà) daryti grafas, liniuoti, braižyti (skiltis): *Piešinùkas añt grafúoto põpieriaus lāpo.*

graibymas dkt. ppr. vns. (1)
šnek. → graibyti 3: *Vulgārios užúominos, kolègių graibymas iñ kitóks priekabiāvimas.* |
sngr.: *Gašlùs graibymasis viešosè viêtose.*
◊ **iki žemès graibymo** labai, smarkiai (geria, pasigérè): *Nusitašyti [prasilùpti, prisilàkti] iki žemès graibymo. Prisiġeria kañtais výrai iki žemès graibymo.*

graibinéti, graibinéja, graibinéjo vksm.
1. (kà) pirštais liečiant graibyti, čiupinéti (ppr. ieškant); sin. grabalioti, grabinéti: *Tamsojè ilgañ graibinéjau durìs, kôl suradañ rañkenq.* | sngr. (apie kà): *Patámsyje graibinéjausi apiē durìs.*
2. (kà, už ko) šnek. ne kartą liesti gašliai rankomis; sin. grabinéti, grabalioti: *Graibinéti mergàs už krûtū.* | sngr.: *Graibinéitis visiems mâtant niēkas neveřčia.*
3. šnek. kiek išmanyti, suprasti, suvokti, kiek mokéti kà daryti (kalbèti kita kalba, skaityti); sin. graibyti: *Jis skaité lotýniškai iñ graibinéjo vókiškai.*

graibýti, graibó, graibé vksm.
1. (kà, ko, kame, po kà) pirštais liesti, čiuopti, čiupinéti (ppr. ieškant); sin. grabalioti, grabinéti: *Jis kañtligiškai graibé dáiktus apliñkui. Graibó kišenèse [põ kišenès] pinigû [degtukû].* | sngr. (ko, kame, apie kà, palei kà, po kà): *Graibýtis dûrû rañkenos [elèktros jungìklio]. Kažkàs patámsyje graibosi apiē durìs [palei sienas]. Jis graibési kišenèse [põ kišenès] cigarečiù. Graibýdamies tamsojè lèidžiamës žemyn suktañ láiptais.*
2. (kam, už ko) ne kartą, dažnai griebti, čiuopti, stverti; sin. stvarstyti: *Šuõ bέgo iš paskòs iñ graibé versélui už kójų.* | sngr. (už ko): *Abù pašnekòvai graibési už galvû. Suñkiai kvépúodama móteris graibési už širdiêš fùž krûtinës].*
3. (kà, po kuo, už ko) šnek. ne kartą gašliai liesti rankomis; sin. grabinéti, grabalioti: *Graibýti krûtis fùž krûtû]. Graibýti põ sijonù.* | sngr. (po kuo, su kuo): *Bjaurù, kañ viešosè viêtose porèlës graibosi. Ganà liežuviuñ málti iñ mergóms põ sijónais graibýtis! Tù bučiavañsi iñ graibeñsi sù kità mergìna, diñk mán iš akiñ!*
4. (kà, kuo, su kuo, iš ko) ne kartą imti, griebti iš skysčio ar tirštos medžiagos: *Graibýti iš stiklañio alývuoges. Graibýti láuro lapùs iš sriubòs. Graibštais graibýti iš vandeñs šiukslës. Mamà (sù) kiauràsamčiu graibó skryliùs iš púodo iñ dëda į molinj dùbenj.* | sngr. (ko): *Pìlkis sriubòs, graibýkis daugiañ tiřšciù.*
5. (kà, kuo, su kuo, nuo ko) ne kartą imti, semti nuo skystos ar tirštos medžiagos paviršiaus; sin. graibstyti: *Grietinę graibýti nuõ piéno. Močiùtë (sù) dideliu mediniù šáukštu graibé putàs nuõ verdamòs uogiënës.*

6. (kā) šnek. kiek išmanyti, suprasti, suvokti, kiek mokēti kā daryti (kalbēti kita kalba, skaityti ir kt.): *Prancūziškai graibai?* *Kai pirmā kažķa pāēmīau ī rankās gitārā, vōs graibiaū akordus.* | sngr.: *Jis neblogai kalbējo lātviškai, graibēsi iř lietuvīškai.*

7. (kā) šnek. daugeliui stengtis gauti, iegyti; sin. graibstyti, stvarstyti: *Pirkējai graibē šiō rašytojo knygās.* | (kā) šnek. noriai rinktis, kvieсти; sin. graibstyti: *Komāndos graibō gerūs krēpšininkus.*

8. (kā, iš ko) šnek. rankioti kā naudinga, reikalinga iš īvairių šaltinių, vietų (informaciją ir pan.): *Graibaū informāciju iš internēto.* | sngr. (ko, iš ko): *Graibytis žiniū [citātu] iš knygū [iš internēto].*

◊ **žēmę graibyti** svyrinēti girtam: *Kažtais výras grīžta namō žēmę graibydamas. Neī prisimaūkusių, neī žēmę graibančių nebūvo.*

graibstymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → graibstyti 1: *Praeīvių graibstymas už skvernū.* | sngr.: *Šunū graibstymasis už kójū.*

2. → graibstyti 5: *Giñtarø graibstymas iš jūros.*

3. → graibstyti 6: *Grietinēlēs graibstymas nuo píeno.*

4. → graibstyti 7: *Skanēstū graibstymas nuo stalū.*

5. → graibstyti 8: *Sklýpū [knygū, būtū, ākcijū, naujū automobiliū] graibstymas.*

6. → graibstyti 9: *Valstybēs lēšū [pinigū, tuřto] graibstymas.*

◊ **iki žēmēs graibstymo** labai, smarkiai (geria, pasigérē): *Jis vēl nusigérē iki žēmēs graibstymo.*

graibstinēti, graibstinēja, graibstinējo vksm.

1. (kā, kuo) čiupinēti, lytēti: *Rañkomis graibstinējau gličiūs ākmenis.*

2. (kā) pamažu graibyti, graibstyti: *Graibstinēju putās.*

graibstýte prv.

→ graibstyti 8: *Knygā labaī perkamā, graibstýte graibstoma.*

graibstýti, graibsto, graibstē vksm.

1. (kam, už ko) ne kartā, dažnai griebti, čiupti, kibti, stverti (rankomis, dantimis, nagais ir pan.); sin. stvarstyti, graibyti: *Išvestas pasiváikščioti šuniūkas mégdavo mán už kulnū graibstýti. Elgetos graibsté praeīviams už skvernū. Vaikinai stūmdosi, graibsto vienas kitám už rañkū. Vařgšē móteris graibsté jám už kójū, melde pasigailéti.* | sngr. (už ko): *Ligónis dejúoja, graibstosi už širdiēs fūž krūtinēs.* Jis taip juokāvo, kād visi už pilvū graibstési. Kalbédamas jis graibstési už sāvo apšēpusios barzdōs.

2. sngr. (už ko) kibtis, kabintis, stvertis norint išsilaikyti: *Graibstýdamies vienas už kito nusilēidome láiptais žemyn. Slidū, graibstaūsi už akācijū šakū.*

3. (ko, kame, po kā) pirštais liesti, čiuopti, čiupinēti (ppr. ieškant); sin. grabalioti, grabinēti: *Graibsto rañkinēje [po rañkinę] cigarēciū. Dēšine rankā graibstaū, ieškau tō pliušinio meškiūko.* | sngr. (ko, kame, po kā): *Graibstaūsi degtūkū, pagaliaū randū. Graibstosi kišenēse [po kišenēs] rāktū. Jī pamātē, kād tévas jaū diřzo graibstosi.*

4. šnek. ne kartā gašliai liesti rankomis; sin. graibyti. | sngr.: *Porēlē nesigédijo viešaī graibstýtis.*

5. (kā, kuo, su kuo, iš ko) ne kartā imti, griebti iš skysčio ar tirštos medžiagos; sin. graibyti: *Graibstýti šiukšlēs iš baseño. Graibsté žuvis [giñtarā] iš vandēns. Vaïkas (sù) šáukštu graibsto slyvās iš kompōto. Rūdenj graibstaū iš tveñkinio mēdžių lapūs.*

6. (kā, nuo ko) po truputj graibyti, imti skysčio paviršiu; sin. samstyti: *Graibstýti putās nuo sułtinio.*

7. (kā, nuo ko) šnek. griebiant, čiumpant paskubomis daug imti: *Tiē sumuštīnai nuo stalū būvo graibstýte graibstomi. Išmetamas maisto ātiekas grakščiaī graibsté klýkaujantys kīrai.*

8. (kā, iš ko) šnek. daugeliui stengtis gauti, iegyti; sin. stvarstyti, čiupti, griebti: *Graibsto bilietus ī konceītq [i] teātrā, ī čempionātq]. Pérnai braškēs [mēdu] graibstýte graibstē, ō šiēmet*

prastaī perka. Kai kuriē būtai [skl̄ypai] graibstýte graibstomi. Naujasis šiōs grùpēs albùmas tiesiog graibstomas. Taīs laikaīs šiā knygq̄ graibstéme vieni iš kitū (skolinomēs). | (kā) šnek. noriai kviesti, rinktis iš daugelio: Komándos suskubo graibstýti laisvùs Lietuvòs krēpšininkus. Geri specialistai [darbúotojai] graibstýte graibstomi. Šokéjai graibsté dailiàs merginàs.

9. (kā) šnek. grobstyi, savintis: *Graibstýti lēšas [valstybës tuřtq].* | prk.: *Graibstýti svētimas idéjas.*

10. (kā, iš ko) šnek. ne kartą rinkti iš įvairių šaltinių (apie žinias ir pan.), ieškoti: *Graibsté informaciq̄ apie tuōs įvykius [žiniàs apie naūjq̄ gýdymo metodq̄]* iš visūj mānomų šaltinių.

11. (kā) šnek. kiek išmanyti, suprasti, kiek mokéti kā daryti (kalbèti kita kalba, skaityti ir pan.); sin. graibyti: *Rùsų literatûrq̄ jis sténgési graibstýti rùsiškai. Jì vōs graibsto žodžiùs.* | sngr.: *Tévas šiek tiek graibstési lénkiškai.*

◊ **graibstýtis už šiáudo** méginti rasti išeitį iš beviltiškos padėties: *Apimtà neviltiēs graibstaūsi už pírmo pasítakiusio šiáudo.*

graibstýtojas, graibstýtoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris kā graibsto (8 r.), stengiasi gauti: *Populiariū knygų [plokštelių] graibstýtojai.*

2. žmogus, kuris linkęs graibstyti (9 r.); sin. grobstytojas: *Taī bùvo menkōs morálës výras, gobšùs tuřtu graibstýtojas.*

graibštas dkt. (2)

1. tinklinis įrankis su kotu kam griebti iš vandens: *Dìdelis [mâžas, ilgakôtis] graibštas.* *Giñtarininkas giñtarq̄ tráuké (sù) graibštù. Í graibštq vōs tilpo kilogrâminis kařsis.*

2. KIAURASAMTIS: *Kaī užviřs sultinys, graibštù nugraibyk putàs.*

graibštùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → graibštus 1: *Kójų eiklùmas, rañkų graibštùmas.*

2. polinkis vaginéti: *Pastebéjé jōs graibštùm q sunerimome.*

graibštùs, graibštì bdv. (4)

1. vikrus sugriebti, greit sugriebiantis: *Graibštì rankà.*

2. → graibštus 2: *Graibštùs žmogùs.*

graikai dkt. dgs. (2)

tauta, gyvenanti Graikijoje, kalbanti indoeuropiečių kilmès kalba: *Graikų kalbà.*

graikas, graikè dkt. (2)

graikų tautos žmogus: *Marijà Kâlas, žymì dvidešimto ámžiaus daininiñkè, gímé Niujörke, graikų šeimojè. Måno draūgè ištekéjo už graiko.*

graikybè dkt. (1)

kalbot. GRECIZMAS: *Tekstè suràskite trìs graikybës. Í lietùvių kalbq̄ graikybës patëko dažniáusiai peř kalbàs tárpininkes, daugiausia peř lotynq̄ kalbq̄.*

Graikija dkt. vns. (1) ofic. **Graikijos Respùblika**

valstybë Europos pietryčiuose Balkanų pusiasalyje, prie Viduržemio jūros: *Graikijos Respùblikos Parlameñtas. Doméitis senovës Graikijos kultûrâ [filosòfija].*

graikinis, graikinè bdv. (1)

gyvenantis, augantis Graikijoje ar kilme su Graikija susijęs: *Graikinis vêzlȳs (Testudo graeca).*

graikinis riešutas

stambus graikinio riešutmedžio riešutas vagotu kevalu: *Nusipirkaū negliáudytų graikinių riešutų.*

graikinis riešutmedis

plačiai šakotas medis dideliais plunksniškais lapais, vedantis graikinius riešutus (*Juglans regia*): *Graikiniai riešutmedžiai auginami iš Lietuvos.*

graikiškai prv.

→ graikiškas 3: *Graikiškai kalbėti [rašyti, skaityti].*

graikiškas, graikiška bdv. (1)

1. būdingas graikams, jų kultūrai ar Graikijai: *Graikiški papročiai. Graikiškas temperameñtas.*

2. Graikijoje pagamintas: *Lauktuviai pařežé graikiškų saldumynų.*

3. graikų kalbos, graikų kalba parašytas: *Graikiškas žodis. Graikiška knygà.*

graištus, graikštì bdv. (4)

išrankus, lepus: *Sākoma jī ēsant tóki graikštū iš tóki kulinārinio mēno žinōvq, kād jokiā vireja jām nejtiķsianti.*

graižas dkt. (4)

1. plokščio ritinio pavidalo žiedynas: *Kiaūlpienės [trūkāžolēs] graižas. Rūtuliški graižai.*

Saulēgrāžos graižq sudāro keli šimtais žiedū. Neretai medētkų graižai yrā pilnavidūriai.

2. kepurės lankas, skrybėlės kraštas, atbraila: *Jō kepurės graižas būvo iš kietos ódos. Platūs skrybėlēs graižas.*

3. monetos skritulio briauna: *Añt monètos graižo iškáltas tēkstas.*

4. indo viršaus kraštas, briauna: *Vīralas bēga peř graižq. Nepìlk iki stiklinės graižū.*

5. apatinė varpo dalis (ppr. išplatējusi): *Šiō vařpo graižas iškilęs. Añt graižo nulietā mēistro pavardē. Vařpo kòrpusas užbaigiamas plačiù [suapvālantu, nedideliu] graižū. Vařpo graižq puošia lotyniški írašai.*

6. etnogr. kokio nors apvalaus ar apvalaino daikto šonai: *Síeto graižas.*

gráizty¹, gráizo, gráizé vksm.

(kā, kame) grąžtu daryti (skyles); sin. gręžioti, grąžyti: *Méistras gráizo skylès lentojè [stóro pliēno lākštuose].*

gráizty², gráizo, gráizé vksm.

1. (kā, kuo) pjaustyti griežiniai: *Graízyti ridikùs [bùlvės] peiliù.*

2. (kā) valant darinéti, apipjaustinéti (daržoves): *Eǐkime į dařžq, gráizysime burokùs. | (kā, kuo) darinéjant nupjaustyti, nusukti: *Tetà peiliù [rañkomis] gráizé burökų lapùs.**

gráiztas dkt. (1), **graižtas** (2)

statinės šoninių lentelių griovelis, ipjova dugnui įdėti: *Alaūs statinių gráiztai. Kùbilo [pùskubilio] gráiztas. Platūs [gilūs] gráiztas.*

gráiztva dkt. (1)

šaunamojo ginklo vamzdžio srieginė įvija, suteikianti kulkai, sviediniui su kamajį judesj: *Sudilusi gráiztva. Gráiztovs forma [kryptis]. Vamzdžio kanalè yrā kéturios [šešios] gráiztovs.*

gráiztvinis, gráiztviné bdv. (1)

toks, kurio šaunamojo ginklo vamzdyje padaryta graižtva: *Medžioklinis gráiztvinis*

šautuvas. *Gráiztviniai giñklai*. *Gráiztviné artilèrija* (ginkluota graižtviniai pabūklais). • plg. lygiavamzdis.

grakščiai prv.

→ grakštus 2: *Grakščiai váikščioti [judéti, nusileñkti].* | aukšt.: *Pakartókite šiuos šokio žingsneliùs grakščiai.* | aukšč.: *Grakščiáusiai šoka trečiójį šokéjų porá.*

grakštéti, *grakštéja*, *grakštéjo* vksm.

darytis grakščiam, grakštesniam: *Grakštéja merginu jadesiai.*

grakštýbė dkt. (1)

didelis grakstumas: *Kúno linių grakštýbė.*

grakštýn prv.

vis grakščiau, vis daugiau grakstumo: *Mergáitē kasdiēn vis grakštýn* (grakštéja).

grākštinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ grakštinti: *Figūros grākštinimas.*

grākštinti, *grākština*, *grākštino* vksm.

(ką) daryti grakštų, grakštesnįj: *Pratímai sù šiuo treniruokliu plónina iř grākština líemenj.*

grakštumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → grakštus 1: *Šis drabùžis parýskino merginos grakštumq. Géréjausi katēs grakstumù.*

2. → grakštus 2: *Judesių [kúno] grakštumas.*

3. → grakštus 3: *Interjero grakštumas.* | prk.: *Stíliaus [melòdijos] grakštumas.*

grakštuõlis, **grakštuõlė** dkt. (2)

kas grakstus: *Grakštuõlé kregždùtē. Stebéjome grakštuolës stìrnas [gulbës].* Sù šituo grakštuoliu žirgu nè vienas varžýbas ēsame laiméj. Atvýko muzikántai sù grakštuõlémis šokéjomis.

grakštùs, **grakštì** bdv. (4)

1. dailiai sudėtas, pasižymintis judesių darnumu, plastiskumu; sin. gracingas: *Mergáitē grakštì kaip stírna* (labai grakštì). | aukšt.: *Kelis grakštesniùs vaikùs pàkvietéme mókytis šókti.* | aukšč.: *Taï vienas grakščiáusiu vandeñs paûkšciu.*

2. išreiškiantis, parodantis judesių darnumą, dailumą, lengvumą: *Grakštì eïsena. Grākštùs jadesiai.* Jì pasisvéikino grakščiù galvôs linktelėjimu [rañkos mostù].

3. dailių formų, sukeliantis lengvumo įspūdį: *Grakštì bažnýčia. Grakštùs bókštas. Grākšcios kolònos. Grākštùs beržai.*

Grālis dkt. (2)

legendiné taurė, iš kurios géręs Jézus Kristus per paskutinę vakarienę, turinti mistinių savybių: *Nè kiekvienám mirtingajam bùvo léista ieškoti šveñtojo Grālio.*

grāmas dkt. (2)

svorio (masés) vienetas – tūkstantoji kilogramo dalis (g): *Prâšom tris šimtùs grāmu saldañinių.*

gramātika dkt. (1)

1. kalbotyros šaka, tirianti gramatinę kalbos (žodžių, jų junginių ir sakinių) sandarą: *Istòriné gramātika. Lýginamoji gramātika.*

2. žodžių, jų junginių ir sakinių sandara: *Lotynu kalbôs gramātikos taisýklës.*

3. knyga, kurioje aprašyta gramatinė kalbos sandara: *Añt stālo gùli „Dabartìnës lietùvių kalbòs gramàtika“*.

gramàtikas, gramàtikè dkt. (1)

gramatikos specialistas: *Į seminàrą pasìkvietéme iñ gramàtikus.*

juodýn prv.

1. vis juodžiau, tamsiau: *Naktis [šešéliaj] vis juodýn.*

2. vis juodžiau, niūriau, liūdniau, sunkiau: *Paskolà smáugia, sù výru pykstúosi, darbè blogai – gyvénimas vis juodýn eïna.*

gramàtinis, gramàtinè bdv. (1)

susijës su gramatika (2 r.): *Gramàtinè kladà [žödžių sàndara]. Gramàtinis nagrinéjimas. Gramàtiniai žödžių sántykiai.*

gramàtiškai prv.

→ gramatiškas: *Gramàtiškai netaisyklingas sakinys. Veiksmàžodis iñ daiktàvardis – gramàtiškai ganà skirtìngos prigimtiës žödžiai.*

gramàtiškas, gramàtiška bdv. (1)

atitinkantis gramatikos taisykles: *Skìrti gramàtiškus iñ negramàtiškus sàkinius.*

grambuolýs dkt. (3^a)

gana stambus tamsus vabalas, kuris graužia lapus, o jo lervos – augalų šaknis (ppr. paprastasis grambuolys, *Melolontha melolontha*; sin. karkvabalis): *Lietuvojè dažniáusias yrà paprastàsis grambuolýs, bët dár randamì miškinis grambuolýs (*Melolontha hippocastani*), margàsis grambuolýs (*Polyphyllea fullo*), vasariniis grambuolýs (*Amphimallon solstitialis*) iñ žiedinis grambuolýs (*Anomala dubia*). Grambuoliai skraido gegužës iñ birželio ménnesiais. Grambuolių lérvos didelës, báltos.*

grámdyti, grámdo, grámdé vksm.

1. (kà, kuo, su kuo, nuo ko) GRANDYTI 1: *Grámdyti sniègq nuo šalìgatvio [nuo tako] (sù) kastùvais.*

2. (kà, kuo, su kuo) GRANDYTI 2: *Púodq grámdyti [sù] metaliniù šveistukù.*

gramofònas dkt. (2)

mechaninis aparatas ppr. su ruporu garsui iš plokštelës atkurti: *Fonogràfq pàkeité gramofònas, ò gramofònq – patefònas. Antikvariatè nusipirkaū prisukamq gramofònq. Gramofònai bùvo paplitę dvidešimto ámžiaus pradžiojè. Pirmieji gramofònai bùvo sù rùporais, kurië bùvo tikrà interjero puošmenà. Kilnójamasis gramofònas, kuriò rùporas pàsléptas vidujè, dár bùvo vadìnamas patefonù. • plg. patefonas, elektrofonas.*

gramõzdas dkt. (2)

ne vietoje stovintis kliudantis, kliūvantis ar pan. didelis, kerépliškas daiktas; sin. griozdas, gremézdas: *Patráuk nuo këlio tuos gramozdùs. Riõgso nebaigtì statytì gelžbetonio gramõzdai. Stalinis kompiuteris yrà labai didelis gramõzdas, palýginus sù nešiøjamuoju.* | prk.: *Šitas sakinys dár didèsnis gramõzdas. Naûjq reâlijq patogiau vadinti nè kókiu sudurtiniù gramozdù , ò trumpù žodžiù.*

gramõzdiškai prv.

→ gramozdiškas: *Autobùsas gramõzdiškai užstójo dvìratininkei këliq.* | prk.: *Gramõzdiškai ilgas sakinys. Tàs žödis gramõzdiškai skañba. Jìs gramõzdiškai kaiba lietùviškai (nesklandžiai).*

gramōzdiškas, gramōzdiška bdv. (1)

išskiriantis iš kitų panašių daiktų matmenimis, didžiulis, nedailus ir pan.; **sin.** griozdiškas, gremėzdiškas: *Tókiu gramōzdišku stātiniu sudařkéte visq aikštēs grōžj! Mán nereiķia tōs gramōzdiškos sòfos [drabūžių spintos]. Nusipirkau gramōzdiškus batūs.* | **prk.:** *Tās pavadīnimas [sakinys, teřminas] kiek gramōzdiškas.*

gramozdiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ **gramozdiškas:** *Daiktū [bałdu] gramozdiškumas.* | **prk.:** *Sakinių gramozdiškumas.*

gramzdà dkt. (4)

1. leidimasis žemyn (i vandenj ar kitą skystj); **sin.** grimzdimas: *Gramzdōs reguliātorius [liežuvēlis]. Plūdēs gramzdà reguliūojama svorēliais.*

2. **GRIMZLÉ:** *Leistinà laivū gramzdà. Brigantinà – mažōs gramzdōs, labai manevrīngas laivas. Prižiūrime iř dvýlikos sù pusē mètro gramzdōs laivùs.*

gramždas dkt. (2)

svoris meškerés valui ir pan. gramzdinti, svarelis: *Piramidēs [šrāto] pavidalo dugnìnēs gramždas. Gramždas priē vālo tvirtinamas kilpelē. Žemyn tiñklq tráukia švino gramždai. Kárpiai sùgeba atpažinti švininiùs gramždus.* • **plg.** gramzdiklis.

gramzdíklis dkt. (2)

ītaisas, prietais kam gramzdinti: *Kevaliniae [žiediniai] gramzdíkliai. Júrų mìnos gramzdíklis. Nuródyti gramzdíklio māsę iř tūrj. Tvirtinti [žénklini] gramzdíkliùs. Matāvimo priemonē parengtā naudotí sù gramzdikliu.* • **plg.** gramždas.

gramzdinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ **gramzdinti** 1: *Vañzdinių pôlių [švaraūs gruñto] gramzdinimas.*

gramzdinti, gramzdina, gramzdino vksm.

1. **(kà, i kà, kame)** daryti, leisti, kad lîstų gilyn, grimztų (i vandenj ar kitą skystj): *Ši gruñtq gâlima gramzdinti júroje. Kám tù ākmenis gramzdini i vándezj?*

2. **(kà, i kà, kame)** daryti, leisti, kad grimztų, klimptų, smegtų (i purvą ir pan.); **sin.** klampinti: *Gramzdinti autobûsq i puñvq [purvè].*

3. **(kà, i kà)** daryti, leisti, kad patektų i keblių padétj; **sin.** klampinti: *Nepakeliamì mókesčiai gramzdina žmónes i skurđdq.* | **neig. (ko, i kà):** *Negramzdinkite šaliēs i atsilikimq.*

4. **(kà, i kà)** daryti, leisti, kad apimtų kokia bûsena: *Taî manè gramzdina i nêviltj [i prisiminimùs, i ùzmarštj, i liûdesj].*

gramzdùs, gramzdì bdv. (4)

toks, i kurj (i)grimztama, (i)klimpstama; **sin.** klampus: *Sunkù eiti peř gramzdžiø píevq, kójos klimpstata.*

Granadà dkt. vns. (2)

miestas Ispanijos pietuose: *Granados universitetas. Granados emyrâtas bùvo vieniñtelé nepriklaüsoma musulmôniška Pirénų valstybë, egzistâvusi iki tûkstantis keturi šimtai devýniasdešimt antrū mêtų.*

granapadânas dkt. vns. (2)

kietas, gelvas ar geltonas grûdétos struktûros itališkas karvių pieno sûris: *Apibarstyti jáutienos këpsnij granapadâno drožlémis.*

granatà dkt. (2)

1. nedidelis sprogstamas užtaisas, sviedžiamas ranka ar paleidžiamas granatsvaidžiu: *Rañkinė granatà. Mèsti [svíesti] granātq. Granatà sprógo [driókstelėjo]. Karežviai apmété granātomis pāstatq.*

2. lengvosios atletikos įrankis, mètomas į tolį: *Spòrtininkas pasieké Lietuvõs granātos metimo rekòrdq.*

granātas¹ dkt. (2)

stikliško pavidalo mineralas, ppr. tamsiai raudonas, vartojamas kaip brangakmenis: *Granātų apýranké [karōliai].*

granātas² dkt. (2)

1. apvalus granatmedžio vaisius rausva odiška žieve, su daugybe sèklų, kurias supa raudonas sultingas valgomas apvalkalas: *Granātų sùltys. Labaï mégstu granatùs. Granātai māžina sgnariū̄ skaūsmq. Granātuose daûg antioksidánty.*

2. GRANATMEDIS: *Granātų giráitès.*

granātmēdis dkt. (1)

šiltujų kraštų vaismedis, vedantis granatus (ppr. paprastasis granatmedis, *Punica granatum*): *Granātmedžio žiedaī [vaīsiai].*

granātsvaidininkas, granātsvaidininké dkt. (1)

karys, kuris šaudo iš granatsvaidžio: *Granātsvaidininkai paleido ùgnj.*

granātsvaidis dkt. (1)

šaunamasis ginklas kovos technikai ir pan. naikinti, kariams (nu)kauti granata: *Granātsvaidžio šaudmuō [granatà]. Apšáudyti iš granātsvaidžio [granātsvaidžiu]. Rañkinis granātsvaidis pritáikytas šáudyti užsidéjus añt petiés arbà nuô atramôs. Sunkùsis prieštánkinis granātsvaidis gâli bûti ýtaisytas sraigtâsparnyje, laivè iñ kituñ. Kovótojai bûvo ginklùoti granātsvaidžiais.*

grándas dkt. (1)

1. vns. Ispanijos (iki 1931) aukšto dvarininko arba dvasininko titulas.

2. tą titulą turintis asmuo.

3. kas labai daug pasieké kurioje nors srityje: *Kino [mùzikos, madôs pasáulio, virtùvës] grándas. Siurrealizmo grándas Salvadòras Dalì. Jubiliéjiniai trijû̄ scenos grándų̄ konceñtai.*

grandýklè dkt. (2)

įrankis grandant valyti, šalinti; sin. grandiklis: *Naudóti grandyklës. Dažùs nigrándome metalinè grandyklè.*

grandíklis dkt. (2)

įrankis grandant valyti, šalinti; sin. grandyklé: *Dažû̄ [tînko] grandíklis. Elektrîniai [rañkiniai, metaliniai] grandíkliai. Lêdo iñ sniègo likučiùs nuô automobilio stiklû̄ nigrándžiau plastikiniù lêdo grandikliù.*

grándymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grandyti 1: *Sniègo grándymas nuô šaligatviû̄.*

2. → grandyti 2: *Prik  pusių skardû̄ gr  ndymas.*

grandýnas dkt. (1)

sud  tinga elektros grandin   ar grandini  , j   element  , grandži   rinkinys: *Telktînis [integrînis, ôptinis] grandýnas. Srov  s mat  vimo grandýnai. Anal  giniai [skaitmenin  iai] grandýnai.*

grandinė¹ dkt. (2)

1. lanksti, paslanki viena į kitą įvertų ppr. metalinių grandžių virtinė kam rišti, tvirtinti, traukti ir pan.: *Ilgā iñkarō grandinē. Grandinē galvījams rišti. Píevoje grandinē žvángino šírmas arklýs. Grandinē priē stulpēlio prirakinaū váltj. Šuō nutrúko nuō grandinēs. Vaikai lāksto kiemē kaip nuō grandinēs paleistì (smarkiai laksto). Rātū grandinēs (grandinēs, dedamos ant automobilio ratų, snieguotame kelyje).*
2. lanksti sunarstyta kai kurių transporto priemonių, mechanizmų detalė: *Dvīračio [motociklo] grandinē. Transpòrterių [konvèjerių] grandinēs.*
3. ilga kalnų, salų ir pan. eilė, virtinė: *Ilgā salū grandinē. Mažesniū iř didesniū ezerū grandinē. Driēkiasi kalnū grandinē. Ši kalvū grandinē – ledýnmečio palikimas.*
4. ilga eilė žmonių, ppr. susikibusių rankomis ar kaip kitaip ar stovinčių labai arti vienas kito: *Báltijos kēlias – žmoniū grandinē, sujungusi trís valstýbes láisvēs vardañ. Gyvētojai apjúsos pāstatat gýva grandinē. Aikštē bùvo apsuptā karių grandinē. Policininkai sustójo į gývq grandinē laikýdamies vienās už kito dirzū iř išgélbejo į užšālusj ēzerq jlūžusj výrq.*
5. veiksmų, įvykių, reiškinių seka: *Fāktū [priežasčiū, minciū] grandinē. Atskleisti įvykių grandinē. Nutráukti nesékmīu grandinē.*
6. tarpusavyje sujungtų elektros prietaisų eilė: *Srovēs [ítampos] grandinē. Atvirōji [uzdarōji] grandinē. Eléktrós grandinēs māzgas – mažiáusiai trijū eléktrós grandinēs šakū sujungimo tāškas.*
7. chemijoje – tiesiogiai susijungusių atomų ar molekulių eilė: *Angliēs grandinē.*
8. matematikoje – susijusių elementų eilė: *Aibēs grandinē. Baigtinē [uzdarōji] grandinē.*

grandinēlē dkt. (2)

1. nedidelė grandinė (1 r.): *Sidabrinē laikrodžio grandinēlē. Añt grandinēliu [grandinēlēmis] pakabintas gēliū vazōnas. Dūrū grandinēlē (apsauginis ītaisas su grandinéle, neleidžiantis plačiai atverti durū). Ritininiū užuolaidū valdymo grandinēlē (tam tikru būdu sujungtū plastikinių karoliukų virtinē).*
2. papuošalas iš smulkiai ppr. metalo grandžių: *Dabinti kāklā sidabrinē [auksinē] grandinēlē. Gál padétum mán užsisègti [nusisègti] grandinēlē? Grandinēlēs nešiōja iř añt čiurny.*
3. mažos grandinės pavídalo siuvinéjimo, nérimo vāseliu raštas: *Siuvinéti grandinēlē.*
4. dem. grandinē 3: *Salū grandinēlē.*
5. dem. grandinē 5: *Priežasčiū grandinēlē.*
6. etnogr. vingiuojanti šokėjų ir pan. vora: *Ratēlių šokéjai ivairiaiš būdais sùpina grandinēlē.*

grandinēs dkt. dgs. (2)

virtinė viena į kitą įvertų grandžių, kurias senovēje dēdavo vergams, kaliniams ant rankų (ant kojų): *Uždēti añt rañkų [añt kójų] grandinēs. Surakinti grandinēmis. Grandinēmis sukáustytu kaliniaiñ [belañsviai]. | prk.: Istātymū grandinēs. Nusimēsti tautinēs príespauodos grandinēs. Sántuokos grandinēs jō neviliója. Ātminčiai niēkas negāli uždēti grandinīu.*

grandininė reākcija

1. cheminė ar branduolinė reakcija, kurios aktyvusis centras sukelia ilgą kitimų grandinę: *Chèminēs grandininēs reākcijos pradžia. Výksta grandininé branduoliné reākcija.*
2. reiškinių, veiksmų seka (ankstesnis sukelia paskesnį): *Nužudžius vienq gaujōs nārj, prasidéjo grandininé keřsto reākcija. Stambiós draudimō bendróvēs bankròtas paskâtino tolēsnę grandininę reākciją.*

grandininis, grandininė bdv. (1), **grandininis, grandinìnē** (2)

1. grandinės pavídalo, sandaros ir pan.: *Grandininē automobilio pavarà. Grandininis kéltuvas sù kabinà. Grandininis transpòrteris. Grandininiai pjúklai.*
2. vartojama kalbant apie reiškinių, veiksmų seką (ankstesnis sukelia paskesnį): *Kàs sukélē*

grandininę komečinių bankų griūtį? Tai gali paskatinti grandininį procesą. • **plg.** grandininė reakcija.

grañdininkas, grañdininkė dkt. (1)

žmogus, vadovaujantis gamybinei ar kt. grandžiai (padaliniui): *Išriňkti [skirti] grañdininku.* Žvejybos įmonės *grañdininkas*.

grandinis, grandinė² dkt. (2)

1. **vyr. vns.** kareivių ir jūreivių karinis laipsnis, pakopa aukštesnis už eilinį: *Gauti grandinio laipsnį.*
2. tą laipsnį turintis asmuo: *Búti grandiniù [grandinė].*

grandiòzinis, grandiòziné bdv. (1)

1. **DIDŽIULIS 1:** *Buvo pastatytas grandiòzinis viëšbutis sù konfereñcijų salè. Šiamè grandiòziname pastatè stebétinai dařniai susilieję Rytū iř Vakarū architektūros stilii.*
2. **DIDŽIULIS 3:** *Grandiòzinis sumānymas [dárbas, plānas, projeketas, renginys]. Prasidéjo grandiòziné automobilių mûgė Leipcige.*

grandiòziškai prv.

→ grandioziškas 3: *Grandiòziškai paminétas įmonės veiklōs jubiliéjus.* | **aukšt.:** Kitqmet švēsimė dár grandioziškiaū.

grandiòziškas, grandiòziška bdv. (1)

1. **DIDŽIULIS 1:** *Grandiòziški pastatai [namai].*
2. **DIDŽIULIS 3:** *Grandiòziška óro úosto statýba. Turiù grandiòziškų planū.* | **aukšt.:** Dabař jūž užmojai [sumānymai] dár grandioziškesni. | **aukšč.:** *Tai pàts grandiòziškiáusias renginys.*

grandioziškumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → grandioziškas 1: *Niujòrkas stułbino sàvo dydžiu, pastatū grandiòziškumù.*
2. → grandioziškas 2: *Dalyviùs pakeréjo reñginio grandiòziškumas. Sumānymas pritreñkia grandiòziškumù.*

grandis, grandiēs dkt. mot. (4)

1. ovalus ar apskritimo pavidalo grandinės (1 r.) elementas: *Grandiēs skersmuõ.* Jautùkams *grandis* vëria į šnérves.
2. mažiausias organizacinis, gamybinis, karinis padalinys: *Tinkuotojų grandis. Aviäcijos [naikintuvų] grandis. Vadováuti skautų grañdziai. Gynéjai – silpniáusia šiõs rinktinës grandis.*
3. pëstininkų skyriaus, bùrio ar kuopos kovos rikiuotë pësciomis: *Šaulių grandis. Grandis yrà kariai, išdëstyti fròntu viena llinija aštuonių–dvylíkos žiñgsnių atstumù vienais nuõ kito. Grañdi dažniáusiai naudója peř ataką.*
4. viena iš sudedamųjų dalių: *Silpniáusia švietimo sistemos grandis. Trükstamà evoliucijos grandis. Svarbiáusios ekonòmikos grañdys. Rúpintis visų mùzikos mókslo grandžių reikalais. Búti jungiamája grandimi (búti tarpininku).*

grándezti, grándo, grándē vksm.

1. **(kà, nuo ko, kuo, su kuo)** daryti, kad ko nebûtų, skutant, gremžiant šalinti kà nereikalinga: *Grándezti nuõ šaligatvių lëdq. Bìtininkas (sù) peiliù grándo nuõ rému vâškq.*
2. **(kà, kuo)** daryti kà švarų, skutant, gremžiant valyti, švarinti: *Grándezti kastùvais aplédéjusius šaligatvius. Grándezau pridëgusj púodq [prikëpusių skařdq].*
- ◊ **kišenę grándezti** leisti paskutinius pinigus: *Susìrenka dù trýs výrai, tuojaū grándo kišenès iř gëria.*

granitas dkt. (2)

labai stipri, kieta grūdėta uoliema, susidedanti iš kvarco, žéručio ir kt. mineralų: *Granito luītas [pamiñklas, plōkštē]. Iškalti skulptūrą iš granito. Šlifuoti [poliruoti] granitą. Tvirtas kaip granitas* (labai tvirtas).

granitinis, granitinė bdv. (1)

1. padarytas iš granito: *Granitinis paminklas. Granitinė krantinė.*
2. turintis granito: *Granitinis tinklelis.*

grānulē dkt. (1)

grūdo ar kt. pavidalo medžiagos (trąšų, stiklo, vaistų, maisto ir kt.) dirbtinė dalelė: *Šitos kavos [arbatos] grānulēs ilgai tiropsta. Biologinj kačiūk kraiką sudaro kviečiūg grānulēs iž krakmolas. Šiaudų grānulių gamybos cèchais. Vienoję grānulēje – visi trąšų komponentai.*

granuliātorius dkt. (1)

prietaisas granulėms daryti: *Šiaudų [pašarų, minerālinių trąšų] granuliātorius. Gaminti granuliātorius.*

granuliāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ granuliuoji: *Šiaudų smulkinimas iž granuliāvimas. Atliekų granuliāvimo technika.*

granuliúoti, granuliúoja, granuliávo vksm.

(kā) paversti granulėmis (trąšas, vaistus, žolę, plastiką, kaučiuką, metalą ir kt.): *Granuliúoti šiaudus [pjūvenas]. | įv.: Granuliúotosios trąšos.*

grapà dkt. (2)

itališka vynuoji degtinė: *Pasivaišinti grapà. Dailùs grāpos butelis. Grapà brandinama mažosè laukinių výšnių statinèse. Supilkite grāpą į dvi áukštas stiklinès.*

grasà dkt. (4)

1. **GRÉSMÉ:** Artéjančio kāro [audrōs] grasà. Iškilo [padidéjo] trémimo grasà. Griaunamóji civilizacijos grasà glaūdžiai susijusi sù amoralia didžiujų valstýbių politika. Bauginanti, kupinà grasòs, įtempto siuzëto istorija.

2. psn. drausmė, baudimas: *Grasòs kaléjimas* (kaléjimas tarpukario Lietuvoje).

grasiai prv.

→ grasis 1: *Jis grasiai užstójo duris. Kobra, iškélusi gálvą, grasiai žvalgësi.*

grásymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grasyti 1: *Grásymas kalaviju. Añt krūtinës sukryžiúotos rañkos ar grásymas pirštù tokiaiñ ătvejais niéko gero nèzada.*

2. → grasyti 2: *Grásymas atnañinti branduolinio giñklo kûrimq.*

grasìnimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grasinti 1: *Àš nebijañ tåvo grasìnimų kùmščiai.*

2. → grasinti 2: *Neteisétas láisvës atémimas iž grasìnimas nužudýti. Dár kañtq viešai bùvo iissakytas grasìnimas nutráukti dùjų tiekimq. Teiséja suláuké grasìnimų padëgti automobilj.*

grasinti, grasiña, grasiño vksm.

1. (kam, kuo) drausti, gąsdinti ppr. mojuojant kuo (pirstu, ranka ar kokiui daiktu); sin. grūmoti: *Senëlis rûsciai žiuréjo iž grasiño mán pirštù. Vaikinas émë keiktis iž grasinti mán kùmščiai. Iisisiáutéjës výras émë grasinti kirviù.*

2. (kam, kuo) gąsdinti bûsimais nemalonumais; sin. bauginti: *Jië grasiño kaimyninei šáliai atòminiu ginklù. Kaimynas grasiña atim̄siq s iš mûsų žémę. Mës negrasinome, negrasiname iž*

neketiname tāu grāsinti.

grasýti, grāso, grāsē **vksm.**

1. (kam, kuo) **GRASINTI** 1: Výras bùvo rūstùs, tyléjo iř vīs grāsē móteriai pirštù. | prk.: *Suñkmetis jaū grāso nedárbo vēzdu.*

2. (kam, kuo) **GRASINTI** 2: Diktātorius demokrātinēms šalīms grāsē branduoliniù ginklù. | prk.: *Gripas jaū grāso epidēmija. Seni váistai grāso ekolōgine bōmba. Ílankoje ištekējusi naſtā grāsē sužlugdýti turizmā.*

grasūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → **grasus** 1: Pavōjus artējo visù grasumù. Apalpti gālima iš grasūmo.

2. → **grasus** 2: Nejaučiù jókio grasūmo bendráudamas sù gātvēs vaikaīs.

grasūs, grasi **bdv.** (4)

1. keliantis baimę, pavoju, gāsdinantis; sin. baisus: *Grasūs pavōjus [priéšas]. Grasūs dēbesys. Gāvome grāsų aňstolio láiškq. Mūs pasvekē grāsios žinios apiē kārq.*

2. keliantis nemalonius pojūcius; sin. atgrasus: *Grasi kalbā. Grasūs važdas. **grasū** **bev.:** Mán taip grasū tuōs váistus gérti. Grasū j̄ j̄ žiūrēti.*

grāšgalis dkt. (1)

menk. smulki moneta, grašis: *Jōs móka iš meñko niēko grāšgalj sukálti. Radaū kelis menkūs grāšgaliūs. Úž tókius grāšgaliūs nepragyvēnsi. Dúok tuōs sāvo grāšgaliūs.*

grāšis dkt. (2)

1. Lenkijos zloto šimtoji dalis: Šiuo metū grāšis kaip piniginis vienetas naudójamas tik Lénkijoje. Vienq zlötq sudāro šimtas grāšių. | jo vertės piniginis ženklas: *Paródyk, kaip atródo lénkiškas grāšis.*

2. senovinė sidabrinė moneta, iš Italijos paplitusi Europoje: Čekų [lénkų] grāšiai. Čia radaū dù Prāhos grāšiūs. | toks XV–XVIII a. Lietuvos pinigas: *Grašiūs káldino Vilniaus pinigū kalýkloje.*

3. smulkus pinigas; sin. skatikas: *Grāšis priē grāšio štař iř vīsas áuksinas (flk.). Nē grāšio neturi. Paskutini grāšj àtēmē. Úž pienq grāšiūs tegáuname.*

◊ **kišti sāvo grāši** žr. kišti. **sulúžusio grāšio neveŕtas** žr. nevertas.

graudēimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → **graudenti** 1: Pāsakojimas bē pérdeþo dramatizāvimo iř graudēimo. Kùnigo balsè giðisi graudēimas. Visi tiē mojāvimai iř atsisvēkinimai yrà bereikalìngas vaïko graudēimas.

2. → **graudenti** 2: Vien tik graudēimu iř pamokslāvimu vaikū neišáuklēsi. Itikinéjimai iř graudēimai ējo perniēk.

3. sngr. → **graudenti** 3 (sngr.): Dūsavimai iř graudēimasis nepadēs.

graudénti, graudēna, graudēno **vksm.**

1. (kā, kuo) kelti graudulj; sin. graudinti, liūdinti, gailinti: *Sāvo kalbomis j̄ dár labiaū manē graudēna. Mokiniai eiléraščių pōsmais graudēno mókytojus.*

2. (kā) jspéti nedaryti; sin. grasinti, drausti: *Visi j̄ graudēno, bēt j̄s neklaūsē. Graudenaū vaïkq, kād neitq ēžero ledū.*

3. sngr. guostis dēl vargo, skausmo ir pan.; sin. skūstis, gailētis, dejuoti, bēdoti: *Pō laiko nérà kō graudéntis. Graudēnasi, kād pařdavē nāmāq.*

graudingai **prv.**

→ **graudingas**: Kám graudingai taip vaitóji? Mótina graudingai verkē žùvusio sūnaūs. J̄ taip graudingai j̄ manē pažiūréjo.

graudìngas, graudìnga bdv. (1)

labai graudus, gailus; sin. liūdnas: *Graudìngas atsisvékinimas. Graudìngos ākys. Graudìnga liáudies mûzika [raudà]. Pasigiðdo graudìngi måršo garsai.*

graudìngumas dkt. ppr. vns. (2)

→ graudìngas: *Tiko mán dainū graudìngumas, liūdesys. Skañba dainojè graudìngumas iř džiaūgsmas.*

graudìnimas dkt. ppr. vns. (1)

→ graudinti: *Skañba jaunòsios graudìnímo dañnos. | sngr.: Graudìnímasis bë priežastiës gäli bùti iř deprèsijos pózymis. Balsè bùvo girdéti irzìumas iř graudìnímasis.*

graudìnti, graudìna, graudìno vksm.

(ka) kelti graudulj; sin. liūdinti, graudenti: *Tik nereikia manës graudìnti. Jìs mokéjo žmónes graudìnti. Šìrdj graudìna tòkios tåvo kałbos. Negraudìnk vaiko pásakomis. Merginos graudìno jáunqj dainomis. | sngr.: Bè reikalo graudiníesi. Graudinúosi, kàd nepaklausiañ mamòs.*

graūdis dkt. (2)

GRAUDULYS: Trámyti graūdji. Vienàtvës graūdis šìrdj suspáudžia. Graūdis skìria, džiaūgsmas tuòkia. Jì lýg tañsų graūdji jañčia. Šìrdj laikyt tåq nérinq iř graūdji.

graudòkai prv.

→ graudòkas: *Jô žòdžiai skañba jìtkinamai, bët graudòkai. Išlydéjimas výko graudòkai. Pásakotojas nei pýksta, nei káltina, tik graudòkai ař ironiškai šýpteli. Graudòkai atródo tiē veikéjai (iron.).*

graudòkas, graudòka bdv. (1)

gana graudus; sin. liūdnokas: *Graudòkas pásakojimas [romànas]. Graudòka knygà. Dainà graudòka, bët graži. Gál iř graudòkas vaizdêlis, bët tikrai natûralùs. Susiriñkusiems lektorius papásakojo graudòkq istòrijq. **graudòka** bev.: Pô šìtiek mêtü jám čià bùdavo graudòka.*

grauduliné žvákë

apeiginé geltono vaško žvakë, daugiausia degama mirties akivaizdoje (prie mirštančiojo, per šermenis, mirties metines) ar gresiant pavojui (pvz., perkùnijos), taip pat atliekant kitas apeigas: *Lieti [gamìnti] graudulinës žvakës. Sukryžiúoti graudulinës žvákës gabaliükai bùvo dedamì i pràdedamo statýti námø pírmajq sienójq ař naujajq ãvilj. Graudulinë žvákë dëga iř Kùčių vâkarq. Suvalkiëciai graudulinè žvakë nèt ãitvarq sugebédavę prisivilioti.*

graudulìngai prv.

→ graudulìngas: *Graudulìngai raudóti. Graudulìngai suskañbo mûzika. Visq náktj graudulìngai stáugé vilkai.*

graudulìngas, graudulìnga bdv. (1)

reiškiantis graudulj; sin. liūdnas, graudus: *Graudulìngas žvilgsnis [bałsas]. Graudulìngos eîlës. Lieti graudulìngas ãšaras. Lietùviamas labaï patiñka graudulìngos istòrijos. Igriso klausýtis graudulìngu kalbq.*

graudulinis, grauduliné bdv. (2)

susijës su grauduliu: *Grauduliné giesmë [psálme].*

graudulys dkt. (3^b)

liūdna nuotaika, noras verkti: *Àpimtas graūdulio. Šìrdj suspáudé atsisvéikinimo graudulys.*
Patiko filmo muzika, sùkelianti graūdulj iñ liūdesj. • plg. liūdesys.

graudumas dkt. ppr. vns. (2)

→ **graudus:** *Neapsākomas graudumas šìrdj suspáudē. Iš graudùmo vōs širdis nesprógo.*

graudùs, graudi bdv. (4)

keliantis graudulj, gailestj: *Graudùs veřksmas [pāsakojimas]. Graūdūs prisiminimai.*
Graūdžios āšaros. Mótina graudžiù žvilgsniù išlydėjo išeinančių sūnų. | aukšt.: *Graudēsnio*
vaizdo neteko matýti. Až galì papāsakoti graudēsnę istorią? **graudù** bev.: *Graudù dārosi.*
Graudù klausytis láidotuviai giesmių. • plg. liūdnas.

graūdžiai prv.

→ **graudus:** *Graūdžiai veřkti [dainuotij]. Kartòninéje dèžejè graūdžiai miaukséjo šlapiai kačiukai.*

graužà dkt. (4)

1. kas kelia skausmą grauždamas; sin. graužimas, skausmas: *Púolė graužà į akis* (èmè akis graužti).
2. slogi, nerami nuotaika, būsena; sin. susikrimtimas, nerimas, graužimasis, graužatis: *Kàs iš tōs graužōs? Kiek daūg skaūsmo, sópolio, graužōs mótinos raudōs žodžiuose!*

gráužas dkt. (3)

1. suirusio akmens dalelè (dalelës): *Sudègës akmuõ į gráužq [gráužus] subyréjo. Atsistójau añt smailaūs gráužo iñ pérssiduriau kójq. Ákys ašarója, mérkias, tarýtum graužq (smilčių) pìlnos.*
2. kas apgraužta; sin. graužtas, nuograuža: *Kuř (óbuolio) gráužq mèsti? Žiùrkës paliko buròkų tik gráužus.*

graužatìs, graužatiēs dkt. mot. (3^b, 3^a) slogi nuotaika, erzinantis liūdesys, dvasinio skausmo, nusiminimo, nemalonaus rūpesčio jausmas; sin. graužimasis, graužulys: *Slégia graužatìs dèl smulkmenų. Iš graužatiēs dèl nespéjamų atliktì darbų nèt miegoti negaliù. Nuõ graužatiēs nei júsų savijauta bùs gerèsnè, nei jús galésite pasiekти norimų rezultatų. Dvi dienos skausmingos graužatiēs. Kaip gálima nejūsti sáziné sgraužatiēs? Atsidavimas abejónémis iñ graužačiai dár nérà jautrùmo iñ dvasingumo žénklas. Isitaísème graužatìj sù taiš (buto) remontais. Pasidalink sàvo graužatimi, gál palengvës. Jòs láiškas nuramino màno širdiēs graužatìj. Graužatìj kélia prisiminimai apië kadáise patirtq šlòvę.*

graužéjas, graužéja dkt. (1)

GRAUŽIKAS 2: *Kažkokiè graužéjai baigia nugráužti krapùs.* | prk.: *Grafomaniškos literatūros graužéjas.*

graužikas, graužiké dkt. (2)

1. vyro žinduolis su nuolat augančiais dideliais lenktais priekiniai dantimis: *Graužikai miñta augaliniù maistù. Parduotuvéje ràsite visko, kô reikia graužikams. Voverë [pelë] yrà graužikas. Bébras yrà stambiáusias graužikas Lietuvoyè. Prietaisas atbaido smulkius graužikus.*
2. kas graužia (ppr. apie gyvūnus): *Šìtas graužikas (šuo) iñ vél šlepëtę sugráužé! Gerašiřdë mergáitè èmè rùpintis tévü netekusia mažája graužikè (vovere).*
 ♦ **knýgų graužikas** daug skaitantis žmogus: *Jis nuõ vaikystés bùvo knýgų graužikas.*
Nežinaū, až esù knýgų graužiké, bét mókausi daūg. širdžių graužikas vilotojas, vilokas,

viliooklis: *Jis didžiausias mūsų moterų širdžių graužikas iš jų svajonių vyriškis. Éi, jūs bernelialai, širdžių graužikai* (flk.).

graužimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → graužti 1: *Kaip atprātinti šūnį nuo daiktų graužimo? Nuo mōrkų graužimo dañtys būs aštresni iš tvirtesni.* | prk.: *Tegu knygų graužimas teikia malonumq.*
2. šnek. → graužti 2: *Mèdikų teigimù, kai kurië utélerti ligóniai (kalbama apie benamius) jaū iš gývių graužimo nebejaūčia - tiek būna priē jō priprātę.*
3. → graužti 4: *Kàs žinote natûralių priémonių nuo rémens graužimo?*
4. → graužti 6: *Jis nejaūčia sázinės graužimo dël sàvo póelgio. Nenuramino pavýdo kiřmino graužimo nei maldà, nei atgailà.*
5. sngr. → graužti 8 (sngr.): *Graužimas dël praeitiës nesékmių.*

graužinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ graužinéti: *Kàs gáli bûti šùniui maloniaū ùž káulo graužinéjimq?*

graužinéti, graužinéja, graužinéjo vksm.

(kà) dažnai pamažu graužti, ésti: *Kiškiai žiēvę graužinéja. Arklýs graužinéjo ruñkelj.*

gráužtas dkt. (2)

kieto vaisiaus ar daržovés nugraužtas likutis; sin. nuograuža, graužas: *Óbuolio [kriáušés] graužtas. Várnos iš šiukšliadézių graužtùs ištąso.*

gráužti, gráužia, gráužé vksm.

1. (kà) valgyti, ésti kà nors kietą; sin. krimsti: *Gráužk mōrkq [óbuolij]. Keliõnëje gráužeme džiovintq súrj. Káulus tegùl šùnys gráužia. Kiškiai jniko vaismedžius gráužti. Bébro graužtū mèdžių pilnas paupýs. Graužikai pirmiáusia éda skaniáusių maistq, tačiaū kaij jō trúksta, gráužia bet kà. Pélés gráužia nèt, atródytų, neválgomus dalykùs, pavyzdžiui, laidùs.* | prk.: *Vakaraís mégstu gráužti kókj románq.* | sngr. (pro kà, i kà) graužiant skverbtis: *Žiürké gráužiasi prò sienq j̄ vidu.*
  2. šnek. (kà) kàsti, kandžioti, pjauti (apie vabzdžius, parazitus); sin. ésti: *Kaž káimo gyvénitojas pràdeda skústis, kàd uodaž graužtè gráužia jō gývulius, veterinàras pirmiáusia jtaria, kàd tvárte tiesiog nérà tvarkòs.*
  3. (kà, kam) iki skausmo brúžinti; sin. trinti: *Nauži bátai gráužé kójas. Bañnas gráužia árkliui šónus.*
  4. (kà) kam veikiant kelti peršulj; sin. ésti: *Dùlkés [dúmai, muñlas] akis gráužia. Stíprùs valíkliai, balíkliai gráužia rankàs. Užválgius výšnių, émè rémuo gráužti.* | neig. (ko): *Savì dúmai akių negráužia* (flk.).
  5. (kà) kam veikiant daryti, kad irtų; sin. ardyti: *Rúgštys gráužia metálq. Vanduō gráužia krañtq [fúžtvankq].* | prk.: *Sáulé pamažù gráužé sniégq. Korùpcija gráužia sveikàtos ápsaugq.*
  6. (kà, dël ko) neduoti ramybës; sin. kankinti, krimsti: *Nenoréčiau, kàd jí gráužtų sáziné [pavýdas] dël manës. Jí gráužé abejònës dël priimto sprendìmo.*
  7. (kà, dël ko) nuolat barti, priekaištanti, rieti, uit; sin. krimsti, ésti: *Jiē vienas kítq gráužé, nièkino, žémino. Kô tuòs sàvo vaikùs gráuži iš gráuži dël visókiu nereikšmìngu dalýkų?*
  8. sngr. (kà, dël ko) sielotis, krimstis: *Jí gráužiasi dël apkalbù. Gráuždamasis nièko nepakeiñi. Nesigráužk dël tokij nièkų.*
- ◊ **kaip rópe gráužti** gražiai, lengvai, aiškiai kalbëti, skaityti: *Rùsiškai jis kaip rópe gráužia.* **nagùs gráužti** gailétis, graužtis, krimstis: *Gráuši nagùs, juò patikéjusi.* **pirštùs gráužti** gailétis, krimstis: *Pirštùs gráužiu, kám jō paklausiaū.* **širdj gráužti** (kam) kankinti, skaudinti: *Vaiko ligà mán širdj gráužia.*

graužtùkas dkt. (2)

1. dem. graužtas: *Visùs óbuolius suválgëme, liko tik graužtukai. Gàvome pylòs, kàd*

graužtukūs per lángq mētēme.

2. naminiam gyvūnui graužti skirtas žaislas, skanėstas ar pan.: *Išeidamas iš namų šuniui visadōs dūodu ilgai gráužiamą skanų graužtuką. Mūsų parduočių rāsite paciūj jvairiāsių graužtukų: į vienų vidų gālima jdéti šuñs skanestų, kād keturkōjis ilgiau užtruktų, kôl juos iškrapštys, kitis skirti didelius ir twirtus nasrus tūrintiems šunims. Jūrų kiaulýtei reikia specialių graužtukų, jogs jōs dañtys nepéraugtų.*

graužulys dkt. (3^a)

graužimas, graužatis, sielvartas, rūpestis, susikrimtimas: *Širdiēs [sielos] gráužulj jaūsti. Dabar galésiu ramiai ir bējokio sázinės gráužulio iki pietų miegoti. Vidinj gráužulj ēmē skandinti degtinéje.*

grāveris¹, grāverė dkt. (1)

raižymo, graviravimo specialistas; sin. graviruotojas, raižytojas: *Stiklo grāveris. Jì ilgus metus dirbo pinigų kalyklos grāvere. Grāverio īrankiai yrà jvairių formų ir dýdžių.*

grāveris² dkt. (1)

Eurazijoje gyvenanti kinivarpa, gadinanti spygliuočius: *Žievégraužis grāveris (Pityogenes chalcographus). Grāveris dažniáusiai gráužia takus pō ēglés žievę. Grāveriai māsiškai skraido gegužės ménėsij.*

gravirāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ graviruoti: *Áukso ir sidābro dirbinių gravirāvimas. Teikti gravirāviravimo paslaugas. Metāly gravirāvimo stāklės. Stiklo, mēdžio, ódos ir kitų paviršių gravirāvimas lāzeriu.*

graviruôtė dkt. (2)

išgraviruotas piešinys, užrašas: *Žiedo graviruôtė beveik nežiūrima. Måno laikrodis su graviruotė.*

gravirúoti, gravirúoja, gravirāvo vksm.

(ka) raižyti (metale, medyje, akmenyje, stikle, plastike ir kt.) iškilų arba įdubų piešinį, tekstą: *Lāzeriu gālima gravirúoti beveik visus paviršiūs. Radaū parduočių, kurioje gravirúoja viskq. Gál žinote grāverj, kuris gravirúoja žiedus? Daūgelis juvelyrų dár ir gravirúoja dírbinius.*

gravirúotojas, gravirúotoja dkt. (1)

žmogus, kuris ką graviruoja; sin. graveris¹, raižyto: *Stiklo [akmeñs, metālo, mēdžio] gravirúotojas. Juvelyrinių dirbinių gravirúotojų kursai. Parodoje pristatomi naujáusi stiklo gravirúotojos darbai.*

gravitācija dkt. (1)

reiškinys, kai du realios masés kūnai traukia vienas kitą: *Gravitācijos jégà [konstanta, laukas]. Gravitācijos págreditis visosè planètose yrà skirtinges. Kūnams tólstant vienam nuo kito, gravitācijos jégà mažėja.*

gravitācinis, gravitācinė bdv. (1)

susijęs su gravitacijos reiškiniu: *Gravitācinė traukà [eneigija, s̄vēika]. Gravitācinès bañgos. Gravitācinio slēgio sistemà – taī būdas paláistyti gélès nenaudójant siuřbljo.*

graviūrà dkt. (2)

RAIŽINYS 2: *Graviūrà parduoatà aukcionè. Mókslininkai tìkina rādē seniáusių pasáulyje graviūrq. Graviūroje pavaizdúoti dù žmónés ménùlio fonè. Mužiejuje atidarýta japonų senųjų graviūrų parodà.*

grąžà dkt. (4)

1. perkant grąžinami pinigai, kai mokama pinigų suma viršija pirknio kainą: *Grąžos lėkštélė [padéklukas]. Atidúoti [paimti] grąžą. Iš trijų eūry dár gavaū kelis centus grąžos. Gál turésite bę grąžos* (lygai tiek, kiek reikia mokéti)?

2. grįžimas, sugrįžimas: *Sáulės grąžà. Kapitālo [bendróji investicijų] grąžà* (fin.).

gražbyliáuti, gražbyliáuja, gražbyliávo vksm.

1. gražiai, retoriškai kalbēti: *Jis pràdeda gražbyliáuti iñ visùs apstuñbina iškalbingumù.*

Pirslýs gražbyliávo iñ kiek jmanýdamas gýré jauníkij.

2. tuščiai, niekus kalbēti: *Ganà gražbyliáuti, laikas pradéti dìrbti. Nemóku gražbyliáuti, žadéti áukso kalnù. Valdžià [politikai] tìk gražbyliáuja.*

gražbyliávimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gražbyliauti 1: *Dvàro kultûroje mèilës jausmai bùvo reiškiamì kalbéjimu, gražbyliávimu.*

2. → gražbyliauti 2: *Užteñka gražbyliávimù! Nejìkinantis rajono valdžiòs gražbyliávimas.*

gražbylýs, gražbyl  dkt. (3^b)

1. gražiai kalbantis žmogus; sin. oratorius: *Nebùvo jìs neñ švelnuõlis, neñ gražbylýs.*

2. niekus kalbantis žmogus; sin. tuščiakalbis, plepys: *Jáunas gražbylýs žadéjo negriáuti politinës sistèmos iñ nekéliti problèmu. Sù tà gràžbyle ilgañ trùks susitaròti.*

gražbylýst  dkt. (2)

1. gebéjimas gražiai kalbēti; sin. iškalbingumas: *Gražbylýst s dovanà. Jis nepasiž mi gražbylyst , taciau sàvo jsit kinimus àpgina.*

2. tuščia, nors išgražinta kalba: *Jis l idosi iñ gražbylyst s, b t ta p ni ko d ro iñ nepas k . Politikas da ngst si gražbylyst , ái kino, k d  alyj  viskas g ra  iñ gra . Ji  skver biasi iñ val d zi q pasitelkdam i gražbylyst s iñ pa ad  k lnus. Ba kim  it s gražbylyst s!*

gra d n ka dkt. (1)

kirilikos atmaina – rusi ki ra menys, kuriuos, u draudus spaud  lotyni kais ra menimis, Lietuvoje nes kmingai band   diegti caro vald zia: *Pat bulinta gra d n ka t apo dabartin  r us  ab c l . Pirm ji liet vi ska knyg , para yta gra d n ka, i leist  Til zeje. S u gra d n ka i tver mingai kov ta k turiadasde imt m t u.*

gra  iva dkt. bendr. (1)

menk. kas per daug m  gsta puo tis; sin. dabi ius, puo eiva: *Ka in, k as t  Stan slav  aps edo, k d toki  m t u vaid na gra  iv . I rgi mat  gra  iva atsir ado!*

gra  jimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gra  eti 1: *Vilniaus gra  jimas man  d zi gina vis labiau. Re kia nu lat r  pintis mi esto gra  jimu.*

gra  ti, gra  ja, gra  jo vksm.

1. darytis gra  am, gra  sniam; sin. dail ti: *Mi stas gra  ja. Aplink  tur t  gra  ti iñ su kme iu.*

2. darytis giedresniam: *Dien  gra  ja. Ora i prad jo gra  ti.*

gr  garst  dkt. (1)

Vidur zemio j uros regiono stipraus kvapo lapin  dar ov , ppr. vartojama  alia salotose (ppr. s jamoji gra  garst , *Eruca sativa*): *Gr  gars i  ali jus. Gr  gars i  sal tos s u m ngais. Kad ise gr  garst s laik tos pik zol emis.*

gražiabalsis, gražiabalsė bdv. (2)

turintis gražų balsą: *Gražiabalsė mergaitė. Gražiabalsių výrų chòras atliko keliąs lietūvių liáudies dainàs. Pasigiřdo gražiabalsio víeversio giesmė.*

gražiadařbis, gražiadařbė bdv. (2)

gražiai, kruopščiai dirbantis: *Màno dukrélè tokià gražiadařbė. Stóga čérpémis úždengé gražiadařbiai meistrail.*

grąžiagalvė dkt. (2)

rusvai pilkas paukštis, išsigandęs grąžantis galvą su kaklu (*Jynx torquilla*): *Grąžiagalvė miňta daugiáusia skruzdžių peraїs. Grąžiagalvė kiek didèsné úž naminj žvirblj. Priē tveñkinio péri grąžiagalvés.*

gražiai prv.

1. → gražus 1: *Gražiai atródyti. Jis gražiai apsirengęs. Labai gražiai padaināvote.* | aukšt.: *Gražiaū nupiešti nepavýko.* | aukšč.: *Išrinktà gražiáusiai iliustruota knygà.*
2. → gražus 3: *Javai gražiai áuga. Salōtos gražiai sužaliávo.*
3. → gražus 5: *Gražiai sumanýta, prastaï padarýta.*
4. → gražus 6: *Gražiai (mandagiai) paprašyk, iř gáusi. Gražiai (mandagiai) padékókite úž sùteiktą pāramq.*

gražiakařbis, gražiakařbė bdv. (2)

gražiai kalbantis; sin. iškalbus: *Gražiakařbis politikas. Gražiakařbių pāsakotojų mūsų káime jaū nebérà. Mànó abi tētos bùvo tikros gražiakařbés.*

gražiaplaūkis, gražiaplaūkė bdv. (2)

turintis gražius plaukus: *Gražiaplaūkė manekènè. Jū giminës visi výrai bùvo gražiaplaūkiai.*

gražiaveidis, gražiaveidė bdv. (2)

kurio gražus veidas: *Gražiaveidé merginà. Gražiaveidžiai jaunuôliai.*

gražiažiēdis, gražiažiēdė bdv. (2)

žydintis gražiais žiedais: *Gražiažiēdziai augalaï. Pražýdo gražiažiēdés lelìjos.*

gražybė dkt. (1)

1. (ppr. didelis) gražumas: *Kūdikio gražybė neapsâkoma – tìkras angelêlis! Bažnýčios gražybė iř didybé priblošké nè tìk manè.*
2. tai, kas gražu (daiktas, bûtybè, aplinka ir kt.): *Gamtôs gražybës. Negaléjau tà gražybe (kalnais) atsigéréti. Kàs, kàd graži, kaī tà gražybë išsižiôja (kà sakyti), visas grôžis diñgsta. Pripâsakojai mûms tiek daūg gražybì. Visókių gražybì vitrînoje pridéta. Tôs visos matýtos gražybës jàq tařsi užbûré.*

grąžymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grąžyti 1: *Skyliū grąžymas lentojè [síenoje]. Žemës grąžymas (kasant šulinius).*
2. → grąžyti 3: *Galvôs grąžymas.*
3. → grąžyti 4: *Skalbinių grąžymas.*

gražyn prv.

1. → gražus 1: *Kàs sénsta, ō tù kasmêt vis gražyn. Tévaï senýn, vaikaī gražyn (flk.).*
2. → gražus 2: *Orai eïna gražyn, giédrijasi.*

grāžinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gražinti: *Išvaizdos grāžinimas.* | sngr.: *Nepadēs jóks grāžinamasis, jéi taīp paniūrusi sēdēs.*

grāžinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gražinti 1: *Skolōs [prekių] grāžinimas. Vilniaus krāšto grāžinimas Lietuvai.*

Sulaukēme kātedros grāžinimo tikintiesiems.

2. → gražinti 3: *Sveikatos grāžinimas.*

grāžinti, grāžina, grāžino vksm.

(kā, kuo) daryti gražū, gražesnį; sin. puošti: *Grāžinti gēliū daržēli. Priēš ātlaidus mótery grāžino bažnyčią gélēmis.* | sngr. (kā, kuo): *Po žiemōs visi púolė grāžintis iñ tvarkytis. Merginos grāžinasi naujais drabužiai.*

grāžinti, grāžina, grāžino vksm.

1. (kā, kam) atiduoti atgal: *Prāšom grāžinti mán raktūs. Āš jaū grāžinaū bánkui pāskolq. Grāžinkite māmai jōs pačiōs áustas stáltieses.*

2. (kā) sakyti, daryti, kad kas grīztų, kad vēl būtų kur buvęs: *Grāžinkite tā pōnq – jis pamiršo pasirašyti. Sūzeistus kariūs iš misijų tēko grāžinti anksčiau.*

3. (kā, kam) daryti, kad grīztų ankstesnē būsena ar būvis; sin. atstatyti: *Gýdytojai grāžino jái sveikātq.*

grāžintinis, grāžintinė bdv. (1)

atiduodamas, grāžinamas: *Grāžintinė sumà. Garántinis fóndas yrà skírtas teikti grāžintinę finánsinę pāramą nemokioms įmonēms. Didžioji paramōs lēšų dalis bùvo suteiktà grāžintiniai pagrindai.*

Gražiskiai dkt. dgs. (2)

miestelis Vilkaviškio rajone: *Mišiomis prasidēs jaū tradicíne tāpusi Gražiskiu seniūnijos vāasaros šveñtē. Gražiskiuose bùvo kataliku koplycià, kuriōs altōriuje slēpē lietūviškas knygàs. Mokiniai pavežami į gimnáziją Gražiskiuose.*

grāžyti, grāžo, grāžē vksm.

1. (kā, kame) grēžiojant grāžtu daryti (skyles); sin. graižyti¹: *Senēlis ēmē obliūoti leñtq, grāžyti joè skylès.*

2. (kā) varptyti (apie kinivarpas): *Kinìvarpos siénų rastūs grāžo.*

3. (kā, į kā) į šalis sukioti; sin. grēžioti, kraipyti: *Veršis gálvq į šalìs grāžo, sáugokis, kàd neužgautu.* | sngr. (i kā): *Arklýs grāžosi į visàs pusès.*

4. (kā) ne kartą grēžti (skalbinius); sin. grēžioti: *Sunkù bùdavo skałbinius grāžyti, rañkos pavaðgavo.*

◊ **rankàs grāžyti** labai sielvartauti: *Našlē rankàs grāžo, veñkia.*

gražiúoju prv.

1. be prievartos, nesipykstant; sin. geruoju: *Gražiúoju, bè teiñmo, susitarëme. Jéi jis gražiúoju – tai iñ àš (gražiúoju). Ißsiskirti gražiúoju sutuoktiniams retaï pavýksta. Buvaū nusiteikës gražiúoju susimokéti baûdq.* • ant. bloguoju.

2. be piktumo, geru žodžiu; sin. geruoju: *Jám iñ gražiúoju, iñ piktúoju bùvo áiškinta [sakýta]. Mës ją iki šiôl gražiúoju minime.* • ant. bloguoju.

gražmenà dkt. (3^b)

gražus daiktas, dalykas: *Ráizytes [siuvinétos] grāžmenos. Tòrtu grāžmenos. Pavadinta paprastaî, bè jokiū grāžmenų.* Gaūsios tèksto metâforos nelaikytinos vien déstymo grāžmenomis. • plg. papuošalas, puošmena.

grāžtas dkt. (2)

īrankis skylēms grēžti: *Smūginiai [spirāliniai, cilindriniai, elektriniai, deimantiniai] grāžtai.* *Grāžtas nulūžo [atsipo, ikaito]. Grēžti skylē grāžtū. Pardūodu naudótus grāžtūs. Žvejai turéjo grāžtūs eketéms pragrēžti.*

grāžtēlis dkt. (2)

dem. grāžtas: *Grāžtēlis gréblio gálvai išgrēžioti. Kóks grāžtēlis, tokia skylēlē, kokiā motutē, tokia dukrēlē (flk.).*

grāžulas dkt. (3^b)

prie pakinkyto vežimo priekio pritvirtinama kartis jam valdyti; sin. rodiklis: *Kariētos grāžulas. Vežimų būna vienāsių, dviāsių, sù īenomis arbà grāžulu, sù līngēmis arbà bē jū.*

gražumà dkt. ppr. vns. (3^b)

1. gražumas, grožis: *Gražumōs pilnas [kūpinas]. Vaikūčiams tokia gražumà (fejerverkai) padāro neišdildomą īspūdį. Akiniai jōs kaip visadà – gražumà.*
2. gražusis, gerasis laikas, amžius: *Bóbų vāsara – pati rudeñs gražumà. Džiaūkis, tāvo dabař pati gražumà. Pavāsario, kaip iř jaunystės, gražumōs negali nepastebéti.*
3. graži vieta: *Tokia gražumà apliñkui! Kai kasdiēn tāq grāžumq matai, nebeatkreipi dēmesio.*

gražūmas dkt. (2)

1. vns. → gražus 2: *Dūkterj turī nepaprasto gražumo. Gražumo žirgas nelabai gražus, bet greītas. Gražumū sótus nebūsi (flk.). | prk.: Tuō dvāsios gražumū jis manē iř patrāukē.*
2. gražus daiktas; sin. grožybė: *Tautódailininké áiškina, kaip tókius gražumūs (margučius) išskutinéti. Péršlapę drabūžiai visūs (kúno) gražumūs išrýškina. Sijonūkas striūkas, iškirptē didžiáusia – visi gražūmai matyti.*
3. vns. gražusis, gerasis laikas, amžius: *Dabař mán pàts gražūmas – vaikař užauginti, pàts dár nesēnas. Výras pačiamè gražumè.*
4. graži vieta: *Žydintis sôdas, senà sodýba – kuř tū dár tókj gražumq rāsi? Ī vīsq tāq gražumq tegaliū prō lángq žiūréti.*

gražumēlis dkt. (2)

dem. gražumas 1: *Ō jaū gamtóvaizdžio gražumēlis atsivérē! Gražumēlis tū margučiu!*

gražumýnas dkt. (1)

gražus daiktas, dalykas: *Tókj gražumýnq (tortā) gaīla iř válgyti. Eglūtē papuoštà įvairiáusiaiis gražumýnais. Visókie gražumýnai, lýriniai nukrypimai dalýkiname tekstè netiñka. Visókiems gražumýnams ši (kompiuteriné) programà naudója grāfines detailes. • plg. puošmena.*

gražumù prv., **grāžumu** be prievertos, pykčio; sin. gražiuoju, geruoju: *Gražumù gal♦ iř š♦rdj atidúoti. Gražumù viško gáusi.*

gražuolēlis, gražuolēlē dkt. (2)

dem. gražuolis: *Kokiā tāvo dukrýté gražuolēlē! Dēmesio išlēpintas gražuolēlis (iron.). Gražuolēlēs nenóri riñto dárbo diřbti, nès nebūs laiko rúpintis grožiù.*

gražuõlis, gražuõlé dkt. (2)

gražus žmogus, gyvūnas, augalas: *Gražuoliu konkùrsas. Senelē jaunystéje bùvo tikrā gražuolē. Vařgas draugauti sù gražuoliu [gražuolē] – apliñk tiek dúsautojų! Tík pažiūrék ī tuōs dūkstančius gražuoliūs (šuniukus)! Tāq gražuolē (baravykā) dék añt viršauš (krepšyje).*

gražuoliukas, gražuoliukė dkt. (2)

dem. gražuolis: Tokiे gražuoliukai dažniáusiai reñkasi pramogų veðslą. Dár vienà mamõs išlēpinta gražuoliuké. Ō tás rùdas šuniùkas kóks gražuoliukas!

gražùs, gražì bdv. (4)

1. teikiantis pasigérējimo, džiuginantis savo išvaizda, skambéjimu ar kt.: *Gražùs iñ šáltas vèidas. Gražùs paveikslas [eiléraštis]. Gražì muzika. Pardúodu gráz̄y námq. Gyvenù gražiamè iñ jaukiamè miestelyje. Kókj gráz̄y sápną sapnavaû!* | aukšt.: *Gražì mergáité, ùž gráz̄ią gražesnè.* | aukšč.: *Iñ pelédai savì vaikai gražiáusi (flk.).* **gražù** bev.: *Pavásarj Niðoje labaï gražù.* • ant. bjaurus.

2. be debesų, giedras, saulétas (apie orą): *Gražì, sauléta dienà pasitáiké. Laikosi gráz̄us oraí.* **gražù** bev.: *Rytój, jéi bùs gražù, tráuksiu uogáuti.*

3. nutukęs, nusipenéjęs, riebus (apie gyvulius): *Kaimýnai nupenédavo gražiùs bekonùs.* | aukšt.: *Távo veðšiai iñ didesnì, iñ gražesnì.* | vešlus, derlingas, sveikas (apie javus, daržoves, vaisius ar pan.): *Gražùs vasarójus. Vilniјa gražiùj javù laukai. Ridikéliai išdýgo gráz̄us, greitai sužaliávo. Obuoliai skänùs, gráz̄us, bë démiù, nesukirmiję.*

4. daug apimantis, esantis didelio kiekio; sin. didelis, gausus, apstus: *Žiürövù susiriñko gražùs bûrýs. Visà gražì šeimynélè suvažiuôs. Iki paskaitôs dár turiù [liko] gražauùs laiko.* *Gražauùs ámžiaus [amželio] suláukéte.*

5. turintis teigiamų ypatybų; sin. geras, vertingas: *Gražùs sumânymas. Gražì svajóné [vìzija]. Palaikýkime šiäq gráz̄ią iniciatyvą.* Čia gražì žemé. | aukšč.: *Bendrinéje kalbojè yrà vîsa, kq turi gražiáusio iñ geriáusio [gražiáusia iñ geriáusia] vîsos tañmès.*

6. turintis labai gerų, teigiamų savybių; sin. doras, mandagus, teisingas: *Gráz̄us jû juokai, nè blevýzgos. Gražiùj kalbûj apië tavè girdéjome.* **gražù** bev.: *Sù mergáite kalbi, ô rañkos kišénese – ařgi taip gražù?* • ant. bjaurus.

◊ **gražioji lytis** žr. lytis. **taï tâu iñ gražiáusia** sakoma stebintis: *Taï tâu iñ gražiáusia!* – nustebęs sušuko jis. **vieną gráz̄ią dieną** žr. diena.

gražùt dll.

vartojama tos pačios šaknies bûdvardžio reikšmei sustiprinti: *Gražùt gražutélis tòrtas. Gražùt gražutélis eglýnas. Gražùt gražutéle dukrýté.*

gražùtè dkt. (2)

upių pakrančių vabzdys spalvotais sparnais: *Lietuojè veñiasi dvi gražùčių rûšys: blìzgančioji gražùtè (Calopteryx splendens) iñ grakščioji gražùtè (Calopteryx virgo).* *Gražùtès miñta mûsémis, uodaïs iñ kitaïs nedideliai vabzdžiai. Gražùtès skraido upių iñ upelių pakrántémis, bët nuô vandeñs toliau nenûskrenda.*

gražutélis, gražutéle bdv. (2)

labai gražus: *Gražutéle sêgë. Gražùt gražutélis kûdikélis.* *Parduodamì tós pačiôs vadôs šeši gražutéliai šuniùkai.*

grébéjas, grébéja dkt. (1)

žmogus, kuris ką grébia: *Šiêno grébéjos ryšéjo baltomìs skarélemis.* *Grébéjų dañnos girdéti.*

grebëtas dkt. (2), **grebësta** (1)

kartelé, tvirtinama skersai gegnių: *Skersìnai [išilginiai] grebëstai.* *Perforúoti grebëstai.* *Vèdinami plieninių grebëstai stógo dañgai pritvirtinti.* *Deñgiant stógą čerpémis reikia tiksliai nustatýti atstumq taip grebëstu.*

grebëstávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ grebëstuoti: *Grebëstávimo írankiai.* *Šlaítinių stogų grebëstávimas tašelialis.* *Pradésimë stógo grebëstávimq.*

grebéstúoti, *grēbéstúoja, grēbéstāvo vksm.*
(*ką*) kalti grebéstais: *Stogą grebéstúoti.*

grebezóti, *grebezója, grebezójo vksm. menk.*

1. (*ką*) prastai ką daryti (ppr. negražiai rašyti, keverzoti): *Mergaitė, užgūlus i stālq, grebezójo láiską senēliams.*

2. nemokškai kalbęti, rašyti: *Svētima kalbā grebezója.*

grēbimas dkt. ppr. vns. (2)

→ grēbti: *Šiēno [lāpu] grēbimas. Kviēčiame į lāpu grēbimo taiką. Nė tiek grēbimo, kiek jōs verkimo (flk.).*

grēbinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ grēbinēti: *Nupjautōs vejōs grēbinéjimas.*

grēbinéti, *grēbinéja, grēbinéjo vksm.*

(*ką*) pamažu grēbti: *Grēbinéjo nupjautą párko žolę.*

greblaī prv.

→ greblas: *Greblaī kalbēti.*

grēblas, greblā bdv. (4)

neištariantis priebalsio r: *Māžas iř àš buvaū grēblas. Šlakúota, greblā iř dár godi svetimų piniq - tai bēn̄t martēlē!* | neištariamas (apie priebalsj r), su neištariamu priebalsiu r: *Greblā kalbā. Tās jō r tikrai vokiškas, grēblas paliko.*

greblāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ greblauoti: *Greblāvimas trūkdo sklaudžiai iř gražiai kalbēti. Orātorius turi vēngti mikčiōjimo, mekēnimo, greblāvimo.*

grēblēlis dkt. (2)

1. dem. grēblys 1: *Begrēbdamà dobilēliùs, sulaužiau grēblēli.*

2. etnogr. mažas grēblys, vartojamas pēdui sudaryti, kertant dalgele: *Gražiáusiai apdainūojama pjovejēlio dalgēlē iř grēbējēlēs grēblēlis.*

grēbliādantis dkt. (1)

grēblio dantis: *Reikia prisidróžti grēbliādančių. Vakaraīs výrai dróžē grēbliādančius.*

grēbliākotis dkt. (1)

grēblio kotas: *Medinis [geležinis] grēbliākotis. Nulaužti grēbliākotij. Sūnūs grēbliākočiu netýcia išdaužé lángo stiklq. Grēbliākočius kāime dāro iš plonq kárčių.*

grēblinis, grēbliné bdv. (2)

grēblio pavidalo, panašus į grēblį ar kitaip susijęs su grēbliu: *Grēblinis grēbtēlis.*

Skaitmeninis grēblinis filtras. Grēbliniai vartytūvai. Pláuti sienas grēbliniù šepečiu.

Šukuodami šiōs vēislēs šunis naudókite labai retas (grēblinės) šukas. | prk.: *Grēblinis glóstymas – masažuojant glóstoma ištiestū iř praskēstū pagalvēlēmis.*

grēblýs dkt. (3)

1. įrankis su ilgu kotu ir galva su dantimis šienui ir pan. grēbti, žemei purenti ir lyginti: *Tās grēblýs patogūs. Ji nulaužé grēblio kótq šlāpiq žolę grēbdamà. Nusipirkau naujq grēblj lāpams grēbti. Dárbo kabinetūs valdiniñkai iškeitē į grēblius iř šiukšlių maišus. Žmónēs, nešini grēbliai iř šlūtomis, skubéjo į párkq.*

2. padargas ar mašina žolei, šiaudams vartyti, grėbti: *Arklinis, traktorinis gréblys.*

Pradalginiis gréblys.

◊ **minti [užminti] añt gréblo** žr. minti.

greblùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ greblas: *Greblùmas – rimità kliūtis aktorystei. Dėl tō greblùmo ēmē jī visaip pravardžiuoti. Ką su tuō vaiko greblumù reikės darýti?*

greblúoti, *greblúoja, greblávo* vksm.

kalbėti greblai: *Vienas mikčiója, kitas greblúoja, trëčias vařžosi žmonių. Vaikas vis dár greblúoja.*

grebóti, *grebója, grebójo* vksm.

1. (ką, kuo, ties kuo) po truputį grébiant rinkti, traukti į krūvą; sin. grébstyt: *Daugiáusia lāpų reikės grebóti tiës gyvātvorémis. Kaimýnas ramiai grebójo lapūs. Tù grébliu tás šakelès grebók.*

2. (ką) po truputį grébiant daryti, kad būtų niekuo neapdraikytas, grynas, plynas, švarus, tuščias; sin. grébstyt: *Grebóti vėjq.*

grébstymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grébstyt 1: *Lāpų [šiukšlių] grébstymas.*

2. → grébstyt 2: *Rugienos grébstymas. Nupjautōs pievélés grébstymas. Mažai sumokéjo iùž kiëmo vâlymq iñ grébstymq.*

grébstinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grébstinéti 1: *Lāpų grébstinéjimas.*

2. → grébstinéti 2: *Kiëmo grébstinéjimas.*

grébstinéti, *grébstinéja, grébstinéjo* vksm.

1. (ką) pamažu grébstyt (1 r.): *Grébstinéti šiënq.*

2. (ką) pamažu grébstyt (2 r.): *Mergáite grébstinéjo sùkastq lysvélę.*

grébstyt, *grébsto, grébsté* vksm.

1. (ką, kuo, nuo ko) po truputį grébiant rinkti, traukti į krūvą: *Jiē grébsto grébliu [šákemis] likusius añt žëmës šiáudus. Visq pâvakarę jì grébsté nuô takelių skujàs iñ šakelès. Grébstau grébstau lapūs, o kítq diénq vël prikrenta.*

2. (ką) po truputį grébiant daryti, kad būtų niekuo neapdraikytas, grynas, plynas, švarus, tuščias: *Rugienq grébstyt. Rûdenj dažnai reikia grébstyt kiëmq. Jì grébsto vėjq [sodq]. Kàs šlúoja, kàs grébsto – visi krùta.*

◊ **ražienoms [ražienų] grébstyt** neištekéjusiai (likti, palikti): *Jì taip iñ liko ražienoms [ražienų] grébstyt. rugienoms [rugienų] grébstyt* neištekéjusiai (likti, palikti): *Tókios smaikios taip iñ paliëka rugienoms [rugienų] grébstyt.*

grébti, *grébia, grébē* vksm.

(ką, i ką) grébliu traukti į vieną vietą: *Ař reikia rûdenj grébti nukritusius vaismedžių lapūs? Grébkite šiënq iñ kùpetq. Grébiau lapūs iñ këlio pâkraštj. Skujàs pirmiáusia grébsime iñ nedideles krûvàs.*

grecizmas dkt. (2)

skolinys iš graikų kalbos; sin. graikybè: *Pabraükite visùs grecizmùs.*

greičiaū prv. modal.

1. reiškiant tvirtą ryžtą ką daryti, ko imtis; sin. verčiau, veikiau, geriau: *Jiē rýžosi greičiaū atsidûrti Sibire, kaléjime ař miškè negù kariáuti dël svetimų tikslų. O kàd jūs nesulaüktumét –*

jaū greičiaū lābdarai tāž žēmē paaukósiu, negū jūms atidúosiu!

2. reiškiant ne visai tvirtą nuomonę, beveik neabejojant dėl ko; sin. veikiau: Visái nejuokíngā, greičiaū atvirkščiai. Móteris greičiaū pajuto nei išvýdo tamsojè bolúojančius vaikū véidus. Bèt taī nè kliūtis, greičiaū privalūmas.

greičiáusiai prv.

modal. reiškiant abejojimą, ne visai tvirtą nuomonę; sin. turbūt, tikriausiai: Greičiáusiai jis nebeateiš. Jis greičiáusiai nesiéks antrōsios kadeñcijos šiamè postè. Maisto produktai greičiáusiai brañgas.

greičių dēžė

PAVARU DÉŽĖ: Pilti tēpalus į greičių dēžę. Remontúojame automātines greičių dēzës. Vākar subyréjo automobilio greičių dēzē.

greiðeris dkt. (1)

ratiné kelių tiesimo ir priežiūros mašina su verstuvu žeméms kasti, stumti ir lyginti: Māžas kēlio greiðeris sù dviēm peñliais iñ vienomis šukomis. Iš sniègq stūmiančio greiðerio ẽmē rūkti dūmai. Ątsiunté greiðerj sniègui nuvalýti. Greiðeriu išlýgino kēlio pākrašcius.

greipfrutas dkt. (1)

1. didelis, apvalus, geltonas, žalias arba oranžinis, sultingas, karčiai salsvas citrusinis vaisius: Greipfrutų sùltys. Põ pietū suválgau keliàs greipfruto skiltelès. Greipfrutui válgysi naudójamass specialùs šaukštēlis, kuriò vienas krāštas yrà dantytas.

2. GREIPFRUTINIS CITRINMEDIS: Greipfrutas áuga šiltamè subtròpiku klímate. Greipfuto lāpai žaliúoja ištisus metùs. Paséjau keliàs greipfrutų sekliukës.

greipfrutinis, greipfrutiné bdv. (1)

pagamintas iš greipfrutinio citrinmedžio ar jo vaisiaus, turintis jo kvapą ar pan.: Greipfrutiné želē. Greipfrutinis kūno krèmas. Barmènas sùplaké greipfrutinj alaùs kokteiñi. Patèpk lúpas greipfrutiniù balzamù.

greipfrutinis citrinmedis

visžalis šiltujų kraštų vaismedis (*Citrus paradisi*), vedantis tikruosius greipfrutus: Istiklintoje terásoje jiē augina iñ greipfrutinj citrinmedj. Eterinis greipfrutų aliéjus gaminamas iš greipfrutinių citrinmedžių.

greiñt prv. šnek.

1. GREITAI 1: Kô taip greiñt leki, ař kàs dëga? Paleistas kiškis greiñt nukûré peñ kálnq.
2. GREITAI 2: Paláuk, àš greiñt kavòs išgeriu iñ ateinù. Vaikai, jaū vélù, greiñt miegót! Uždarýk duris iš kitos pùsés, tìk greiñt!
3. GREITAI 3: Daug žinósi, greiñt pasénsi (flk.). Greiñt bùs ménuso, kai ðìrbu naujamè darbè. Jaū greiñt ateis pavásaris. Gañ greiñt priprataū prië naujū namù.

greità dkt. (4)

stengimasis kà greitai daryti; sin. skuba, skubéjimas: Greitòs dárbas.

greitadařbis, greitadařbè bdv. (2)

greitai dirbantis: Greitadařbè sekretetõrè. Greitadarbių statýbininkų brigadà.

greitaeñgis, greitaeñgè bdv. (2)

greitai veikiantis, judantis ir pan.: Greitaeñgis traukinys [käteris, laivas]. Greitaeñgis internètas. Šis greitaeñgis kasòs aparàtas tiñka vidutinio dýdžio parduoùvémis. Nusipirkañ greitaeñgè sulciāspaudę. Kokiè yrà dažniáusi greitaeñgių vandeñs šildytuvų gedimai?

greītai prv.

1. dideliu greičiu; sin. skubiai: *Greītai bēga [váikšto, lēkia, skreñda].* | aukšt.: Pacēkime greičiaū, nès pavelūosime. Čià gālima važiūoti nè greičiaū kaip kēturiaskēsmit kilomētru peř vālandq. Ándu ledýnai tiřpsta greičiaū nei tikētasi. Tiēsiai arčiaū, apliñk greičiaū (flk.). | aukšč.: Apdovanotās greičiāusiai atvažiāvēs mažasis dviratininkas. Tētis kryžiāzodj išsprēndē greičiāusiai. • ant. lētai.
2. per trumpā laikā, neatidēliojant: *Greītai skañbink avārinei tarnýbai!* | aukšt.: Greičiaū ruoškis į dárba. Rāgina greičiaū igyvēndinti siūlymus nedárbus māžinti. Kuō greičiaū iñsi gýdytis, tuō greičiaū pasveiksi. Pātaré kaip greičiaū užmīgti.
3. po trumpo laiko; sin. netrukus: *Nerakinù dūry, greītai grīšiu.* | aukšt.: Kād tīk naktis greičiaū praeitū. | aukšč.: Kuriē automobilai greičiāusiai sugeñda?

greitakaļbis, greitakaļbē bdv. (2)

greitai kalbantis: *Jīs tōks greitakaļbis – niēko nesuprantū. Mótina sù dukrā būvo greitakaļbēs.*
• ant. lētakalbis.

greitakōjis, greitakōjē bdv. (2)

greitai einantis ar bēgantis: *Greditakōjis élnias. Kokià tū greitakōjē – paláuk, nespéju.* • plg. eikliakojis.

greītas, greīta bdv. (4)

1. sparčiai, smarkiai einantis, bēgantis, judantis; sin. eiklus: *Greītas kaip kīškis [stīrna].* | aukšt.: Mūsų senēlē greitesnē ūz māmāq. Kāro laiavī visiškai skīriasi nuō prekýbinių laivū: jiē daūg greitesni, manevringesni, ginklūoti bei specialiai šarvūoti. | aukšč.: Sākoma, kād gepárdas – greičiāusias gyvūnas pasáulyje. • ant. lētas.
2. linkēs kā sparčiai, neatidēliodamas, be didelių dvejonių daryti: *Greītas į dárba. Labai jaū greitā bārtis [giñčytis].* Piñigus léisti visi greiti, o užsidīrbiti? • plg. ūmus, staigus, smarkus.
3. kuriam būdingas didelis tempas, spartumas: *Greītas rītmas. Greitā kalbésena. Greiti žiñgsniai [šōkiai].* • ant. lētas.
4. per trumpā laikā įvykstantis, atliekamas, neilgai trunkant padaromas, pasiekiamas: *Greītas dárbas [aptarnāvimas]. Greitā paskolā. Turiū vienq greitq reīkalq sutvarkyti. Visi tīkisi greitū rezultātu.* • plg. spartus, skubus.
5. sparčiai ir efektyviai, be trukdžių veikiantis: *Greītas procēsorius [internētas, ryšys].*

greitasis čiuožimas

sporto šaka – lenktynės specialiomis pačiūžomis ledo ratu: *Lietuvojē áuga greitojo čiuožimo tālentas. Laimējo penkiū tūkstančių mētrų greitojo čiuožimo varžybas. Greitasis čiuožimas trumpúoju takū yrā olimpinē spōrto šakā.*

greitasis traukinys

traukinys, kuris nestoja mažose stotelėse: *Ankstyvā keliōnē greitūoju traukiniu į Klaipēdą.* Atvýko greitūoju traukiniu iš Váršuvos. Greitieji traukiniai pasižymē didesniū traukiniū greičiū nei jprastai. Ketinama atidarýti modeñią greitūjų traukiniū liniją.

greitāšauda dkt. (1)

1. sportinė rungtis – greitasis šaudymas: *Greitāšaudos rungtis [pratīmai].* Šauliai sùrengē výrų greitāšaudos varžybas.
2. šūvių, išsautų iš ginklo per minutę, skaičius: *Skiriamā kovinē iř tēchninē (didžiāusioji) greitāšauda. Revolverio greitāšauda yrā šeši–septyni šoviniai peř penkiolika–dvidešimt sekundžių. Pabūklo greitāšauda siekia dēšimt sviedinių peř minutę.*

greitašaūdis, greitašaūdė bdv. (2)

greitai šaudantis: *Greitašaūdis šarvuōtis [pab@klas, revolveris]. Greitašaūdžiai giñklai. Kariúomenė įsigijo kėletą greitašaūdžių patránkų.* • ant. lētašaudis.

greitāveika dkt. (1)

sistemos savybė, reiškianti jos produktyvumą (našumą, galią) ir apibūdinama atliekamų veiksmų skaičiumi per vienetinį laiko tarpą: *Mažà [didele] greitāveika. Internèto greitāveika. Greičio matuoklė nustatys jūsų internèto greitj, kaž atlīksite greitāveikos tèstq.*

greitējimas dkt. ppr. vns. (1)

→ greitēti: *Mèdžiagų apýkaitos greitējimas. Klímato kaitos greitējimo procèsai. Automobilio greitējimo kēlias.* • ant. létējimas.

greitēti, greitēja, greitējo vksm.

darytis greitesniams; sin. spartēti: *Jaučiù, kaip širdiēs rìtmas īma greitēti. Gyvēnimo tēkmē nepaliáujamai greitēja.* • ant. létēti.

greitgedis, greitgedė bdv. (1)

greitai gendantis: *Greitgedis krovinys [maistas]. Šviežià mésà yrà greitgedė.*

greitybė dkt. (1)

didelis greitumas: *Greitybė tò pasiùtēlio (kačiuko) – niēkaip nepàveju! Jis vējq praleñkia greitybę.*

greitiklis dkt. (2)

greitinamoji medžiaga: *Lýdymo [kietéjimo] greitiklis. Betono stingimo greitiklis. Gatavi vulkanizānizacijos greitikliai. Chèminių reakcijų greitikliai. Poliesterinė dervà sù greitikliù.*

greityn prv.

→ greitas 1: *Įsukamas vilkēlis ējo greityn. Kaip tomis rogutēmis nuo slidaūs kálno: kuō tolýn, tuō greityn. Traukinys lēkė vis greityn. Istorijs rātas sùkasi vis greityn.* • ant. létyn.

greitinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ greitinti: *Mèdžiagų apýkaitos greitinimas. Automobilio stābdymas iñ greitinimas padidina degalų suvartojimą. Tařtasi dël bankròto procedūry greitinimo. Elektronų greitinimo mechanizmas Sáulës vainikè nerà iki galo išaiškintas.* • ant. létinimas.

greitinti, greitina, greitino vksm.

(kā) daryti greitą, greitesnį; sin. spartinti: *Greitinti klieñtų aptarnāvimą. Teismo pìrmininkas rágina greitinti prãšymų nagrinéjimą. Dâžnas užkandžiavimas greitina mèdžiagų apýkaitą.* • ant. létinti.

greitintùvas dkt. (2)

greitinamasis įtaisas: *Elektronų [protónų, jònų, (elementariiūjų) dalēlių] greitintùvas. Rakètos greitintùvas. Linijinis [gravitacinis] greitintùvas. Karbiuràtorius sù greitintuvu. Tóki (léktuvo) greitj gálima pasiekти, naudójant stártinius greitintuvus. Šviesös greitis greitintuvuose nebùvo pasiekta.*

greitis dkt. (2)

judējimo matas, rodantis, koks atstumas nueitas ir pan. per laiko vienetą: *Bangos sklidimo [kòsminis] greitis. Didinti [mázinti] greitj. Važiavome devýniasdešimt kilomètru peř vâlandq greicium. Mieste léistinas greitis yrà peñkiasdešimt kilomètru peř vâlandq.* • plg. greitumas.

greǐtkelis dkt. (1)

motorinių transporto priemonių eismui skirtas kelias, į kurį įvažiuojama tik per skirtingo lygio, žiedines ar reguliuojamas sankryžas ir kurio važiuojamojoje dalyje draudžiama sustoti ir stovėti: *Važiuoti keturių eilių greǐkeliu. Greǐkeliu tiesimas iĩ remontas. Greǐkelis Vilnius–Kaūnas. Greǐkelis pažymetas specialiu kėlio ženklu „Automobilių kēlias“.* • plg. automagistralė.

greǐtkratis dkt. (1)

indelis maisto produktams kratant suplakti: *Nusipirkaū greǐkratij grietinėlei plakti. Greǐkračiu gālima sukratýti blýnų tēšlq, kiaušiniūs omlētui.*

greǐtlaivis dkt. (1)

greitasis laivas: *Maršrutinis greǐtlaivis. Minas išdėstydavo greǐtlaiviai. Vókiečių greǐtlaiviai paskandino kelis laivus.*

greǐtmaistas dkt. vns. (1)

greitai paruošiamas ir patiekiamas maistas (mésainiai, dešrainiai, pica ir kt.); sin. greitasis maistas: *Greǐtmaistro užkandiné fūzeiga]. Greǐtmaistas keñkia nè tìk figūrai, bët iĩ kepenim̄s. Šalià namū atidärē greǐtmaistro prekiáujančių kavinę.*

greǐtasis maǐtas (1)

greitai paruošiamas ir patiekiamas maistas (mésainiai, dešrainiai, pica ir kt.); sin. greitmaistas: *Greǐtojo maǐsto užkandiné. Greǐtajam maǐstui paruōsti dažnai naudójami nè švieži, bët užsaldyti, chèmiškai ar teřniškai apdoroti produkta – pùsfabrikačiai. Greǐtojo maǐsto kokybë dažniáusiai būna prastèsne negù įprasto maǐsto. Dël greǐtojo maǐsto vartojimo gāli atsirasti trumpalaikiai ar ilgalalikiai sveikatos sutrikim̄.*

greǐtmatis dkt. (1)

greičio matavimo prietaisas: *Skaitmeninis greǐtmatis. Greǐtmačio tikslumo bañdymai. Išsifrāvus greǐtmačio júostą paaiškėja, kókiu greičiù važiāvo šilumvežis. Dù policiininkai sù mobiliúju greǐtmačiu matāvo automobilių greǐtj.*

greitóji, greitōsios, greǐtqj dkt. šnek.

1. **GREITOJI MEDICINOS PAGALBA 1:** *Renginyje nebudéjo greitóji. Greitōsios ilgaî láukémē. Greǐtqj kviêtete? Skañbinti greǐtajai į greǐtqj. Mèdikës bédójo, kàd greitóji pérémé blaivýklos funkcijas.*

2. **GREITOJI PAGALBA 2:** *Į kiêmą jsuko greitóji. Jî išvežé sù greitqja. Sùlèkè trys greitōsios. Užléisti keliq greǐtajai. Ąciū Diēvui, jaū iĩ greitóji atkaūkia.*

greitóji medicinòs pagálba

1. medicinos tarnyba, teikianti skubią pagalbą staiga susirgusiems ar patekusiems į avariją žmonéms, kitais nelaimingais atvejais: *Greitōsios medicinòs pagálbos gydytojas. Iškvieštà greitóji medicinòs pagálba konstatàvo apendicitq. Ūmiai susiñgus dažnai kviečiamà greitóji medicinòs pagálba.* | įstaiga, organizuojanti tokios pagalbos teikimą: *Greitōsios medicinòs pagálbos stotis.*

2. medicinos pagalbos rūšis – bùtinoji medicinos pagalba, kuriai priskiriama pirmoji medicinos pagalba, gaivinimas ir skubi medicinos pagalba, teikiama gydymo įstaigose: *Greǐtqj medicinòs pagálbq šalyje teikia greitōsios medicinòs pagálbos įstaigos. Sveikatos apsaugòs ministèrija turétu daugiaû dëmesio skirti greǐtajai medicinòs pagálbai.*

greitóji pagálba

1. **GREITOJI MEDICINOS PAGALBA 1:** *(Iš)kviêtsti greǐtqj pagálbq. Greǐtqj pagálbq kviêskite telefonù vienas vienas dū.* | *Dabař jis dirba nè poliklinikoje, o greitójoje pagálboje.*

2. specialiai įrengtas automobilis, kuriuo atvyksta greitąjų medicinos pagalbą teikiantys medikai: *Į įvykio viētą kaūkdamos lėkė gaissrinė iš greitóji pagálba. Greitóji pagálba įstrižigo užpustytame kelyje.*

3. GREITOJI MEDICINOS PAGALBA 2: *Greitóji pagálba turi būti teikiamà nepriekaištingai.*

greitókai prv.

- 1.** gana greitai (1 r.): *Greitókai atvažiāvo.*
- 2.** gana greitai (2 r.): *Sakýčiau greitókai tuos rúmus pastaté.*
- 3.** gana greitai (3 r.): *Tóks dárbas greitókai pabósta.*

greitókas, greitóka bdv. (1)

- 1.** gana greitas (1 r.); sin. apygreditis: *Upés vagà plati, srovė greitóka.*
- 2.** gana greitas (3 r.), gana spartus: *Greitókas ritmas [tempas]. Trisdešimt minùcių greitóko ejimo stíprina suaugusiuju sveikatq.*
- 3.** gana greitas (4 r.): *Šiek tiek greitóka filmo atómazga.*
- 4.** gana greitas (5 r.), gana spartus: *Tám tikrai reikalangas greitókas internètas.*

greitõm prv.

šnek. **GREITOMIS:** *Greitõm susiriñkti. Sù niekuō neatsisvéikinęs greitõm išvýko.*

greitomis prv.

gana greitai; sin. greituoju, skubomis, nedelsiant: *Greitomis surëstà bûdélè. Greitomis apsireñgęs išėjo.*

greitõsiom prv.

šnek. **GREITOMIS:** *Greitõsiom parašytas dárbas. Mës trumpám – greitõsiom užkándam iš toliaù lékiam.*

greitõsiomis prv.

GREITOMIS: *Bùtas netvarkytas, tik dûlkes greitõsiomis pašlúosčiau. Greitõsiomis pagaminaū pietus iš išdúmiau į dárba.*

greiñpuodis dkt. (1)

hermetiškai užsidarantis puodas, kuriame dël karštų garų slégio labai greitai išverda maistas: *Greiñpuodyje troškinta vištiena. Greiñpuodij naudoti leñgva iš saugù.*

greiñtraščis dkt. (1)

STENOGRAFIJA: *Mókytis greiñtraščio. Rašyti greiñtraščiu. Jis vartója greiñtrašči, panâšu į arabiškus hieròglifus. Platî gotikinës grâfikos skâlé – nuo greiñtraščio iki kaligrâfijos.*

greitùkas dkt. (2)

šnek.

- 1.** greitasis traukinys, autobusas: *Į dárba važiúoju greitukù. Kelis greitukus praléidau júsų beláukdamas.*
- 2.** greitas seksas: *Greitukas neretai síejamas sù netradicinémis viëtomis mylétis.*

greitùkè dkt. (2)

šnek.

1. GREITOJI MEDICINOS PAGALBA 1: *Šešiolikmëčiui prireikè greitùkës mèdikų pagálbos.*

Skañbink į greitùkè.

2. GREITOJI PAGALBA 2: *Greitùkës ekipâžas. Dël susidurimo kañtas iš greitùkës vairúotojas, važiavęs gâtvës viduriu. Jkélè jî į greitùkè. Tiki kàs trëcias automobilis reagúoja į greitùkës signâlq iš dûoda këliq*

greitūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → greitas 1: *Palēidau žīrgā visū greitumū. Sužinóję (naujieną) atlēkēme žaībo greitumū.*
2. → greitas 3: *Kalbōs greitūmas.*
3. → greitas 4: *Iš tō greitūmo išlēkiau bē skēčio. Peř greitūmą visaip pasitáiko.*

greitumēlis dkt. (2)

dem. greitumas 1: *Taiž beñt greitumēlis!*

greituoju prv.

ilgai nelaukiant; sin. greitai, greitomis, skubomis, nedelsiant: *Greituoju, skubótai atlirkas dárbas. Priēš egzāminą greituoju pérskaičiau knygą.*

greituõlis, greituõlē dkt. (2)

kas greitai kā daro: *Àš sù tókiu greituolē [tókiu greituoliù] kartù dírbti nespéju. Kàs ḡi pasivys tuōs greituoliùs [tās greituolēs]! Esù àš strūtis, Áfrikos greituõlis, àš bégū sprintq didžiuliais šúoliais (poez.). Čiurléndama srūva upēlē greituõlē.*

greitùt dll.

vartojama tos pačios šaknies būdvardžio reikšmei sustiprinti: *Greitùt greitutēlis āpkepas. Greitùt greitutēliai pùsryčiai.*

greitutēliai prv.

→ greitutēlis: *Greitutēliai skubù rašyti atsākymą. Greitutēliai išbandžiau naūjq recèptą. Triušēlis greitutēliai įsimaišė tařp kitų mažylių.*

greitutēlis, greitutēlē bdv. (2)

labai greitas (4 r.): *Greitutēlio ûžkandžio recèptas.*

greītvietė dkt. (1)

didelio nuolydžio įrenginys vandeniu nuleisti: *Bùs rekonstrúota vañzdinė greītvietė iñ tiltas. Greīviečių paskirtis panaši į sleñksčių. Greītvietėse vandeñs tekéjimas būna audrìngas.*

gremézda dkt. bendl. (1)

menk. **GREMÉZDAS** 2: *Nesù gremézda ar storžiēvę. Ką̄ àš veïksiu sù šítokiu gremézda visq dienq?*

gremézdas dkt. (2)

menk.

1. ne vietoje stovintis, kliudantis, kliūvantis ar pan. didelis, kerépliškas daiktas; sin. griozdas, gramozdas: *Pastātē kiemē didžiáusių gremézdą (automobilj), negaliu praeiti. Kaip àš sù tókiu gremézdù (dideliu pirkiniu) nāmo nusigáusiu? Pilnas sandeliukas visókių gremézdų. Patrāukite sàvo gremézdus nuô šaligatvio.*
2. bendl. nerangus, nevikrus žmogus; sin. kerépla: *Patì esù kaip gremézdas. Jū visà šeimýna tikri gremézdai.*

gremézdiškai prv.

1. → gremézdiškas 1: *Gremézdiškai judéti. Gremézdiškai sukalta lentýna. Kēlios lóvos gremézdiškai ûžémē didesnę kañbario dàlj. Jis sédéjo gremézdiškai atkišes kójas. | aukšt.: Gremézdiškiau automobilio pastatytí negalejote? (iron.).*
2. → gremézdiškas 2: *Jiē brùka mûms visókius gremézdiškai skañbančius naujādarus.*

gremézdiškas, gremézdiška bdv. (1)

1. didelis, užimantis daug vietas, kliudantis, nepatogus; sin. griozdiskas, kerépliškas: *Gremézdiškas pàstatas. Gremézdiška spinta [lóva]. Automobilis bùvo gremézdiškas iñ visái*

nepritaiyktas vairuoti móteriai. Tóki gremézdiškq šaldytuvq nusipirkau, pùsë virtuvës ùžima.

2. perdétai išpūstas, išsiplétęs, per daug ir nepagriştai sudétingas, sunkiai suvokiamas: *Gremézdiškas sakinys. Biurokratinis mechanizmas yrà gremézdiškas. Dabař egzistúojanti mókesčių [muštu] sistemà yrà ganà gremézdiška. Valdymo struktûrâ tañpa gremézdiška, peř daug sudétinga.*

gremézdiškumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → gremézdiškas 1: *Tô stâtinio [tilto] gremézdiškumas jaū ìma neřvinti.*

2. → gremézdiškas 2: *Pérvarka vangi dël policijos sistemos gremézdiškumo. Politologas príminé soviëtinës valstybës gremézdiškumq. Mókslinio stiliaus ýdos – gremézdiškumas, daiktavardiškumas, štampai, nepageidautini kitų stilių eleméntai.*

gremézē dkt. (3)

nedidelé siaura šlaito išgrauža: *Kárstiné gremézē.*

gremžimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → gremžti 1: *Lêdo gremžimas nuõ automobilio stìklo rytañ ùžima daug laiko.*

2. → gremžti 2: *Árklio kanópø vâlymas iř gremžimas.*

3. → gremžti 3: *Staigà išgirdaū jkýry dûrû gremžimq. Manè tañ siutindavo kaip tìnko gremžimas nagañs. Jì vis pasikasydavo kuriq nôrs kúno viëtq, ô mán tâs jôs gremžimas bukañs nagañs atródë vulgarùs. | sngr.: Nùgaros gremžimasis.*

grémžteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gremžteléti 1: *Švelnùs galvôs grémžteléjimas jî (šùnj) kiek nuramìno.*

grémžteléti, grémžteli (grémžteléja), grémžteléjo vksm.

1. (kä, kuo) kiek pakasyti, brüksteléti nagañs, pirštù pagalvélémis: *Výras nagañs grémžteli pakauši [smâkrq] iř nutýla. Jìs piřstais grémžteléjo šuñs gálvq beř pâausius.*

2. (kä) réžteléti (1 r.), brüksteléti (1 r.): *Sulaikę kvâpq mégavomës iki pat tôs akimirkos, kai adatéle grémžteléjo paskutiniúosius (plokštélés) grioveliùs.*

grémžti, grémžia, grémžé vksm.

1. (kä, kuo, nuo ko) skutant, grandant šalinti; sin. grandyti: *Gremžtukais grémžeme rästo žiëvę. Grémžeme sâmanas nuõ pamatq. Sunkù grémžti ešerio žvýnus.*

2. (kä, kuo) skutant, grandant švarinti, valyti: *Grémžk bùlves. Mergaitës kastuvais grémžé darželio takeliùs.*

3. smarkiai kasyti ar draskyti nagañs: *Jìs kažkq galvója grémždamas rankà pâsmakrę.*

gremžtukas dkt. (2)

1. kailių išdirbimo – grandymo ir minkštinimo – jrankis, naudotas prieš Kristaus gimimą (prieš mûsų era): *Titnaginis gremžtukas. Naudótis kailių grândymo gremžtukù. Gremžtukai naudoti kâiliams, ódai iř kitóms minkštómis mëdžiagoms išdirbtí.*

2. jrankis gremžiant valyti, šalinti; sin. grandiklis: *Nerûdijančio pliêno gremžtukas. Šepetës sù lêdo gremžtukù. Metalinis gremžtukas nûospaudoms iř suragéjusiai ódai šalinti.*

Gremžtukù nuvaliaū automobilio lángo stìklq.

Grenadà dkt. vns. (2)

ofic. valstybë Vest Indijoje: *Grenadà yrà vienà didžiáusių muskäto vaïsių iř miltelių eksportuotojų pasáulyje. Grenâdos valstýbiné kalbâ yrà ángly kalbâ. Grenâdoje auginami kokòsai, jvaîrûs prieskoniai iř banâni.*

grenadiërius dkt. (2)

1. seniau – granatomis ginkluoto dalinio kareivis: *Grenadiëriai atsirâdo XVII a.*

Prancūzijoje per Trisdešimties mėtų kārą, vėliau iš kitų valstybių kariuomenėse. Grenadiérių uniforminės kepurės būvo pagamintos iš lókio káilio. Grenadiérių kepurės sù kutaís nešiōjo Rùsijos iš Prúsijos kareiviai.

2. kai kurių šalių kariuomenėse – specialių dalių ir dalinių, skirtų sunkiemis uždaviniamams atlikti, kareivis: Vókiečių grenadiérių dalinys. *Vokietijoje tükstantis devyni šimtais kéturiasdešimt antrais mētais péstininkų pulka būvo pérvaldinti į grenadiérių pulkus. Šių laikų kariuomenėse grenadiérių daliniai iš tradicijos dažniáusiai vadinami motorizuotųjų péstininkų ar kiti motorizuoti daliniai.*

grenadiëtis, grenadiëté dkt. (2)

Grenadoje gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Nemažai grenadiëcių verčiasi žemdirbyste.*

grenadiëtiškas, grenadiëtiška bdv. (1)

1. būdingas grenadiečiams, jų kultūrai ar Grenadai: *Grenadiëtiški papročiai. Grenadiëtiška švietimo sistemà tvažkoma pagal Didžiōsios Britanijos modelį.*
2. Grenadoje pagamintas, auginamas: *Grenadiëtiška kakavà.*

Grenadinai dkt. dgs. (2)

salos Karibų jūroje, kurios priklauso dviems valstybėms – Grenadai bei Sent Vinsentui ir Grenadinams: *Grenadinus sudaro apiẽ šeši šimtais salų. Grenadinų istórija prasidéjo XVI a., kai atvýko pirmieji europiečiai.*

Grendavė dkt. (3^b)

kaimas Trakų rajone: *Grendavės paplūdimys. Grendavėje gyvено mano močiutė. Grendavės kräšto gyvėntojai turi savo laikraštį.*

gréndymas dkt. (1)

1. moliu plūkta kluono asla: *Klúono gréndymas nušlūotas. Čia, añt sēno klojimo gréndymo, iš výks festiválio spektákliai. Kariūviai išverté šienq iki pàt gréndymo. Klúone iš põ gréndymo jis átkasé dvì dideles skryniàs. Kilmës dokumentai liko põ klojimo gréndymu.*
2. lauko aikštélė javams kulti ar grûdams džiovinti, valyti: *Dainóms pritařdavo kultuvių dūžių į molinj gréndymaq duslùs dundéjimas. Siáudus išsklaidýdavo lýgiai põ visq gréndymaq.*

grenländas, grenlándē dkt. (1)

Grenlandijoje gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Grenlândai maisto prasimāno medžiódami iš žvejódami.*

Grenländija dkt. (1)

Danijai priklausanti sala tarp Atlanto ir Arkties vandenynų: *Grenländija – didžiáusia pasáulio salà. Grenländijoje pagrindiné susiekimo priemoné yrà laivai. Põ Grenländiją deñgiančiu ledù slýpi milžiniški tauriūjų metálų klödai.*

Grenländijos júra

Arkties vandenyno pakraščio júra prie Grenlandijos: *Grenländijos júra jaū nebeužšqala. Grenländijos júroje yrà náftos. Ledýnai léidžiasi į Grenländijos júrq iš sudāro daugybę lëdkalnių.*

grësliai prv.

→ grëslus: *Grësliai spoksóti [paréikšti]. Grësliai styrójo didžiùlés šákos. Jõs vyzdžiai grësliai susiauréjo.* | aukšt.: *Pabûklai ēmè dundéti dár grësliaū.* | aukšč.: *Vaiduokliù apsireñgës berniùkas atródé grësliausiai.*

grëslumas dkt. ppr. vns. (2)

prv. → grëslus: *Padétiès grëslumas. Tuō grëslumù šiò dailininko paveikslai iš patrakia.*

grēslūs, grēslī bdv. (4)

keliantis pavojų; **sin.** grēsmingas, grasus, pavojingas: *Grēslūs debesīs. Neaiškus, grēslūs rytojus. Skélbtī grēsliūs ketinimus. Apliñk plytėjo juodà, grēslī tuštumà. Júra, vandenýnas yrà grēslūs. Kažkās grēslaūs yrà šiamè atviramè júros iř dangaūs kraštovaizdyje.* | **aukšč.: Šiōs veislēs šūnys benè grēsliáusi.** **grēslū** bev.: Nórintiemis keliáuti į egzótines šalìs paáiškiname, kàs teñ smagù, kàs grēslū.

grēsmė dkt. (4)

numatoma pavojinga padėtis; **sin.** grēsimas, pavojus: *Rimtà [realì, tariamà, menamà] grēsmė. Jaūsti [kélti] grēsmę. Kāro [bādo, nedárbo] grēsmė. Děl nepastoviōs temperatūros iškilo sniēgo griūčiū grēsmė. Suzeidimai grēsmės jō gyvýbei nèkelia. Grēsmės akivaizdoje visi susivienijome. Káimas paskélbtas pasiùtligés grēsmės zonà. Pajutus grēsmę, svarbù nepanikúoti iř nesutrikti. Ař tikrai nebeliko grēsmiū mūsų kalbai? Diskutuota apiē NATO plétrōs [globalizācijos] grēsmės. Bútina kovoti sù grēsmémis žodžio iř veřslo láisvei.*

grēsmìngai prv.

→ grēsmingas: *Grēsmìngai pradéjo kilti Némuno vanduō. Grēsmìngai daugéja vilkù. Grēsmìngai didéja jaunimo nedárbas.*

grēsmìngas, grēsmìnga bdv. (1)

labai pavojingas, gresiantis nelaimėmis; **sin.** grēslus, grasus: *Grēsmìngas ciklonas. Grēsmìnga gripo epidèmija. Pasigiřdo grēsmìngi žiñgsniai. Kaip apsisáugoti nuõ grēsmìngu apgavíku?*

grēsmìngumas dkt. ppr. vns. (2)

→ grēsmingas: *Júros [debesiēs] grēsmìngumas. Jō grēsmìngumas trupùtj juokingas. Ivértinti situacijos grēsmìngumq.*

grēsti, grēsia, grēsé vksm.

1. (kam) būti pavojui, kelti pavojų: *Nièkas jám nègresia iř negāli grēsti. Jám grēsia kaléjimas [nedárbas, bankròtas]. Buvaū įspetas apiē grēsiančius pavojūs.*
2. (kā) drausti, ginti (kā daryti): *Āš grēsiaū vaikùs netrýpti pievélès [, kàd netrýptu pievélès]. Tévas grēsé neatsikláusus svétimo kā nórás imti.*
3. (kā, nuo ko) stengtis atpratinti, atbaidyti: *Jaū seniai àš jī gresiù nuõ rūkymo. Žvìrblius grēsiams nuõ výšniu.*

gretà¹ dkt. (4)

1. eilė, virtinė: *Sédasi visi į grētq.*
2. du kariai, dvieilėje stovintys vienas už kito: *Jéigu antrojè eiléjè nérà kārio, tokià gretà vadìnama nepilna. Dvieilei apsisùkus, nepilnōs gretòs karýs péreina į priekinę eilę.*
3. ppr. dgs. tam tikra grupė žmonių: *Nesmagù būti atsilikelių gretosè. Põ įmonës reorganizācijos atleisti darbúotojai papìldē bedařbių gretàs.*

gretà² prv.

šalia, palei: *Pasivìjë mūs jiē kurž laikq plaüké [éjo, važiävo] gretà. Žiuriù – baravýkas, gretà kitas. Čià netoli, visái gretà.*

gretà³ prl. (ko) vartojamas reiškiant buvimo vietą arti ko šono; **sin.** šalia, prie: *Sésk gretà manës. Mūsų nãmas visái gretà miško. Autoavârija jvýko visái gretà mūsų namu.*

gretasiënis dkt. (2)

geometrijoje – kūnas, kurio visos sienos yra lygiagretainiai: *Stačiakañpis gretasiënis. Bražýti gretasieniùs. Kaip apskaičiuoti gretasiënio tûrj?*

gretimaĩ prv.

→ gretimas: *Piðksiu gretimaĩ ðesančius garažus. Parduodamì gretimaĩ ðasantys sklýpai. Iðsinúomosiu bùtq Piláiteje arbà gretimaĩ.*

gretimaïs prv.

GRETIMAI: *Gretimaïs stovéjau, viðsk q girdéjau. Gretimaïs drióksteléjo sprogìmas.*

grëtimas, gretimà bdv. (3^b)

šalia, greta esantis: *Gretimì kaimýnai. Gretimamè namè diñgo elektrà. Gretimà eilë visadà jùda greiðiau. Isidárbinau gretimojè savivaldýbëje. Infekcija iþplito ð grëtimus áudinius.* • plg. gretutinis, gretiminis, kaimyninis.

gretimybë dkt. (1)

1. gretimas dalykas: *Kalbòs [lèksikos, dûrinið] gretimybës. Žodýnas teïkia kirchiavimo gretimybes. Metonimija rëmiasi (sávokù) gretimýbe.* • plg. variantas.
2. ppr. dgs. spec. su tam tikra teritorija besiribojantys žemës sklypai, miško valdos, apsauginës zonas, nekilnojamasis turtas, inžinerinës infrastruktûros objekta ir kt.: *Párko ribos iñ jõ gretimybës. Nacionâlinio párko iñ gòlfo laukû gretimýbei jvértingi rengiamà stûdija. Pâstato gretimybës – kelî prekýbos ceñtrai. Bendrój vêrtinamo objekto iñ viëtos (gretimýbiu) charakteristika. Svarstytas aukštýbinio pâstato vizualùsis pôveikis Vîlniaus senâmiesciui iñ jõ gretimybëms.*

gretiminis, gretiminë bdv. (2)

šalia, greta esantis: *Senesnið iñ naujesnið formu gretiminë vartósena (kalbot.). Rekomendúojamas gretiminis šiû veiksmâžodžių kirchiavimas (kalbot.). Teikiamà paramà pagal šiû (programa) iñ gretiminës programàs.* • plg. gretimas, gretutinis, variantiškas.

gretimùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ gretimas: *Gretimùmo mätrica (mat.). Mûzikos garsû gretimùmas (muz.). Gretimùmo laikë iñ erdvéjè prïncipas. Panašumo, gretimùmo iñ priežastingùmo prïncipai (fil.). Sieti gretimùmo ryšiù. Asociâcija pagal gretimùmq. Dîdmiesčio gretimùmas këlia šiôs sodýbos kainq. Ergonòminéje klaviatûroje raïdës išdëstytyos atsižvelgiant ð jû dažniùs bei gretimumùs lietûviškame tekste.*

grëtinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gretinti 1: *Faktû fiðvadu] grëtinimas. Stráipsnyje àptariamos dviejû kalbû terminû grëtinimo problëmos.*

2. sngr. → gretinti 3 (sngr.): *Grëtinimasis prië merginu.*

gretinýs dkt. (3^b)

matematikoje – kokių nors elementų junginys, kuris nuo kito skiriasi bent vienu elementu ar elementų tvarka: *Gretiniai bë pasikartójançiu elemeñtu. Gretiniû, këliniû iñ deriniû skaïciaus formulës.*

grëtinti, grëtina, grëtino vksm.

1. (kà, su kuo) lyginti norint nustatyti tapatybę, panašumą ar skirtumą: *Vaïkas tìk móka grëtinti paveiksléiliùs vienq sù kitù. Kai kàs grëtina gýdytoj q sù kùnigu. Lietûviû, lâtvîu liáudies poèzij q jìs grëtino sù antikiniû tautû kultûrâ. Daiktaï arbà reiškiniai grëtinami pagal jû panašumq.*

2. sngr. (prie ko) artintis, šlietis: *Kažkàs prisiveja iñ grëtinasi prië manës. Vaïkiščiai grëtinasi prië turistu.*

3. sngr. (prie ko) stengtis įtikti; sin. gerintis, meilintis: *Vaikas grētinasi priē tévo. Nègi nepastebéjai, kàd jìs priē tavēs grētinasi?*

gretomis prv.

GRETA²: *Priē stālo gretomis sù jà sédéjau. Gretomis ējome tylédami.*

grētšakē dkt. (1)

elektros grandinē, jungiama lygiagrečiai su pagrindine elektrotechnikos prietaiso grandine, kad šioje susilpnėtų srovę: *Grētšakēs varžà [jungìklis]*.

gretutinės pāreigos

vienos šalia kitų turimos pagal svarbumą neskiriamos pareigos: *Eiti gretutinės skýriaus vadōvo iř komisiijos pírmininko pāreigas.*

gretutinės téisēs spec.

atlikėjų, fonogramų gamintojų, transliuojančiųjų organizacijų ir audiovizualinio kūrinio (filmo) pirmojo įrašo gamintojų teisės: *Pažeisti áutorių iř gretutinės téises. Igýti gretutinės tužtines téises į filmq.*

gretutinis, gretutinė bdv. (2)

šalia, greta esantis: *Gretutiné īmonė. Tař kañpas, gretutinis kitám kañpui (geom.). Gretutinės mókslo krýptys. Igýti [turéti] keliàs gretutinės specialýbes. Darbiniñkai skâtinami išmókti gretutinės operácijas. Téko griáuti kai kuriuōs gretutiniùs pástatus.* • plg. gretimas, gretiminis.

grēžéjas, grēžéja dkt. (1)

1. žmogus, kuris ką grēžia (1 r.): *Artèzinių grēžinių grēžéjas. Nâstos iř dujū grēžinių grēžéjų brigadâ. Grēžinių grēžéjas turi išmanýti pagrindinės uolienų savýbes.*

2. žmogus, kuris ką kuo grēžia (2 r.): *Stiklo grēžéjas. Giñtarø grēžéja.*

3. žmogus, kuris ką iš ko grēžia (3 r.): *Skalbinių grēžéjai paskaûdo rankàs.*

grēžýba dkt. (1)

grēžinių grēžimas: *Grēžybos īrenginiai. Pláukiojanti grēžybos platfòrma. Grēžinių grēžybos inžinierių. Žvalgomoji grēžýba susijusi sù kasýbos veiklâ. Studijúoti nâstos geològiją arbà grēžybq.*

grēžikas, grēžiké dkt. (2)

1. GRĒŽÉJAS 1: *Grēžikas išgåvo daugiaū kaip tûkstantj tònų rûdôs.*

2. GRĒŽÉJAS 2: *Ekecių grēžikai. Jì pasiródë kaip entuziastìnga dantų grēžiké.*

grēžimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → grēžti 1: *Šùlinio [grēžinio] grēžimas. Gilumìnai grēžiniai grēžiamì grēžimo stâklémis.*

2. → grēžti 2: *Beskaûsmis dantų grēžimas.*

3. → grēžti 3: *Maišų grēžimas – sunkùs dárbas.*

4. → grēžti 4: *Mašinos [arklių] grēžimas.* | sngr.: *Augalų grēžimasis į šviësq.* | prk.: *Grēžimasis į vaikystę.*

grēzinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ grēzinéti: *Skylių grēzinéjimai.*

grēzinéti, grēzinéja, grēzinéjo vksm.

(ka) ne kartą po truputj grēžti (1 r.): *Grēzinéju skylès.*

grēzinýs dkt. (3^b)

grēžiama ar išgrēžta ertmè Žemës plutoje: *Nâstos [vandeñs] grēzinýs. Gilùs grēzinýs. Jei*

nórите švaraūs vandeñs, bė gręžinio neapseišite. Žemės slúoksnį gręziniai. Ilgañiu gręziniai gāli uždumbléti.

gręžiójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gręžioti 1: *Skylių gręžiójimas*.

2. → gręžioti 3: *Galvōs gręžiójimas*. | sngr.: *Mokýkloje manė bárdavo už gręžiójimqsi*. | prk.: *Gręžiójimasis į praeitj*.

gręžiótis, gręžiós, gręžiójo vksm.

1. (kā) vieną po kito gręžti (1 r.) grąžtu; sin. grąžtyti: *Gręžiótis skylès*.

2. (kā) vieną po kito gręžti, sunkti vandenj: *Drabužiūs gręžiótis*.

3. (kā) dažnai, nuolat gręžti, sunkti atgal; sin. sukroti: *Gręžiótis gálvq*. | sngr.: *Praeīviai ēmē gręžiótis*. | prk.: *Nemégstu gręžiótis atgal* (galvoti apie praeitj).

gręžti, gręžia, gręžē vksm.

1. (kā, kuo) smailiu daiktu sukant daryti (skyle): *Skylę gręžkite māžo skersmeñs grąžtū*.

Gręšime gilēsnj gręžinj, kād pakaktū vandeñs.

2. (kā, kuo) smailiu daiktu sukant daryti, kad būtų su skyle, skylėtas: *Girdéti, kaip kažkàs elektriniū grąžtū gręžia sienq. Odontològas gręžia, plombúoja dantis*. | prk.: *Gálvq kaip grąžtū gręžia* (labai skauda).

3. (kā) sukant sunkti vandenj (iš šlapio drabužio): *Išskalbtus drabužiūs gręžiame. Atsibudaū šlāpias nuo prākaito, nôrs gręžk*.

4. (kā, į kā, iš ko) kreipti, sunkti į kurią pusę: *Gręžk mašiną atgal iš važiúok namō. Gręžk árklius iš kēlio. Gélés gręžia lapūs į šviēsq. Pamažu gręžiū akis į upēs šlaiftq*. | sngr.: *Gręžkis apliñk. Vis gręžiaūsi žiuréti, ař nesiveja šunys*.

gręžtinis, gręžtinė bdv. (2)

gręžiant padarytas: *Gręžtinis šulinys. Gręžtinė skylė. Gręžtiniai pamatai [pöliai]*.

gręžtūvas dkt. (2)

1. gręžiamasis įtaisas: *Smūginis gręžtūvas. Akumulatorinis gręžtūvas-suktūvas. Gręžti elektriniū [rañkiniu] gręžtuvū. Grūntą gręžiame hidráuliniais gręžtuvais. Pradéjome gaminti tyliai veikiančius gręžtuvus. Naraž upēs dugnè aptiko lēdo gręžtuvq*.

2. įtaisas skysčiui gręžti, sunkti: *Specialūs kibiras sù integrúotu gręžtuvu. Skalbýklė sù gręžtuvu*.

gręžtuvėlis dkt. (2)

dem. gręžtuvas 1: *Sudēginau, pérkaitinau beñt keliólika gręžtuvėliu*.

griáučiai dkt. dgs. (1)

1. žmogaus ar kito gyvūno kaulų ir kremzlių (ar į juos panašių darinių) visuma; sin. skeletas: *Mamuto griáučiai. Dinozáuro griáučių kopijs. Miškè rādo žmogaūs griáučius*. | prk.: *Iš jō liko vieni griáučiai* (labai sulys).

2. pagrindinės, atraminės dalys: *Pradétū iš nebaigtū statytí namų griáučiai. Iš sudēgusio automobilio liko tik griáučiai*.

3. schema, metmenys: *Romano griáučiai*.

griáudéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → griaudéti 1: *Lāpų iš lietaūs muřmesj nelauktaí supléšé griáudéjimas. Peñ griáudéjimq àš neišgirdaū, ką jí mán šaüké*.

2. → griaudéti 2: *Artilérijos griáudéjimas. Krioklio griáudéjimas užgožé visùs kitùs garsùs. Jám vis ródësi, kād nuo mùzikos griáudéjimo tuoj subyrës sienos*.

griáudéti, *griáudéja*, *griáudéjo* vksm.

1. (kame, virš ko) kelti, skleisti stiprū, pasikartojantį garsą (apie griaustini); sin. griausti, dundéti: *Vakarū Lietuvos rytó turéty griáudéti iř žaibúoti. Perkúnija ēmē griáudéti viř galvōs.* | beasm.: *Griáudéja*, bét nelijo.

2. (kame, pro ką, iš po ko) skleisti stiprū trankų garsą: *Sáléje [prō átvirus lángus] griáudéja kuřtinanti muzika.* Iš pō krúmu pradéjo griáudéti šūviai. • plg. dundéti.

3. šnek. garsiai šaukti: *Netrùkus jis pradēs griáudéti nustelbdamas diskùsijq.*

◊ **perkúnais griáudéti** keiktis, plūstis: *Supýkës sénis ēmē perkúnais griáudéti.*

griaudìmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → griausti 1: *Griaudìmas nesilióvé visq náktj. Nà iř óras – baisùs žaibávimas, griaudìmas.*

2. → griausti 2: *Bùvo girdéti šūvių griaudìmas.*

griaudùs, griaudi bdv. (4)

GRAUDUS: *Býra griaudžios ašarélés. Pámenu, kaip gávome griaudù láiškq iš Sibiro.*

griaūdžiai prv.

GRAUDŽIAI: *Griaudžiai praviřkti. Pō lángu griaudžiai kniaüké kačiukas.*

griáudžiojimas dkt. ppr. vns. (1)

→ griaudžioti: *Tolumojè girdéjos tylùs griáudžiojimas.*

griáudžioti, *griáudžioja*, *griáudžiojo* beasm. vksm.

tarpais kiek griausti (1 r.): *Nesilióvé griáudžioje. Nórs visq rýtq griáudžiojo, bét nelijo.*

griáumedis dkt. (1)

1. išgriuvęs medis giroje: *Belāpis griáumedis žaibū išráižyta žievè. Pasléný riōgso išviřtęs griáumedis. Termitai éda sausùs žoliū stíebus savanose, nukritusias šakeles, griáumedžius džiunglēse.*

2. bendl. menk. didelis, nevikrus, visur užkliūvantis žmogus: *Nà iř griáumedžiu šeimýna! Vien sávo išvaizda apliñkiniams jis kélé siaubq – milžinas, tìkras griáumedis. Tū griáumedžiu viskas bùvo sùtrypta!*

griaūsmas dkt. (4)

1. **GRIAUSTINIS:** *Šítokio griaūsmo seniai nebùvo. Trañkosi pavásario griausmai sù lietumi.*

2. smarkus trenksmas, dundéjimas: *Patránkų [būgnu, gòngo, léktuvu] griaūsmas.*

◊ **griaūsmas žino** néra žinios; sin. nežinia: *Griaūsmas žino, kuř jiē dabař gyvēna.*

*Griaūsmas žino, kokiū sukrétimu dár patìrsime. kàd tavè griaūsmas 1. sakoma stebintis: Tikrai skänūs žiobriai – kàd tavè griaūsmas! 2. toks keiksmas: Kàd tavè (ku) griaūsmas, kaip manè išg◆sdinai! **kaip griaūsmas iš giēdro dangauš** apie ką netikéta, nelaukta: Tà naujiena bùvo kaip griaūsmas iš giēdro dangauš.*

griausmavałdis dkt. (2)

daugelio tautų mitologijoje – griausmų valdytojas: *Bè būgno ar rágó griausmavałdis negalīs sukélti nei griaūsmo, nei lietaüs. Griausmavałdziai – Dzéusas, Tòras, Perkúnas – kovója sù bùtýbémis, išréiškiančiomis chaòsq iř naikinimo gäliq. (abc)*

griausmìngai prv.

→ griausmingas: *Griausmìngai surìkti. Sirgáliai komándq sutiko griausmìngai.*

Griausmìngai riaumójo báikerių motocíklai. | prk.: *Griausmìngai atidarýta skáutu šimtmečio parodà.*

griausmìngas, griausmìnga bdv. (1)

garsingas, triukšmingas: *Griausmìngas bałsas. Griausmìngi plojìmai. Griausmìngos oväcijos.* Jis bùvo dàžnas griausmìngu vakarëlių svëčias.

griausmingùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ griausmingas: *Plojìmù griausmingùmas. Atsidûrusi tařp griausmingùmo iř išmintiēs, pubblica visadà riñksis pirmajj.*

griáusti, griáudžia, griáudé vksm.

1. kelti, skleisti stiprù, pasikartojantì garsą (apie griaustinj); sin. griaudéti, gruméti, dundéti: *Visq nàktj griáudé griaustiniñ. | beasm. (kame): Ėmè žaibúoti iř griáusti. Kuriojè pùséje griáudžia? Šiagnakt žaibávo, griáudé.*

2. (kame) skleisti stiprù trankų garsą: *Griáudé patránkos [motòrai, šùviai]. Sâleje griáudé plojìmai. • plg. dundéti.*

griaustiniñ dkt. (2)

žaibo sukeliamas stiprus garsas; sin. griausmas, perkùnas: *Griaustiniñ griáudžia [bilda, treñkia]. Bałsas kaip griaustiniñ (stiprus, skardus). Kařtaiñ pàstebime žaibq, bét negiřdime griaustiniø.*

griáuti, griáuna, grióvé vksm.

1. (ka) daryti, kad griūtų (1 r.); sin. guldysti, versti: *Vétra nèt didžiáusius medžiùs griáuna. • ant. statyti.*

2. (ka) daryti, kad ko neliktų, griūtų (3 r.); sin. ardyti, naikinti: *Griaunamójí jégà. Nè visàs pértaeras blokiniaime namè gálima griáuti. Griáusime sénq námq iř statýsime naújq. Grióvé suklýpusiø tvórq. Šìs kryžius nè kařtq griáutas iř vél atstatytas. • ant. statyti.*

3. (ka) daryti, kad žlugtų, niekais nueitų; sin. gadinti, žlugdysti: *Draūsmę griáuti. Griáuni mûsù planùs. Griáuna vienás kitám gyvénimq.*

griáutinìs¹, griáutiné¹ bdv. (1)

1. susijës su griauciaiñ (1 r.): *Akvàrium tòs griáutinës (skaidrios, peršviečiamos, su matomais griauciaiñ) žuvytés labai idomiai atrôdo.*

2. istor. susijës su laidosena, kai mirusysis bùdavo užkasamas į žemę nedegintas: *Griáutinis kapinýnas [láidojimas]. Plokštiniuose kapinýnuose nustatytos trys kapù rúšys – griáutinai, dëgintiniai iř simbòliniai kapai. Râsta sudëgintų mirusijų iř griáutinių bei sudëgintų žirgų palaikù. Eiliniùs žmónes láidodavo iř griáutiniu bùdù, t. y. lavónus užkàsdavo į žemę. • plg. degintinis.*

3. susijës su griauciaiñ (2 r.): *Medìnis griáutinis malùnas. Griáutinës molinës kálvës statýba. Surëstos griáutinës sienos. Medìnës griáutinës kálvës bùvo reñčiamos iš rãstų, jù griáuciai apkalamì lentomìs. Griáutinis laivù statýbos bùdas paplito visoje Euròpoje.*

griautinìs², griautiné² bdv. (2)

griaunamasis, numatytas griauti: *Griautinis nàmas. Griautiné medíena nevadintina ardýtine.*

griáužti, griáuzia, griáužé vksm.

1. GRAUŽTI 1: Kiek galì tås morkàs griáužti? Karklùs bëbras pradéjo griáužti. Šuõ griáuzia káulq. | prk.: Tař kàs tåu, žmogaū, trùkdë knygàs griáužti?

2. GRAUŽTI 3: Kuprinës diřzas griáuzia peciùs. Bâtas griáužé kójq.

3. GRAUŽTI 4: Dúmai griáuzia akìs. Citrìnös rûgštìs pràdeda griáužti bùrnq.

4. GRAUŽTI 6: Galù galè liáukitès savè griáužti. Sáziné griáuzia, kàd laikù nepadariaū. Vél ìma griáužti nérimas.

5. GRAUŽTI 8 (sngr.): Nevertéjo líeti dël tavës ašarų, o tuõ labiau griáužtis.

Grýbai dkt. dgs. (2)

kaimas Švenčionių rajone: *Grýbų káime yrà gamtòs pamìñklas - šëšios Grýbų lìepos. Grýbų káime lìkè tìk kelì gyvëntojai.*

grýbas dkt. (2)

1. sporinis organizmas, mintantis gatavomis organinëmis medžiagomis, ppr. su kotu ir kepuréle: *Vàlgomas [nuodingas, parazitinis] grýbas. Grybùs riñkti [piñkti, pardúoti]. Grybùs džiovinti [súdyti, marinuoti, šaldyti]. Grýbų atsargù ruošimas žiëmai. Lietuojè áuga apië kéturis šimtus rúšių grýbų.*

2. medžio puvinys, puvës: *Î grindìs jsiñmeté grýbas. Nämq grýbas éda.*

◊ **kaip grýbai pô lietaüs** labai greitai, sparčiai (randasi, dygsta, kyla): *Namai ðabar dýgsta kaip grýbai pô lietaüs. **kaip grýbu pô lietaüs** labai daug (radosi, pridyglo): *Kavìnių, restorânų pridyglo kaip grýbu pô lietaüs.**

grybaütè dkt. (2)

grybų rinkimas; **sin.** grybavimas: *Smagiôs grybaütés! Vaikai iš grybaütés grjžta. Î grybaütę reïkia këltis ankstî. | grybavimo metas: Dabař pati grybaüté. Pasibaigus grybaüteli bûs kitq darbû.*

grybáuti, grybáuja, grybávo vksm.

1. (**kame**) rinkti valgomuosius grybus: *Ař nenoréatum eiti grybáuti? Grybavaü šilè pùsë dienôs iř radaū tìk kéturis baravykùs. Jéi neužkluñpa šalnos, grybáuti gâlima ikì spâlio vidurio. Neik sù vélñiu grybáuti - palíksi iř bë krêpšio, iř bë grýbu (flk.).*

2. **šnek.** nesuprasti esmës, nesusigaudyti, kalbëti niekus: *Laikýdama egzâminq studeñte grybávo kaip reïkiant. Mán ródos, tù grybáuji, pasiskaitýk vadovélij jdëmiaü.*

grybáutojas, grybáutoja dkt. (1)

grybaujantis arba mëgstantis grybauti žmogus: *Aistriñgas grybáutojas. Grybáutojo peñlis [kreþýs]. Patarimai grybáutojams. Grybáutojù daug, ò grýbu mažai. Râstas grýbų kiëkis nustëbino iř pâciq grybáutojq. Surastà miškè pasiklýdusi grybáutoja.*

grybävietè dkt. (1)

vieta, kur auga grybai: *Bobaüsiai pirmiáusia pasiródë senosè grybävietëse - teñ, kuř áuga beržai. Dabař sàvo iprastù grybäviecių nebepažístu - iškirstos laukymës, krûvos šakû, kelmû. Savös grybävietës atskleidîmas - tařsi valstybës paslaaptiës išdavìmas.*

grybävimas dkt. ppr. vns. (1)

→ grybauti 1: *Grybävimo varžýbos. Ař èsate susipažinę sù grybävimo Lietuvöös miškuosè taisýklémis? Grybävimas suteikia didelj malonùmq iř atsipalaidâvimq. Grybävimo sezònæ prasideda birželio pabaigojè iř têsiiasi ikì šalnû.*

Grybëliai dkt. dgs. (2)

kaimas Utenos rajone: *Isigijaü nämq Grybëlių káime. Grybëliuose gîmë žymùs Lietuvöös istòrikas Ädolfas Šapokà.*

grybëlinis, grybëlinë bdv. (1)

1. sukeliamas grybelių: *Grybëlinës lìgos (med.). Grybëliniai organizmai. Grybëlinis kraûjo užkrétimas. Piktšašiai - grybëlinis ódos pažeidîmas. Grybëline nagû infèkcija nesunkù užsikrësti.*

2. turintis grybelių: *Kefýro grybëlinis ráugas.*

grybëlis dkt. (2)

1. mikroskopinių grybų sukeliama gyvûnų ir žmonių liga: *Nagû [ódos] grybëlis. Užsikrësti*

grybeliù. Kaip gýdyti makštiës grybëlį? Grybëlai gáli pažeisti gleivinës, ódq, pláukus, nagùs iř vidaüs òrganus.

2. mikroskopinis grybas: *Pelësiniai grybëlai gerókai sumázina maistinę grûdû veŕtę. Medicinoje grybélinių ligų sukéléjai dažniáusiai vadìnami grybéliais.*

grybíena dkt. (1)

plonų, šakotų grybo gijų rezginys, esantis dirvožemyje arba kitoje terpéje: *Grybíena pàdeda formúoti miško dirvóžemj. Grybíenq sunaikinti gálima užpýlus kárstu vándeziu. Šernai iškniso visq grybíenq.*

grybiénè dkt. (2)

is grybų, bulvių ir kt. verdama sriuba: *Káimiška grybiénè. Grybiénq paskäninkite gabaléliù sviesto. Dažnai išsivérdame grybiénés.*

grybijà dkt. (2)

GRYBYNAS: *Daūg išdegé grybijų. Tévas žinójo geriáusias grybijàs.*

grybýnas dkt. (1)

vieta, kur auga daug grybų: *Nýksta miškai, nýksta iř grybýnai. Apliñk vién grybýnai iř uogýnai. Ař grybýnų plótai nemažéja? Nebùvo grýbų ně grybýnuose.*

grýbinis, grýbiné bdv. (1)

1. susijës su grybais (1 r.), jų augimu: *Grýbinis miškas [lietùs]. Rugpjútis – grýbinis ménuo.*
2. parazitinių grybų sukeliamas: *Grýbinés mèdžių iř krûmų lîgos. Kaštônų lapùs žalója iř grýbinis susirgimás.*

grýbšnis dkt. (1)

1. vienas plaukiko pasiyrimas ranka: *Grýbšnis pô grýbšnio pasiléidau liñk krañto. Nuõ pât pirmýjų grýbšnių vaikinas sóvè į priekj, apleñkdamas sàvo varzovùs.* | vienas pasiyrimas irklu; **sin.** yris: *Pô porôs grýbšnių válvis vél stùkteléjo į krañtq.*

2. grybšteliéjimas, čiupimas, stvérimas: *Vienu grýbšniu nupléše átlapq. Žùvys mâsalq čiuñpa vienu grýbšniu iř rýja jî staigiai. Täq siaübq primiñs pô aštrių rýklio dantq grýbšnių liké randai.* | prk.: *Ziemôs grýbšnis kélè chaòs q keliuosè.*

gribšt išt.

vartojamas nestipriam gribšteliéjimui pavaizduoti: *Gribšt nagêliais.*

grýbšt išt.

vartojamas stipriam grybšteliéjimui pavaizduoti: *Katê grýbšt peř nôsì sù nagañs. Tìk staigà šuõ nei iš šiõ, nei iš tõ grýbšt mán ùž blauzdôs.*

gribštáuti, gribštáuja, gribštávo vksm.

(kame) vaginéti, vagiliauti, grabštauti: *Jîs dár mokýkloje gribštáudavo, véliaù bùvo iř i kaléjimq patékës. Dár mâzas teberà, ô jaū gribštáuja.*

gribšteliéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gribšteliéti 1: *Nuõ tókio gribšteliéimo nebëgs ilgaï krañjas.*
2. → gribšteliéti 2: *Mâno gribšteliéimo jî iř nepajùto.*

grýbšteliéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grybšteliéti 1: *Nuõ kâtino grýbšteliéimo nagañs liko bréžis. Didesniq jkandimq nebùvo, tìk këletas skausmìngq grýbšteliéjimq.*

2. → grybšteliéti 2: *Ùž täq ižûlq grýbšteliéjimq jî labaï supýko.*

gribštelēti, gribšteli (*gribštelēja*), gribštelejo [vksm.](#).

1. (i kā, kuo, kam) griebant, čiumpant lengvai brukštelēti, drikstelēti: Šuō gribštelejo mán dantimis ī kójq. *Katē gribšteli nedrāsiai nagaīs ī rañkq.*
2. (kā) staiga lengvai sučiupti, sugriebsti; sin. čiuptelēti: *Jis gribštelejo sāvo kišēnq – pinigū nebérā. Jéi tīk kās jāq gribšteli, tuōj iř rēkia.*

grýbštelēti, grýbšteli (*grýbštelēja*), grýbštelejo [vksm.](#).

1. (i kā, kuo, kam) griebant, čiumpant smarkiai brūkštelēti, drykstelēti: *Uždāromas ī nařvq žvérēlis grýbštelējo dantimis jám ī piřštq. Lāpē tūri īltinius dantis, todēl gāli iř grýbštelēti.*
2. (kā) smarkiai suimti, sučiupti, sugriebsti: *Grýbštelējau šiēnq – jaū supùvēs. Apsidaře, ař niēkas nemāto, iř grýbštelējo nuō stālo gābalq dešrōs.*

gribštūkas, gribštukē [dkt.](#) (2)

vagilius, vagišius, grabštukas: *Jis girtuōklis, bēt nē gribštūkas. Parduočuvēs gribštukūs gāsdina vaizdo kāmeromis. Dukte iřgi gerā gribštukē.*

gribštūs, gribštī [bdv.](#) (4)

linkēs vagiliauti; sin. grabštus: *Nežinójau, kād jī tokiā gribštī. Nuō mažeñs kaimýnu vaīkas būvo gribštūs.*

griciùkas [dkt.](#) (2)

drēgnū, pelkētū pievū paukštis ilgomis kojomis ir labai ilgu tiesiu snapu (*Limosa*):

Griciùkai gyvēna šlapiosē iř drēgnosē píevose. Griciùko patēlē dēda kēturus pilkař žalsvūs kiaušiniūs. Griciùkų jaunikliai išsīrita gēgužē.

griebimas [dkt. ppr. vns.](#) (2)

1. → griebti 1: *Griebimo reflēksas [judesys, īgūdžiai].* | sngr.: *Griebimasis už galvōs.*
2. sngr. → griebti 2 (sngr.): *Bēt kokiōs veiklōs griebimasis. Griebimasis dárbo nepasiruōšus.*
3. → griebti 4: *Pūtū griebimas nuō vērdančios sriubōs.*

griēbti, griēbia, griēbē [vksm.](#)

1. (kā, kam, už ko) staiga imti rankomis ar dantimis; sin. čiupti, stverti: *Jis griēbē mán už rañkos fūž rankovēs.* Šuō griēbē mán už kójos. Márgis griēbē káulq iř sprūko prō duris. Žūvys griēbia māsalq. | prk.: *Šaltis griēbia už ausū.* | sngr. (ko, už ko): *Griebiaūsi tvorōs, kād nepargriūčiau. Mótina griēbē už galvōs. Skēstantis iř (už) šiáudo griēbiasi (flk.).*
  2. skubiai, ryžtingai imtis (kā daryti, veikti): *Greitai abū griēbē dalýtis svētimq tuřtq.* *Griebiaū redagūoti gáutq strāipsnij. Griēbsime šiēnq vēžti.* | sngr. (ko): *Pāts laīkas griēbtis dárbo [veřslo]. Mētas griēbtis veiklōs.* | neig. sngr. (ko): *Nesigriēbk klastōs.*
  3. (kā) staiga suimti, ištikti (apie ligā): *Rūdenj dažniaū mūs griēbia līgos. Grīpas šiēmet griēbē manē pīrmq, pō tō výrq iř sūnū.*
  4. (kā, nuo ko) imti viršutinj skycio sluoksnj: *Griēbkite grietinę nuō píeno [putās nuō uogiēnēs].*
  5. (kā, iš ko) traukti (iš skycio): *Móterys griēbē linūs iš markōs. Griēbk kiaušiniūs iš púodo.*
- ◊ **griēbti už pakarpōs** (kā) prigriebti, pričiupti, prispausti: *Reikia griēbti už pakarpōs prekiāutojus narkotikais. Ō gál teisingiaū bútū griēbti už pakarpōs Lietuvōs valdžiā, kād jī pagaliaū atsisūktu ī sāvo žmoniū problemās vēidu, ō nē europiētišku kostiumēliū padabinta nūgara? už gerklēs griēbti* (kā) prigriebti, pričiupti, prispausti: *Skēstantis iř už šiáudo griēbiasi (flk.). velniai griēbtu* žr. velnias.
- vēlnias negriēbs** žr. velnias.

griebtūvas [dkt.](#) (2)

1. kēlimo ir transportavimo mašinu ītaisas kroviniams paimti, krauti ir gabenti: *Svīrtinis*

[hidrāulinis] griebtūvas. Rąstų griebtūvai. Krovinys turi būti patikima i suspáustas griebtuvu. Išsigijo šiено rulonu griebtuvą.

2. tekinimo, šlifavimo, frezavimo staklių įtaisais apdirbamai detalei ar įrankiui įtvirtinti: *Metalo tēkinimo staklių griebtūvas. Grąžto griebtuvą tvirtai prisukite. Detalė až ūrankis griebtuvę centrúojami stūmdant kumštelius až kúginus šliaužiklius.*

grienė dkt. (4)

plonas paviršiaus sluoksnis: *Pienas sù grienė. Ažt pieno užsidéjusi grienė. Nelabai tešala, o kúdroje jaū grienė* (ledelis) užsitráukusi.

grienėlė dkt. (2)

dem. grienė: *Grietinės nérà, tìk grienėlė nusistója. Uogiēnė geñda, jaū keliàs pelēsių grienelès nùgriebiau.*

grietinė dkt. (2)

riebus rūgštus pieno produktas iš raugintos grientinėlės: *Namìnė [jogurtinė] grietinė. Iš grietinės svéstq mūša. Pādažq pagárdink grietinė.*

grietinėlė dkt. (2)

1. riebus pieno produktas, gaunamas nugraibius viršutinę dalį nuo nusistojusio pieno, o pramonėje – separuojant pieną: *Šviežià grietinėlė būna salsvà. Deseñtui užsisakiaū drebùčiu sù plaktà grietinėlè. Mégstu kāvq sù grietinėlè.*

2. iron. rinkiniai žmonės: *Čià reñkasi miesto grietinėlė. Ambasādoje susiriñko visà Lietuvôs grietinėlė.*

grietinėtis dkt. (2)

trapios, pagardintos gretine tešlos pyragėlis su varškės įdaru, ppr. pusménulio formos: *Grietinėcių recéptas. Minkštì, burnoje tiřpstantys grietinėčiai. Labai mégstu grietinėcius.*

grietininis, grietininė bdv. (2)

iš grientinės ar su gretine pagamintas: *Grietininis súris. Grietininiai ledai. Pavaišino grietininiu mélýnių pyragù.*

griežéjas, griežéja dkt. (1)

griežiantis (1 r.) muzikantas: *Vestùvių griežéjai. Susiriñko šokéjai iž griežéjai. Griežéja atliko këletq lietùvių áutorių kürinių.*

griežikas, griežikė dkt. (2)

griežiantis (1 r.) muzikantas: *Jis bùvo apstùs gebéjimų – tapýtojas, poëtas, griežikas.*

Griežikas árfa nuõ seniáusiu laikū bùvo kažkoks ypatingas, paslaptinges. Pasiródë griežikai smuikais.

griežylà dkt. (2)

vargonų valdymo pultas su įtaisytomis rankų ir kojų klaviatūromis: *Griežylà bùvo iškeltà į vargonų priekę. Griežykloje sumontuotos iž registru valdymo rañkenos. Apië taž, kàs pastaté bažnýcios vargonus, bylója daili lentelé griežykloje.*

griežimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → griežti 1: *Géréjomés smuiko griežimù. | Máršu griežimo paprotys.*

2. → griežti 2: *Dantū griežimas pàstebimas ēsant didelíems skausmáms.*

3. → griežti 3: *Ilgañ nenutilo žiogū griežimas. Cikadu griežimo nesumaišytum sù niekuõ kitù.*

griežinys dkt. (3^a)

plonai atpjauta apskrita obuolio, dešros ir kt. skiltis: *Skilándžio [kūmpio] griežiniai. Agūko griežiniu sótus nebúsi. Pàstveriu dešròs griežinj iñ bégu prò duris.* | riekè per visą ar pusę kepalo; sin. abišalé: *Daviaū pyrāgo griežinj iñ pieno.*

griežinėlis dkt. (2)

dem. griežinys: *Arbatà sù citrinos griežineliu. Paiñk beñt óbuolio [súrio] griežinéli.*
Svogūnq, bùlves iñ morkàs supjáustykite griežinéliais. Vírto kiaušinio griežinélius désiu į šaltienq.

griežlė dkt. (4)

baikštus drégnų pievų paukštis, sutemus garsiai griežiantis kartotine skardžia gaida (ppr. paprastoji griežlė, *Crex crex*): *Griežlė mûsų kraštë dár aptinkamà dažnai. Iš pievų tankmių višq naktj geřgdžia griēžlés. Pasiklaūsême, kaip reikia griežlė. Kaip gařsiai šiltomis naktimis griežia griēžlés! Prò átvirq lángq vakarais girdžiù žiogq čiřškiant, griežlę griežiant.*

griežtaĩ prv.

1. nepakenčiant prieštaravimų; sin. nenuolaidžiai, reikliai, tvirtai: *Griežtaĩ atsakiaū jokiū nûolaidû niékam nedarýsiqs. Mamà griežtaĩ prisâké sutvarkyti namùs.* | aukšt.: *Reikës griežčiaū pareikalauti tvarkôs.*
2. visiškai, nedarant jokių išimčių: *Šérti zoologijos sôdo gyvûnùs [máudytis audrìngøje júroje] griežtaĩ draûdžiama. Jûms reikia griežtaĩ atsisakýti drùskos iñ riebalû.*
3. tvirtai, tiksliai laikantis taisyklių: *Manè áukléjo [augino] sù méile, bét griežtaĩ.*
4. be gailesčio, bandymo bent kiek sušvelninti situaciją, ieškotį pateisinimų ar pan.: *Griežtaĩ nubaûsti. Griežtaĩ pàsmerké teroristû išpuolius.* | aukšt.: *Už didelius nusikaltimis reikétu baûsti dár griežčiaū.*

gríežtas, griežtà bdv. (3)

1. nepakenčiantis tvarkos pažeidimų, prieštaravimų (apie žmogų ar pan.); sin. nenuolaidus, reiklus: *Gríežtas vadòvas [mókytojas]. Sù tókia gríežta áukle vaïkui bùs riësta. Vyriáusias báltu diëvas yrà Perkúnas, jìs tiesùs iñ gríežtas (mit.).* | aukšt.: *Tétes griežtësnis už mâmq.* | aukšt.: *Paskutinio (núomojamo) bùto šeiminînké bùvo griežciáusia.*
2. kaip reiklaus, nenuolaidaus žmogaus: *Gríežtas žvilgsnis. Gríežtu tonù liepiaū nerûkýti láiptinéje.*
3. daromas, veikiantis, vykstantis tiksliai pagal nustatytas taisykles ir be jokių išimčių: *Gríežtas áukléjimas. Griežtà dietà. Griežtì jstâtymai [reikalâvimai]. Gríežtos ribos.*
4. kuriame nèra gailesčio, bandymo bent kiek sušvelninti situaciją ar pan.: *Gríežtas sprendîmas. Griežtà kritika. Griežtì draudîmai. Diskutúojama, ař baûsmës už smùlkius nusikaltimis nérà peř griežtos. Tokiè griežtì zôdžiai manè jskauđino.*
5. apibréžtas, tikslus, santûrus, be perdéto prašmatnumo ir pan.: *Kostiumas ař gríežtas kostiumélis – politikû kasdiénybê. Šiôs šukûosenos paslaptis – lýgios iñ gríežtos linijos, tâd iñ plaukû pérskyrimas tiës viršùgalviu turéty bûti tiesùs it stygà.*

griežtéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → griežteti 2: *Taisýklių [reikalâvimų] griežtéjimas. Bánkų finansâvimo griežtéjimas stâbdo investicinius sândorius.*
2. → griežteti 3: *Gálimas iñ bausmiū griežtéjimas.*

gríežteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ griežteléti 1: *Pasigiřdo griežlés gríežteléjimas iñ vél nutilo.*

gríežteléti, griežteli (gríežteléja), griežtelejo vksm.

1. kiek skardžiai sučirškëti (ppr. apie griežlę); sin. čerksteléti, čirksteléti: *Pôrq kařtu*

gríežtelejo *griežlē*.

2. (kuo) kiek sugrikšeti, sugriežti; sin. grikštelėti: *Supūkės gríežtelejo dantimis.*

griežtēti, *griežtēja*, *griežtējo* [vksm.](#)

1. darytis griežtam (2r.), kaip nenuolaidus, reiklaus žmogaus: *Móters baſas [tōnas, žvilgsnis] viš labiaū griežtējo.*

2. darytis griežtesniam (3 r.) negu buvo: *Griežtēja reikalāvimai atliekū tvařkymui.*

Pastebimaī griežtējo kaimýninės šaliēs ùžsienio politikos kùrsas. Sálygos bùvo labai griežtōs iř viš griežtējo.

3. darytis griežtesniam (4 r.) negu buvo: *Griežtēja baūdos ùž keliū eīsmo taisŷklių pažeidimis. Ėmē griežtēti teismū skiriamos baūsmés.*

griežti, *griežia*, *griežé* [vksm.](#)

1. (kuo, kam) groti styginiu instrumentu (ypač turinčiu stryką), taip pat armonika, vargonais ar pan.: *Jis puikiai griežia smuikū [violoncelē]. Táu tik vienai griežiu iř dainúoju.* | (kā, kuo) taip grojant atliliki muzikos kūrinj: *Jis griežia grāžią melòdiją. Muzikántai griežia vālsq [suktinj].* | (kame, už ko) skleisti muzikos garsus: *Už sienos [sāléje] griežé smuikas.* | (kame) skambeti (muzikai): *Kavīnēje vālgant griežé maloni mùzika.*

2. (kuo) skleisti trynimosi garsą; sin. grikšeti: *Ligónis griežia dantimis.*

3. leisti šaižius trumpus garsus (apie paukščius, gyvūnus, vabzdžius); sin. čerksti: *Griežlē [volunge] griežia. Griežiantys gyvūnai dažniáusiai yrà vabzdžiai, bët griežia iř kai kuriē vorai, žūvys, gyvâtés.*

◊ **dañtī griežti** (ant ko) širsti, pykti: *Yrà tokiū, kuriē griežia añt jō dañtj. Negríežk añt manēs dantiēs – visùs dárbus nudìrbsiu. pirmúoju smuikū griežti* turēti vadovaujamą vaidmenį; sin. vadovauti: *Šeimojè pirmúoju smuikū griežia jō žmonà.*

griežtyn [prv.](#)

1. → griežtas 2: *Kuô toliaū giñcijomēs, tuô griežtyn ējo viñsininko tōnas.*

2. → griežtas 3: *Reikalāvimai ējo viš griežtyn.*

griežtinimas [dkt. ppr. vns.](#) (1)

1. → griežtinti 1: *Pinigū politikos griežtinimas. Taisŷklių griežtinimas alkohòlio iř tabāko laikymui.*

2. → griežtinti 2: *Bausmiū griežtinimas ùž mažamēcių tvìrkinimq.*

griēžtinis, griēžtiné [bdv.](#) (1)

susijęs su griežčiu, griežčiais: *Griēžtinis baltukas* (zool.).

griežtinti, *griežtina*, *griežtino* [vksm.](#)

1. (kā) daryti griežtą (3 r.), griežtesni negu buvo: *Prezideñtē siúlo griežtinti viešūjų pirkimų tvařkq. Räginama griežtinti šunū laikymo taisykłes.*

2. (kā) daryti griežtą (4 r.), griežtesni negu buvo: *Bùs griežtinamos baūsmés ùž gyvūnų kankinimq.*

griēžtis [dkt.](#) (2)

1. didelis maistinis, pašarinis gelsvas ar baltas šakniavaisis: *Griēžčių tyrelé kūdikiams.*

Griēžčių āpkepas sù mēsà. Griēžčiuose daūg vitamino C. Griēžčiai naudójami nuō viduriū užkietéjimo.

2. daržų augalas, išauginantis tokj šakniavaisij (*Brassica napus subsp. rapifera*): *Lietuvojè auginami pašarinių iř vālgojamieji griēžčiai. Žingsniavaū prō mélynus griēžčių laukus.*

griežtökai [prv.](#)

1. gana griežtai (1 r.), reikliai: *Griežtökai pasakýti [pareikalauti].*

2. gana tvirtai, gana tiksliai laikantis taisyklių: *Mergaitė bùvo áuklējama griežtökai.*
3. gana griežtai (4 r.), be gailesčio: *Tévas baūsdavo griežtökai, bêt visadà teisìngai.*
4. gana griežtai (2 r.): *Klasikiné estètika griežtökai atribója grôži nuõ bjaurùmo.*

griežtökas, griežtöka bdv. (1)

1. gana griežtas (1 r.), nelabai nuolaidus, gana reiklus; sin. apygriežtis: *Vairāvimo intrùktorius pasitáiké griežtökas, užtaî nebùvo vařgo paskui. Måno mamà bùvo griežtöka, bêt teisìnga.*
2. kaip gana griežto, gana reiklaus žmogaus: *Tévas griežtoko bûdo. Jô rašiniû tònas kañtai griežtökas, bêt visadà korektiškas.*
3. gana griežtas (3 r.), daromas, veikiantis, vykstantis gana tiksliai pagal nustatytas taisykles: *Dirèktorius paveldósaugininku reikalâvimus vadîna griežtökais.*
4. gana griežtas (4 r.), nepasižymintis švelnumu ar atlaidumu: *Skirtà bausm  m n pasir d  griežt ka.*
5. gana griežtas (5 r.), santuropas ir pan.: *Visas st lo apipav dalinas griežtökas, saikingas, v ngiama pe  didelio puošn mo. Vilk jau griežtoko kirp mo dviej  dali  kostium li. Autorius   griežt k  rom n  strukt r q ga  da niai s pina daugyb  j vykiu.*

griežt umas dkt. ppr. vns. (2)

1. → griežtas 2: *Nesitik jome i  j  t kio griežt umo. T riamas j s ba so griežt umas  sp d zio nepad r . Grie tum  pagars jusi  ukl etoja [m kytoja, ved ja].*
2. → griežtas 3: *Ist tym  griežt umas.*
3. → griežtas 4: *B site nubausti visu grie tum .*

gr fas¹ dkt. (2)

1. didelis pl  rus kaln  pauk tis plika arba p kuota galva, mintantis dv seliena: *Pasteb jome  atskrendan cius d  grif s. Gr fai  frikoje spa ciai n ksta.   L etuv  r tkar cias u zklysta t k pal asis gr fas (*Gyps fulvus*).*
2. keleto senov s kult r  mitologijoje – fantastinis gyv nas li uto k nu ir kojomis, erelio galva, sparnais ir nagais; sin. grifonas: *Egipt  gr fas b vo fara n  gyn jas. | tokio gyv uno skulpt ra ar pie inys; sin. grifonas: Gr fas da n ai b vo vaizd ojamas kart  s u kobr .* *Lietuv s he buose g lima r asti vienar giu, gr f , drak n . Ba n y cios pagrindin s j j mas j rm ntas gr f  skulpt romis.*

gr fas² dkt. (2)

1. ant dokumento dedamas specialus spaudas ar u ra as, kur pa ymimi dokumentu apyvartos ar kitokie dalykai; sin.  zma: *Tv rtinimo [sud rinimo] gr fas.*
2. j r so arba teksto atspaudas leidinyje ar dokumente, nurodantis naudojimosi jais tvark : *  S is leidin s t riu ofici l   viet mo i  m kslo minist rijos gr f . U zantspaud oti gr f  (visi kai slaptai). Dokume ntas s u gr f  (visi kai slaptai). Spr nd jiant i  gr fo, si at skaita skirt  tarn biniam naud jimui.*

grif onas¹ dkt. (2)

- keleto senov s kult r  mitologijoje – fantastinis gyv nas li uto k nu ir kojomis, erelio galva, sparnais ir nagais; sin. grifas: *Sen v je tik ta, k d grif no kiau ni s apvais na ryt  v jas. | tokio gyv uno skulpt ra ar pie inys; sin. grifas: Nereta i grifon s g lima mat ti kai kuri  valst bi , region  ar didik  he buose.*

grif onas² dkt. (2)

- dekoratyvinis nedidelis  iurk taus kailio  uo trump , u riesta i  vir su nosimi: *Kad aise grifon s ve s  kari tom  s augoti i  arkl d se gyv nantiems grau ikams vaik ti. Grifon i i  kit  ve s li  i ss skiria tu , k d si u  s uni uk  vados  galim  n t trij  ve s li  paliku nys. Vaika  m gsta  a sti s  ma z uoju grifon .*

grigāliškas, grigāliška bdv. (1)
žr. grigališkasis chorālas.

grigāliškasis chorālas

vienbalsē katalikų bažnyčios giesmē, giedama lotynu kalbu: *Grigāliškojo chorālo giesminiñkai. Domētis grigāliškuoju chorālu. Grigāliškasis chorālas neturéjo īprasto muzikinio ritmo iñ mètro, bùvo giedamas tařsi kałbant, o tèksto frázēs pabaigà kartù bùvo iñ muzikinès frázēs pabaigà.*

Grigiškės dkt. dgs. (1)

Vilniaus miesto dalis: *Grigiškių turizmo informaciøs ceñtras. Grigiškės įsikûrusios septynioliaka kilomètru ī vâkarus nuõ Vilniaus ceñtro, abipus Vókés ùpës iñ Vilniaus-Klaipédos automobiliu magistrálës.*

grigiškiëtis, grigiškiëtė dkt. (2)

Grigiškëse ar jų apylinkëse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Rungtynių pabaigojè grigiškiëciai īmušë dár vienq ivartj. Añ reikalingas grigiškiëciams paplûdimys? Tañ móteru greičiáusia bùvo grigiškiëtë. Į reñginj pàkvieteme iñ grigiškiëties.*

Grigo Râtai šnek.

DIDIEJI GRĮŽULO RATAI: *Prô beržų šakàs skaičiúodavau Grigo Râtų žvaigždës. Užliñdo ménuo už pušy iñ Grigo Râtai pamažu pakrýpo. Žiûrék, kaip Grigo Râtai apsiveñtę. Pagal Grigo Ratùs mokëta nusakýti naktiës laiką.*

grikiai dkt. dgs. (2)

tribriauniai grikio augalo grûdai ar kruopos: *Gríkių kôšë [miltai]. Grikiai turi geležiës iñ tiñka nuõ mažakraujyjstés. Nupiñk gríkių.*

grikiëna dkt. (1)

dirva, kur augo grikiai: *Spalvinga tañsiai raudóna grikiëna. Jíems tèks árti tikrai dzûkiškq dirvą – iš rudeñs pàlikta grikieną.*

grikinis, grikinè bdv. (2)

1. padarytas iš grikii: *Grikînës kruõpos. Grikînai miltai. Grikînës (grikii lukštû) pagálvës.* | pagamintas iš grikii miltu ar kruopu: *Grikînis āpkepas [pyrágas]. Këpsime grikiniùs blynùs. Añ ragavañ kadà grikînës dúonos [bóbos]? Močiuté këpa nepakartójamas grikînës bandàs.*
2. susijës su grikii auginimu, deréjimu ir pan.: *Grikîné žemë. Grikînis krâštas. Labanóre rugpjûtis bùvo gyvâtinis, grýbinis, grikînis ménuo.*

grikis dkt. (2)

priesmëlio dirvose sêjamas maistinis, pašarinis, medingas grûdinis augalas (*Fagopyrum*): *Séjamàsis grikis* (*Fagopyrum esculentum*). *Totõrinis grikis* (*Fagopyrum tataricum*). Auginti grikiiùs.

grikmilčiai dkt. dgs. (1)

grikii miltai: *Añ tië kotletükai bùvo ruoštì iš grikmilčių?*

grikójas dkt. (1)

iškulto grikio stiebas: *Rûdenj grikii deñlius ìmamas ganà vélai, todël pjaunamà aukštà ražiena, o grikójai susmùlkinami.*

grikšéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grikšeti 2: *Geriaū kalbékim bē dantū grikšéjimo.*
2. → grikšeti 3: *Rātū grikšéjimas. Pabundū nuo žvýro grikšéjimo už lángo.*

grikšéti, grikši, grikšéjo vksm.

1. (kuo) griežti (dantimis): *Jis ipyķes grikšéjo dantimis.*
2. (tarp ko) skleisti trynimosi garsā kramtant; sin. kriaukšeti: *Girdéjau, kaip grikši jō dañtys, lýg jis trùpintu jaīs žvýrq. Krakmôlas krañtant burnoje neturi grikšéti. Nenoplóvête geraī grýbū – dabař grikši válgant. Tařp dantū grikšéjo dulkés.*
3. (kame, po kuo) braškéti, gиргздéти: *Síenoje lýg grikši, pō grindimis lýg skrēba. Mán nèt grikši káulai. Lēdo kristālai grikšéjo pō automobilio rātais.*

gríkšt išt.

varto jamas sugrikšéjimo garsui pamègdžioti ir pojūčiu išreikšti: *Gríkšt akmenùkas tařp dantū.*

grýkšt išt.

varto jamas intensyvesnio sugrikšéjimo garsui pamègdžioti ir pojūčiu išreikšti: *Tik grýkšt dantimis – kažkā kietq pajutaū.*

grikšteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grikšteléti 1: *Grikšteléjimas dantimis.*
2. → grikšteléti 2: *Sáñario grikšteléjimas. Pasigiřdo grésmìngas dantū grikšteléjimas. Girdéjau rákto grikšteléjimq.*

grikšteléti, grikšteli (grikšteleja), grikšteléjo vksm.

1. (kuo) kiek sugriežti (ppr. dantimis): *Itúžes tévas gařsiai grikšteléjo dantimis.*
2. kiek sugrikšeti; sin. brakšteléti, girkšteléti, trakšteléti: *Grikšteléjo dûrys. Sukándau dantis – nèt grikšteléjo. Väkar rankà [rañkos sñarýs] grikšteléjo – iř nebegaliù dirbti.*
3. (ko) su garsu atsikästi; sin. krimsteléti: *Žmogëlis užkándo dûnos iř grikšteléjo aguřko. Grikšteliu antaninio óbuolio.*

griliāžas dkt. (2)

1. apkepintu riešutu trupinių su lydytu cukrumi masė: *Griliāžo skiltélès. Képinj apibarstyti griliažu. Griliāžq ruōškite keptuvéje sù stóru dugnù. Saldañiai sù griliāžo gabaléliais.*
2. konditerijos gaminys iš tokios masės: *Tiesiog diëvinu griliāžq! Nemégstu tō griliāžo.*

griliāžinis, griliāžiné bdv. (1)

pagamintas su griliažu: *Griliāžiniai saldañiai. Močiùtès gimtädieniui kepiaū griliāžinj tortq.*

grilis dkt. (2)

1. **KEPSNINÉ 1:** *Elektrinis [nešiójamas, lauko, vienkartinis] grilis. Grilyje añt grotelių gálima këpti mësq, žuvj ař darzóves. Grilij sudāro tviřtas nerudijančio pliēno kòrpusas. Grilyje gáli bûti jmontúota iř rükyklá.* | vns. K. iškeptas ar skirtas kepti grilyje: *Grilio pátiekalus gálima patiékti sù jvairiaiš padažaiš. Nusipirkaū grilio dešrélių. Grilio pâdažas pílamas añt kepamū kepsniükų.*
2. **KEPTUVAS 2:** *Grilis – átviras órkaités viršutinéje dalyjè jmontúotas kañtinimo elemeñtas. Mikrobangū krosnélē sù jmontúotu griliù. Likus këpti penkióms minútémbs, jjunkite grilij – kepsniai pasideñgs traškià plutelè.*

grimas dkt. (2)

1. kosmetikos priemonės (pieštukai, dažai, pudra ir kt.) išvaizdai, veido išraiškai keisti, ppr. varto jamos artistų: *Véidas bē grimo. Áktorai nuolatōs vartója grímq. Pō spektaklio jis nusivâlé grímq. Grimù áktoriaus véidas pagrâžinamas arbà sudařkomas.*

2. šiomis priemonėmis pakeista išvaizda: *Grīmo kambarys. Tāvo puikūs grīmas. Grīmas būvo panašūs ļ káukę, dažnai jà pakeičiamas.*

grimasà dkt. (2)

1. veido išraiška, ppr. rodanti nemalonų jausmą; **sin.** vypsnis: *Pāniekos [pīkčio] grimasà. Vēidas īskreiptas skaūsmo [kančios] grimāsos. Jōs vēido grimasà nežadējo niēko gēra.*
2. ko nors negražus dalykas, reiškinys, apraiška: *Gyvēnimo [likimo] grimāsos. Korūpcinēs sistēmos grimāsos.*

grimāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ **grimuoti:** *Grimāvimo kambarys. Mōdelių grimāvimas pasirödymams. Rytū ūaliū teatrē grimāvimas yrà tam tīkras rituālas. Būsimieji balēto artistai mōkomi iñ grimāvimo paslapčiū.* | **sngr.:** *Pō trūmpo grimāvimosi prasidēda apdovanojimų ceremonija.*

grimúoti, grimúoja, grimāvo vksm.

(**kā**) keisti (veidā) grimu: *Dažnai tēkdavo grimúoti mōdelių vēidus. Vyresnēms móterims grimúoti yrà naudójamos šviēsios spaļvos. Jāq grimāvo profesionalūs mēnininkas.* | **sngr. (kā):** *Grimúotis vēidq. Grimúotis pradēta senovēs religinēse iñ liāudies apeigosē. Nebēliojo kīno āktorai dažnai grimúodavosi pātys.*

grimúotojas, grimúotoja dkt. (1)

darbuotojas, kuris grimuoja ppr. aktorius, televizijos laidų dalyvius ar pan.: *Grimúotojas kūria kīno filmo personāžu káukes. Jī dīrbo keliuosē filmuose daīlininke grimúotoja. Priēš reñginj, visadā stēngiuosi nulēkti pās grimúotojq.*

grīndzas dkt. (4)

gramzdinimo svarstis, sunkus daiktas: *Kībirui ļ šūlinj nuléisti naudōjamas grīndzas. Priētiñklo pririšome penķis grīndzùs.* • **plg.** gramzdiklis.

grīndéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ **grīndēti:** *Grimzdējimas mēšlē.* | **prk.:** *Grimzdējimas savanaudiškumo térpēje.*

grīndéti, grīndzi, grīndéjo vksm.

būti īklimpusiam; **sin.** skendēti: *Gyvuliai grīndéjo mēšlē.* | **prk.:** *Iprātome grīndéti tamsojē. Jīs pakēlē ļ mūs blausiās akīs, ródēs, grīndēdamas kitamē pasāulyje.*

grīndiklis dkt. (2)

ītaisas, prietaisas kam gramzdinti; **sin.** gramzdiklis: *Masalū grīndiklis. Mīnu grīndiklis.*

grīndimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → **grīmzti 1:** *Grimzdīmas ļ dùgnq. Grimzdīmo greītī māžina sūkurīnis vandeñs judējimas.*
2. → **grīmzti 2:** *Grimzdīmas ļ smēļi. Trāpai sumāžina visu ūreigio grīndīmā durpingose iñ pēlkētuose pavīrišuose. Plōkštēs apsāugo suñkvežimio ratūs nuõ grīndīmo.*
3. → **grīmzti 3:** *Grimzdīmas ļ prācītī [ī nēviltī]. Visūomenēs grīndīmas ļ alkoholīmā. Mokyklā gēlbējo manē nuõ grīndīmo gilyñ ļ gātvēs gyvēnimā.*

grīmzlē dkt. (4)

linijinis dydis, nusakantis laivo apačios panirimā; **sin.** gramzda: *Didžiāusia leistinā [krovinīnē] grīmzlē. Grīmzlēs līnija. Māžq grīmzlē tūrintys laivai. Matūoti grīmzlē. Sāvo forma, grīmzlē kurénai būvo labiāusiai pritākyti mārių sālygomis.*

grīmzlūmas dkt. ppr. vns. (2)

→ **grīmzlus 1:** *Ī šī úostā negāli īplaūkti diadelio grīmzlūmo laivai.*

grimzlùs, grimzli bdv. (4)

1. kuris grimzta, skēsta: *Grimzlùs laīvas.* | prk.: *Lētas, grimzlùs iř nuobodókas romānas. Pernelýg grimzlùs tañpa gyvēnimo laīvas.*
2. į kurį grimztama, klimpstama; sin. klampus: *Ēžero dùgnas bùvo grimzlùs iř dumblétas. Bókštq tēko statýti añt grimzliōs žēmēs.*

grimzti, grīmzta, grīmzdo vksm.

1. (i ka) leistis žemyn į vandenį ar kitą skystį; sin. skēsti, nerti: *Nāras ēmē grīmzti į dùgnq. Tiñklas grīmzta į dùgnq. Mēdis plaūkia, õ akmuō grīmzta.*
2. (i kā, kame) leistis žemyn klampioje vietoje; sin. smegti, klimpti: *Grīmzta kójos eñnant peř arìmq. Āš grīmzti į pélkē [f̄ sniēgq]. Važiúojant rātai grīmzdo purvýne.* | prk.: *Sáulē grīmzta į dēbesi.*
3. (i kā, kame) būti kokioje būsenoje, patekti į kokią būseną: *Praeitīs jaū grīmzta užmarštiñ. Jī dažnai grīmzdavo į prisiminimūs [prisiminimuose]. Grīmztù į miēgq. Vēl grīmztame skolosè [f̄ skolàs].*

grynaī prv.

1. → grynas 3: *Grynaī teòrinis kláusimas. Grynaī móteriška problemà.*
2. → grynas 4: *Grynaī pašalti (be sniego). Gyvuliai grynaī nuéde žõlē.*

grynakraūjis, grynakraūjē bdv. (2)

gryno, nemaišyto kraujo, grynos veislēs: *Grynakraūjē lietūvē. Grynakraūjis žīrgas.* • plg. grynaveislis.

grýnas, grynà bdv. (3)

1. nesumaišytas su kita medžiaga, be priemaišų: *Grýnos āvižos. Grynieji metālai. Grýno áukso pāpuošalas. Šiltas megztinis – grynà vilna.*
  2. be dulkių, be purvo ar pan.; sin. švarus, tyras: *Grýnas vanduō [óras].*
  3. tikras, didelis, visiškas: *Grynà teisýbē. Grýnas vařgas sù tinginiaiš.*
  4. plikas, be nieko: *Grýnas laūkas [kálnas]. Neliesk rūtų grynomis rañkomis, gāli išber̄ti.*
  5. nieko neturintis: *Iki algōs savaitē, õ āš jaū grýnas.*
- ◊ **už grýnā pinigā imti** žr. imti.

grynàsis nacionālinis prodùktas

sukurtas bendrasis nacionalinis produktas (BNP), atēmus iš jo konkretaus laikotarpio pagrindinio kapitalo amortizacinius atskaitymus: *Grynàsis nacionālinis prodùktas (GNP) – tai bendrasis vidaūs prodùktas, mìnus grynūjų pajamų balânsas iř kapitālo susidévéjimas, kuriē sumâžina sukûrto prodùkto veřtę.* • plg. bendrasis nacionalinis produktas.

grynàsis peñnas

uždirbtų bendrujų pajamų dalis, liekanti atēmus veiklos sānaudas, ypatinguosius praradimus ir sumokétus mokesčius: *Mûsų ímonës grynàsis peñnas peř metùs padidéjo dù kartùs.*

grynàsis vidaūs prodùktas

šalyje pagamintų prekių ir paslaugų vertė (bendrasis vidaus produktas), atēmus ilgalaike turto nusidévéjimą (t. y. kapitalo suvartojoimą): *Teigama, kād grynàsis vidaūs prodùktas (GVP) geriaū než bendrasis vidaūs prodùktas paródo gerovēs pókyčius.* • plg. bendrasis vidaus produktas.

grynéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grynéti 1: *Oro grynéjimas.* | prk.: *Jutaū sielos grynéjimq.*
2. → grynéti 2: *Lietùvių kalbōs grynéjimas.*

grynéti, *grynéja*, *grynéjo* vksm.

1. darytis grynam, tyram, švariam; sin. tyréti: *Óras grynéja.*
2. darytis be priemaišų: *Maždaug pusantro metro gylyje juoda žemé grynéja, dingsta durpių, medžio skiedrų priemaišos.* | prk.: *Kûréjo stilius vis labiaū grynéjo.*

grynieji dkt. dgs. (kilnoj. kirč.)

šnek. **GRYNIEJI PINIGAI:** *Prireikus grynujų, gálima pasinaudóti bankomatù. Atsiskaitýti grynaissiais jmoné šiuo metu negáli.*

grynieji pinigai

lėšos banknotais ar monetomis: *Grynujų pinigų operacijos. Mokésite grynaissiais pinigaís ar pavedimú? Prié grynujų pinigų gáli bûti priskiriama lėšos bánko sáskaitoje, bánko čekiai.*

grýninimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gryninti 1: *Fermeñtu išskyrimo iñ grýninimo technològija (chem.). Veíslés grýninimas (biol.).* | prk.: *Léksikos grýninimo tradicija. Teològijos grýninimq sugržtant prië Šveñtojo Râšto propagávo Erázmas Roterdamiëtis.*
2. → gryninti 2: *Kúro vartójimo mázinimas, aplinkös grýninimas.* | prk.: *Sämonés grýninimas.*
3. → gryninti 3: *Pinigų grýninimas.*

grýninti, *grýnina*, *grýnino* vksm. (ką)

1. daryti gryną, grynesnį, be priemaišų: *Grýninti báltymus (chem.).* | prk.: *Kalbq grýninti.*
2. daryti švarų, tyra: *Grýninti órq.* | prk.: *Grýninti prôtq, síelq, mintis.*
3. paversti grynaissiais (pinigais): *Kreditinés kortélés skirtos piŕkti, o nè grýninti pìnigus.* | sngr. (ką): *Gyvéncojams buvo siúloma pìnigus grýnintis pâsto skýriuose.*

grynintojas, grynintoja dkt. (1?)

1. kas grynina (2 r.), taiso ir pan.: *Jonas Jablonskis yra mûsų kalbos tévas, jos grynintojas, gramatikos autorius.*
2. kas grynina pinigus: *Nešvarių pinigų grynintojai. Paaiškéjus, kad čekis suklastotas ir pinigų bankas neatgaus, juos privalo grqžinti grynintojas.*

grýnis dkt. (2)

1. neturéjimas priemaišų, buvimas vienos medžiagos, vienos rûšies ir pan.; sin. grynumas: *Eterinių aliéjų grýnis užtikrina efektívų pôveikj.*
2. kompiuterijoje – spalvos parametras, apibûdinantis atspalvio dalį (santykinių kiekj) spalvoje: *Šiamè spalvų mòdelyje spalvà apibûdinama trimis parâmetrais: átspalviu, gryniu iñ šviesiù. Kuo didesnis grynis, tuo paveikslélis atrodo ryškesnis. Mažesnis grýnis padáro spalvàs pilkesnès.*
3. spec. PRABA: *Grýnio nustâtymas (prabavimas). Sidâbro grýnis. Monétu mâsé iñ grýnis.*

Griñkiškis dkt. (1)

miestelis Radviliškio rajone: *Gyvenù Griñkiškyje, gražiojè viêtoje prië pât Šùšvès ûpës. Griñkiškio hérbe vaizdúojamas ángelas sù lelijos žiedaís rañkoje. Prô Griñkiškîj nevažiúosime.*

grýnledis dkt. (1)

PLIKLEDIS: *Atšalus órui, gáli apledéti – susidarýti grýnledis. Peñ grýnledj geriaū visái neíkite į laukq.*

grýnšala dkt. (1)

PLIKŠALA: *Grýnšala sukélé tìkrq chaòsq Lietuvôs keliuosè. Nâktj Lietuvojè grësia grýnšala. Ėsant*

grýnšalai geriaū palikite automobilį namuosė. Vakarė prasidėjusi grýnšala pridārė daūg nemalonumų vairuotojams.

grynuomas dkt. ppr. vns. (2)

1. → grynas 1: *Maltos kavōs grynuomą nustatytí sudétingiaū.*
2. → grynas 2: *Oro [vandens] grynumas.* | prk.: *Síelos grynuomas.*

grynuolis dkt. (2)

gryno vieno cheminio elemento gabala, randamas gamtoje: *Giñtarø [kalnų krištolo] grynuolis.* *Labiáusiai paplitę áukso, sidābro, vārio, sierōs, deimantų grynuoliai.*

Grinvičas dkt. (1)

Londono pietrytinis priemiestis: *Grinvičo pastatų ansámblis yra Pasáulio pāveldo pamíñklas.*

Grinvičo laikas

PASAULINIS LAIKAS: *Lietuvōs Respùblikos teritòrijoje taimokas antrōsios laiko júostos laikas, t. y. Grinvičo laikas plius dvi vālandos. Grinvičo laikas nustātomas astronòminiais stebéjimais, kaiž stēbi žvaigždēs iñ nustāto laikq.*

griovà¹ dkt. (4)

1. gilus, platus lietaus, pavasarino polaidžio vandens išgraužtas griovys stačiais neapaugusiais šlaitais: *Teñ yrà griovà, kurià pavāsarj beiž pô stipraūs lietaūs tēka upēlis. Pastebéti senovinių kriauklių atspaudai Dūkštos griovoje.* *Griovos susidāro aukštesnésè lygumosè iñ kalvosè iš puriū, lengvai išplaunamū uolienų.* *Griovos nuo raguvų skiriasi tuo, kad griovų krantai neapžélę krūmais ar medžiais, neturi velenos.* • *plg. raguva.*
2. griuvantis upēs skardis: *Griovà apágusisi krūmais. Smēlis, palikdamas dìdelę griovq, nusliñko šlaitu žemyn į mariàs.* *Griovos pákraščiu pakalnén vingiuoja takēlis.* *Šikšnosparniai jsikuria uolų plyšiuose, olose, griovose.*

grióva² dkt. bendl. (1)

menk. kas nerangus, nevikrus, nuolat už ko kliūna ir pan.; sin. kerépla: *Tokià grióva – nespéjo išeiti prō duris, iñ išsitiesé.* *Kumēle dìdelé – baisi grióva.*

griovéjas, griovéja dkt. (1)

1. žmogus, kuris ką griauna (2 r.), ardo, naikina: *Senū [nelegaliū] pastatų griovéjai.*
2. žmogus, kuris ką griauna (3 r.), žlugdo; sin. žlugdytojas: *Tradicijų [morálēs, tautiškumo, pártijos] griovéjai.*

griovélis dkt. (2)

1. dem. griovys 1: *Gál teñ kóks griovélis iñ yrà, o ùpēs nérà.* *Lietui lýjant tařp akmeñis griovélių tēkantis vanduo smagiai čiurlēna.*
2. dem. griovys 2: *Griovélis vándezui subégti.* *Apliñk vaïsmedj iškastas griovélis.* *Séklas subežkite į griovéli.*
3. ilga, negili detalės paviršiaus išpjova: *Räktai skiriasi vienu grioveliu.*

grioviākasé¹ dkt. (1), **griöviakasé** (1)

mašina grioviams kasti: *Plūginé grioviākasé.*

grioviakasys, grioviakasė² dkt. (3^{4b}, 3^b) griovių kasėjas: *Grioviakasys gaūs sùtartą átlygj už iškastą griovj.* *Elèktros kâbelius nuõlat nutráukia grioviakasiai.* *Isidármino grioviakasiu.* *Íš grioviakasio prasimušé į vadováujančius darbúotojus.* *Jós plāstakos taiž kaip grioviakasés, baisios, ištinę.*

griovikas, griovikė dkt. (2)

1. **GRIOVĖJAS 1:** Nusamžiaū sienų grioviką. Padirbėčiau namų griovikų. Reikia baigti pāveldo griovimą iš bausti griovikus.
2. **GRIOVĖJAS 2:** Valstybės griovikai susilaūks ātpildo. Alkoholis – visuomenės darnos griovikas.

griovimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → griauti 2: Senų pastatų griovimas. Griovimo darbai.
2. → griauti 3: Griovimo idėjos [politika]. Sveikatos gadinimas, griovimas.

griovys dkt. (4)

1. vandens išgraužta gilesnė vieta: Kalnė išgraužtas didžiausias griovys. Po lietaus ten griovys atsirado.
2. žemėje iškastas siauras, ilgas pagilinimas, vaga; sin. perkasas, kanalas: Drėkinimo [apsauginis] griovys. Kasti [gilinti, užpilti] grioviūs. Grioviū kliokė pušvinas vanduo. Motociklas virto į griovį. Pilni grioviai vandeis. • plg. perkasas, kanalas.

grioviūotas, grioviūota bdv. (1)

išraižytas griovių: Kálno paviršius duburiūotas iš grioviūotas.

griozdas dkt. (2)

1. ne vietoje stovintis kliudantis, kliūvantis ar pan. didelis, kerépliškas daiktas; sin. gramozdas, gremėzas: Nugriauti nereikalinq griozdą. Senų griozdų pilnà palépè. Užkliuvaū už kažkoks griozdo iš pargriuvaū. Måno namas tikras griozdas.
2. bendl. menk. nerangus, nevikrus stambus žmogus; sin. gremėzas, kerépla: Kóks tu vis dėlto griozdas.

griozdimas dkt. ppr. vns. (2)

→ griozi: Šeiminiñas pô ilgo griozdimo ištráukė láiškq.

griozdýnė dkt. (2)

užgriozdinta vieta: Teñ tikrà griozdýnë, šálta, nekûrénta. Seniai tokiós griozdýnës nemačiaū – susitvarkykit pagaliau!

griozdinti, griozdina, griozdino vksm.

1. (ka) sunkiai nešti, gabenti, kraustyti (griozdiškus daiktus): Ař veřta tą spintq griozdinti aňt aukšto.
2. (kä, kuo) krauti, versti (griozdais): Senutē visókiai daiktais ēmë griozdinti tařpdurj.
3. menk. nevikria, neatsargiai eiti, slinkti ar pan.: Kuřgi griozdini?!

griozdiškai prv.

1. → griozdiškas 1: Griozdiškai atsisésti [išsikétoti, išsidrébt]. Griozdiškai sukáltos spintélés. Medinís dievùkas baštai griozdiškai padarýtas. | aukšt.: Jaū iš toló nè kàs, o priéjus dár griozdiškiaū tå jü piláité atródo.
2. → griozdiškas 2: Lietuviiškai (išverstas) esë pavadinimas skańba gañ griozdiškai. Organizacių pavadinimai griozdiškai ilgi. Valstybės garantuojama téisiné pagálba teikiamà labai griozdiškai, reikalauja bégalés formalumų.

griozdiškas, griozdiška bdv. (1)

1. didelis, užimantis daug vietas, prastas, kliudantis, nepatogus: Griozdiški jrengimai. Pernelyg griozdiškus baldus užsisakeme. Nestilingi, griozdiški statiniai iš toliau dažko senamiestj. | aukšt.: Pajúryje státomi jám nebūdingi, vienas už kitq griozdiškesni pastatai.
2. perdëtai išpūstas, išsiplėtęs, per daug ir nepagrystai sudétingas, sunkiai suvokiamas: Griozdiškas sakinys. Išivalkinimas pàs mûs – labai ilgas, griozdiškas procèsas.

griozdiškumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → griozdiškas 1: Šiōs paslaugōs atsisākēme dēl būtinōs aparatūros griozdiškumo.

Dizainerio sumānymas patrakia savotišku interjero detāli masyvumū, nēt griozdiškumū. Tiē džipai sāvo griozdiškumū iř negrabumū labiaū prīminē suñkvežimius.

2. → griozdiškas 2: Nezmónisko griozdiškumo teřminai. Pakópiné rinkimų sistemā kritikuojama nē tīk dēl griozdiškumo. Dērinimo procēsu griozdiškumq pripažīsta iř pātys valdiniñkai.

griōzti, griōzdžia, griōzdē vksm.

(kā, kame, po kā) versti, jaukti, naršyti ko ieškant: Visuř ieškójome tōs núotraukos: griōzdēme visùs kampùs, visàs lentýnas. Kō tu čiā griozdi tuosè stálčiuose [po visùs stálčius]?

gripas dkt. (2)

viruso sukeliamā ūminē infekcinē liga, pasireiskianti kvépavimo takū uždegimu ir dideliu karščiavimu: *Gripa epidēmia*. Gripù liñķe siřgti žmónēs tūri kiekvienais mētais skiēpytis. Padaugējo susirgimų gripù.

gripāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gripuoti: Pō saváites gripāvimo vañkas susiřgo sinusitù. Dēl māno gripāvimo keñčia visà šeimā.

gripúoti, gripúoja, gripāvo vksm.

sirgti gripu: *Gripavaū dvī saváites. Pavojingiáusia gripúoti vyresniems žmonéms. Praējusi q saváitę daugiáusiai gripāvo šiauliečiai.*

grīstas dkt. (2)

1. lenta, rāstas, kartis tiltui, keliui, daržinei ir kt. grīsti: *Kažkās iš tilto išplēšé vienq grīstq.*

2. medžių grindinys, klojinys: *Sodo takēlis išklótas grīstas.*

grīsti, griñdžia, griñdē vksm.

1. (kā, kuo, per kā) dengti, kloti (klojiniu): *Sēnojo Vilniaus gātvēs būvo grīstos rāstais iř lentomis. Tuřgaus aikšiē grīstā akmenimis. Griñdžiame kēliq peř rařstq. Gerais nórasis iř prāgaras grīstas (flk.).*

2. (kā, kuo) remti, pamatuoti: *Išvadas reïkia grīsti atlikto tyrimo rezultātais. Tarpùsavio sántykiai turētū būti grindžiamī abipuse pāgarba iř supratimū. Jō nūomonē grindžiamā móksliniu patyrimū.*

grīstinis, grīstinė bdv. (2)

grīstas, išgrīstas: *Eiti grīstiniū takū.*

grīstkelis dkt. (1)

grīstas kelias: *Užšalusiu grīstkeliu suñkiai ējo žmogūs. Akmeniniū grīstkeliu į tuřgū važiúoju. Tēko eiti iř grīstkeliu, iř akmenúotais keliukais.*

griškabūdiētis, griškabūdiētē dkt. (2)

Griškabūdyje ar jo apylinkēse gyvenantis ar iš ten kilēs žmogus: *Pustrēčio mētro ilgio sōdq iš šiaudų suvérē griškabūdiētē Jurātē. Viřvés traukimo ruñgtj laiméjo griškabūdiēciai. Renginyjē dalyvāvo nemažai garbiū svečiū, taip pāt griškabūdiēciū. Griškabūdiečiūs lydējo sēkmē. Nēslepiā sāvo problēmu griškabūdiēciai úkininkai.*

Griškabūdis dkt. (1)

miestelis Šakių rajone: *Griškabūdis įsikúrēs trijū viētinių keliū sánkryžoje, netoli Nóvos ûpēs. Pardūodu sodybq Griškabūdyje.*

griujėras dkt. (2)

kietas, geltonas šveicariškas karvių pieno sūris su mažomis skylutėmis: *Riešutų aromatū iš skoniū griujėras panašus į ementālį.*

griūti, griūva (griūna), griūvo vksm.

1. (ant ko, į ką, skersai ką, skersai ko) virsti, kristi, pulsti: *Griuvaū aňt lėdo iš susimušiau nosis.* *Nesuvaldžiusi slidžių ji griuvo iš skaudžiai užsigavo šoną. Peř aūdrą griūvo senoji líepa skersai keliq (skersai kėlio).* *Paslýdës jis griuvo į pùsnj.*
  2. (ant ko, į ką) gultis (ppr. poilsio): *Pavařgusi griuvaū į lóvą (aňt lóvos).* *Griúk kókių valandéłę pailséti.*
  3. prarasti tinkamą būklę; sin. irti, gurti: *Tiltas [siéna, bokštas] pradéjo griūti. Kàs išgélbès griūvančius senāmiesčio pàstatus?*
  4. virsti niekais; sin. žlugti: *Déł blôgo óro griūva mûsų atostogų planai.* *Griūvo bánkai [socialistiné sántvarka].* *Griūva iš jáunos šeimòs.*
  5. (i ką, iš ko, pas ką) šnek. buriu eiti; sin. veržtis, plüsti: *Vestùvininkai griūvo prô duris (iš trobôs) į kiemą.* *Žmónës émë griûte griūti pàs naújqij dáktař.* | *šnek. (i ką) gausiai tekëti, veržtis (apie vandenj, orą): Į statinę émë griūti lietaūs vanduō.* *Į tróbą griuvo šáltas óras.*
- ◊ **iš diřvos griūti** labai vešliai augti (ppr. apie javus): *Rugiai iš diřvos griūva.*

griūtis, griūtiēs dkt. mot. (4)

1. akmenų, žemës ar sniego griuvimas nuo šlaito ar kranto: *Akmenų griūtis. Manoma, kad sniego griūtų sukélé praëjusių parq jvykë galinti žemës drebëjimai.*
2. daugelio griuvimas į krūvą: *Dviratininkų griūtis.*
3. žlugimas, žutis: *Šaliës ekonòminé griūtis.* *Vyriausybës [bánko] griūtis.* *Ákcijų riñkos griūtis.* *Sántuokos griūtis.*

griùvena dkt. (1)

1. bendr. sakoma apie seną, palaikj daiktą: *Piřksiu automobilj, jéigu jis nérà visái griùvena.* *Râšomoji mašinéle – antikváriné griùvena.* Kàs norës važinéti sù griùvena (senu automobiliu)?
2. dgs. **GRIUVÉSIAI:** *Valýti griùvenas.* *Rúmu pamatai iš rúsių likùciai bùvo užverstì griùvenomis.*
3. bendr. sakoma apie prastos sveikatos žmogų: *Suprataū, kàd esù gyvà griùvena.*

griuvéšiai dkt. dgs. (2)

sugriuvusio statinio (statinių) liekanos: *Piliës [rúmy, tilto] griuvéšiai.* *Valýti griuvéšius.* *Paviřsti griuvéšiais (sugriuti).* *Paveřsti griuvéšiais (sugriauti).* *Susprogdiò viëšbučio griuvéšiuose râstos dvi gývos móterys.*

griuvéti, griūvi, griuvéjo vksm.

būti griuvančiam ar sugriuvusiam: *Seni pastatai vis dar griūvi.*

griuvimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → griuti 1: *Slydimò iš griuvimo pavojus.*
2. → griuti 4: *Šeimòs griuvimas.* *Istòrikai áiškinasi impérijos griuvimo priéžastis.*

griuvinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → griuvinéti 1: *Čiuožéjų griuvinéjimas.*
2. → griuvinéti 2: *Šlitinéjimai iš griuvinéjimai barè.*

griuvinéti, griuvinéja, griuvinéjo vksm.

1. (ant ko) ne kartą griuti, virsti, pulsti; sin. virtinéti, puldinéti, klupinéti: *Ji griuvinéjo ant slidaūs parkèto.* *Krêpšininkai žaídë ganà šiuŕkščiai, dažnai stùmdési, griuvinéjo.*
2. ne kartą sverdëti; sin. svyrinéti: *Eïna brolis griuvinédamas iš núovargio.*

griuvùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ griuvus: *Tyrimè nagrinéjamas pastatū griuvùmo dažnùmas per trìsdešimt mētų.*

griuvùs, griuvi bdv. (4)

greit griuvantis, linkęs griuti: *Griuvùs skaðdis. Eiti griuviù krantù. Griuvi žémé āriant atgal̄ griūva. Grioviaīs griuviaīs, klampiaīs keliaīs palengvà stúmémès pirmýn.*

grivina dkt. (1)

1. Ukrainos piniginis vienetas, lygus šimtui kapeikų: *Grivinos kursas. Tuo metu viena grivina prilygo maždaug pusei lito.* | to vieneto piniginis ženklas: *Du tükstančiai trečiai metais į apyvartą buvo išleistos atnaujintos grivinos.*

2. piniginis ir masės vienetas senovės Rytų Europoje: *Jogáila už medžioklinio šuñs pavogimq skyré trijų grivinų baūdą.* | sidabro liejinys, to vieneto piniginis ženklas: *Ròmbo fòrmos Kijevo grivinos. Smulkíems atsiskaitymams grivinos bùvo kapójamos.*

3. caro laikais – piniginis vienetas, lygus dešimčiai kapeikų: *Tarnaitei buvo liepta nupirkti pipirų už grivinąq.* | to vieneto piniginis ženklas: *Sùmeté výrai jám į kepùrę dár põ póraq grivinu, o põnas däktaras treñké añt stalo visq rùblj.*

Grivinas dkt. (1)

kaimas Kaliningrado srityje: *Buvo laikas, kai Griviną vadino Girénais.* • plg. Girénai.

grizas dkt. bendr. (2)

įkyrus, graužiantis kitus žmogus: *Ji baisūs grizas šeimoje.*

grizinti, grizina, grizino vksm.

šnek. (kā) neduoti ramybės, įkyriai prašyti ar priekaištanti: *Jis manè nuôlat grizina dël naûjo kompiùterio. Nustók manè grizinęs.*

grizyti, grizija, grizijo vksm.

šnek. GRIZINTI: *Griziji griziji tù manè per visq dienq.*

grizlùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ grizlus: *Senātviniš grizlùmas.*

grizlùs, grizli bdv. (4)

šnek. grizinantis, nuolat bambantis, ieškantis priekabių: *Grizli úošvienė.* | aukšt.: *Į senātvę jis pasidärē dár grizlësnis.*

grížcioti, grížcioja, grížciojo vksm.

protarpiais atsigréžti; sin. gréžiotis: *Nueidamà ji vis grížciojo atgal̄.*

grížimas dkt. ppr. vns. (2)

→ grížti 1: *Tremtinių grížimas į gimtinę. Bilieta nuródyta išvykimo iř grížimo datà. Dabar paūkščių grížimo mētas.*

grížinéti, grížinéja, grížinéjo vksm.

1. (iš ko) ne kartą grížti (1 r.), ne kartą vykti atgal: *Výras iš dárbo pradéjo grížinéti véliaū neī įprasta.*

2. (prie ko) ne kartą grížti (2 r.), ne kartą vél kā galvoti, svarstyti, kalbèti apie kā: *Jis nuôlat grížinéja priẽ tū pačiū sámprotavimy.*

3. ne kartą grížti (3 r.), ne kartą vél būti kaip anksčiau: *Vél grížinéja vasariški orai.*

grīzinīšs dkt. (3^b)

žodis, sakiny ar visas tekstas, kurj skaitant paraidžiui iš kito galo, išeina tas pats (pvz.: *sāvas, édē, abū gaīšo po šiā gubā*).

grīžt išt.

vartojamas staigiam grīžtelējimui pavaizduoti: *Grīžt atgal – jō jaū nebūvo.*

grīžtamas, grīžtamā bdv. (3^b)

1. susijęs su grīžimu, atgaliniu veiksmu; **sin.** atgalinis: *Grīžtamas kēlias* (kuriuo grīžtama). | **ivr.**: *Grīžtamāsis ryšys* (*spec.*). *Grīžtamāsis sāndoris* (*fin.*). *Grīžtamoji deformacija* (*spec.*). *Grīžtamoji estafetē* (*sport.*). *Grīžtamoji reākcija* (*chem.*).
2. vēl pasikartojojantis, atsinaujinantis: *Grīžtamāji karštligē* (*med.*).

grīžtamāji šiltinē

ūminē infekcinē liga, kuria sergant periodiskai kartojas karščiavimo priepuoliai: *Euròpoje užregistruota grīžtamāji šiltinē.*

grīžtē dkt. (2)

etnogr.

1. susuktas šiaudų pluoštas kam surišti: *Javū pēdo grīžtē. Grīžtēs sūkti. Grīžtes darydavo per rugiapijūtē.*
2. susukta šukuotų linų, kanapių kelių sauju pynē: *Sūverpiau linū grīžtē. Prieš verpiant grīžtes ištiesindavo, plonai paskleisdavo ir sukdao į kuodelius.*

grīžtēlē dkt. (2)

dem. grīžtē 2: *Eīkite braūkti* (linū), *paskutinē grīžtēlē verpiù.*

grīžtelējimas dkt. ppr. vns. (1)

→ grīžtelēti 1: *Grīžtelējimas per petj. Mane kerējo jos galvos grīžtelejimas.*

grīžtelēti, grīžteli (*grīžtelēja*), **grīžtelējo** vksm.

1. (**i ka**) staiga trumpam atsigrēžti, atsisukti: *Grīžtelējau ī jī iř niēko nesākiusi nuejaū. Grīžtelējau ī duris. Grīžtelējēs išvýdaū milžinišķq ugnīcēs kāmuolj.*
2. (**kā**) staiga pasukti kita linkme: *Grīžtelējo žīrgā iř nuvažiāvo peř miškq.*
3. truputī grīžti atgal: *Reikejō kiek grīžtelēti atgal iř pasūkti ī kaiřē.*

grīžti, grīžta, grīžo vksm.

1. (**iš ko, ī kā, prie ko, kuo, su kuo, pas kā, be ko**) eiti, vykti atgal: *Išeinū, kadā grīšiu, nežinaū. Pas tévus grīžaū visai palaužta, be pinigū ir be sveikatos. Visi grīžo ī sāvo vietās [priē stālo]. Jiē šiandien grīžta iš keliōnēs pō Aukštaitījq. Īš Parāžiaus sù draugē grīžome léktuvū.*
  2. (**prie ko**) vēl kā galvoti, svarstyti, kalbēti apie kā: *Istòrikai dár grīš priē šiū īvykiū. Grīžome priē nutarīmo projēkto. Tévas mintimis vēl grīžo priē nūgirsto pókalbio.*
  3. (**kam**) vēl būti kaip anksčiau: *Mán grīžo gerā nūotaika, viltis iř ramybē. Nebegrīš jaū vařgas iř skriaudā* (*poez.*). *Seni laikai nebegrīš.*
  4. (**kam**) vēl atitekti, vēl priklausyti: *Vīlnius grīžo Lietuvai. Jám grīžo tīk dalīs paskölintų pinigū.*
- ◊ **ī senās vēžes grīžti** vykti, būti kaip anksčiau: *Po savāitēs kitōs jū gyvēnimas ēmē grīžti ī senās vēžes.*

grīžtūvēs dkt. dgs. (2)

1. etnogr. **SUGRĀŽTAI:** *Grīžtūvių daīnos.*

2. parvykimas atgal; **sin.** sugrīžimas: *Šventāsis Andriējus – sáulēs grīžtūvių laukīmo pradžiā. Paūkščių grīžtūvių keliūs pàdeda nustatýti jū žiedai. Prisīmenu grīžtuvēs iř begalīnj nórq grīžti atgal ī namūs – Lietuvq.*

grīžulas dkt. (3^b)

GRĀŽULAS: *Ārkļi pastātē priē grīžulo.*

◊ **kaip Grīžulo Rātai** žr. ratai.

Grīžulo rātai

DIDIEJI GRĪŽULO RATAI: *Apsūpo žvaigždēs Grīžulo ratūs. Apiē Grīžulo Ratūs pāsakojama daūg sakmiņu.*

gróbai dkt. dgs. (1)

1. ryt., vak., dz. GRIAUCIAI 1: *Vieni gróbai iš kuīno beliko.*

2. žem. VIDURIAI 1: *Nevalyti gývulio gróbai.*

gróbas dkt. (1)

1. ryt., vak., dz. ŠONKAULIS: *Kóks tu líesas, gróbai bařkšo.*

2. žem. ŽARNA: *Išpláuk gróbus, darýsim dešrás. Vilkaī avīms gróbus paleido. Mētos tiñka déti į kraujiniūs védarus, kād périmtų kraūjo iř gróbų kvāpq.*

◊ **gróbas gróbą rýja** žem. apie labai alkaną, išalkusį: *Taip išálkau, kad gróbas gróbą rýja. Kôl parvažiavaū namō, gróbas gróbą rijo.* **gróbus suskaičiuoti** žr. suskaičiuoti. **gróbus suskaityti** žr. suskaityti. **it [kaip] gróbą pūtęs** žr. pūsti.

grobéjas, grobéja dkt. (1)

GROBIKAS: *Svetimo tuřto grobéjai.*

grobikas, grobiké dkt. (2)

žmogus, kuris grobia, savinasi kā svetimą; sin. grobuonis, plēšikas: *Klastingas grobikas. Svetimōs šaliēs grobikai.*

grobikáuti, grobikáuja, grobikávo vksm.

grobti, plēšikauti: *Laikraštyje buvo rašoma, kad kai kuriē pareigūnai pātys grobikavo, sāvinosi pāramai skirtas lēšas.*

grobikávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ grobikauti: *Vagystės, plēšikávimi iř grobikávimi.*

grobikiškas, grobikiška bdv. (1)

būdingas grobikui, grobikams: *Grobikiškas kāras. Grobikiška politika. Grobikiškos preteñzijos. Grobikiški žygiai físpuoliai, planai, tikslai, instinktai]. Pasáulis piktinasi grobikiškais okupántų veiksmai. Jiē garsėjo grobikišku pirmiño kapitālo kaupimù.*

grobikiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ grobikiškas: *Nežabotas grobikišumas. Vadīnamieji taikdariai buvo apkaltinti grobikiškumù iř banditizmù.*

grobimas dkt. ppr. vns. (2)

→ grobti 1: *Žēmēs grobimas. Atsakomybē už kompiuterinēs informācijos grobimq. Žmonių fíkaity] grobimas siekiant išpirkos. Pareigūnas bùvo apkáltintas valstybēs tuřto grobimù.*

grobinýs dkt. (3^a)

1. grobis, laimikis: *Véltui vānagas [žvérīs] dařosi – gróbino nebérà.*

2. pagrobtas turtas; sin. grobis: *Kāro grobinýs.*

grōbis dkt. (2)

1. plēšrūno sumedžiotas, maistui nužudytas gyvūnas; sin. laimikis: *Nèstis grōbj nasruosè [naguosè]. Slēpti [sáugoti, atimti] grōbj. Týkoti grōbio. Mìsti svētimo grōbio likùčiais.*

2. pagrobtas, atimtas, išplėštas turtas: *Kāro grōbis. Dalýtis grōbi [grobiù]. Nemažai grōbio prisipléšta.*

gróbstymas dkt. ppr. vns. (1)

→ grobstyti 1: *Lėšų [pinigų, žēmių] gróbstymas. Vadōvai káltinami įmonės tuřto gróbstymu.*

grobstinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ grobstinéti: *Smulkaūs tuřto grobstinéjimas.*

grobstinéti, grobstinéja, grobstinéjo vksm.

(ką) po truputį grobstyti (1 r.); sin. vaginéti: *Jis grobstinédavo iš kolúkio fērmos pāšarus.*

gróbstype prv.

→ grobstyti 2: *Priěš Kalēdās žmónės gróbstype gróbsto viškq dovanóms.*

gróbstyti, gróbsto, gróbsté vksm.

1. (ką, iš ko) ne kartą vogti, savintis tai, kas nepriklauso; sin. vaginéti: *Gróbstyti valstýbès tuřtq. Vēl iñta gróbstyti dēgalus [elèktros enèrgijq] iš īmonės.*

2. (ką, kam, už ko, iš ko) ne kartą, dažnai griebti, čiupti, stverti; sin. graibstyti, stvarstyti: *Visi gróbsté laikraštj iš rañkų. Vaikai gróbsté svečiui už rankų ir reikalavo saldainių. Broliukai gróbsté žaisliukus vienas kitám iš rañkų, kôl susipešé. | sngr. (už ko): Vyriškis ēmē gróbstyti už kišenių. Veřké, juökési, gróbstési už galvōs.*

3. (ką) stengtis gauti, įgyti; sin. graibstyti, stvarstyti: *Naujúosius saldainiūs pirkéjai tiesiog gróbstype gróbsté. Šios rašytojos knygas gobstype grobsto.*

gróbstytojas, gróbstytoja dkt. (1)

žmogus, kuris ką grobsto, savinasi: *Lėšų gróbstytojas liks už grōtų. Mediénos gróbstytojai suláuké bausmēs. Žemēs gróbstytojams uždrausta dírbti valstýbès tarnýboje.*

gróbti, gróbia, gróbé vksm.

1. (ką) vogti, savintis, užvaldyti ką svetimą, pavartojojant jégą ar grasinant ją pavartoti; sin. plésti: *Grobiamieji karaĩ. Grobti svetimas žemes [svētimą tuřtq]. Vágys gróbia viškq, kàs vertinka. Kàs grōbs – nepralōbs, kàs ařs – nepavařgs (flk.).*

2. (ką, kam, už ko) GRIEBTI 1: Móteris gróbé vaikus ir nēšé laukañ. Ipykusi gróbiau kātinui už kùpros ir numečiau nuo stalo.

grobuōnis, grobuōné dkt. (2), **grobuōnis**, grobuōnies bendl. (2), **grobuonis**, grobuoniēs bendl. (3^a)

1. plēšrusis žvérvis, paukštis ar plēšrioji žuvis; sin. plēšrūnas: *Grobuonio [grobuonies] instinktas. Erēlis [lydeka] yrà grobuōnis. Ji negaléjo atpléšti akių nuo grobuonies, kuris létais sparnų yriais tolo viršum kalvų. Visi vorai – grobuoniai. Zebrai yra užsimaskavę – raštuoti, kad galéty susilieti su aplinka ir būtų sunkiau ižiūrimi grobuonims [grobuoniams]. Šiame parke matémē ir kelis grobuonius [grobuonis], tarp jų ir rykliai. Šie avių augintojai tvarkosi su grobuonimis jų nežudydam. Vandens sportas tampa vis populiaresnis, todél žmonių susidūrimų su jūrų grobuoniais tikimybē didėja.*

2. plēšikas, grobikas: *Grobuonys nukariautojai bégdami plēšé turtq, šaudé gyventojus. Tada visq savaitę mieste siautéjo gaisrai ir grobuonys.*

3. bet kokia kaina siekiantis naudos ar savo poreikių patenkinimo, abejingas kitų reikmėms žmogus: *Tà móteris – tikrà grobuonis [grobuōné]. Bulvarinéje spaudoje garsusis aktorius buvo išvadintas seksualiniu grobuonimi [grobuoniu]. Visame pasaulyje finansiniai investuotojai gerbiami, todél teigt, kad mes grobuonys, – neteisinga. Kai kurie privačių miškų šeimininkai neretai elgiasi kaip tikri grobuoniai. Kai vaikams viškas leidžiama, jie išauga siaubingais grobuoniais.*

grobuōniškai prv.

1. → grobuoniškas 2: *Politikas teigė, kad reikia padėti bet kuriai valstybei, kovojančiai su grobuoniškai ir agresyviai nusiteikusiais kaimynais.*
2. → grobuoniškas 3: *Ne skuřdas veřčia grobuoniškai elgtis su miškù. Tas stambus žemvaldys tiesiog grobuoniškai ēmē siekti valdžiōs.*

grobuoniškas, grobuoniška bdv. (1)

1. būdingas grobuonui, grobuonims (1 r.): *Grobuoniška érkë. Pagauséjo kinìvarpu, parazitinių ir grobuoniškų vabalų.*
2. būdingas grobuonui, grobuonims (2 r.); sin. grobikiškas, plėšikiškas: *Grobuoniškas kāras. Grobuoniška valstybë simpèrija, politika.*
3. būdingas grobuonui, grobuonims (3 r.): *Grobuoniškas privatizāvimas. Grobuoniškas, péréjuniškas žemės eikvójimas. Ùž grobuoniškų žūklę bùs iškeltà baudžiamoji bylā.*

grobuoniškumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → grobuoniškas 2: *Dár prisímenu laukinj okupántu grobuoniškumq. Ŝe same didelių, grobuoniškumù garséjusių valstybų pašónéje.*
2. → grobuoniškas 3: *Valdžiōs grobuoniškumas.*

grògas dkt. vns. (2)

savaigusis gérimas iš stipraus alkoholio (pvz., romo, konjako) ir vandens: *Sédime priē židinio, grogù mégaujamés.*

grojāraštis dkt. (1)

specialiai sudarytas muzikos kūrinių sąrašas, kuris gali būti automatiškai grojamas iš eilès arba atsitiktine tvarka: *Asmeninis grojaraštis. Lietuviškų dainų grojaraščiai. Sudarýti grojāraštj.*

grojimas dkt. ppr. vns. (2)

→ groti 1: *Grojimo technika. Grojimas gitarà jám teikia malonùm. Jis sužavéjo mūs puikiù grojimù.*

gromuliāvimas dkt. ppr. vns. (1), **grõmuliavimas** (1)

1. **GROMULIAVIMAS** 1: *Karvių gromulavimas.*
2. **GROMULIAVIMAS** 2: *Sausos duonos gromulavimas.*
3. **GROMULIAVIMAS** 3: *Informacijos gromulavimas. Nesamo tévo temos gromulavimas buvo svarbiausias mano vaikystés ir paauglystés vyksmas.*

gromuliāvimas dkt. ppr. vns. (1), **grõmuliavimas** (1)

1. → gromuliuoti 1: *Gromuliāvimas iř atrajójimas yrà atrajójančių galvìjų ypatùmas. Kárvéms pâšaro gromuliāvimas truñka nuõ aštuonių iki devynių valandų per pârq.*
2. → gromuliuoti 2: *Kásnio gromuliāvimas.*
3. → gromuliuoti 3: *Sugebék atsitráukti nuõ nepaliáujamo várginančių minčių gromuliāvimo. Toks pseudomókslinis teòrijų gromuliāvimas tìk sùkelia šýpsenq.*

gromulýs dkt. (3^b)

1. iš skrandžio atrytas ir pakartotinai kramtomas pašaras; sin. atraja: *Priëš prarýjant galutiniam virškinimui, gromulýs vél kramtomas.*
2. pakartotinis iš skrandžio atrypo pâšaro kramtymas: *Ji mokéjo užkalbéti gyvâtës kañdji, atitaisýti pâmestq kárvës grõmulij.*

gromuliúoti, gromuliúoja, gromuliávo vksm., **grõmuliouoti**, grõmuliuoja, grõmuliaivo

1. (ká) perkramtyti atrytą pašarą; sin. atrajoti: *Galvìjai ēmë ramiai gromuliúoti. Tvárte šiuõ metù šienaiñi gromuliúoja peñkios dëšimtys melžiamų juodmaðgių. Stírnos maistq atrýja iř gromuliúoja.*
2. (ká) iš létos kramtyti: *Šešių ménesių kûdikis jaū gâli kâsti, kramtyti iř gromuliúoti. Žandíkaulis*

paskaūdo gromuliúojant tą mėsq. Nesinóri kasdiēn prēskq maistq gromuliúoti.

3. (kā) stengtis suprasti; sin. svarstyti: *Gromuliúoti kienō mintis [pāžiūras]*.

gromuliúotojas, gromuliúotoja dkt. (1), **grōmuliotojas, grōmuliotoja** (1)

1. ATRAJOTOJAS: *Tiē gyvuliai nebūvo nei plēšrieji, nei žolēdžiai gromuliúotojai.*

2. → gromuliuojantis (3 r.) žmogus: *Svetimū frāzių [žinomų tiesū] gromuliúotojai.*

gromulúoti, gromulúoja, gromulāvo vksm., grōmuluoti, grōmuluoja, grōmulavo

1. GROMULUOTI 1: *Kaī karšta, gyvuliai aptīngsta, mažiau éda iñ gromulúoja.*

2. GROMULUOTI 2: *Ilgai tu tą kepsnį gromuluos?*

3. GROMULUOTI 3: *Gālīte nór visq diēnq gromulúoti kažkienō neatsargiai mēstq frāzē, bēt taip niēko iñ nesuprāsite.*

grotāžymē dkt. (1)

socialinių tinklų pranešimuose (žinutėse) tam tikru ženklu (paprastai grotelēmis #) pažymėtas žodis, pagal kurį pranešimas priskiriamas tuo žodžiu apibūdinamos tematikos grupėi; sin. saitažodis: *Grotažymēs tampa neatskiriama socialinių tinklų dalimi. Istaigos ir įmonės, organizuodamos komunikacijos kampanijas, vis dažniau sukuria būtent tam skirtas grotažymes, kurios padeda stebeti vartotojų įsitraukimąq.*

saitāžodis dkt. (1)

socialinių tinklų pranešimuose (žinutėse) tam tikru ženklu (paprastai grotelēmis #) pažymėtas žodis, pagal kurį pranešimas priskiriamas tuo žodžiu apibūdinamos tematikos grupėi; sin. grotažymė: *Pasirinkti [naudoti] saitažodij.*

grotēlēs dkt. dgs. (2)

1. tinklelis iš horizontalių ir (arba) vertikalių metalinių, plastikinių ar kitokiu strypeliu ar juosteliu: *Radiātorius [vēdinamosios] grotēlēs. Istatyti grotēlēs. Pērtverti grotēlēmis.*

2. tokią pertvarą turintis prietaisas ar įrankis maistui kepti nenaudojant riebalų; sin. keptuvas: *Kepeti mēsq [žuvj, daržoves, dešrelēs] añt grotēliu.*

3. kompiuterio ženklas #, naudojamas įvairiems tikslams: *Suvēdus grotēlēs iñ tam tīkrq pavadinimq, gālima gauti visq tā temātika sukūrtq tūrinj. Grotēliu ženklas bet kókio žōdžio pradžioje tā žōdji paverčia paspáudžiamu iñ paieškōs rezultātuose atrañdamu raktāžodžiu.*

grotēlinis, grotēlinē bdv. (1)

1. grotelių pavidalo, iš grotelių padarytas ir pan.: *Grotēlinis pāgrindas [paklōtas, dùgnas, klojinys]. Grotēlinēs lùbos. Grotēliniai kābelių lovēliai. Grotēlinis turnyrinis šálmas. Naudoti grotēlinius filtrus. Grotēliné džiovyklà [tarà, lentynélē]. Grotēlinēs griñdys dažnañ užsikemša.*

2. kepamas ant grotelių (2 r.): *Grotēliniai patiekalai.*

grotēskas dkt. (2)

1. meninio vaizdavimo būdas, pagrūstas priešybų (tikrovės ir fantastikos, išminties ir absurdo, grožio ir bjaurumo) deriniu: *Grotēsko teātras. Grotēsko elemeñtai literatūroje [daileje]. Rašytojas pernelýg mégaujasি groteskù.*

2. puošnus ornamentas, kuriamo augalų motyvai suraizgyti su žvérių ir žmonių figūromis: *Drožėjas detalēs sukomponāvo pagal grotēsko motyvq. Grotēsko stiliumi dekoruota prabangì vilà. Greitai grotēskas paplito mēdžio darbuosè, glazūruotoje kerāmikoje, knygų iliustrācijose.*

grotēskinis, grotēskinē bdv. (1)

priskirtinas groteskui (1 r.): *Grotēskinis stilius. Satyrinē grotēskinē dramà.*

grotēskiškai prv.

→ groteskiškas: *Rašytojas grotēskiškai vaizdúoja gyvēnimq. Jis grotēskiškai vaidina.*

grotēskiškas, grotēskiška bdv. (1)

būdingas groteskui (1 r.): *Grotēskiškas kūrinys [eiléraštis]*.

groteskiškumas dkt. ppr. vns. (2)

→ groteskiškas: *Kūrinio groteskiškumas kažtais nėt érzina.*

gróti, grója, grójo

1. (kuo, kame) skambinti, griežti ir pan. muzikos instrumentu: *Vakarais tēvas gródavo fortepijonù [klavesinù, fleitā]. Aš gróju armònika [orkestrè]. Ař móki gróti gitarà?* | (kā, kuo) taip skambinant, griežiant ir pan. atlikti muzikos kūrinj: *Gróti (pianinu) preliùdą [sonātq]. Išgirdau grójant válsg.* • plg. griežti.

2. 3 asm. (kame) skleisti muzikos garsus: *Bažnýčioje grójo vargōnai.* | (kame) skambeti (muzikai): *Peř pértrauką sâleje grójo mùzika.* • plg. griežti.

◊ **pilvas máršą grója** žr. pilvas. **pirmúoju smuikù gróti** turéti vadovaujamą vaidmenj; sin. vadovauti: *Vakarélyje pirmúoju smuikù grójo mano linksmuolé draugé.*

grōtos dkt. dgs. (2)

metalinių (rečiau kitokiu) virbų užtvara: *Kaléjimo grōtos. Balkono [židinio] grōtos. Pasodinti už grōtų* (i kaléjimą). Kálti [išlaužti, išstatyti, išišerti] grotas. *Grōtomis apkáltas lángas.*

grotúotas, grotúota bdv. (1)

grotomis uždengtas, užtvertas: *Grotúotas balkonas [lángas]. Grotuoti vartai. Durys su grotuotu langeliu.*

grotúvas dkt. (2)

prietaisas garso įrašams atkurti ar leisti: *Kompaktinių plokštelių grotúvas. Vágys nusitáikę į brángius grotuvus.*

Gròznas dkt. (2)

Čečénijos sostinė; sin. Džochar Gala: *Groznè peř susirémimùs žùvo keliólika žmonių. Po kuriõ laiko bùvo užmegztì kontäktai sù Groznù.*

grožéjimas dkt. sngr. ppr. vns. (1)

→ grožétis: *Grožéjimas žavinčia naktiës mënésieną.*

grožéitis, grožisi, grožéjosi vksm.

sngr. (kuo) gérētis, džiaugtis gražumu: *Bürēlis svečių grožisi lýriška Némuno gamtā, giriomis.*

grožybė dkt. (1)

1. vns. (ppr. didelis) gražumas; sin. grožis: *Kokià pavásario grožybé! Nesugebésiu aprašytí tōs bažnýčios grožybés. Nórissi suteikti gyvénimui daugiaū grožybés, harmónijos, išmintiēs. Jaū pirmqsyk susikivirčijus pasiródei visà sàvo grožýbe (iron.).*

2. gražus daiktas, dalykas: *Miško [gamtoś] grožybés. Dirbtiné gélē mán jokià grožybé. Pažiūrék į tą grožybę vitrinoje. Visos tōs grožybés, dejà, nè mūsų kišenei. Susižavéjau Įndijos grožybémis. Nà iř reñgiasi tōs mergiötés – visos grožybés matýti (pernelyg atviri drabužiai) (juok.).*

grōzinė literatūrà literatūros kūriniai, kuriuose aprašyti išgalvoti įvykiai ir veikėjai: *Grōzinės literatūros kūriniai. Per atostogas ilsiuosি nuo moksłų ir skaitau tik grožinę literatūrq.* • plg. beletristika 1.

grōzinis, grōzinė bdv. (1)

būdingas ar priskirtinas grožinei literatūrai: *Grōzinis kūrinys [stilius]. Tų dienų laikraščiai sù džiaugsmu spáusdino iř apsákymus, iř vadìnamqsias grōzines apýbraižas, iř eiléraščius.* • ant. mokslinis, publicistinis.

grōžis dkt. (2)

gražumo, dailumo ypatybė; **sin.** grožybė, gražumas: *Gamtōs [krāšto, kalnū] grōžis. Púoselēti grōži. Grōžio karalienė. Grōžio salónas. Grōžis išsiskleidé [nuvýto]. Nepàprasto grōžio šventyklà [mēno kūrinýs]. Sužavéti [pakeréti, paveřgti, priblōksti, rúpintis, dalintis, stēbinti, išsiskirti, spindéti] grožiù. Merginos varžýsis nè tìk grožiù. Poëtas apdainúoja tevýnés grōži.*

grubiai prv.

1. rodant, išreiškiant nemandagumą, šiurkštumą, atžarumą; **sin.** šiurkščiai, atžariai, storžieviškai, nemandagiai: *Kaip dr̄isti taip grubiai kalbēti su savo mama? Vaikinas grubiai nusikeikė. Jis grubiai pastūmē berniuką.*
2. stipriai pažeidžiant taisykles, nustatyta tvarką; **sin.** smarkiai, šiurkščiai: *Grubiai pažeisti tarnybinę etiką [vaiko teises, kelių eismo taisykles]. Buvo nustatyta, kad paskutinę (futbolo) rungtynių minutę teisėjai grubiai suklydo.*
3. stokojant subtilumo, grakštumo, dailumo: *Grubiai nutašytas r̄astas.* | **aukšt.:** *Svetainė īrgi rusvà, tìk grubiai dažýta.*
4. rupiai, stambiai: *Grubiai malta kava. Pipirus reikia mali arba grubiai sutrinti grūstuvéje prieš pat dedant juos į patiekalus, kadangi pipirų aromatas greitai išgaruoja.*

grùbinti, grùbina, grùbino vksm.

(**ką**) daryti, kad grubtų: *Šal̄tis [vėjas] grùbino rankàs [pirštus].* | **prk.:** *Baisi tikróvé grùbino šìrdis.*

grùblas dkt. (4)

šnek. didelis grumstas, nelygumas: *Diřvoje pìlna mólio grubl̄ų. Kēlias – vienì grublaî.*

grublétas, grubléta bdv. (1)

1. kurio paviršius su atsikišusiomis dalelémis; **sin.** gruoblétas, nelygus: *Ilgai kratémés grublétu keliuku, kol privažiavom senelių vienkiemj. Prie mašinos stiklo buvo prišalęs grublétas sniego sluoksnis. Pasitiesiau paltq ant grubléty akmeninių laiptų ir atsisédau. Sugijus žaizdai, atsirado grublétas, skausmingas randas.* | **ivr.:** *Grublétoji kerāmika (istor.).*
2. šiurkštus, sugrubęs: *Grublétos káimo móters rañkos. Jis išplétęs parodę savo grubléetus paraudusius pirštus.*

grublétumas dkt. ppr. vns. (2)

→ grublétas 1: *Asfálto grublétumas. Natūrālūs smùlkaus grublétumo ākmenys. Paviřšiaus faktūros gāli būti skirtingo grublétumo. Suēmus ódq atsirañda nedìdelis grublétumas. Iteñpus raūmenis yrà pàstebimas ódos grublétumas.*

grublùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ grublus: *Lēdo grublùmas.*

grublùs, grubli bdv. (4)

nelygus, grublétas: *Grubliù keliù bjaurù važiúoti. Véidas grublùs nuõ raup̄y.*

grubókai prv.

1. gana nemandagiai, gana šiurkščiai, atžariai: *Grubokai pasakyta, bet, matyt, tiesos yra. Jis grubokai mane nutrauké ir émē pasakoti kažkokių niekam nejdomią istoriją. Teiséjai komándoms lēido žaisti grubókai. Brolis grubokai stvéré mane už rankos.*
2. gana grubiai (3 r.): *Grubokai žiestas indas. Radiatoriaus apdailos grotelės sušvelnino grubokai atrodantj automobilio priekj.*

grubókas, grubóka bdv. (1)

1. gana grubus (2 r.); **sin.** šiurkštokes: *Riebi oda atrodo nešvari ir gruboka. Mano rankos nuo darbo grubokos, žiedai nebetinka.*

2. gana grubus (4 r.), gana atžarus; sin. šiurkštakas: *Grubókas žmogùs. Mano marti gruboka, nelabai sutariame. Ji apsisprendé tekéti už gruboko jaunuolio be aiškaus užsiémimo, bet turtingo.*
3. gana grubus (5 r.); sin. šiurkštakas: *Gruboka krepšininkų gynyba. Jam patinka grubokas humoras. Vyras atsiprašé policijos pareigūnų dél gruboko savo elgesio. Susirinkom tik moterys, be vyrų, noréjosi pailséti be savotiškų vyriškų, kiek grubokų juokelių, nešvankių anekdotų.*
4. gana grubus (6 r.), gana didelis, stambus: *Grubokas prasižengimas.*
5. gana grubus (7 r.): *Gruboka apdaila. Poemos kalba gruboka, be poetinių įmantrybių. Jo grubokame veide pasirodė santūri šypsena. Poetas kiek gruboku, pakimusiu balsu émė skaityti savo eiles. Piešinys man pasirodė realistiškas, kiek grubokas. Numezgiau naują staltiesę, gal kiek gruboka, bet man patinka. Skultūros buvo statiškos, grubokos, masyvios.*

grùbti, gruñba, grùbo vksm.

(nuo ko) darytis nelanksčiam; sin. stingti, stirti: *Nuō šalčio gruñba piřstai.*

grubùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → grubus 1: *Grubùmas kēlio – kaip akéčios! Neik peř pātj (tāko [lēdo]) grubùmq. Juntù pō kójomis žémés grubùmq. Baltà sienų lygumà dērinta sù tamsiōs skardōs elementų grubumù.*
2. → grubus 2: *Sintètinės kempinės taip pàt yrà jvairaūs grubùmo. Šì poliràvimo dìldé turi trìs skirtingo grubumo pusès. • ant. švelnumas.*
3. → grubus 5: *Išorinis (žmogaus) grubumas ir vidinis tvirtumas. Teisėjas baudé futbolininkus už menkiausių grubumą. Ipratome prie melo, prie grubumo, prie atviro cinizmo. Nekenčiu grubumo, agresyvumo, prievertos.*
4. → grubus 7: *Netinkuota, tìk dažytá plýtu sieną sùkuria grubùmo įspūdij. Šie dirželiai batams suteikia tam tikro elegantiškumo ir sušvelnina formos grubumo įspūdij.*

grubùs, grubì bdv. (4)

1. turintis nelygū, grublétą (1 r.) paviršių: *Grubùs kēlias. Grubiōs faktūros sienos. Vaikai pylé ant grubaus ledo vandenj, kad būtų gera čiuožykla. Stālas sukáltas iš grubių lentų.*
2. turintis šiurkštų paviršių: *Bè pirštinių dìrbu, taī rañkos grùblos. Šitas švitrinis pōpierius peř grubùs, gál turi smulkiaū grùdétq? | aukšt.: Páltui noréltysi grubèsnio áudinio. • ant. švelnus.*
3. neturintis lankstumo; sin. atgrubęs, sustingęs: *Nuō šalčio piřstai pasidäré grùbūs.*
4. nesilaikantis mandagumo taisyklių, etiketo normų ir pan.; sin. šiurkštus, atžarus, storžieviškas, nemandagus: *Vaikas namuose gali būti mandagus, o mokykloje – grubus. Ta tavo vadinaojí draugé – grubi, ciniška, vulgari asmenybë.*
5. rodantis, išreiškiantis nemandagumą, šiurkštumą, atžarumą: *Grubus žaidimas [elgesys]. Grubi jéga. Kokie grubùs žodžiai! Grubus atsakymas ar ne toks žvilgsnis gali įskaudinti, sužeisti ir nuliūdinti.*
6. stipriai pažeidžiantis taisykles, nustatyta tvarka; sin. didelis, stambus: *Grubus drausmès [Kelių eismo taisyklių] pažeidimas. Rungtynės vyko apylygiai, kol nepradéjomė daryti grubių klaidų. Kokia grubi prazanga! Dél grubių pažeidimų laikinai buvo sustabdyta keturių viešojo maitinimo įmonių veikla.*
7. kuriam trūksta subtilumo, grakštumo, dailumo: *Grubùs veido bruožai. Grùbùs lángo rémai. Apliñkui išdéstysti grùbùs, bevéik káimiški bałdai. Šis automobilis didelis, masyvus, pasižymi grubiomis linijomis.*
8. rupus, stambus: *Grubi poliravimo pasta. Senovéje miltai buvo rupūs, grubùs, bet labai sveiki.*

grúdas dkt. (3)

1. nedidelė, kiepta varpiniai ir kitų augalų sékla: *Kviečių [frugių] grùdai. Viso grùdo miltai [duona, makaronai]. Avižos grùdas yrà sù išilginè vagelè. Pakilo grùdų supirkimo káinos. Trys dažniausiai vartojamos grùdų rùšys yra kviečiai, ryžiai ir kukurùzai. Grùduose gausu žmogui itin naudingų medžiagų: selenų, mineralinių medžiagų, vitaminų. Kai kurie grùdai (pavyzdžiui, avižos) paprastai valgomai sveiki, o kiti dažniausiai vartojami rafinuoti, tai yra, praradę didžiąjų dalį naudingų medžiagų. Didùmo kaip aguónos grùdas (mažas).*

2. mažas daiktas, trupinėlis: *Kristālo [stiklo] grūdas*. | prk.: *Grūdas priē grūdo – į mókslo arúodq.*

◊ (nė) **aguōnos grūdo** visiškai nieko, né kiek: *Dár nē aguōnos grūdo burnojè neturéjau. Jám nē aguōnos grūdo nebuvaū skolìngas. Už dárbaq nē aguōnos grūdo negavaū. Àš aguōnos grūdo iš jū nesù paēmusi. iš tū šiaudū nebūs grūdū* žr. būti. **kaip āklai vištai grūdas** netikétai, nelauktai (pasitaiké, pasiseké): *Jám tie pinigaī pasitaiké kaip āklai vištai grūdas. nē per aguōnos grūdą* visai ne, né kiek: *Àš jám nenusilēsiu nē per aguōnos grūdą. Nepasākē teisybēs nē per aguōnos grūdą.* **racionalūs grūdas** aiškiai suvokiamas, protingas, pagrītas branduolys, svarbiausias, esminis dalykas: *Šiamē teiginyjē yrà rationalūs grūdas. skirti pelūs nuo grūdū* žr. skirti.

grūdē dkt. (2)

moteriškasis séjamosios kanapės (*Cannabis sativa*) augalas: *Pleiskānių plūoštas yrà trumpèsnis iř minkštësnis už grūdžių. Marihuanà dāroma iš móteriškosios grūdës lāpų.* • plg. pleiskanė.

grūdēklis dkt. (2)

GRŪSTUVAS 1: *Bùlvijų kōsés [pipìry] grūdēklis.*

grūdēlis sm. (2)

1. mažas grūdas (1 r.): *Garstyčios [aguonos] grūdelis. Višta vaikščiodama po kiemą ieško grūdelių. Paukščiukai lesa grūdelius.*

2. mažas grūdas (2 r.): *Smēlio grūdēlis. Žvyro grūdeliai. Kavos grūdeliai. Asfaltas kai kur virtuo smulkiaīs grūdeliaīs, o kitur sukepē į šlaką.* | prk.: *Abejonės grūdelis. Tiesos grūdeliai fantazijos košėje.*

grūdētas, grūdēta bdv. (1)

grūdelių pavidalo: *Grūdētas dirvóžemis [lēdas].* | iyr.: *Grūdētoji varškė. Grūdētoji dešra* (pagaminta iš mažų kapotos mēsos gabalélių).

grūdētūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → grūdētas: *Švitrinio pōpieriaus grūdētūmas. Māžo grūdētūmo dāžomieji miltēliai. Labai patiko dūonas grūdētūmas.*

2. fotografinių medžiagų savybė – didesnis ar mažesnis atvaizdo struktūros netolygumas (atskiros tamsios dēmelės), susidaręs ryškinant ir matomas labai padidinus atvaizdą: *Didelis [māžas, stambūs, smulkus] grūdētūmas.*

grūdgaliaī dkt. dgs. (3^a)

prasti grūdai: *Senēlē pašlavinéjo pō arúodq iř prišlavé grūdgalių. Vištoss prilesiōjo grūdgalių.*

grūdimas dkt. ppr. vns. (2), **grūdimasis** sngr. (1)

1. → grūsti 1: *Agurkų grūdimas į stiklainius.* | prk.: *Tiesmukiškas reklāmos grūdimas žiūrōvams.*

2. → grūsti 2: *Nuō aguōnų grūdimo nèt rankà paskaūdo.*

3. sngr. → grūsti 5 (sngr.): *Grūdimasis prō duris.*

4. sngr. → grūsti 6 (sngr.): *Žmónės iř stalūs suláužē peř tāq grūdīmqsi.*

grūdingas, grūdinga bdv. (1)

1. turintis daug grūdų: *Grūdinga kviečių várpa. Dažnì atódrékiai turéty leñti grāžy rugių žydéjimq iř grūdingas várpas. Ilgas šiáudas leñdavo ilgq gyvēnimq, o grūdingas – derlingus metūs.*

2. sudarytas iš smulkių dalelių: *Grūdingas smēlis.*

grūdingūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → grūdingas 1: *Dažnì atódrékiai turéjē nuleñti rugių grūdingūmq. Várpos grūdū māsē*

priklauso nuo várpu grúdingumo.

2. → grúdingas 2: Abrazýviniai diskai būna įvairiáusio kietumo, formos, grúdingumo.

grúdinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grúdinti 1: *Plieno [metalo] grúdinimas.*

2. → grúdinti 2: *Válios [dvasios] grúdinimas. Dažniáusios kúno grúdinimo procedúros: apsitrýnimas, apsipylymas vésiu ar šaltu vándeziu, máudymasis vandenye, fiziniai pratimai, vaikščiojimas basomis.* | sngr.: *Grúdinimas kovosè. Veiksmingiausia grúdinimosi priemonė – vandeñs procedúros.*

grúdininkas, grúdininkė dkt. (1)

javų augintojas ar grúdų tiekėjas: *Po žiemos ne vienas grúdininkas džiaugesi neblogai peržiemojusiais žieminiiais kviečiais. Grúdininkai kaltina geležinkelių bendrovę dėl stringančio grúdų derliaus pervežimo. Grúdininkus pernai džiugino ir kainos, ir derlius.*

grúdinis, grúdinė bdv. (2)

1. susijęs su grúdu, grúdais: *Grúdine žaliava. Grúdinių paséliai. Grúdinių augalų (kviečių, avižų) patiekalai. Šis ūkininkas specializuojasi auginti grúdines kultūras. Séjame grúdinės (lukštēnamas) iš šparágines pupelės.*

2. iš grúdų ar su grúdais pagamintas: *Naminiams paūkščiams reikia iš kieto, grúdino lësalo, iš minkšto. Júrų kiaulytę rytė geriau šerti daržovémis, grúdinių păšaru, vakarė – šienu. Pùsryčiamis geriausiai valgyti grúdinius produktus. Kûdikiams, kurieems dár nesuėjo šeši ménnesiai, rekomenduojama dúoti tik grúdinės košelės. Mûsų gamintojai stipriųjų gérimu gamybai naudója grúdinių spíritą. Maišytas viskis kûriamas maišant salýklinį viski sù grúdiniu.*

3. skirtas grúdams nuimti, laikyti ir pan.: *Grúdinis elevátorius. Turéjau dū grúdinius kombáinus.*

4. parazitujantis grúduose: *Grúdine kandis.*

grúdinti, grúdina, grúdino vksm.

1. (kā) termiškai apdirbtis siekiant gauti norimos struktūros ir savybių medžiagą: *Grúdinti plieną [stiklą]. Dažniáusiai grúdinami metalo gaminiai.*

2. (kā, kuo) tam tikrais veiksmais ar sąlygomis daryti fiziškai ar morališkai tvirtą, atsparą: *Grúdinti kúnq šalčiu [vándeziu, fiziniu darbu]. Vaikus patartina pradéti grúdinti nuo pirmųjų gyvénimo dienų. Įvairūs apríbojimai mane dar labiau grúdina. Tokios sąlygos ugdė savitvardą, užsispyrimą, grúdino valią.* | sngr. (kuo): *Grúdintis labai svarbū vaikystėje. Patartina pradéti grúdintis grynamę orę. Iš ryto grúdindavausi šaltu vándeziu. Daugiáusia grúdinamasi natúraliai gamtös veiksniai: óru, sáulės spinuliai iš vándeziu.*

grúdinukas dkt. (2)

smulkus plaukuotas vabalas, kurio lertos minta ankštinių ir kt. augalų grúdais (*Bruchus*): *Grúdinukai gyvēna aňt augalų žiedų iš lăpų. Žirniniis grúdinukas (*Bruchus pisorum*) pažeidžia vien žirnių grúdus. Radau grúdinukų kruopose.*

grúdlesys, grúdlesė dkt. (3^a)

grúdus lesantis paukštis: *Mažiáusias grúdlesys paūkštis yrà svilikėlis. Grúdlesio snāpas storësnis už vábzdžialesio. Grúdlesiai paūkšciai turi gürklj. Krégždës, geniai yrà vabdžialesiai paūkšciai, kurapkos, kryžiasnäpiai – grúdlesiai, o kírai iš garniai miňta žuvimis. Kikiliams iš kitiemis grúdlesiáms pàberiamama grúdų, o zylutéms padédama lašinių.*

grúdúotas, grúdúota bdv. (1)

1. GRÚDÉTAS: *Tolýgiai grúdúotas paviřsius. Grúdúota struktūra. Sáulės paviřsius per teleskopą atródo grúdúotas.*

2. turintis daug grúdų; sin. grúdingas: *Šiemet gríkiai bùs grúdúoti.*

grūduotumas dkt. ppr. vns. (2)

1. GRŪDÉTUMAS 1: *Vidutinio [stambaūs, netolygaūs] grūduotumo tinka.*
2. GRŪDÉTUMAS 2: *Núotraukų grūduotumas.*

grūdvežis dkt. (1)

transporto priemonė (pvz., automobilis, laivas) grūdamas vežioti: *Grūdvežis yrà pranašèsnis už traktorių priekabas. Vienu grūdvežiu spéjama vèžti dviejų kombainų grūdus.*

grukšéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grukšéti 1: *Jaučiù dantų grukšéjimq.*
2. → grukšéti 2: *Šlapių keliuko akmenukų grukšéjimas.*

grukšéti, grùkši, grukšéjo [vksm.](#)

1. (kame, tarp ko) sklisti trynimosi garsui kramtant; sin. grikšéti, kriauskšéti: *Grùkši dantysè, vágant dúonq sù sméliù. Dirbi dirbi, plauni plauni (žaliuokes), o valgant vis tiek tarp dantų grukši.* 2. (po kuo) girdždëti, grikšéti: *Po kojomis grukšéjo minkštas, šviežiai supustyta sniegas.*

grùkšt išt.

vartojoamas grukšéjimo kramtant garsui pamègdžioti ir pojūčiui išreikšti: *Avis éda – grùkšt grùkšt. Grùkšt akmenùkas tarp dantų.*

grùkšteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

- grukšteléti: *Sgnario grùkšteléjimas.*

grùkšteléti, grùkšteli (*grùkšteléja*), grùkšteléjo [vksm.](#)

kiek sutrashéti; sin. grikšteléti, brakšteléti, trakšteléti: *Tráukiant pírštu nariai grùkšteléjo.*

grùmdymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grumdyti 1: *Nuõ triükšmo iř grùmdymo sprunkù šaliñ.* | sng.: *Priēš Kalédàs ēsti spūstis, grùmdymasis eilèsè priē dovanq. Prisimenu svečių klègesj, grùmdymaqsi tařp stalq.*
2. → grumdyti 3: *Skalbinių grùmdymo lentà. Mán jaū rañkos tuoj bùs krùvinos nuõ tõ grùmdymo!*

grùmdyti, grùmdo, grùmdé [vksm.](#) šnek.

1. (ka) grùdantis, spaudžiant kliudyti; sin. stumdyti: *Grùmdo tą vaikq didesnieji. Tokià spūstis, augalóti vyrùkai stùmdo grùmdo, nèt atsisvéikinti sù išlýdinčiais negali!* | sng.: (kame, po ką, ant ko, prie ko, už ko): *Kô čià grùmdaisi? Nemégstu grùmdytis troleibùsuose [pô tuřgû]. Žmónës grùmdési korìdoriuje [aňt láiptu, priē dûrų, už vařtu]. Piřkite internetu iř nereikës grùmdytis parduočiuvése (priē kasq).* | prk.: *Juodi dëbesys grùmdési teñ tolì, apačiojè.*

2. (ką, i ką) spaudžiant grùsti, kamšyti, murdyti: *Vaikař grébsté lapùs, grùmdé juōs į maišq iř tempē iš kiemo.* | neig. (ko, i ką): *Apliñkiniai gyvéntojai vis neatprañta grùmdyti atliekq į transpòrto stotélése stóvinčias šiukšlių dézës.*

3. (ką, kame, prie ko) gniaužant, trinant skalbt: *Vienkiemio šeiminiñké kiemè [priē šùlinio] grùmdo skałbinius. Måno kaimýnas buvo tràktorininkas, tai jö žmonà grùmdydavo iř grùmdydavo tepalùotus kombinezonùs.*

◊ **stùmdytas (iř) grùmdytas** daug visko patyrës: *Nejaugi mán – stùmdytam grùmdytam – siúloma tokià vietà? Skaitař knýgq iř stebíesi stùmdyto iř grùmdyto áutoriaus vitališkumù.*

gruméjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gruméti 1: *Tylomis pavásario naktimis bùvo girdéti tólomo griaustìnio gruméjimas. Naktj pabudau nuo perkùnijos gruméjimo.*
2. → gruméti 2: *Pražütingas vandeñs gruméjimas. Jų riksmus užgožé upës gruméjimas.*
3. → gruméti 3: *Žemas judançio preso gruméjimas. Kalno gelmëse pasigirdo baisus gruméjimas. Išgirdau kanonados [bùgnų] gruméjim.*

grumēnimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grumenti 1: *Griaustinio grumēnimas. Išgirdaū dūslų audros grumēnimq.*
2. → grumenti 2: *Nuō ūpės sklido tylūs grumēnimas.*
3. → grumenti 3: *Jokiē grumēnimai nepadéjo.*

gruménti, *grumēna*, *grumēno* vksm.

1. negarsiai griausti (1 r.), griaudéti (1 r.): *Perkūnas grumēna.*
2. kelti, skleisti pratisę žemą garsą; sin. gruméti, dundéti: *Tolumoje grumeno būgnas.*
3. (kā) grasyti, barti: *Ji vėl grumēno výrq, kād negértų, bét jaū tyliaū.*

gruméti, *grūma*, *gruméjo* vksm.

1. griausti (1 r.), griaudéti (1 r.): *Perkūnija, pasiródo, gāli gruméti nèt vēl rùdenj. Skubéjom, nès nuō miško grumédamas artéjo lietùs.*
2. su triukšmu smarkiai tekéti ar banguoti: *Tarpéklis dugnè gruma putótas upókšnis. Ir visq laikq čia pat šniokštē, sūkuriavo ir gruméjo jūra.* • plg. garméti.
3. skleisti pratisę, žemą, tanką garsą; sin. griausti, griaudéti: *Vis arčiau gruméjo patrankos [tankai]. Ēmē gausti litaurai, karštligiškai gruméjo būgnai, suskambo ragai. Muzika griaudës, grumés, kurtins ausis.*
4. šnek. būriu triukšmingai bégsti, lēkti, skubant eiti; sin. garméti: *Laiptais žemyn į metro gruméjo pikti, pavargę žmonës.*

grūmimasis dkt. sngr. ppr. vns. (1)

1. → grumtis 1: *Heròjiškas grūmimasis sù priéšu.* | prk.: *Nè rezultātas džiugina, bét pati kovà, tās grūmimasis sù savimi iř sàvo jausmais.*
2. → grumtis 2: *Māsinių informācijos priemonių grūmimasis dēl reītingų. Žūtbūtinis grūmimasis dēl viētos pirmājame pùslapyje. Dviejų výrų grūmimasis dēl jōs bùvo panašus į vilkū pjautynës.*

grūmójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → grūmoti 1: *Grūmójimas pirštu.*
2. → grūmoti 2: *Grūmójimas bausmémis. Pykciu iř grūmójimu niēko nepasiekxi.*

grūmóti, *grūmója*, *grūmójo* vksm.

1. (kam, kuo) gāsdinti ppr. mojuojant kuo (pirštu, ranka ar kokiu daiktu); sin. grasinti: *Jis ēmē grūmóti man kùmščiu [pirštù].*
2. (kam, kuo) gāsdinti būsimais nemalonumais; sin. bauginti, grasinti: *Už skolàs jaū pràdeda mùms grūmóti teismais.*

gruñtas dkt. (2)

sudžiūvęs žemës gabalas: *Juodōs žemës gruñstai. Žemé – vienì gruñstai. Kýla sáulén vyturýs – žemës pilkas gruñtas* (poez.).

grumstēlis dkt. (2)

dem. grumstas: *Žemé subyréjo į smùlkius grumsteliùs.*

grumstýnas dkt. (1)

žemé, dirva, kurioje daug grumstų: *Apártas mólis sudžiúvo, taī dabař tolks grumstýnas.*

grumstúotas, grumstúota bdv. (1)

kuriame yra grumstų: *Grumstúotos ēžios. Grumstúotas dirvóžemis.*

grumstuotùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ grumstuotas: *Diřvos grumstuotùmas.*

grumšéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ grumšeti: Jis klaūsēsi ramaūs gyvulių grumšimo.

grumšeti, grūmši, grumšéjo vksm.

(kā) garsiai kramsnoti: Pabégélai dideliaiš kásniais grūmši júodq trùpančią añt smakrū dúonq.

grumšnóti, grumšnója, grumšnójo vksm.

(kā) su garsu valgyti, ésti, kramsnoti; sin. grumšeti: Patvártēje dóbilus grumšnójo neiškinkýti arkliai.

grumtynés dkt. dgs. (2)

1. kautynés, kova, mūšis: Grumtynés sù pléšikais. Jis grumtynése sù pavergejais gýné vergū téises. Autobusè kílo grumtynés.

2. varžymasis, rungtyniavimas, grumimasis (2 r.): Politinių pártijų tarpùsavio grumtynés.

Lietuvōs krépšininkai bùvo pajégesni grumtynése dël kámuolio pô krepšiù.

grùmtis, grùmiasi, grúmési vksm. sngr.

1. (su kuo) kovojant, priešinantis stengtis nugalèti; sin. kautis, grumtis, muštis: Kariai atkakliai grúmési sù užpuolikais [sù priéšais]. Jám têko sù meškà grùmtis.

2. (dël ko) stengtis laiméti; sin. rungtis, varžytis, kovoti: Grùmtis dël valdžiòs [dël pérgalës]. Krépšininkai puikiai grúmési dël atšókusiy kamuolių.

3. (pro kā, i kā) šnek. grūstis, brautis, veržtis: Àš grumiúosi prô žmonių tárpa į laukq. Kuř tu grumiési?!

grùmulas dkt. (3^b)

1. gabalas, gumulas: Pūvo [mólio, tešlōs, sviesto, mèsos] grùmulas.

2. TUMULAS 1: Dúmai iš kámino eïna grumulaïs.

grumulélis dkt. (2)

dem. grumulas 1: Taukū grumuléliai iškilę į paviršių.

grumuliúoti, grumuliúoja, grumuliávo vksm., **grùmuliúoti**, grùmuliuoja, grùmuliaivo

1. (kā) gniaužti į grumulą (1 r.): Mólj [sniēgq] grumuliúoti.

2. perkramtyti atrytą pašarą; sin. atrajoti, gromuliouoti: Atrajotojai grumuliúoja dažniáusiai gulédami.

3. (kā) iš léto, ilgai kramtyti; sin. gromuliouoti: Jì amžinai gùmq grumuliúoja.

4. (kā) kā nors iissamiai ir ilgai aptarinéti, svarstyti: Kiek gálima grumuliúoti t̄q pâciq giesmę apiē nevà rusų grésmę. Televízija peř ilgai grumuliúoja vakarykščius faktüs. Kókiq tèmq jíems dûoda, bútent tókiq iř grumuliúoja.

gruñdalas dkt. (3^b)

nedidelé jūryžuvis püstais žandais, iissprogusiomis akimis (ppr. smélinis grundalas, *Pomatoschistus minutus*): Grundalaï labai vikrūs iř jausdamì pavõjų pasíslepia sàvo urvuose. Užkibdavo nedidelé ešeriükai iř vienas kítas gruñdalas. Gáudéme priedugnyje pláukiojančius gruñdalus.

gruñtas dkt. (2)

1. viršutinéje Žemës plutos dalyje esančios nuogulos, sudarančios pagrindą, aplinką arba medžiagą, į kurią remiasi arba kurioje įrengiami inžineriniai statiniai: Uoliniis [durpingasis, molingasis] gruñtas. Slankùsis [vandeniningasis] gruñtas. Pagal fizikines savybes gruntai skirstomi į kietus, puskiečius, minkštus, rišlius, birius. Gruntams priskiriama dumblas, durpës, molis, smélis, žvyras, gargždas, rieduliai ir jų mišinai. Pöliai kalamí į gruñtq.

2. žemiu mišinys, kuriame šiltnamiose, vazonuose ir kt. auginami augalai: Gruñtas skirtas gélių sékloms sudaiginti. Šlamutj gálima auginti gruntè iř pakabinamuose vazónuose.

3. medžiaga, kuria išstepamas, įtrinamas daikto paviršius prieš dažymą, lakavimą, tapymą: *Aliējinis /kreidīnis, gipsinis/ gruñtas. Gruñtas naudojamas gruntuoti medieną. Gruñtas užtikrina puikų sukiibimą sù dažais. Gruntu užlyginami dengiamojo paviršiaus plyšiai ar kitokie nelygumai, išryškinama arba sudaroma reikiama faktūra, kartais spalvinis fonas. Vieni gruntai būna paruošti iš anksto, kitų komponentai sumaišomi prieš naudojimą.*

gruntāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gruntuoti: *Medienos gruntāvimas prieš dažymą. Gruntāvimo dažai.*

gruñtinis, gruñtinė bdv. (1)

1. esantis po dirvožemiu, grunte: *Gruñtiniai vándezys. • plg. požeminis.*
2. supiltas, padarytas iš grunto: *Gruñtiné užtvanka. Gruntiné aikštélė (sport.).*
3. naudojamas kaip gruntas (3 r.): *Gruñtiné danga. Gruñtiniai dažai.*

gruñtkelis dkt. (1)

kelias, kurio danga yra iš grunto: *Važiuoti duobétu gruñtkeliu. Iki plentų atsiradimo (XIX a. pr.) visi Lietuvos keliai buvo gruñtkeliai.*

gruntótyra dkt. (1)

mokslas, tiriantis gruntas ir jų panaudojimą, inžinerinės geologijos dalis: *Gruntótyros laboratòrija [specialistai].*

gruntúoti, gruntúoja, gruntāvo vksm.

(ką, kuo) dengti grantu (3 r.): *Gruntuoti drobę [medieną]. Juodūsios metalūs gálima gruntuoti iř raudónu švino gruntu. Gruntúojamas paviršius turi būti saūsas iř švarūs.*

gruoblétas, gruobléta bdv. (1)

kurio paviršius su atsikišusiomis dalelémis; sin. grublėtas, nelygus: *Nágas áugo nelýgus, gruoblétas. Ážuolo kamienas yra stañbiai gruoblétas. Šviëžio kiaušinio lükštas atródo gruoblétas, kalkétas, õ sëno – glotnùs iř blízgantis. Bátai labaï slýsta, nórš jie su gruoblétais padais. Žibintuvélis bent kiek apšvieté gruoblétas plytines grindis.*

gruoblétumas dkt. ppr. vns. (2)

→ gruoblétas: *Paviršiaus [vaisių, žievés, randų] gruoblétumas.*

grúodas dkt. (3)

1. kietai sušalusи žemë, sušalęs purvynas: *Parpúoliau bégdamas peř grúodq. Pélkés bùvo užšálusios, žémé grúodo sutrauktā.*
2. arklių liga – užpakalinės kojos dalies uždegimas po šepetuku, pasireiškiantis šašais: *Gruodas dažniausiai pasireiškia arkliams, kurie daug laiko praleidžia ant drérgno, nešvaraus kraiko, šlapios žolës, dumblinuose aptvaruose. Seřgančius grúodu árklius praūsdavo vándezui, kuriamè miřko šermùkšnis ar qžuolo žievę. Måno kumélë turi grúodq tik aňt galinių kójų.*

grúodis dkt. (1)

dvyluktasis metų ménuso: *Gruodis – žiemos ménuso. Sù grúodžiu prasidéjo šalčiai. Grúodj bùsiu labaï užimtas. Susitikime grúodžio septiňtq (diéną).*

grúodšala dkt. (1)

PLIKŠALA: *Náktj aňt asfálto bùvo grúodšala. Grúodšala iř lijundra dár užtrùks këletq dienų.*

grupāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ grupuoti: *Pranešimų [duomenų] grupāvimas. Dalývių išrikiavimas ir grupāvimas. Daržovių*

grupāvimas ir sodinimas daržē. Debesū grupāvimas pagaļ aukšķi ir formā. | sngr.: Žaidīmo pradžiojē výko grupāvimasis į komandas. Eurōpos Sýjungos šaliū grupāvimasis į stovyklas.

grūpē dkt. (2)

1. tam tikras skaičius (nuo keleto iki keliausdešimt) vienas prie kito esančių žmonių, daiktų ir pan.: *Dīdelē [gausi, nedīdelē] lankýtojų grūpē. Iš bāro išėjo grūpē jaunuolių. Tyrīmai atlikti su grupē gyvėntojų.* • plg. būrys.
2. tam tikras skaičius asmenų, kuriuos kas nors sieja – darbas, mokslas, veikla ir pan.: *Visūomenės [piliēčių, turistų] grūpē. Ètninė [religinė] grūpē. Ámžiaus grūpės. Grūpės vadōvas [lýderis, narys, dalīvis]. Grūpės psychologija. Filmāvimo [šokėjų, vokalo] grūpē. Pāskaitas lañko trys (studeñtų) grūpės. Interèsų grupēs sudāro ásmens arbā institūcijos.*
3. nedidelis dainininkų, muzikantų kolektyvas, ypač atliekantis populiarą muziką: *Klausomiáusia mētų grūpē. Merginų ròko grūpē. Rytoj vyks mano mēgstamos grūpēs koncertas. Legeñdinis daininiñkas koncertāvo su visā sàvo grupē. Kai kurios grūpēs dažniau dainúoja ne sàvo gimtosiomis kalbomis, o ángly kalbā.* • plg. popgrupē.
5. laikinasis arba etatinis karinis darinys, pavaldus vienai vadovybei ir skirtas atlikti tam tikroms užduotims operacijos (mūšio) metu: *Taktinė [žvalgybos, operatyvinė] grupē. Armijų grupē.*
6. spec. elementų, medžiagų, objektų ir pan., turinčių bendrų ar panašių požymių, visuma: *Metāly [angliës, riebalų] grūpē (chem.). Algebrinė grūpē (mat.). Fùnkinės recéptorių grūpēs (anat.). Bestubùrių [stubarinių] grūpēs (zool.). Augalų grūpēs. Kraujo grūpēs (med.). Geologinių išgavų [dirvožemijų] grūpē. Laiškų grupē.*

grupēlē dkt. (2)

1. nedidelė grupē (1 r.): *Per šią išvykq pamatysite ne tik nuostabias uolas, bet ir delfinų grupeles, mēgstančias sukiotis aplink plaukiančius laivus.*
2. nedidelė grupē (2 r.): *Grūpē pasidalīja į mažesnės grupelēs po kēturis – šešis žmónes. Gróti mókosi nedidelės vaikų grupēlēs (trise, keturiese, šešiese). Keliáuju su grupelē draugū.*

grūpinis, grūpinė bdv. (1)

1. susijęs su grupe (1 r.): *Grūpinis káimas. Grūpinis portrètas. Grūpiniai susirgimai.*
2. susijęs su grupe (2 r.): *Grūpinis draudimais. Grūpinis mókymas [žaidimais]. Grūpinis dárbas. Grūpinė psichoterāpija. Grūpiniai mankštōs [jògos] užsiémimai. Grūpinių interèsų pripažinimasis [gynimas].*
3. susijęs su grupe (6 r.): *Grūpinė reākcija (chem.).*

grupinukē dkt. (2)

grupinė nuotrauka su draugais, dažniausiai daroma išmaniuoju telefonu ir dedama į socialinius tinklus: *Grupinukés nuotraukų technika yra tokia pati, kaip ir asmenukés. Grupinukés skiriiasi nuo tradicinės grupinės nuotraukos: grupinukeje turi matytis pats fotografuojantis asmuo.*

grupiōkas, grupiōkē dkt. (2)

šnek. toje pačioje (mokslo) grupėje besimokantis: *Daūgelis žavéjosi viena grupiokē. To grupioko aš labai nemégau. Sutikaū bùvusių grupiökę. Institutè mēs bùvome grupiökés. Dalis grupiökų ir grupiökių liko dìrbti sóstinéje. Kā manai apiē sàvo grupiokùs?*

grupuōtē dkt. (2)

1. grupė asmenų, siejamų bendrų (neretai neskaidrių, neaiškių, nusikalstamų) interesų ar tikslų, kartais atskilusi nuo pagrindinio vieneto: *Finánsiné [politiné, religiné] grupuōtē. Konkurúojančios [konfliktúojančios] grupuōtēs. Grupuōcių formāvimasis organizācijoje. Atskilusi nuo pártijos grupuōtē sténgiasi igyti lýderio vaídmenj. Jis susijęs su narkotikų prekeiviių grupuotē. Pavýko išaiškinti keliàs nusikalstelių [kontrabándininkų, teroristų] grupuotēs.*
2. pagal tam tikrą sistemą sujungti ir išdéstysti įvairių ginkluotujų pajégų rūsių kariniai vienetai

kovos užduotims operacijos (mūšio) metu vykdyti: *Aviacijos [oro erdvės gynybos, artilerijos] grupuotė. Strateginė [operatyvinė, taktinė] grupuotė. Pagrindinė [smogiamoji, kontrsmūgio, užnugario] grupuotė.*

grupúoti, grupúoja, grupāvo vksm.

(**ką, pagal ką, iš ką**) skirstyti grupėmis ar jungti į grupes: *Dáiktus grupúojame pagal dydį. Bylás reikia grupúoti pagal sukūrimo dátq. Vaikai filmo herojus grupāvo į teigiamus ir neigiamus. Žmogaūs smëgenys grupúoja simetriškus [panašiūs] objektus. Dekoratívinius medžiūs ir krúmus grupúojame taip, kad augdamì šalià, jiē vienas kito nenustelbtų.* | sngr. (**iš ką**): *Iš pradžių poromis besisukiojantys svečiai éme grupuotis, vieni kitus pristatinéti. Nustatyta, kad vienarūšés nervinës lqstelés grupuoja į tam tikrus sluoksnius.*

grūsmė dkt. (4)

GRŪSTIS: *Sténgiamës nepasimësti gätvës [tuñgaus] grūsmøjè. Dvejì plâtus vařtai leidžia išvénegti grūsmës, susiriñkus į stadiònq didesniám žiûròvų kiëkiui. Ilgapiršciai apkrausto aükq paprastai sukeldamì grūsmę ar konfliktaq.*

grūstè prv.

1. → grūsti 1: *Kambarës grūstè prigrústas bałdų. Këlias grūstè prisigrúdës automobiliuq.*
2. → grūsti 6: *Žmónës grūstè grûdosí prie geležinkelio kasôs.*

grústi, grúda, grúdo vksm.

1. (**ką, iš ką, ant ko**) su jéga kišti, kimšti; sin. brukti, murdyti: *Grúsk kietai lapùs į maišq, kad tilptu. Virpédama iš nuoskaudos grûdau daiktus į lagaminq ir nebeklausiau jo atsiprašymu. Grúskite šiáudus ant tvárto.* | (**ką, iš ką**) kišti, déti: *Mazì vaikai mégsta visq grústi į bûrnq. Jis niéko nelaiko ant stalo, tuoj grûda į stalcius. Še, grûsk į kišenq, praveřs (pinigai).*

2. (**ką, kuo, su kuo**) smulkinti trinant: *Stañbiai grûstì pipìrai. Seniau kanapès (su) grûstuvù grûsdavo. Močiuté grûda bûlvij kôšę.*

3. (**ką, iš ką, pro ką, pas ką**) varyti, vytí: *Grûsiu tavè pro durìs (laük), jei šnekési nesámones. Tik sukósčiu, tuoj grûda manè pas gýdytojq. Grûsk šunij į laükq.*

4. (**ką, iš ką, iš ko**) šnek. dideliu kiekiu gabenti: *Úkininkai grûda į tuñgų javùs [bûlves]. Jis visq žiêmq grûdo iš miško málkas.*

5. sngr. (**iš ką, iš ko, pro ką, per ką**) jéga brautis, veržtis: *Minia grûdosí iš sâlës [iš sâlę]. Žiûròvai jaū grûdosí pro durìs. Ko tu grûdiesi per galvas?*

6. sngr. (**kame, prie ko**) susispieetus į bûrij stumdytis, spraustis vienam per kitą: *Žmonës grûdosí sausakimšame autobuse. Suirzë keleiviai grûdosí prie kasų. Pagrindinéje aikštëje grûdosí minios turistų.*

◊ **čiulkinj grûsti** šnek. lakstyti aukštyn žemyn (apie uodus, mašalus): *Sûkasi ir sùkasi akysè, lyg vâsaros vâkarq pułkas uodùj čiulkinj grûstų.*

grûstis, grûstiës dkt. mot. (4)

didelis susigrûdimas į vieną vietą; sin. spûstis, kamšatis: *Stotyjè bûvo didžiáusia grûstis. Mažylis grûstyjè pasimeté. Nègi bráusimës per tą grûstj? Piko valandomis keliusè susidaro automobiliuq grûstys. Síekiant išvénegti (automobiliuq) grûsciąj, eîsmas nukreipiamas į šalutinës gatvës.*

grûstùkas (2)

nedidelis grûstuvas bulvëms, daržovëms ar kt. grûsti: *Medinis grûstùkas. Grûstukq puïkiai panaudósite kûdikių maistui trinti. Rañkinis maišytùvas su grûstukù bûlvëms.*

grûstùvas dkt. (2)

1. jrankis kam grûsti (bulvëms, kopûstams, sëmenims ir kt.); sin. grûdekli: *Akmeninis grûstùvas. Grûstùvas pagamintas iš mëdžio. Pipìruq [príeskonių] grûstùvas. Aguõnos nuo sëno bûvo trinamos grûstuvù. Úogos sugrûdamos mediniù grûstuvù ir išspáudziamos.*

2. įtaisas šautuvo vamzdžiu valyti: *Lankstūs grūstuvas su dėklu. Grūstuvai paprasta iš nešiojami pačiamė ginklė po vamzdžiu.*

grūstuvė dkt. (3^a) *etnogr.* medinis indas sėmenims, druskai ir kt. grūsti; *sin.* piesta: *Raňkų dárbo mediné bùlvių grūstuvė.* *Grūstuvėje gálima sutrìnti úogas, aguonàs, priéskonius.* *Vìską kréskite j mediné grūstuvę ir grúskite iki vientisòs másés.* | indas biralams smulkinti, trinti specialiu įrankiu: *Granitiné [marmuriné] priéskonių grūstuvė.* *Šafráną sudékite j priéskonių grūstuvę ir sugrúskite.* *Metaliné, porcelianiné grūstuvés naudójamos váistinèse, laboratòriose.* *Ant porcelianiné grūstuvés pavaizdúota rôžių púokštë.*

Grūslaukė dkt. (1)

kaimas Kretingos rajone: *Joninių šveñtë Grūslaukeje.* *Grūslaukeje àtgimé senieji žemaičių amatai.* *Dvìratininkai mýné per Grūslaukë.*

grūzdas dkt. (2)

valgomas grybas kieta, stangria įdubusia kepuréle, turintis baltų sulčių (ppr. piengrybis grūzdas, *Lactarius piperatus*): *Pririñkome ûmèdžių, grūzdų, rùdmésių.* *Grūzdų miškë tiek daûg, kad nèt gaîla neiñti.* *Grūzdai – kartóki grýbai.* *Grūzdùs reikia nulùpti ir išmirkyti pasúdytame vandenýjè.*

gruzdéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gruzdëti 1: *Málkų gruzdéjimas.*
2. → gruzdëti 2: *Képinio gruzdéjimas.*

grùzdës dkt. (2)

GRUZDINTOS BULVYTÈS: *Grùzdžių skónis labai priklaûso nuo bùlvių veiñlių.* *Prie višténos këpsnio mùms pasiûlé gruzdës ir žalių daržovių.*

gruzdëti, *grùzda, gruzdëjo* vksm.

1. degti be liepsnos; *sin.* smilksti: *Šlâpias mèdis nèdega, tik grùzda.* *Po gaîsro dár visq dienq gruzdëjo nuodéguliai.*
2. nuo karšcio ruduoti, apkepti; *sin.* skrusti: *Pyrâgas jau grùzda, reikia tráukti iš orkaitës.*

grùzdinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gruzdinti: *Grùzdinimo aliéjus.* *Bùlvių grùzdinimas.*

grùzdinti, *grùzdina, grùzdino* vksm.

(*kà, kame*) kepti, virti riebaluose, kad gruztų, gruzdëtu: *Grùzdinta dûona.* *Dažnai grùzdinu vištų krùtinélès.* *Gruzdintuvéje grùzdintos bùlvés.* *Vegetàrai súrj vérda, troškìna, këpa ir nèt grùzdina.* *Vireja grùzdina žuvis su súriu.* | skrudinti be riebalų: *Grùzdintos saulégrąžos.* *Miežiùs (salýklui) grùzdina krósnyje.*

grùzdintos bulvýtës

aliejuje keptos bulvių lazdelës, valgomos karštos; *sin.* gruzdës: *Vàlgeme kiaulíenos maltinj su traškiomis grùzdintomis bulvýtemis.* *Pasirinkaū mažesnè grùzdintų bulvýcių pòrcijq.* *Ìmame pamégti grùzdintas bulvýtes.*

gruzdintuvé dkt. (2)

aparatas, kuriame kepami riebaluose apsemти kulinarijos gaminiai – bulvës, žuvis, mësa, spurgos ir pan.: *Pardúoda puikiàs gruzdintuvës.* *Rëtkarčiais pasimégaujame gruzdintuvéje keptaïs koldûnais, čeburèkais.*

gruzdùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → gruzdus 1: *Tókio gruzdùmo (vištos) odéle jaû tikrai neválgoma.*

2. → gruzdus 2: *Dižvos [akmeñs, mólio]gruzdūmas*. | *Tetős sausañiai gruzdumù pranóksta pirktniùs*.

gruzdùs, gruzdì bdv. (4)

1. apdegės, apgruzdėjės, suskrudės: *Kaip mégstu tókias gruzdžiàs plutelès!*
2. trupus, birus: *Gruzdi žémé. Pernelýg gruzdùs akmuõ statyboms. Nuo kaitrōs molýnē gruzdì pasidâré.* | lengvai lūžtantis, trupantis; sin. trapus: *Gruzdùs ragaišis. Gruzdùs sausainéliai.* | aukšt. 1.: *Anqsyk gruzdèsnis pyrágas išėjo* (iškepti).

Gruzdžiai dkt. dgs. (4)

miestelis Šiaulių rajone: *Gruzdžių miesteliui prädžią dāvē senà istòriné gyvénvietę. Susipažinome Gruzdžiuose.*

Grùzija dkt. vns. (1)

ofic. valstybė Pietų Kaukaze, prie Juodosios jūros; sin. Sakartvelas: *Gruzijos parlamentas. Geogràfiskai Grùzija yrà Ázijos šalìs, tačiau kultûriškai artimà Euròpai. Grùzijai bùdingas kalnúotas kraštovaizdis. Prabangiai įrengti Grùzijos kurortai tráukia turistus.*

gruzinai dkt. dgs. (2)

tauta, gyvenanti Gruzijoje, kalbanti viena kaukaziečių kalbų; sin. kartvelai: *Gruzinų kalbà. Pietiètiskas gruzinų temperameñtas. Gruzinai – ilgaamžių tautà, tûrinti daug šimtamècių žmonių. Ispùdingas gruzinų senovinis sutartinis dainavimas be mûzikos instrumeñtu.*

gruzinas, gruziné dkt. (2)

gruzinų tautos žmogus; sin. kartvelas: *Pažístama susituoké su gruzinù. Mûsiškiai pralaiméjo (rungtynës) gruzinams.*

gruziniškai prv.

→ gruziniškas 3: *Gruziniškai* (gruzinų abécèle) parašytus senovinius rañkraščius šiandieniniai gruzinai gali pérskaityti be jokių sunkumų. Sàvo dainàs pabañdème dainuoti gruziniškai. Vertéjas su vairuotoju kalbėjosi gruziniškai. Rùsiškai jìs suprato, bet kalbéti bùvo liñkës gruziniškai.

gruziniškas, gruziniška bdv. (1)

1. bùdingas gruzinams, jų kultûrai ar Gruzijai; sin. kartveliškas: *Gruziniškas temperameñtas. Gruziniškos melòdijos [sutartinës]. Energìgi gruziniški šökiai. Gruziniškų patiekalų restorànas.*
2. Gruzijoje pagamintas; sin. kartveliškas: *Gruziniškas konjákas. Gruziniški vynai.*
3. gruzinų kalbos, gruzinų kalba parašytas; sin. kartveliškas: *Gruziniškas laikraštis. Gruziniškas akceñtas jùsti nèt gruzinams kañbant kitomìs kalbomìs.*

grùzti, grùzda, grùzdo vksm.

1. kepti, degti be liepsnos; sin. gruzdëti, smilksti: *Mièžiai (salýklui) grùzda krósnyje. Pamiršti bátai per nàktj gruzdo ant krósniës.*
2. kepinant trauktis traškia rusva plutele; sin. gruzdëti, skrusti: *Kai tik česnákų skiltélës ir svogùno griežinéliai pradédavo grùzti, juòs išgriébdavo.*

grùžas dkt. (4)

GRUŽLYS: *Gružai geriáusiai kiñba šviñtant. Vìsas ùpës dùgnas gultè nùgultas gružų.*

grùže dkt. (2)

GRUŽLYS: *Pagavaū tìk grùžių. Duburiuosè gružës su maišaïs gáudydavome.*

Grùžiai dkt. dgs. (1)

kaimas Pasvalio rajone: *Grùžiuose aplañkome nañqajq bañýčių. Pažiurékite virtuálų pasivažinéjimą po Grùžius.*

gružlýs dkt. (4)

nedidelė apvali lengvai sugaunama seklių smėlėtų vietų gėlavandenė žuvis (ppr. paprastasis gružlys, *Gobio gobio*); sin. gružas: *Gružlýs mégsta sraūnų vández, vietás su smėlio ir žvýro ar mólito dugnù. Gružliai yrà dugniñés žuvys, suñkiai pàstebimos dél sàvo spalvòs. Gružliùs naudója kaip gývaji māsalą ešeriáms, lydékoms, steřkams.*

grūžtis, grūžtiēs dkt. mot. (4)

1. vidurių skausmas; sin. dieglys: *Grūžtis jsìmeté [iliñdo] į pilvq. Grūžčiai užéjus negali nè atsitiësti. Žmogùs skùndžiasi grūžtimi viduriuose.*
2. graužulys, širdgélia, sielvartas: *Kažkokiai grūžtis neléidžia ramiai gyvénti. Gyvëna sáu vyrùtis be jokiós grūžtiēs. Kařtais negali suvókti, kàs sukélé grūžtj.*

gù išt.

kartojant vartojamas kūdikio tariamiems garsams pamègdžioti: *Nespéjau išgirsti, kadà pìrmq kařtq nuskambéjo gu gu gù.*

Guāmas dkt. (2)

Jungtinéms Amerikos Valstijoms priklausanti sala Ramiojo vandenyno vakaruose: *Guamè nestokójama gerù viëšbučių ir gòlfo aikštynų, pastatytų turistams.*

guāšas dkt. (2)

1. neskaidrūs vandeniniai dažai, į kurių sudëtį įeina pigmentai, klijai ir kt.: *Guāšo rinkinys [déžuté]. Guāšo spałvos lengvai maišomos. Täpymas [piešimas] guašù.*
2. tapybos technika tokiais dažais: *Guašo technika taikyta jau senovës Egipto dailëje. Guašo technika kartais derinama su akvarelës, temperos, pastelës technikomis.*

gubà dkt. (4)

sustatytių javų pédų krūva; sin. rikè: *Gubù eilë. Gùbq reikia statyti dviem: viršùnemis dviese sùremia po këletq pédų. Dar reikia rugius nupjauti, į gubas sustatyti. Vìsas laukas bùdavo nustatytas rugių [kviečių, avižų] gubomìs. Véjas išvažtë gubàs.*

gubāvietė dkt. (1)

vieta, kur statomas ar stovéjo gubos: *Gubāvietëje gùbos stàtomos tvarkingomis eilemis, kad vežìmas galétų privažiuoti jūs paîmti. Gubāvietę pagrébsto, mat bùna likę nubìrusių várpu.*

gubernàtorius, gubernàtorė dkt. (1)

kai kurių šalių (JAV, Indijos, Danijos, Rusijos) didžiausio administracinių teritorijos vieneto (valstijos, provincijos, gubernijos) aukščiausias valstybës pareigūnas: *Lietuojè lañkësi Afganistâno Gòro proviñcijos gubernàtorius. Kandidatas (i prezidentùs) baigë dárba Kalifòrnijos gubernàtoriaus postè. Bùvusi gubernàtorë sâkë, kad važinës po šálj ir agituôs už kandidatùs.*

gubernatûrà dkt. (2)

1. gubernatoriaus įstaiga: *Klaipédos krâšto gubernatûrà (istor.). Gubernatûros býlos [dokumeñta].* | jos pastatas ar patalpos: *Gubernatûros rúmai. Šis pàstatas – bùvusi gubernatûrà.*
2. gubernatoriaus pareigos: *Périmiti gubernatûrq patikéta gubernàtoriaus pavaduotojui.*

gubèrnija dkt. (1)

pagrindinis Rusijos ir jai pavaldžių šalių (nuo XVIII a. pr.) bei TSRS (iki 1929 m.) administracinis teritorinis vienetas: *Vìlniaus gubèrnija. Kañno gubèrnijoje veïkë këturi os gimnázijos. Suválkų gubèrnijoje daugumà mókytojų bùvo lietùviai.*

Gubeřnija dkt. (1)

Šiaulių miesto dalis: *Gubeřnijos geležinkelio stotis*. Oficialiai Gubernija prie Šiaulių prijungta tūkstantis devyni šimtai dvidešimt aštuntais metais.

gubimas dkt. ppr. vns. (2)

→ gubti: Parketo gubimo priežastis gali būti palietas vanduo ar parketlenčių klojimo klaidos.

gubója dkt. (1)

šakotas augalas smulkiai kvapiai baltais ar rausvais žiedais (*Gypsophila*): *Muilinė gubója* (*Gypsophila paniculata*), turinti iki penkiolikos metrų ilgio šaknis, sodinama pajūrio kopoms sutvirtinti. Lietuvoje savaime auga dirvinė guboja (*Gypsophila muralis*) ir stačioji guboja (*Gypsophila fastigiata*). Gubójos labai tiñka púokštēms. Gubójas gálima dauginti auginiai.

gubriātakis dkt. (1)

specialus labai gubriuotas sniego takas leistis nuo kalno slidēmis: *Léisdamas gubriātakiu slidininkas atlieka šuoliùs nuo įrengtų nedidelių tramplinių*.

gubrinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gubrinti 2: *Matéme įspūdingą putotų bangų gubrinimą júroje*.

2. sngr. → gubrinti 3 (sngr.): *Ydīngas vaikų gubrinimosi įprotis*.

gubrínis dkt. (2)

kalnų slidinėjimo rungtis – greitas, techniškai taisyklingas leidimasis nuo gubriuoto kalno: *Móterų [výry] gubrínis. Gubrino varžýbos. Regionė gausù sudëtingų trásų, kalnágubrių, kuriuōs gali išbandyti gubrino mágéjai. Besismágintiems gubriniù nebaisù atsitreñkti į gubrj, įveikti šlaitq, pakilti į órq*.

gubrinti, gubrina, gubrino vksm.

1. eiti susilenkus, pasikūprinus; sin. kūprinti: *Šalikele [per aikštę] gubrina senutę. Kėletas žmonių gubrino per liūtį gatvę*.

2. (kā) kelti aukštyn, daryti gubriuotą, keterotą: *Júra audrója, gubrina bangas*.

3. sngr. trauktis į kuprą; sin. kūprintis: *Mán sakýdavo: nustók gubrintis, atsitiésk. Vaikas gubrinasi bijódamas mušeikos smūgių. Takeliù bégo besigubrinančios, gálvas nuo lietaūs panérusios móterys*.

gubrýs dkt. (4)

1. pailga reljefo iškiluma: *Smélio [mólio] gubrýs. Moréninis gubrýs. Gubrio šlaitai. Ùpés krantè stúksa išvaizdus mēdžiai apáugęs gubrýs. Gubrýs virš apliñkinių lygumų iškilięs apie dvidešimt mètry. Gubrio kalvélés pajvaírina kraštovaitzdj. Kópos – tai ilgi smélio gubriai. Tiþstantis ledýnas suformávo ryškius gubriùs pélkėje*.

2. kalno viršunė; sin. viršukalnė, ketera, kaukaras: *Pačiamè gubryjè įrengtà apžvalgós aikštélè [regyklà]*.

3. kraigas, šelmuo: *Skylétas gubrýs. Véjas nupléšé gubrj. Šlaítinių čérpių, šiferio stogų gubrio remontas*.

4. gyvulio nugaros dalis ties sprandu; sin. kubrys, ketera: *Bañnas árkliui gubrj trìna. Katé pikta į išrietę gubrj*.

5. nugara, kupra: *Užsidéjo maišq ant gubrio ir nēša. Visq dienq ravéjus gubrj gēlia*.

gubriúotas, gubriúota bdv. (1)

nelygus, su gubriais (1 r.): *Gubriúotas slidžių tākas. Gubriúota vietové. Gubriúotas reljèfas. Eksplotáoti gamtiniùs išteklius trukdo gubriúotas žemës paviršius*.

gubriúoti, gubriúoja, gubriávo vksm.

1. pasilenkus, susikūprinus kā daryti: *Móterys daržè gubriúoja – séja, sodina*.

2. sngr. darytis gūbrių pavidalo: *Veléna plēšiamà gūbriúojasi. Gūbriávosi vėjo blāškomi javai. Dēbesys ēmē gūbriúotis.*

gùbti, *guñba*, *gùbo* [vksm](#).

darytis nelygiam, išsilenkusiam; sin. gaubtis, kuprotis: *Nāmas sēnas, sienos guñba. Paklótos grindinés leñtos [grindū dangà] po keliū dienū ēmē deformúotis, gùbti.*

gūburýs dkt. (3^b) neaukštas kauburys, kupstas: *Diřvos gūburiai. Reikia nukasti gūburius píevoje, trukdo žolę pjauti. Užkliuvaū už gūburio. Automobilis kliūva už kėlio gūburiū.*

gūburiúotas, gūburiúota bdv. (1)

su gūburiais: *Gūburiúota píeva [dirvà]. Gūburiúotos kañvos.*

gūburiotùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ gūburiuotas: *Savaeigai žoliāpjovei píevos gūburiotùmas ne kliūtis.*

gùdai dkt. dgs. (2)

BALTARUSIAI: *Gùdų raštijà [spaudà]. Gùdų kultūros draugijà Lietuvojè. Gùdai – lietuviių kaimynai. Lietuviių tautósakoje pasitáiko vienas kítas pásakojimas apië gudùs. Mán gùdų meñgos gražiáusios. kirčiuoté? ir 4?* }

gùdas, gùdè dkt. (2)

BALTARUSIS: *Jis yrà lénko ir gùdés sūnùs.*

Gudéliai dkt. dgs. (2)

1. kaimas Kelmés rajone: *Gudelių pašónéje, Ančiòs kairiájame krantè stūkso piliakalnis.*

2. kaimas Lazdijų rajone: *Važiuokite nuo Seirijų miestélio link Gudelių.*

3. miestelis Marijampolés savivaldybés teritorijoje: *Gudeliuose telkšo Ivõniškio ežeras.*

gùdýbè dkt. (1)

1. didelis gùdumas, niúrumas, nejauumas: *Girià atgrasi sàvo gùdýbe. Soviétinéje gùdýbèje fotoménininkų veiklą buvo tařsi langèlis j Euròpq. Nedraugiškoje aplinkojè junti gùdýbè, nepritarimq.*

2. tolybè, nuošaluma, gùduma: *Dvìračiais békale nusibéldème j toliáusi q gùdýbè.*

Gùdija dkt. (1)

BALTARUSIJA: *Gùdijos – Lietuvòs siéna [pasienis].*

gùdis dkt. (2)

gùdumas, nykumas: *Sùtem q gùdis. Šiurpóka vienám viduřnakçio gùdyje.*

gùdobelè dkt. (1)

dygliuotas krúmas ar nedidelis medis baltų, rausvų ar raudonų žiedų ir ppr. raudonų uogų kekémis (*Crataegus*): *Gùdobelių gyvâtvores sodìna ankstývq pavàsarj. Gùdobelès vaisiai turi vástinių savýbių.*

gudragalviáuti, *gudragalviáuja*, *gudragalviávo* [vksm](#).

suktai kalbèti; sin. gudrauti: *Jis visaip gudragalviávo, bet vis tiek niéko neišéjo. Pásakose vélrias dažnai gudragalviáuja.*

gudragalviávimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gudragalviauti: *Gudragalviávimas studeñtui nepadéjo – tèko pasikartotì tèmq.*

gudragalví¹, gudragalvè¹ bdv. (2)

pasižymintis gudrumu, nuovokumu, apsukrumu, kartais ir suktumu: *Gudragalvíj japònų*

išradimas. Filmukas apiē gudragalvės (atsargas kaupiančias) vóveres [várnas]. Mùms pavýko pakamantinéti gudragalviūs ekspèrtus. Gudragalvių Prezideñto patarejų šj kařtq neapsižiūrėta. Gudragalvės spòrtininkes diskvalifikāvo, o jū medaliūs įteiké varžovėms.

gudragalvís², gudragalvè² dkt. (2)

kas gudrus, nuovokus, apsukrus, kartais ir suktas: *Màno mažoji dàrosi tikrà gudragalvè.* Nereikia bûti gudragalviù, kad supràstum, kàs už tò slýpi. Visù žmoniù nepadalýsi j kvailiùs ir gudragalviùs. Pasitáiko gudragalvių, kurië vágia iš kaimýnu šilumq. Likome melagiù ir gudragalvių apmulkinti. Gudragalvémis tèks atsakýti už sàvo nusikalstamq išmonę. Déstytojas labai nepakantùs gudragalviam, tinginiams ir simuliántams.

gudragalvystè dkt. (2)

sàmoningai klaidinantis išvedžiojimas; *sin.* gudrybè: *Tètis mûsų gudragalvystè nebùvo sužavétas. Baik vienqkart tás savo gudragalvystès!*

gudragalviškai *prv.* → gudragalviškas: *Gudragalviškai apgaudinéti [kalbèti, atsikirtinéti]. Kartais melas gudragalviškai imamas vadinti tiesa.*

gudragalviškas, gudragalviška dkt. bûdingas gudragalviui: *Gudragalviškas žaidimas sqvokomis. Gudragalviški išvedžiojimai [komentarai].*

gudráuti, gudráuja, gudravo *vksm.*

(su kuo) griebtis gudrybių, gudriai kà daryti: *Vaikaï bañdo gudráuti su tévaïs. Gudráuti sèkasi tiktaï kurj laikq. Kařtais nesupràsi, gudráuja žmogùs ar nuoširdžiai kalba. Pardavéja suklydo ar gudravo? Nêtgi kiškiai gudráuja: dàro kilpas, méto pédas, kad šuô nepagáutų.*

gudrâvimas dkt. ppr. *vns.* (1)

→ gudrauti: *Nusikalûtelio gudrâvimas teismè. Visì žino jõ gudrâvimus. Ivairiaiñ gudrâvimais siekiamas iygíti daugiau ýtakos, valdžiôs.*

gudréiva dkt. *bendr.* (1)

menk. gudrus, apsukrus žmogus: *Jì sàžiniñgas žmogùs, ne veidmainè, ne gudréiva. Gudréiva, norédamas paslêpti viena, atskleidžia kita. Pasaulis pilnas gudréivų, kurië sùgeba apgauti bet kq. Paték j̄ sunkiàs aplinkybes žmónës nejučiomis tampa gudréivomis.* • *plg.* gudruolis.

gudréjimas dkt. ppr. *vns.* (1)

→ gudréti: *Akivaizdùs sùkciai gudréjimas. Mókytojas pàstebi ugdytinių gudréjimq.*

gudréti, gudréja, gudréjo *vksm.*

darytis gudresniams, protingesniams, apsukresniams: *Kadà studeñtai labiau gudréja: per paskaitas ar skaitydami knygàs? Telefoniniai sùkciai gudréja, sugalvója vis naujų bûdų, kaip išvilioti iš gyvénitojų pinigus.*

gudriai *prv.*

1. sumaniai, išmintingai, protingai: *Gudriai jūs čia sugalvojóte.* | *aukšt.:* Reikéjo gudriaū pasielgti.
| *aukš.:* Gudriáusiai padârè tië, kàs ne taüpè, o piřko nekilnójamajj tuřtq.
2. apsukriai, suktai, klastingai: *Gudriai jië čia užsuko, norédamas neprisikabìnsi.*

gudrýbè dkt. (1)

1. *vns.* (ppr. didelis) gudrumas: *Nuostabi tò vaiko gudrýbè! Kàs nežino tos moteriškës gudrýbës, geriau neprasidék su jà.*
2. tai, kas gudriai sugalvota: *Žinau vienq gudrýbę, kaip greitai susirauginti aguřkų.* | gudrus, bet sàmoningai klaidinantis išvedžiojimas, sumanymas; *sin.* gudragalvystè: *Kalbék [veik] be gudrýbių. Norédami išgauti pàrašq ar pinigų, sùkciai naudójasi gudrýbëmis.*

gùdrinimas dkt. ppr. vns. (1)

šnek. → gudrinti: *Vaikų gùdrinimas – ir visúomenės, ne vien tėvų ar mókytojų rūpestis.*

gùdrinti, *gùdrina*, *gùdrino* vksm.

(ką) šnek. daryti gudrų, gudresnį; sin. mokyti, lavinti: *Kiek ji tévas begùdrino, neišgùdrino.* | sngr.: Sténkis, gùdrinkis, vaikēli, jéi nór i kō pasiekти. Labiausiai gùdriniesi dirbdamas pàts, o ne stebédamas kitūs.

gudrýstè dkt. (2)

1. vns. GUDRYBÉ 1: *Menkà čia tåvo gudrýstè. Gudrystè bútume daugiaū laiméję.*

2. GUDRYBÉ 2: *Visókių gudrýsčių vaïkas kiemè prisiránkioja (sužino, išmoksta).*

gudrōčius dkt. bendr. (2)

šnek. kas gudrus, sumanus, apsukrus; sin. gudruolis, gudruolė: *Jau jì tokià gudrōčius, kad bet ką pérkalbés. Tokiám gudrōčiu tik bánke dìrbti. Geraî, kad neléidai šiám gudrōčiu užsilipti ant galvôs. Kuř tië gudrōčiai nuliñdo, kai dárba nudirbtu reikia? Pakviësk tuos gudročius. Be manës atsirando ir daugiaū gudrōčių.*

gudrókai prv.

→ gudrokas: *Gudrókai pasakýta. Tèks skaityti dár kařtq, kažkaip čia suraiteī gudrókai.*

gudrókas, gudróka bdv. (1)

gana gudrus (1 r.): *Gudrókas vaïkas. Gudróka moterýté.*

gudrónas dkt. (2)

naftos distiliavimo likutis – panašus į degutą tirštas tepalas, vartojamas kelių dangoms, kaip tepalas, gumos minkštiklis: *Gudronù klótas tâkas. Pakaitinus mazùtq vañzdinéje krósnyje, išsiškilia alývos, liéka gudrónas. I benzinq pridéjo gudróno. Gudrónas padidino dûmijimo efekta ir degimo temperatûrq.*

gudrùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → gudrus 2: *Gudrumo jám nestìnga. Gudrumù, išmintimi gálima daug pasiekти.*

2. → gudrus 4: *Gudrumù jái pavýko įgyti senùtés pasitikéjimq.*

gudrumélis dkt. (2)

ypatingas gudrumas (2 r.): *Gudrumélis jõ – kaip lâpës. Rêto gudrumélio moterýté. Yrà gëbančių sàvo gudruméliu ißsisùkti iš bet kuriòs padétiës.*

gudruõlis, gudruõlè dkt. (2)

1. gudrus, sumanus žmogus: *Atródë tóks jau gudruõlis! Kiekvienám gudruõliui pakañka ir kvailumo. Gudruõlé senùtè (vazonéliuose) ant palángës užsiaugina ne tik krâpu.* | prk.: Na, gudruõliai, kuris sugalvojote žuvýtes javañnais pašerti?

2. nuovokus, apsukrus, suktas žmogus ar (rečiau) nuovokus gyvūnas, mokantis pasinaudotи susidariusiomis aplinkybémis: *Atsirâdo gudruõlis – jis mat žino bûdq lengvai užsidirbtu. Tù čia neišsisukinék, gudruõli [gudruõle]! Kai kurië gudruõliai butùs pértvarko savavališkai. Riësta bùs tiems gudruõliams veřslininkams, kurië nùsuka nuo valstýbës dâlji pinigélių. Gal tókius gudruoliùs [gudruolës] gálima prispáusti pasitelkbus bânkq? Mûsų gudruõlis (katinas) móka pàts duris atsidarýti. Gudruõlé lâpë, net labai išálkusi, su ežiù turbút neprasidéty (jo neèestu). Legeñdu personâžas – gudruõlé ir apgaviké beždžiôné.*

gudrùs, gudri bdv. (4)

1. sumanus, apsukrus, išmintingas, protinges: *Maniškis (vaikas) jau mâžas bùvo labaī gudrùs.*

Su tókia gudrià nepasigiñcysi. | aukšt.: *Paáugsi, bûsi gudrësné, tadà ir piñksime tâ dëliönę.* | aukšč.:

Kláusk tēvēlio, jīs čià gudriáusias. **gudrù** *bev.:* Gal ir gudrù piškti neřengtq bústq – nereikēs pérdaryti pagāl sāvo skōnīj. Taī išmintīga, gudrù, apskaičiuota.

2. išreiškiantis, rodantis sumanumā, apsukrumā, išmintingumā, protingumā: *Dúoti gùdrū patarimq. Kokia gudri išeitis iš keblios padēties, šaunuoliai!*

3. greitai viskā suvokiantis ir sugebantis tuo pasinaudoti savo tikslams: *Labaī jau jiē gùdrūs visókias ākcijas reñgti, núolaidas teikti. Tas tipelis gudrūs kaip lāpē.* **gudrù** *bev.:* Statýti automobiliūs ant šaligatvių gal ir labaī gudrù, bet kiaūliška. • *plg.* suktas.

4. išreiškiantis, rodantis gudrumā ir mokējimā tuo pasinaudoti: *Man sukélē nerimq jos gudri šypsena.*

gudūkas dkt. (2)

valgomas pušynų grybas gelsva šalmo pavidalo kepurēle ir žiedu aplink baltą kotelį: *Mokslinis guduko pavadinimas yra raukšlētasis gudukas (Cortinarius caperatus). Gudūkai yrà skānūs sūdyti, marinuoti ir džiovinti. Marinavaū gudukūs, juōs dar vadīna vokietūkais. Mégstu konservūotū gudūkū salotās.*

gūdumà dkt. (3^b)

1. tamasybė, nykuma (apie naktj, tylą ir pan.): *Šiurpù, kai naktiēs gūdumoje īma ūbauti apúokas. Ir aš netrūkus išeisiu į gūdumas (mirsiu).*

2. vidurys, gilumas, tolybė, nuošaluma (ppr. apie mišką, girią ir pan.); **sin.** glūduma, giluma: *Patì gīrios gūdumà. Su vaikaīs keliāujant vertētū riñktis ne kókias gūdumas, o žinomas vietās.*

3. tolybė (laiko požiūriu); **sin.** glūduma, giluma: *Taī legendā, atējusi iš ámžiū gūdumōs.*

4. **vns.** gūdumas, nejaukumas, baisumas, niūrumas: *Gūduma dvelķe būvusio bernardīnu vienuolýno sōdas. I nykų kañbarj įsliñko dár nykēsné gūdumà. Kā darýti, kad apníkusi gūdumà galutinai jō neprivēiktū?*

gūdūmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → **gūdus** 1: *Kóks to miško gūdūmas! | Gausybē paūkščių kélé kažkoki gūdumq. Keistū garsū gūdumq dár sustíprino tvýranti prietema.*

2. → **gūdus** 2: *Išismelkia (i širdj) tóks gūdūmas, ýpač per šventēs.*

3. → **gūdus** 3: *Gūdumù bauginantis ùžkampis.*

gūdūs, gūdi bdv. (4)

1. tamsus, niūrus, nykus: *Véjas stúgauja per gūdžiàs naktis. Keliukas vēdē aukštēn senù gūdžiù skrōblu miškù. Nēdera grētinti sôdo su gūdžià giriā.* | keliantis baimę, nemalonai nuteikiantis; **sin.** baugus, nejaukus, nykus: *Gūdi, speñgianti tylā. Prietemoje kažkās klýkauja gūdžiù balsù. Iš laukū atklýsdavo gūdūs vilkū staugimas. Girdžiù gūdžiùs varpū garsùs. Žynē išmānē gūdžiàs kapū ir viso pomirtinio pasáulio pāslaptis. Kvēpia gūdžiù socializmù. Prisimiñkime gūdžiùs pòkario [baudžiavos, soviētinius] laikùs. Susigyvenaū su tà gūdžià tūštuma širdyjè.* **gūdù** *bev.:* Miškè vienai gūdū. Jì taīp veřkē, jog mán net gūdū bùvo klausýti. Kažkaip gūdū pasidārē. Ródos, turētumei džiūgauti, o širdyjè gūdū.

2. liūdnas, nuobodus, nykus: *Kaip léisime gūdžiùs rudeñs ir žiemōs vākarus? Marčiōs rūpestis nušviēcia gūdžiàs mūsų senātvēs dienàs.*

3. smarkiai nutolęs nuo tankiau gyvenamų vietų, sunkiai pasiekiamas, todēl mažai besikeičiantis ir pan.; **sin.** nuošalus, atkampus, gilus: *Ar Lietuvà tāps pasididžiāvimo vertà šalimi, ar gūdžiù Euròpos ûžkampiu [gūdžià provincija]? | aukšč. 1.: Beuogáudamos nuklýdome į gūdžiáusias gūdumas.* | **prk.:** *Kláidžioti po gūdžiùs internēto ûžkaborius.*

gūdžiai prv.

taip, kad yra baugu, nejauku, nyku: *Gūdžiai klýkteléjo peléda.* | **aukšt.:** Véjas ēmē ūbauti dár gūdžiaū.

Gudžiūnai dkt. dgs. (1)

miestelis Kėdainių rajone: *Gudžiūnų geležinkelio stotis. Per Sekminės Gudžiūnuose būdavo didžiuliai atlaidai. Viešėjau Gudžiūnuose pàs giminës.*

gugà dkt. (4)

1. balno iškilioji, riestoji dalis: *Jei žìrgas pasibaðo ir pràdeda spàrdytis – pirmiàusia viéna rankà jsikìbkite j bañno gùgq. Jis pasidéjo šárvas ant (bañno) gugòs.*
2. atskišusi gyvulio, ppr. arklio, nugaros dalis ties sprandu; **sin.** gogas, ketera: *Bañnas árkliui gùgq nutrýné.*
3. gumbas, išauga: *Gugà ant pakáušio iššoko.*
4. **GUGÉ:** *Senèlis turéjo net keliàs gugàs.*

gùgè dkt. (2)

riesta lazda: *Senèlis éjo pasiramsčiúodamas gugè. Výrai, pasiimkime gugès, jei eïname (ginçtis, muštis). Žmogùs suliñkës kaip gugè.*

gugàvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ **guguoti:** *Mane pasitiko džiugus dukrelës gugavimas.*

gugènimas dkt. ppr. vns. (1)

šnek.

1. → **gugenti** 1: *Kùdikio gugènimas.*
2. → **gugenti** 2: *Koks čia gugenimas, miegot seniai laikas!*
3. → **gugenti** 3: *Manè pasitiñka mielas gugènimas, o už jì eñzilas gáuna skanëstq.*

gugénti, *gugëna*, *gugëno* vksm. šnek.

1. **GUGUOTI:** *Vaikèlis šnëka, muñma ir gugëna visaiþ, „màma” pasäko jaû sqmonìngai. Måudomas po dušù kùdikis paténkintas gugëna, visái nebijo ir neverkia.*
2. **juoktis**, krzentti: *Výrai gugëno. Pakélusi galvýtë mažytè žvalgësi ir gugëno iš džiaùgsmo.*
3. **tyliai žvengti:** *Šìrmis kinkúoja gálva ir gugëna.*

gùglas dkt. (2)

šnek. JAV korporacijos „Google“, teikiančios interneto paslaugas ir gaminančios bei kuriančios su tuo susijusius produktus, paieškos sistema: *Visažinis guglas. Naudotis guglu. Guglas tapo didesniu autoritetu už visq mano giminę, nes išmaniajame telefone dabar telpa viso pasaúlio mamų išmintis ir – tenka pripažinti – kvailumas.*

gùglinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ **guglini**ti: *Kartais guglinimas yra vienintelis dalykas, padedantis man, kaip mamai, kovoti su nerimu ir baime. Visur plintantis guglinimas daro blogą įtaką atminčiai.*

gùglinti, *gùglina*, *gùglino* vksm.

šnek. (kame) naudotis interneto paieškos sistemo „Google“: *Ar guglindami interneite kvailejame? Jau guglinu kelias valandas ir nieko konkretaus nerandu.* | (kà): *Kryžiažodžių sudarytojai guglina žodžius ir klausimus, o po to skaitytojai guglina atsakymus. Dabar, jau pati bùdama mama, guglinu kiekvienq smulkmenq – nuo geriausių guminiių nepelijančių vonios žaisliukų iki šlapimo takų infekcijos požymių.*

gugúoti, *gugúoja*, *gugávo* vksm.

šnek. tarti garsus mokantis kalbèti: *Kùdikis ìma gugúoti kombinúodamas balsiùs su priebalsiais: bababà, gugugù. Sùnèlis júokiasi, gugúoja.*

gùirè dkt. (1)

GRUŽLYS: *Gùires žvejóju nuo ankstaùs pavàsario. Su gùire sugavaù lydëkq.*

gùiti, gùja, gùjo vksm.

1. (kā) iš ko, pro kā) varyti, vytī, ginti: *Ipýkēs gùjo šùnij pro duris [iš namūj].* | prk.: Rāginama gùiti iš kalbōs svetimýbes.

2. (kā) nuolat barti; sin. uiti: *Ji žmonā gùja ir gùja. Našlāitis bùvo visū gùjamas, skriaūdžiamas.*

guítynēs dkt. dgs. (2)

1. varymas, vijimas: *Raguōčių guítynēs pagonybēs laikaīs galéjo turéti ir rituālinj póbūdji.*

2. medžioklē su varovais: *Guitynių dalývis. I guítynēs pàkvietē kēletq paaugliū.*

gujimas dkt. ppr. vns. (2)

1. → guiti 1: *Viētinių gyvénitojų gujimas iš jū krāšto.*

2. → guiti 2: *Nuo nuolatinio gujimo jái pakriko nèrvai. Gujimù nesudraūsminsi, tik pakeñksi.*

gulāgas dkt. (2)

ist. šnek. Sovietu Sajungos priverčiamujų darbų stovyklų sistema: *Jis mîrē kalédamas kažkuř gulagē. Tokià [staute] veiklā galéjo baigtis gulagù. Iš gulāgū sugrîžę tarpükario Lietuvôs inteligeñtai râšo prisiminimùs.*

gułbē dkt. (2)

didelis vandens paukštis baltomis ar juodomis plunksnomis, ilgu grakščiu kaklu (*Cygnus*): *Gułbių šeimynelē. Žinomiausia gulbē nebylē (*Cygnus olor*) paplitusi Eurazijoje, taip pat ir Lietuvoje. Lietuvoje dar aptinkama gulbē giesmininkė (*Cygnus cygnus*) ir mažoji gulbē (*Cygnus columbianus*). Lietuviams īprastos tik baltos gulbēs. Australijoje ir Tasmanijoje dažna juodoji gulbē (*Cygnus atratus*). Gułbinas su gulbē vis dviese. Lēsinome gulbēs pyrâgo trupiniai. Núotaka baltà kaip gułbē.*

◊ **gułbēs giesmē** žr. giesmē. tik gułbēs pieno trûksta [betrûksta] žr. trûkti.

gulbēlē dkt. (2)

dem. gulbē: *Tvenkinyje ramiai plûduriavo gulbēlē. Vêl sugrîžo porà baltutelių gulbēlių. Nórissi paglóstysti tâs gulbelès. Pâsakos gulbēlē sparneliùs pàdeda, paviîsta mergelè, paskui vêl gulbelè.*

Gulbinai dkt. dgs. (3^b)

1. kaimas Biržų rajone: *Gulbinų káimo bendrúomené.*

2. kaimas Akmenės rajone: *Iš Gulbinų kilęs chirurgas Telesforas Šiurkus daug prisidéjo prie lietuviškosios chirurgijos terminijos kûrimo.*

gułbinas dkt. (3^b) gulbių patinas: *Apliñk gułbę su pulkeliu gulbiukų pláukioja budrùs gułbinas. Ezerè gulbinai nûolat kariáuja dèl plôtų, dalìjas valdàs.*

Gulbinénai dkt. dgs. (1)

kaimas Pasvalio rajone: *Láisvës gynéjų dienõs paminéjimas Gulbinénouse. Reñgémës važiúoti į Gulbinénus.*

gulbiukas dkt. (2)

gulbių jauniklis: *Dažniáusiai gułbēs išperi penkis septýnis gulbiukus.*

gùldenas dkt. (1)

1. Olandijos ir Surinamo piniginis vienetas: *Olândijoje iš apývartos išimtas gùldenas. Prêkių káinos èuraus ir gùldenais parduotuvése bùvo nuródomos dvejús metùs.*

2. kai kurių Europos valstybių auksinė (XIV–XVI a.) ir sidabrinė (XVII–XIX a.) moneta: *Itin jdomi monetà Prûsijoje bùvo sidabrinis gùldenas.*

gułdymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → guldysi 1: *Kúdkio gułdymas ant pilvùko. Vaïko gułdymas miegóti.*
2. → guldysi 2: *Gułdymo j ligóninę aplinkybës gäli bûti skirtìngos.*
3. → guldysi 3: *Mëdžių [flenčių] gułdymas.*
4. → guldysi 5: *Räpsų gułdymas j pràdalges.*

guldýti, *gułdo*, *gułdë* vksm.

1. (kä, ant ko, j kä, šalia ko, kame) versti ar leisti gulti: *Laikas guldýti vaikùs. Kuř svečiùs guldýsime?* Senùkas atsisédo ant kédës, *gułdë mažylj ant këlių. Vakarè vaïkq šalià savës gułdë, pàsakas jám sëkë, dainelès dainàvo. Guldýk vaïkq lóvoje (j lóvq).* | (kä) versti guléti sergant; sin. sargdinti: *Ligà gułdo žmónes. Epidèmia gułdë miestiečiùs.*

2. (kä, j kä) priimti ar siusti gydytis j ligoninę ar pan.: *Vaïkq gułdo j ligóninę li chirurgijos skýrių. Jí guldys operuoti, išrâše siuntimq. Žadéjo guldýti trećiàdienj.*
  3. (kä, prie ko, skersai kä, ant ko, kame) dëti gulsčią: *Rästùs guldýti prie sienos (patvoryjè, skersaî këliq). Geriau tq krëpšj guldýk ant šono [ant kédës], vis tiek nestóvi, viðsta.*
  4. (kä) lenkti prie žemës: *Krušà javùs gułdo.*
  5. (kä) pjauti, kirsti: *Kirtéjai jprasta spartà gułdë medžiùs. Pjovéjai [dałgis] žölę gułdo.*
- ◊ **gálvą guldýti** 1. (už kä) garantuoti, užtikrinti, galvą dëti: *Už draugùs gálvą gułdo. Gálvq guldaū, jái kažkàs atsistiko. Gálvq gułdë, kad bùs ištéisintas.* 2. (už kä) aukoti gyvybę, netekti gyvybës; sin. žuti, galvą padëti: *Výrai éjo j miškùs, gułdë gálvas. Láisvës sukiliimuose ir karoosè žmónës gułdë gálvas. Visaïs laikaïs bùvo gułdomos gálvos už láisvę [dél láisvës].*

guléjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → guléti 1: *Guléjimas lóvoje [paplùdimyjè].*
2. → guléti 4: *Ilgalaikis guléjimas ligóninéje.*

gulékšnis dkt. (2)

po kuo nors, ppr. grindimis, dedamas skersinis: *Grindù [lubù] gulékšniai. Medìnai [metalìnai] gulékšniai. Atramìnai gulékšnis. Gulekšniùs reikia stipriaî pritvirtinti prie betòninio pàgrindo.*

guléti, *gùli*, *guléjo* vksm.

1. (ant ko, kame) visu kùnu bùti ant ko gulschioje padëtyje: *Jis gùli lóvoje ant nùgaros. Guliù kniúbsčias [aukštielninkas].* Šuô gùli ant žemës. *Gùlimqj fôtelj pasiúlome svëciui pérnakvoti. Gùlimojo kréslo vietà – šalià plataùs lángo.*
  2. (ant ko, kame) turéti vietą, bùti kur (apie daiktus): *Knygà gùli ant stalo. Váltyje gùli porà ìrkly. Akmuõ guléjo giliaî žeméje.*
  3. bùti prilenktam prie žemës, išvirtusiam: *Rugiaî gùli kaip pàtalas po audròs.*
  4. (kame) bùti gydomam (ligoninéje ar pan.): *Gulimàsis rezìmas. Jis jau seniaî gùli ligóninéje.*
  5. (kame) šnek. miegoti, nakvoti: *Kur gulési, apačiojè ar ant aükšto?*
  6. šnek. kristi, stovëti: *Naujéji drabùžiai jám prastaiî gùli. Gal kam ir nerüpi medžiagos kokybë, bet man labai svarbu, kaip guli suknélès klostës. Jos plaukai gùli bangomìs.*
- ◊ **ant lentòs guléti** bùti mirusiam ir pašarvotam: *Vâkar susiřgo, o šiañdien jau ant lentòs gùli.* **ant širdiês gùli** (kam) kelia nerimą, jaudina, rüpi: *Ji viskq papásakojo, kàs gùli jái ant širdiês.* **mirtiês patalè guléti** nepagydomai sirgti ir eiti vis blogyn; sin. merdëti: *Senélis jau mirtiês patalè gùli.*

guliāšas dkt. vns. (2)

1. tradicinë vengrù sriuba verdama iš jautienos ar kitos mësos, žuvies, svogùnų, paprikų, kitų daržovių su daugybe žalumynų bei prieskoniu: *Veñgrai dél nuostabiû skönio ypatýbių guliāšq vadìna karališkqja sriubà.*
2. valgis iš troškintos jautienos, veršienos, kiaulienos ar avienos gabaliukų su svogùnais, paprikomis ar pan. ir padažu: *Veñgrijoje vaišino ugniniù (aštriu) guliašù.*

gulyklà dkt. (2)

1. gyvūno gulimoji ar išgulėta vieta; **sin.** guolis, kinis: *Kiaūlių gulyklà. Miēžiuose radaū keliàs zuikìų gulyklàs. Gulyklàs šernai reñgia išradìngai.*
2. **šnek.** žmogaus gulimoji vieta: *Kelių aukštų gulýklos. Pasitaisiaū gulýklą ant šiено. Poilsiautojams įrengti takaî, suoliukai, gulýklos kópose. Mán výrai įrengé gulýklą viršujè.*

gulimas dkt. ppr. vns. (2), **gulimasis** sngr. (1)

1. → gulti 1: *Gulimas ant nugarōs [ant šono].* | **sngr.:** *Gulimasis ant žemës.*
2. → gulti 2: *Sūnùs parvažiävo prieš pàt gulimq.* | **sngr.:** *Gulimosi laïkas.*
3. **sngr.** → gulti 6 (**sngr.:**) *Jõ gulimasis į ligóninę mùms bùvo labaî netikétas.*

gulinéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gulinéti 1: *Tingaûs gulinéjimo naudà ganà abejótina. Reñkamës aktyvù pòilsj, o ne gulinéjimq pliažè.*
2. → gulinéti 2: *Nèkalbu apie gulinéjimq su bet kuõ, bet myléjimqsi iki sántuokos patéisinu.*

gulinéti, gulinéja, gulinéjo **vksm.**

1. dažnai neilgam eiti gulti: *Jìs negalävo, dažnaî gulinéjo. Darbýmetj nérà kadà gulinéti.*
2. **(su kuo) šnek.** ne kartą ar ne su vienu partneriu turéti lytinių santykių, intymiai bendrauti, mylétis: *Tik spéjo susipažinti, jaû gulinéja. Gulinéti per jauni, dár bêdä prisišauks.*

gulõm prv.

šnek. **GULOMIS:** *Kêturias paràs gulõm guléjau. Jau kai sùgelia júosmenj – nei gulõm, nei sèdõm, nei pakrutéti. Jì pusiáu gulõm sèdéjo lóvoje ir skaîtè.*

gulomìs prv.

gulint, atsigulus: *Ligónis tik gulomìs válgo. Neskaityk gulomìs, akìs sugadìnsi. Jìs gulomìs išspáudé šiñtq peñkiasdešimt kilogrãmų svériančią štängq. Šáudymas gulomìs ant piñvo [ant nùgaros] į stóvintj taikinj. Senovës graikai puotáudavo pusiáu gulomìs.* • **ant.** stačiomis.

gulsčiai prv.

1. → gulsčias 1: *Dék leñtq [knýgq] gulsčiai. Rekomendúojama pâdangas laikýti sudéetas vienq ant kitõs, gulsčiai. Bùteliai šiamè stovè laïkomi gulsčiai, kad výnas pasiéktu kañstj ir į bùtelj nepatékty oro. Pianino stýgos įtaisyotos stačiai, fortepijõno – gulsčiai.* | **aukšt.:** *Silpnèsni, gulsčiai augantys ūgliai atskiriamì.*
2. → gulsčias 2: *Pernelýg gulsčiai rašai.* | **aukšt.:** *Nusileísk gulsčiai sèdýnës átlošq.*

gulsčias, gulsčià bdv. (4)

1. gulintis, gulimos padëties: *Šiû augalû stiebai gulstì, šliaužiantys. Pušélës stièpësi į dañgû pusiáu gulsčios. Krûmëlis išáugo gulsčiomìs šakomìs. Sienos surëstos iš gulsčių rãstų. Pakalnùtës šakniastiebis gulsčias, apáugës šaknimìs.* | **ivr.:** *Gulsčiojì kraštiné yra laïkoma trikampio pâgrindu. • **ant.** stačias.*
2. nuožulnus, nuolaidus: *Nâmas gulsčiù stógu. Gulsčias rãštas. Gulstì rãšmenys.*

gulsčiaûgis, gulsčiaûgë bdv. (2)

gulsčiai augantis: *Spañguoli stiebai yrà gulsčiaûgiai. Dobilû yrà gulsčiaûgių ir su stačiai stiebai. Augìna ir gulsčiaûgës pupelës.*

gulsčiõm prv.

šnek. **GULOMIS:** *Mókémës šáuti stačiõm, klûpõm, gulsčiõm.*

gulsčiomìs prv.

šnek. **GULOMIS:** *Kariaî bùvo taip susigrûdë, kad važiävo gulsčiomìs, iškišë pro lángus kójas. Dailininkas iþrâtës piësti gulsčiomìs. Maitinti krûtimì gulsčiomìs yrà palankiáusia kûdikiui.*

gulsčiūkas dkt. (2)

prietaisas horizontalumui ar vertikalumui nustatyti, ppr. naudojamas statyboje: *Horizontāliq līnijq patīkrinsite gulsčiukù, o vertikāliq – gulsčiukù arbà svañbalu. Pagañ gulsčiukq nubrēziamà līnija. Sienų paviřsius turi būti vertikalùs tiksliai pagal gulsčiukq.*

gulstē dkt. (4)

tech. gulsčias prietaiso pagrindas: *Skaitiklio gulstē.*

gulstinė¹ dkt. (2)

1. tiesė, lygiagreti su horizonto plokštuma; sin. horizontalė.

2. horizontalioji šachmatų, šaškių ar pan. žaidimo lentos eilutė: *Šāškè pasiekè paskutinès gulstinès laukēlì. Rikis váikšto statinémis, gulstinémis ir jstrižai.*

gulstinis, gulstinė² bdv. (2)

1. gulsčias, horizontalus: *Gulstинés dùrys* (i pogrindij). *Gulstинiai augalaí* (turintys horizontalius, prie žemės priglusius ūgliai). *Sodýba aptvertà gulstinè kárčių tvorà. Šachmātų lentős koordinātës nustātomos pagal gulstinių ir statinių līnijų susikirtimo viētq.*

2. nuožulnus, įkypas: *Gulstинis (verpimo) ratēlis. Gulstiniai spaūdmenys* (kursyvas). *Gulstiniùs ávilius statýdavo pražambiai – vienq gálq pakéldavo. Pasiúlymai lentéléje išskirti gulstiniù šriftu.*

gulstinukas dkt. (2)

žemaūgis vaismedis gulsčiomis šakomis: *Žiemôs metù nuo šalčio gulstinukùs apsáugo sniêgo dangà.*

gulstumas dkt. ppr. vns. (2)

1. → gulsčias 1: *Statybvetés gulstumo suformāvimas.*

2. → gulsčias 2: *Šlaîto [stógo] gulstumas. Neblogà vaîkiška automobiliné kéduté – smagiai sùpasi, lengvai reguliuojamas gulstumas. Sédynés nugarélq gálima nustatytí i dvi gulstumo pâdétis.*

gùltas dkt. (1)

žmogaus gulimoji vieta ar gulimasis baldas: *Puošnià añtklode ùždengtas gùltas. Kûdikio gùltas, skirtas mažyliams nuo vieno iki šešių ménesių. Pinti lauko gùltai. Týsome pâplûdimio gùltuose. Válkatos nešiójasi gùltus su saviñ. • plg. guolis. | guléti sukaltos lentos: Sáunos [pirtiès] gùltai. Dviaükščiai tráukinio gùltai. Traukinyjè ant virsutinio gùlto miëga vyras. Mégstu kařstj, todël atsisédu ant aukščiáusio gùlto (pirtyje). | žmogaus pagamintas daiktas naminiam gyvünui guléti; sin. guolis: Pirkau pakabinamq gùltq kâtei. Šunélis jsitaïsçs mélyname gùlte su pükeliù.*

gùlti, gùla, gùlé vksm.

1. (ant ko, i ką) tiesti savo kùnq ant paviršiaus: *Gul̄k ant sòfos [i lóvq]. Ligónis taī gùla, taī séda.* | sngr. (ant ko, i ką): *Gul̄kis ant žémès [ant nùgaros, i lóvq]. Jis gáudo kväpq, gùlasi ant šono.*

2. eiti ilsetis, miegoti: *Vaikáms laïkas gulti. Gul̄k su gaidžiu (anksti), kék su vieverseliù (flk.).* | sngr.: *Àš gulúosi vélai. Gùlamés dažniáusiai apie vienúolikq vâlandq.*

3. (ant ko) leistis ant paviršiaus; sin. sesti: *Pamažù snaigës gùla ant žémès. Kêlio dùlkés gùlé ant pakelës mèdžių.*

4. (ant ko, i ką) svirti, linkti, virsti: *Rugiaī gùla ant žémès. Rasóta žolé gùlé i prâdalges.*

5. (ant ko, ką) imti spausti, varginti, kamuoti: *Didžiáusia rûpesčių naštà gùlé ant tévo. Skôlos vis labiaù gùlé žmögų.*

6. sngr. (i ką) vykti gydytis (i ligoninę), būti hospitalizojamam: *Jám tèks gùltis i ligóninę. Priës gùlantis i ligóninę jái atliko tyrimus.*

◊ **ant pečių gùlti** (kieno) tekti kieno daliai, atsakomybei: *Visi rûpesčiai gùlé ant jō pečių.*

krýziumi gùlti (už ką) labai ginti, užstoti ką: *Mótina vis gùla krýzumi už sàvo vaikùs.*

gultūkas dkt. (2)

supamasis, nešiojamas kūdikio guolis, kuriame galima ir sėdėti: *Gultukus galima lengvai ir greitai pritaikyti žaidimams arba mažylį miegui. Gydytojai pabrežia, kad kūdikj, esantj gultuke, reikia labai saugoti nuo vadinamojo sukrėsto vaiko sindromo.*

gumà dkt. (2)

1. iš kaučiuko ar kitaip gaunama dirbtinė medžiaga, kuri nepraleidžia vandens ir tempiamą ar spaudžiamą keičią formą: *Skystà gumà. Gumiñ naudója āvalynei, audiniams impregnuoti. Iš gumiñ gaminamas pādangos.*

2. šnek. **KRAMTOMOJI GUMA:** *Mokýkloje uždraudé kramtýti gumiñ.*

gumāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gumuoti: *Metalinių vēlenų [vañzdžių, cisternų, ratų] gumāvimas įvairių rūsių gumà.*

guñbas dkt. (4)

1. nuo sumušimo iššokusi, patinusi kūno vieta; sin. guzas: *Kóks diidelis guñbas virš výro akiës. Pradedantieji važinéti dviračiu už greitumq moka gumbañs. Negirk nei votiës, nei guñbo – abùdu lýgiai skaûda (flk.).*

2. naviko pavidalo audinių išvešėjimas, išauga: *Kirkšnyje apciúopiau skausmìngq guñbq. Ant nùgaros atsirando panašùs j aüglì guñbas. Po chemoterapijos guñbas išnýko.*

3. medžio, augalo antauga: *Ant qžuolo išáugę gumbañ. Šiemet agurkai su gumbañs.*

4. sustoréjusi augalo šaknis: *Bùlvių [ruñkelių, jurginių] gumbañ. Petrāžolës [salíero] guñbas. Žiémq gélè sušalo, radaū tik supùvusius gumbùs.*

6. iškilimas, išsipūtimas ant kokio nors daikto: *Čiužinio [padangos] gumbas.*

gumbåsvogünis dkt. (1)

požeminis augalo stiebas, panašus į svogūną, o sandara – į gumbą: *Rudeninio vélývio ýpač nuodingas gumbåsvogünis.*

gumbåuodis dkt. (1)

smulkus ilgakojis vabzdys, kurio lertos sukelia augalų gumbus: *Avietinis gumbauodis (Lasioptera rubi) pažeidžia aviečių stiebus, kriausinis gumbauodis (Contarinia pyrivora) – kriausią žiedus. Paséliuose matytí daug kokonų, kuriosè yrà gumbåuodžių lérvių. Gumbåuodžių pažeistosè (augalų) viêtose susidäro gumbañ.*

gumbåvasis dkt. (1)

valgomas ar pašarinis stiebagumbis ar šakniagumbis: *Bùlvių [batatų] gumbåvaisiai. Jurginių gumbåvaisiams pavojînga gauti šalčio. Topinambu gumbåvaisius paliéka per žiémq diřvoje neiškastus.*

gumbéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gumbéti: *Gumbéjimu pasižými nesveiki, sužalóti augalaiñ.*

gumbéti, *gumbéja*, *gumbéjo* vksm.

augti gumbais, antaugomis: *Sužalótas mëdis gumbéja.*

Gumbinè dkt. (2)

istorinis Kaliningrado srityje esančio Gusevo miesto pavadinimas: *Gaùsùs vakarù koloniastai j Gumbinè atnešé įvairių tradicijų.*

gumbinè¹ dkt. (2)

gumbuota, šakota lazda: *Pasiramsčiúoti [pagrûmôti, tvóti] gumbinè.*

gumbinės, gumbinė² bdv. (2)

1. gumbuotas, turintis gumbų (3 r.): *Gumbinės béržas. Žynys su gumbinė lazdà, pjauta iš kādagio. Gumbiniai obuoliai [aguřkai].*
2. turintis gumbavaisi: *Gumbinės begonijas gālima daūginti ir ūgliaus. Kai kurių gumbinių augalų nereikia iškasti žiemai.*

gumbuotas, gumbuota bdv. (1)

turintis gumbų: *Gumbuotas čiužinys. Gumbuota sofa. Gumbuota lazdà. Gumbuoti pīrstai. Gumbuoti kamienai. Gumbuotos mēdžių šāknys.*

gumbuotis, gumbuojasi, gumbavosi vksm.

sngr. gumbams darytis: *Sužalótas mēdis gumbuojasi, raītosi. Vienos pādangos gumbuojasi, kitos nè.*

guñburas dkt. (3^b)

iškili (ppr. kokios nors kūno dalies, organo) vieta: *Šuns pakaušio guñburas. Nudilo dantų guñburai. Atsirādo prāgulų ties sēdýnkaulio guñburu.*

gumburys dkt. (3^b)

GUMBURAS: *Kur klubų káulas jūngiasi su dubeñs sánariu yrā truputj išsikišes káulo gumburys. Atródē skilęs petiēs gumburys.*

gumburiúotas, gumburiúota bdv. (1)

turintis gumburų, su gumburais; sin. gumbuotas: *Gumburiúotas mēdis. Gumburiúotos šākos. Piřstai gumburiúoti per sánarius. Venos išsišókusios, gumburiúotos. Gumburiúota, suglēbusi, raukšléta óda. Gumburiúoti krúminiai mamutų dañtys tiko šiurkštíems tündry augaláms málti. Neklókite šiōs (grindū) dangōs ant gumburiúoto pāgrindo. Žuviēs kúnas apáugēs gumburiúotomis kaulinémis išaugomis.*

gumburiotūmas dkt. ppr. vns. (2)

→ gumburiuotas: *Gumburiotūmas lāzdai nekeñkia, nètgi tiñka.*

gumēlē dkt. (2)

žiedo formos įvairios paskirties gumos gaminys; sin. gumyté, gumutē: *Rañkų dárbo gumēlē su kaspinukù plaukáms. Gumelē suimti [suveržti] plaukaĩ. Stipri gumēlē apýrankēms, vèriniáms. Pundēliai gumēlēmis surištū ridikēlių. Mergaitēs mégsta turéti kelių spalvų gumēlių (plaukáms).*

guminis, guminė bdv. (2)

pagamintas iš gumos: *Guminis kamuolys [gélbejimosi rātas]. Guminé váljis. Guminiai bātai. Dīrbant su chemikālais patařtina mūvēti guminės piřstines. Nusikalštēlis bùvo trádomas guminè lazdà.*

guminukas dkt. (2)

1. nedidelis, gumą primenantis saldainis, pagamintas su želatina: *Vāsių skōnio [vitaminizúoti] guminukai. Guminukus gamina iš vāsių tyrių ir sūlčių. Piřkome vaikáms guminukų.*
2. guminis žvejybos masalas – žuvytés, slieko, višro ir kt. pavidalo: *Guminukas žuvis vilioja net tadà, kai nèjuda. Upétakius guminukais gālima sēkmìngai žvejoti visq sezònq.*

gumyté dkt. (1)

1. žiedo formos įvairios paskirties gumos gaminys; sin. gumelē, gumutē: *Gumyté plaukáms. Mergytēms reikia įvairių (plaukų) gumyčių ir segtukų. Gumytēs gālima pagrāžinti, papuōsti kaspinēliais.*
2. euf. šnek. **PREZERVATYVAS:** *Su gumyté ne visiems patiñka (mylétis). Mēs gumyčių nenaudójam. Be gumytés nesutik mylétis.*

gumótas, gumótā bdv. (1)

padengtas guma: *Gumótas diržas. Gumótā izoliāciné júosta [detálē]. Gumótas svarmuō. Írankiai gumótomis rañkenomis.* | *þvr.: Iš gumótojo áudinio gaminamas palapinés, válty, liëtpalčiai.*

gùmulas dkt. (3^b) ko nors susuktas ar susisukęs kamuolys, kamuoliukas; *sin.* gniužulas, gabalas, gniutulas, tumulas: *Vìlnų gumulaī. Debesū gumulaī. Sniēgq drēbia didžiuliais gumulaīs. Pātalyné suveltā j vienq gùmulq. Šuō suédē kažkókj gùmulq – gál muīlq? Iš prirūkýtos virtuvės gumulaīs viřsta dúmai.*

gumulélis dkt. (2)

dem. g umul as: *Vatōs [siúlų] gumulélis. Senüté atsidékójo namínio svíesto gumuléliù.*

gumulýs dkt. (3^b) **GUMULAS:** *Bítēs susímetē j gùmulj. Sukýla tařsi kóks gumulýs gerkléjè. Negaliù nuvýti gùmulio vidujè.*

gumuliùkas dkt. (2)

dem. g umul as: *Pöpieriaus [plastilíno] gumuliùkai. Rāšo kreidōs gumuliukù. Lietinių tešlā sušoko gumuliùkais.*

gumuliúoti, gumuliúoja, gumuliávo vksm.

1. (kä, į kä) spausti, sukti į gumulus: *Vaikaĩ kiemè gumuliúoja sniēgo sēnį. Jis kójines gumuliúoja į rùtulius ir mēta į maišq.*

2. *sngr.* sušokti gumulais, gumuliukais: *Miltai padažè [lietinių tešlojè] iškařt īma gumuliúotis. Blakstienų tūšas gumuliúojasi.*

gumúotas, gumúota bdv. (1)

padengtas (aptrauktas) guma: *Gumúotos treniruōklių rañkenos. Austiniai gumúoti mašinų diržai. Gumúotq áudinj [klijuōtę] seniaū klódavo į lōpši. Pāvadžio mēdžiaga pérsiūta gumúotais siúlais.*

gumúoti, gumúoja, gumávo vksm.

(kä) tepti, lieti, traukti guma: *Gumúoti áudinj. Írankių rañkenas gumúoja, kad jōs neslystu.*

gumurýs dkt. (3^b) **GUMULAS:** *Keītas gumurýs atsirādo gerkléjè, negaléjau niēko ištařti.*

gumùtē dkt. (2)

žiedo formos įvairios paskirties gumos gaminys; *sin.* gumelè, gumyté: Susiimk plaukus su gumute. Gal turi dvi gumutes, supinčiau tau kasas?

gùndymas dkt. ppr. vns. (1)

1. → g undyti 1: *Nepasidaviau sūnaūs gùndymui kéltis į miestq.*

2. → g undyti 2: *Pirkéjų gùndymo būdai. Šétōno gùndymas.*

gùndyti, gùndo, gùndē vksm.

1. (kä) kurstyti, skatinti, įkalbineti (kä daryti): *Pàts gēria ir kitūs gùndo gérti. Jis ir manè gùndē važiúoti kartù.*

2. (kä, kuo) traukti, masinti, viljoti, žavéti: *Laikinas dárbas gùndē daugelj bedařbių. Subtiliai kvepalų aromatais damos gundydavo savo išrinktuosius.* | *sngr. (kuo): Nereikia gùndytis pigià naudóta íranga.*

gùndytojas, gùndytoja dkt. (1)

žmogus, kuris kä gundo, kursto, vilijoja: *Romántiška, elegántiška, seksualì gùndytoja. Rinkéjų gùndytojai mókosí gražiai kalbéti ir šypsótis. Netikék tū tais gùndytojais.* | *prk.: Viltis mūsų gùndytoja.*

gūnià dkt. (4)

etnogr. užtiesalas, užklotas vežimo, rogių sėdynei ar arkliui dengti, važiuojančiujų kojoms nuo šalčio saugoti: *Gūniàs áusdavo iš storų lininių, kanapinių ir vilnōnių siúly.* *Gūniōs pakraščiai buvo puoštū kutaīs.* *Su gūnià uždeñgdavo pastatytą árkli.* *Grāžią gūnią galédavo užkloti ir ant skrýnios.*

gunksóti, *guñkso*, *gunksójo* vksm. šnek.

1. (kame, ant ko) susitraukus lindēti, sėdēti ar pan. ppr. nieko neveikiant, nepatenkintam; sin. kiurksoti, kiūksoti, gurksoti: *Mótina guñkso lóvoje.* *Stotyjè ant súolo gunksójo užsilikęs keleivis.*
2. (kame) DUNKSOTI: *Miēsto centrè gunksójo didelis pamíñklas.* Atródé, kad toluojè kažkàs guñkso.

gùnkst, guñkt išt.

1. vartojamas smūgio įspūdžiui pavaizduoti: *Gùnkst j kùprq!*
2. kartoant vartojamas éjimo linksint į priekj, kūprinantis įspūdžiui pavaizduoti: *Jis negražiai eïna – guñkt guñkt.*

gùnktelejimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gunkteléti: *Balèto pāmokos padéjo mergáitei jveikti gùnktelejimq.* Jõ póvyzoje žymù gùnktelejimas, réiskiantis lyg nuolankumq ar susitáikymq.

gùnktelesti, *gunkteli* (*gùnkteleja*), *gùnktelejo* vksm.

kiek susimesti į kuprą: *Senātvéje jì šiek tiek gùnktelejo.* *Jis ne su kuprelè, tik gùnktelejës.*

Guntauniñkai dkt. dgs. (2)

kaimas Ignalinos rajone: *Guntauniñkų miškas.* *Pirmojo pasáulinio kāro mētais pro Guntauninkus ējo frònto línija.*

Guñtinas dkt. (1)

kaimas Skuodo rajone: *Guñtine sáugomos neveikiančios sēnosios kāpinés – kultūros pāveldo objèktas.*

gúoba dkt. (1)

medis tankia, plačiai rutuliška laja, dideliais šiurkščiais, dantytais lapais (*Ulmus*): *Lieknū gúobų eile.* *Gúobomis apsodintas kēlias.* *Gúobos áuga greitai, yrà reikllos žêmei ir drégmei.* Po gúoba kaip po skéciù – neužlýja.

guobýnas dkt. (1)

guobų miškas: *Pavásarj užliejamas guobýnas.* *Paupiū guobýnai Lietuvojè yrà reti.*

guobìnis, guobìnè bdv. (2)

1. susijęs su guoba: *Guobinių mēdžių mediena.* *Vìnkšna, skiřpstas – guobinių šeimōs mēdžiai.*
2. padarytas iš guobos: *Guobinès málkos [fleñtos].* *Guobinès pāvažas [guobiniùs láiptus, baldùs] vértina dèl medienos kietumo.*

guodéjas, guodéja dkt. (1)

žmogus, kuris kā guodžia: *Mókytoja jái bùvo guodéja ir pataréja.* *Poètas tāpo tautōs guodéju ir ramintoju.*

guodìmas dkt. ppr. vns. (2), **guodìmasis** (1)

1. → guosti 1: *Guodìmas réiskia nórq padéti.*
2. sngr. → guosti 2 (sngr.): *Guodìmasis apramìna.*

guoliāvietē dkt. (1)

Įrengta gyvulio poilsio arba jauniklių vedimo vieta: *Sausā guoliāvietē – švari kárve. Mìnkštas ir šiltas guōlis – kreikiamā guoliāvietē. Nekrekiamū guoliāviečių kilimēliai. Guliāvietēse galviјams [kárvēms, veršēliams] turi būti patogū guléti.*

guōlis dkt. (2)

1. žinduolių ilgalaikio poilsio, įmygio arba vaikų vedimo vieta; **sin.** migis: *Lapēs [vilko, šerno] guolis. Šuvà pakélé zuīk iš guōlio. Lokio guolis dar vadinamas irštva.*

2. žmogaus gulimoji vieta: *Nesinóri rōpštis iš šilto guōlio. Ligónis blāskēsi guōlyje. Suñkvežimių vairúotojams neretaī guoliù tañpa kabinà. Benāmis pasitañsé guōlì ant súolo. • plg. gultas. | žmogaus pagamintas daiktas naminiam gyvūnui guléti; **sin.** gultas: Augintinio guolis su pagalvēle. Šiltas, miñkštas ir patogùs katēs guōlis. Parduodame šuny guolius.*

3. **GULÉJIMAS 1:** *Nekóks mán guōlis ant šiaudū. Iš guōlio nekèpsi raguôlio (flk.).*

4. apkrautų, besukančių arba besisupančių mechanizmo dalių atraminė detalė: *Atramìnus [ritininiis] guōlis. Rutuliniiai [kúginiai] guōliai. Guōlio keitimo schemà.*

5. vandens baseino dubuo: *Vandenýno [fēzero] guōlis. Ësama ežerū, kuriū guōliai susidärē ištiñpus lēdo luistams.*

6. audinys, iš kurio auga nagas: *Nāgo guōlis. Dél grybēlio nāgas atšóko nuo guōlio.*

Gúostagalis dkt. (1)

kaimas Pakruojo rajone: *Gúostagalo káimas [seniūnijà]. Gúostagalyje duris atvéré bendrúomenës namai.*

gúosti, gúodžia, gúodē vksm.

1. (ka) reikšti gailestį, užuojautą; **sin.** raminti: *Prisédau ir bandžiau gúosti susiñgusi bičiùli. Jis juos visùs ne kañtq suñkiq vālandq gúodē. Gerù žodžiu gúosk gēdintj.*

2. sngr. (kuo, kam) iñsakyti rūpesčius, bèdas; **sin.** skystis, dejuoti: *Nérà kadà gúostis, reikia dárbus dirbt. Jì mán gúodžiasi silpnà sveikatà. Gržęs iš keliònës jis mùms gúodësi nebeturj̄s pinigū.*

guōtas dkt. (2)

1. nedidelė grupė (medžių, krūmų, grybų): *Šlaitè áuga beržū guōtas. Pakrántemis driëkiasi plâtūs néntrių guōtai. Belikę tik sodýbos pamatai su ilgaamžių mēdžių guotù. Iš tólo klevū guotè matýti bañnyčios bókštas. Voveráitës, rùdmësës, kelmùčiai áuga ne po vienq – driëkiasi guōtais.*

2. kaimenė, banda, bûrys: *Kiañliu [aviū] guōtas. Varnénų guōtas. Žuvys buriúojasi į guotùs.*

guōtē dkt. (2)

valgomas grybas lipnia mësinga kepuréle (*Hygrophorus*): *Guōtës áuga guōtais [tiltais]. Lietuvojè rañdama apië peñkiasdešimt guōcių rúšių. Guotës tiñka súdyti, slégti.*

gùpis dkt. (2)

mažytè ryškių spalvų akvariumuose auginama atogrąžų gélavandenė žuvis: *Mokslinis gupio pavadinimas yra paprastasis gupis (*Poecilia reticulata*). Gupiai yrà gyvåvedës žùvys. Laukinéje gamtojè gupiai bevéik išnýkë. Gupiùs akváriume gálima laikyti su visomis žuvimis.*

guřbas dkt. (4)

1. iš vytelių pintas krepšys: *Bulvìnis guřbas. Pasigrriebè guřbq ir lékia į eglýnq grybáuti.*

2. tokiamo krepšyje telpantis kiekis: *Guřbas obuoliū [grýbų, kiaušinių].*

3. naminiai paukščių narvas: *Karvēliu guřbas. Uždarykit žqsis gurbè. Pažiurék, kõ tõs vištos kudakuoja gurbè.*

3. šuns, triušio bûda: *Padariau šuniui guřbq. Kañp triušiams guřbq surësti?*

4. ryt. tvartas, kûté: *Suvarýk kárves į guřbq. Žmónës naujùs gurbùs pasistäte.*

guréti, gùra, guréjo [vksm.](#) šnek.

1. trupéti, irti: *Dañtys bāgia guréti. Ariamà žēmē gùra.*
2. (iš ko, į ką) šnek. būriu, skubiai eiti, bėgti; sin. gužéti: *Mokiniaī gùra iš klāsēs į kiemq.*

gurgéjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gurgéti 1: *Vandeñs gurgéjimas vañzdžiuose.*
2. → gurgéti 1: *Žarnýno gurgéjimas. Užeîna kātais pilvo gurgéjimas.*

gurgénimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gurgenti 1: *Vilnélés gurgénimas. Šlaîtais vařvančių iñtakų gurgénimas.*
2. → gurgenti 2: *Pilvo [žárný] gurgénimas.*

gurgénti, gurgéna, gurgéno [vksm.](#)

1. pamažu gurgéti; sin. čiurlent, alméti: *Smagiaī gurgéna upēliai [šaltiniai]. Atsisédes ant reñtinio jis klaûsesi, kaip apačiojè gurgéna vanduô, srovélè veřziasi, trýksta į viřšu.*
2. (kam) pamažu gurguliuti (apie pilvą): *Mán pilvas gurgéna – válgyti noriu.*

gurgéti, gúrga, gurgéjo [vksm.](#)

1. su triukšmu tekéti, bėgti; sin. garméti: *Linksmaī gúrga átlydžio vándezys. Gurgédami iñs tekéti pavásario upókšniai.*
2. (iš ko) skleisti panašu į tekančio vandens ar verdančio skysčio garsą, gurguliuti, burbuliuoti (ppr. apie pilvą): *Tuščias pilvas be paliovôs gurgéjo. Pilvas gúrga iš alkio.*

gurgimas dkt. ppr. vns. (2)

- gurgti 1: *Nérà malonù girdéti savo pilvo gurgimq. Paválgius gurgimas liáujasi. Radiâtoriai antrà saváité tik gūrgia, bet iš tõ gurgimo mäža šilumôs.*

gūrgti, gūrgia, gūrgé [vksm.](#)

1. (kame, dèl ko) skleisti gurgéjimo garsą; sin. gurguliuti, burbuliuoti: *Gūrgia vanduô radiâtorių vañzdžiuose. Dažniáusiai pilvas gūrgia dèl alkio ar netiñkamai dërinamo maisto.*
2. šnek. burgzti, ūžti: *Už sienos gūrgé televízorius.*

gūrgulas dkt. (3^b)

1. burbulas (ppr. vandens): *Šaltiniis gurgulaïs veřčiasi.*
2. storesnè, suvelta siûlo, vilnų ir pan. vieta; sin. gumulas: *Sunárpliota srúoga – vienì gurgulaï. Árklio kařciai susivéłę į gūrgulus.*
3. gabalas, gniutulas, gumulas, luitas: *Varškës [lājaus] gūrgulas. Tešlå suvoliota į gūrgulus. Sniégas krítø gurgulaïs. Gâtvese ir šaligatviuose púpso lëdo gurgulaï. Užkliuvaū už asfálto gūrgulo.*

gurguliävimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gurguliuti 1: *Skrañdžio murméjimas, gurguliävimas. Pilvo gurguliävimas po valgio. Gurguliävimas krútinéje kvépuojant. Vandeñs gurguliävimas kanalizäcijoje. Malonùs kavôs aparâto gurguliävimas.*
2. → gurguliuti 2: *Rytiniis [vakarinis] gurguliävimas pláunant dantìs.*
3. → gurguliuti 3: *Pavasariniis upókšnių gurguliävimas.*

gurguliúoti, gurguliúoja, gurguliávuo [vksm.](#)

1. (kame) gurgéti, burbuliuoti (apie pilvą, skysčius): *Pilvas gurguliúoja – válgyti prâšo. Žárnos gurguliúoja, kai atsigulu. Púode gurguliávuo sriubà. Pliaûpia, gurguliúoja lietùs. Têka ir gurguliúoja šaltinių veřsmës.*
2. skleidžiant gurgéjimo, burbuliavimo garsą skalauti (gerklę ar burną); sin. gargaliuti: *Ùzriečiu gálvq ir gurguliúoju.*

3. (per ką, tarp ko, kuo) su garsu bėgti, tekėti: *Upēlis gurguliavo per ākmenis [tarp akmenų]. Vauduō grioviai gurguliūoja.*

gurgulūotas, gurgulūota bdv. (1)

1. su gurgulais (1 r.), burbulais: *Gurgulūotos veřsmės.*
2. su gurgulais (2 r.); sin. nelygus: *Gurgulūotas verpimas.*
3. su gurgulais (3 r.); sin. nelygus: *Gurgulūotas asfáltas. Lēdas gurgulūotas, nepačiuožinési.*

gùrguolė dkt. (1), **gurguõlē** (2)

organizuota vežimų virtinė: *Karīnė [kautynių, šaudmenų] gùrguolė. Maisto [grūdų] gùrguolė. Gùrguolės vežimas. Lydēti gùrguolę. Organizúoti gùrguoles. Anō mēto kariūomenė žygiúodavo su vežimų gùrguole.*

gùrguolininkas, gùrguolininkė dkt. (1), **gurguõlininkas, gurguõlininkė** (1)

1. gurguolės vadovas: *Jis buvo paskirtas gùrguolininku.*
2. gurguolės dalyvis, vežėjas: *Gùrguolininkai turéjo pristatýti į frontą įvairiūs reikmenis, amuniciją, maištą.*

gurgùtis dkt. (2)

1. KANKORÉZIS: *Ēglių [pušų] gurgùčiai. Vóverės lukštēna [gliáudo] gurgučiūs.*
2. KIAURUTIS: *Gurgučiūs vaikai labai mégsta, nes jiē panāšūs į kankorézius.*
3. tech. liejimo formos detalė tušumai liejinyje sudaryti: *Metaliniai gurgùčiai. Gurgučių išémimas. Gurgučių gaminimo mašinos. Vienkartiniūs gurgučius gaminā iš smėlio ir rišiklio. Gurgučiai paprastaî naudójami skyléms, ertmėms ir sudétingoms liéjinio konfigūracijoms išgauti.*

gurgždėjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gurgždėti: *Justi sniēgo gurgždėjimas po rōgių rātais. Žingsniúodamas klausiaūsi smėlio [žvýro] gurgždėjimo.*

gurgždesys dkt. (3^b) gurgždėjimas, gurgždėjimas: *Sniēgo gurgždesys. Sqnariū gurgždesys. Sésdamas ant ódinio fôtelio girdi guřgždesj.*

gurgždēti, gurgžda, gurgždėjo vksm.

(po kuo) skleisti lengvą trynimosi garsą: *Gurgždančio šilko skarēlė [suknēlė]. Naūjos basutės [pištinės] gurgžda. Báltas smēlis su kriauklėmis gurgždėjo po kójomis. Banknótai nauji, net gurgžda. Švariai išplauti plaukai net gurgždédavo. Gurgžda mindomos sāmanos.* • plg. gurgždēti, čežeti, šiugždēti.

gùrgžt išt.

vartojamas gurgždėjimo garsui pamègdžioti: *Kai eini, sniēgas gùrgžt, gùrgžt. Nauji bātai tik gùrgžt, gùrgžt.*

Guriai dkt. dgs. (4)

Vilniaus miesto dalis: *Važiavaū iš Gurių į Pašilaičius. Stātomės nāmq Guriuosè.*

gūrinéti, gūrinéja, gūrinéjo vksm.

šnek. (po ką, kame) pamažu gūrinti, kūprinti; sin. kūprinéti: *Grybáutojai gūrinéja miškè. Po kiemq gūrinéjo kēletas vištu.*

gurinys dkt. (3^b) TRUPINYS 1: *Dúonos guriniai. Pabeřk vištoms gurinių. Suvalaū [sùžeriu] gùrinius nuo stālo. Mólito tìnkas patrýnus sùtrupa guriniaiſ.*

◊ ir gùrinius suriñkës žr. surinkti.

gùrinti, *gùrina, gùrino* vksm.

1. smulkinti į trupinius; sin. trupinti: *Viščiùkams lēsalq reikia smùlkiai gùrinti.*

2. mušti, daužyti, kiužinti: *Nemačiaū, kad gùrinu kiaušiniūs nešdamà maišelyje. Mašiną be gailesčio gùrina (netausoja).*

gûrinti, *gûrina, gûrino* vksm.

eiti susilenkus, pasikūprinus; sin. gûbrinti, gûžinti, kûprinti: *Berniùkas susigédęs, gálvą nuléidęs gûrina į sàvo viëtq. Medinémis kójomis kaip nesâvas gûrinau namo.*

gùrkčiojimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gurkčioti: *Vakarėlis bùvo výkës, tad výno gùrkčiojimas užsítęs.*

gùrkčioti, *gùrkčioja, gùrkčio* vksm.

(kä) po truputį gurkšniais gerti; sin. gurkšnoti, gurkščioti: *Vández [degtinę] gùrkčioti. Pakelės ûzeigoje gùrkčiojome kárštą kāvq.*

gurkìmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → gurkti 1: *Séilių gurkìmas.*

2. → gurkti 2: *Úogų gurkìmas. Tàs vaikų gurkìmas!*

gurkìngas, gurklinga bdv. (1)

su dideliu gurkliu (3 r.): *Gurklingi rytiëtiski qsočiai. Gurklinga ámfora.* • plg. plačiagurklis.

gurklýs dkt. (3)

1. išsiplétusi paukščio stemplès dalis, kurioje kaupiamas maistas; sin. gûžys: *Patinélis tik pùčia gûrkli, skleidžia úodegą.* 2. riebalų sluoksnis po smakru; sin. pagurklis: *Dvigubą gûrkli užsiauginai! Tiek valgydamas gûrklio nesumâžinsi. Išdidžiai sèdi mèras gûrkli ant krûtinës pasidéjęs.*

3. butelio, puodynës, stiklainio kaklas, per kurį pilama: *Asōtis priplitas lìgi pàt gûrklio.*

Büteliuose kañčiai bùvo sukištì giliai į gûrkli. Stiklañių gûrklius aprišdavo drobulè.

◊ **↳ i gûrkli pilti** žr. pilti.

gurksójimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gurksoti: *Gurksai ir gurksai namiē, igriso tåvo gurksójimas.*

gurksóti, *guřko, gurksójo* vksm.

(kame, ant ko) šnek. susitraukus lindéti, sédeti ar pan. ppr. nieko neveikiant, nepatenkintam; sin. kiurksoti, kiūksoti, gunksoti: *Šeiminiñkas guřko užstaleje [ant suolo] ir tyl. Gañdras sušlápęs guřko.*

gùrkščioti, *gùrkščioja, gùrkščio* vksm.

(kä) po truputį gurkšniais gerti; sin. gurkšnoti, gurkščioti: *Nêt girdéti kaip gùrkščioja – gùrkšt, gùrkšt. Meksikiečiai tekilq tiesiog gurkščioja mažais gurkšneliais ir niekada vienu mauku.*

gurkšéti, *gùrkši, gurkšéjo* vksm.

(kä) su garsu gerti: *Vaïkas taip noréjo gérti, kad net gùrkši. Greitōsiomis gurkšiù kāvq – mašinà láukia.*

gurkšnélis dkt. (2)

dem. gurkšnis: *(Vaistâžolių) arbâtq gérkite mažaîs gurkšneliais. Àtkemšu buteliükq, nùgeriu (váistų) gurkšnélj.* | Pieno liko tik gurkšnélis, kôsei neužteks.

gùrkšnis dkt. (1)

vienu kartu nuryjamo skysčio kiekis: *Išgérti vienu gùrkšniu [dideliaiš gurkšniais]. Negaliù*

prarýti né gúrkšnio. | nedidelis skysčio kiekis, nedaug skysčio: *Tóks jós ir válgyamas – pùsé óbuolio ir gúrkšnis minerālinio (vandeñs).* | prk.: *Gryno oro gúrkšnis. Laisvès gúrkšnis.*

gúrkšnójimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gúrkšnoti: *Alùčio [výno] gúrkšnójimas. Sveikātinamasis vandeñs gúrkšnójimas kuròrte. Vakarónē baigési arbātos gúrkšnójimu ir kukliomis váišemis.*

gúrkšnóti, gúrkšnója, gúrkšnójo vksm.

(ka) mažais gúrkšniais, iš lèto gerti; sin. sriubčioti: *Po trupučiukq gúrkšnójame kāvq [arbātq, výnq]. Merginà prie báro gúrkšnója kokteili.* | gérinéti svaiguosius gérimus: *Gúrkšnója výrai, užkandžiáuja. Jaunikliai gúrkšnódami kaūpia drāsq.*

gúrkšt išt.

vartojamas skysčio rijimo pojūčiui išreikšti: *Gúrkšt gúrkšt per dù gúrkšnius išgérē visq píenq.*

gúrkšteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gúrkšteléti: *Oro gúrkšteléjimas sukélē žàgsulj. Po klevū sulōs gúrkšteléjimo liēka saldus klēvo skonis. Gaivūs aromātas burnoju išliēka dár kēletq minùcių po girōs gúrkšteléjimo. Gérimas teiké enèrgijos su kiekvienu gúrkšteléjimu.*

gúrkšteléti, gúrkšteli (gúrkšteléja), gúrkšteléjo vksm.

(ko, iš ko) kiek išgerti; sin. sriubteléti, srébteléti: *Ji gúrkšteléjo garúojančios kavōs. Jis gúrkšteléjo iš taurēs výno. Jei nègeri (alaūs), tai nors gúrkštelék. Rētkarčiai gúrkšteléju iš sàvo gertuvēs.*

guřkt, guřkt išt.

vartojamas rijimo pojūčiui išreikšti: *Guřkt úogq ir nurijo.* • plg. gúrkšt.

gúrkteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gúrkteléti: *Girdéjau net tā gúrkteléjimq, kai maistas léidžiasi stemplē žemyn. Užtēko vieno gúrkteléjimo, kad pajūsciau (výno) skōnj.*

gúrkteléti, gúrksteli (gúrkteléja), gúrksteléjo vksm.

(ka) greitai nuryti; sin. murkteléti, smakteléti: *Jis gúrksteléjo kelis kásnius ir išbέgo. Vaikas net séilę gúrksteléjo – taip noréjo saldziū slývū. Gúrkstelék šítq piliùlę nekramtýtq.*

guřkti, guřkia, guřké vksm. šnek.

1. (ka) iš burnos stumti rykle į skrandj; sin. rytí, nuryti, praryti: *Vaikui skaūda gérklę, sunkù guřkti. Pàts tō nejaūsdamas jis pràdeda staigà guřkti séiles. Virtas kiaušini voliójosi tarp dantq ir nepasidavé guřkiamas.* | neig. (ko): *Nenoréjau tā krešuliū guřkti (po danties rovimo).* | prk.: *Ji karčiai guřké āšaras.*

2. (ka, iš ko) valgyti, gerti, lesti (ppr. godžiai, greitai): *Guřkti vándezenj [āly, píenq, sultis]. Barzdótas vaikinas guřké iš buteliuko pepsi kòlq. Nekramtai o tik gurki ir gurki blynùs. Jis guřké ypatìngqj sekmādienio skrebùtj. Svečiai guřké picàs, troškintq vištiénq, makaronùs su krevetémis ir pievāgrybiais. Žqsiukai guřkia lēsalq.*

3. (ka) godžiai, beatodairiškai priimti: *Guřkti informācijq.* | neig. (ko): *Negālima tylomis guřkti šmeižikiškos politikos.*

gurmānas, gurmānè dkt. (2)

skanių, rinktinų valgių mégėjas ir žinovas: *Arbātos [výno, súrių] gurmānas. Jiē priklaūso gurmānų klübui. Vařgas su tókiu gurmanu [tokia gurmanè] – sunkù jítkti. Gurmanùs, ýpač gurmanès, malóniai nustēbins naujà kavìnés prodùkcija. Itālijia dažnai vadìnama gurmānų rōjumi.*

gurmāniškas, gurmāniška bdv. (1)

susijęs su rinktinio maistu ar gurmanais: *Gurmaniškas daržovių užkandis. Gurmaniškos atostogos Prancūzijoje.*

gurnēlis dkt. (2)

KULKŠNIS: *Gurnėlio lūžis. Susitrenkei gurnelį? Sniēgo nebuvो net iki gurnelių. Seklūs upėlis – vės apsemia gurnelius.*

gurnéti, gùrna (guřna), gurnéjo vksm.

šnek. KURNÉTI: *Kuřtù gurni?* Ąvys gùrna kažkō išsigañdusios.

gurti, gûra, gûro vksm.

1. (kuo) irti, trupeti: *Neaštriù peiliù rieki – dúona gûra (guriniaiš).* Mûras pamažù gûro. *Gûra gruñstais ariamà žemé.*

2. (nuo ko) glebt, silpti, težti: *Žmogùs gûrì nuo senätvës ar nuo ligòs.*

gûru dkt. vyr. nekait.

1. hinduizmo religijoje – religinis ir moralinis vadovas: *Jis svajójo žymyjì gûru pamatýti sàvo akimis.*

2. dvasinis vadovas, moralinis autoritetas: *Neretai íeskome dväsinio mókytojo – gûru. Mokiniai výkdé visùs sàvo gûru nurödymus.* | profesinis autoritetas: *Sveiko gyvënimo bûdo gûru.*

Kiekvienam mökiniui jô specialybës mókytojas – centriniš žmogùs, gûru. Dù madõs gûrù dalýsis sàvo patirtimi. Tàd gál dabartiniai rinkódaros specialistai panorës tapti ir lietuviškais gûru?

gurulys dkt. (3^b) GURINYS: *Sakýdavo, kad ugnélè šventà ir guruliai nuo šveñtinio valgio šventi. Súris sutrupéjo į gûrulius. Po stalù prikrítę gurulių.*

gurùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ gurus: *Žémès [dirvóžemio] gurùmas. Didelio gurùmo varškës súris.*

gurùs, guri bdv. (4)

trupus, irus, birus: *Gurùs súris. Guriq dúonq iškepei. Guriamè priemolyje geriáusiai áuga pomidõrai.*

gurvòlis dkt. (2)

didelis gabolas, gumulas, gnužulas: *Sniēgo [mólio] gurvòlis. Dirvóžemio gurvòliai.* Žémé prie smëlio, nesùkepè į gurvòlij kaip molynéje. Tëko dauzýti lëdo gurvoliūs. Sudrékë miltai suliñpa gurvòliais. Sumìnyk tëslq į gurvòlij ir padék šaltai. Kraujas sukëpës gurvòliais. Júra mëta į krañtq mazùto gurvoliūs.

gurvoliukas dkt. (2)

[dem.] nedidelis gurvolis: *Archeològai rädo visái sunýkusiu geležinių dirbinių trupinių ir šlako gurvoliukų.*

gurvuołys dkt. (3^a) GURVOLIS: *Figûros nûdrébtos iš mõlio gûrvuołių. Iš sniēgo suritinau gûrvuołi.* Eglikés vežiasi pro užsilikusius sniēgo gûrvuolius.

Gùsevas dkt. (1)

miestas Kaliningrado srityje: *Gùsevo ceñtras atnaujintas, restauruoti senéji namai kuria puikaus senamiesčio įvaizdij.* Gùseve stóvi paminklas lietuvių gròzinës literaturos pradiniukui Kristijonui Donelaičiui. • plg. Gumbiné.

gūsiāvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gūsiuoti: *Stiprūs vėjo gūsiāvimas arčiaū ežero krañto. Girdéti šuñs gūsiāvimas (nelygus lekavimas).*

gūsingas, gūsinga bdv. (1)

su gūsiais; sin. gūsiuotas: *Pūs gūsingas šiáurės vėjas. Nušniókštē gūsingas vėjo šúoras.* | aukšt.: *Vakaruosè pūsiq̄s gūsingèsnis vėjas.*

gūsis dkt. (2)

(vėjo, lietaus, sniego, oro) plūstelėjimas, protrūkis; sin. šuoras: *Vėjas gūsiai pūtē j̄ lángq.*
Pajùtome gaivesniū orū gūsj. Sniēgo [snaigiu] gūsis atskriëjo kartù su vėju. Viëtomis gūsiai nulijo [pasnigo]. Smarkus vėjo gūsis išróvē mēdij. Viesulo gūsiai išvařtē āvilius. Konstrùkcija pajégì atlaikytí stipriūs vėjo gūsiūs. | prk.: *Pirmàsis láisvès gūsis. Blaivaūs pröto gūsis.*

gūsiúotas, gūsiúota bdv. (1)

GŪSINGAS: *Gūsiuoti rudeñs lietūs. Siaučia gūsiuoti vėjai. Ar stógas atlaikýs dár vienq gūsiuotq vėjq?*

gūsiúoti, gūsiúoja, gūsiāvo vksm.

daryti ką nelygiai, gūsiais: *Vėjas arčiaū krañto stípriai gūsiúoja. Sutëmo, vėjas dár labiaū pradéjo gūsiúoti. Dúmai iš kámino gūsiāvo, kol jsiðegé krósnis. Arklys gūsiúoja (trükchioja), gāli viržiùs nutráukti.*

gutapèrčia dkt. (1)

tasi, j̄ kaučiuką panaši masę, gaunama iš pieninių Malaizijos medžių sulčių: *Dantiës kanalo plombàvimas kársta gutapèrčia. Plombàvimas gutapèrcios kaiščiai.*

guveinis dkt. (2)

rudasis jūrų dumblis pūslétomis šakelémis (ppr. pūslétasis guveinis, *Fucus vesiculosus*):
Guveini áuga derlingame okeäno dugnè. Guveinių gālima prisiriñkti pajúryje po audrōs.
Liëkninamajai arbåtai guveiniūs reïkia geraï nuplauti, išdžiovinti, sutrìnti.

guvernántė dkt. (1)

didikų ar šiaip turtigos šeimos vaikų auklétoja, mokanti vaikus aukštuomenės manieru, užsienio kalbų: *Guvernántës tarnýba. Keliõneje ponáitj lydéo guvernántë. Jì sutiko dìrbti guvernante gråfo dvarè. Vaikysteje lietuvii tèvù namuosè bajoráité bùvo guvernánčių lāvinama prancūziškai ir vókiškai.*

guviai prv.

→ **guvus** 2: *Krëgzdës guviai nárdo aukštyn žemyn. Vaikutis guviai strýkteléjo iš lóvos.* | aukšt.: *Vaikai, guviai reñkités, j̄ mokýklą pavélulosite! Gùvus žmónës guviai ir veïkia.*

gùvinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ **guvinti:** *Intelékto [vaizduôtës] gùvinimas.*

gùvinti, gùvina, gùvino vksm.

(kä) daryti guvų, guvesnj: *Mókytoja visai p gùvina pradinukùs. Ir spòrtiniai, ir kalbiniai žaidimai gùvina intelékta.*

guvùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ **guvus** 2: *Jaunystës guvùmas. Vaizduôtës [pröto] guvùmas. Pavydétino guvùmo senëlis.*
Guvumù jái niëkas negâli prilýgti.

guvùs, guvi bdv. (4)

1. vikrus, žvalus, gyvas: *Guvùs vaïkas. Gùviai mergáitei sunkù guléti ligóninëje. Yrà guviq̄*

senelių, kurių atrodo kuř kās jaunesni. | **aukšt.:** *Pradėjau sveikiau maitintis ir iš kačto tapau guvėsnis.* | **aukšč.:** *Paskutinis kačiukas mažiūsias, bet guviūsias.* • **ant.** lėtas, vangus.
2. būdingas gyvam, žvaliam, greitų judesių ir greitos reakcijos žmogui: *Guvi eisena. Gùvios ākys.* • **ant.** vangus.
3. greitai susivokiantis; **sin.** apsukrus, įžvalgus: *Gùvūs prekēivos. Jis dāro guvaūs žmogaūs īspūdī.*

gùzas dkt. (4)

nuo sumušimo iššokusi, patinusi kūno vieta; **sin.** gumbas: *Ant kaktōs gùzas iššóko. Kaip àš su tókiu guzù j teātrą eisiu? Ar yrà váistų, māžinančių patinimq ir gùzq? Sèkmìngai virtai (nuo dvìračio), jei tik guzaīs atsipirkai. Gùzo jám, ne dovanq, už tóki elgesj!* (**juok.**) *Tù dár gáusi už tai guzū!*

gùzulas dkt. (3^b) **GUMULAS:** Aptvárstyta kója bùvo panaši į didelj báltq gùzulq. Añtklodé sùkrenta į tóki gùzulq. Ilgi plaukai suimti į gùzulq ant pakáušio. Maišom tēšlq ir bañdom sulipinti vienq gùzulq. Gomuryjè įstrìgo gaižus gùzulas

guzúotas, guzúota bdv. (1)

ant kurio (kuriamo) yra guzū: *Galvà visà guzúota. Guzúoti, surambéjé piřstai.*

gùžas dkt. (4)

GANDRAS: *Vaīke, bék paveiksluok tuōs gužūs. Músų káime pílna gužū lizdū.*

gúžciojimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gūžčioti: *Gúžciojimas pečiaiš.*

gúžcioti, gúžcioja, gúžciojo vksm.

(kuo) stebintis traukyti, trükčioti (pečiais): *Jis tik pečiaiš gúžcioja ir niēko nesāko. Žmónës kalbéjo apiē įvykius gúžciandomi pečiaiš.*

gùžé dkt. (2)

augant susiformuojančias apskritas kopūstus ar salotų lapų gnužulas: *Kietos, apváljos, tamšiai arbà šviēsiai žālios kopūstų gùžés. Stañdziai sùsuktos salotų gùžés. Nórint stambiq gùži, áugalus reikia sodinti rečiaū. Vélyvūjų véislių (kopūstų) gùžés gálima išlaikyti per ziēmq.*

gužéjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ gužéti: *Aptilo žmoniū gužéjimas – daugumà jau susiriñko.*

gùžélè dkt. (2)

nedidelė gùžė: *Gùžinës salotos užaugina įvairaūs dýdžio rùtulio arbà suploto rùtulio gùželès.*

gužéti, gùža, gužéjo vksm.

(i kā) būriu eiti, bégsti: *Vaikař gùža į klasës. Likus vâlandai iki koncerto į sâlę ēmē gužéti muzikántai. Ávys bliáudamos gužéjo į ganýklą.*

gùžéti, gùži, gùžéjo vksm.

1. (po kuo) tupint, šildantis po sparnais augti, brësti, stipréti (apie paukščių jauniklius): *Viščiùkai, žqsiùkai turi gùžéti kol subrésta, pràdeda plunksnótis. Žqsiùkai gùži po žqsimi arbà po vištà.*

2. (po kuo, kame) guléti šiltai apsklojus: *Gëra gùžéti po patalaïs. Vaïkas gùžéjo lóvoje, dár nenorejó keltis.*

gùžimas dkt. ppr. vns. (2), **gùžimasis** sngr. (1)

1. → gùžti 1: *Viščiùkams vištos gùžimq gâli atstóti inkubátorius.*

2. sngr. → gūžti 2 (sngr.): *Gūžimasis nuo vėjo. Gūžimasis iš baimės. Gūžimosi, baugulio būsena. Kalbėtojo gūžimasis į priekį ródė jō nežvinimąsi.*

gūžynė dkt. (2)

šnek. jaunimo pasilinksminimo vakarėlis su šokiais: *Gužynės rengdavo tik vakarais, į jas ateidavo vien jaunimas. Gužynėje svarbiausia gerai pasišokti.*

gūžinėjimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gūžinėti 1: *Gūžinėjimas slidžiomis ir tamsiomis gātvėmis. Vėl prasidėjo naktiniai vaikigalių gūžinėjimai po kiemą. Miestelėnams atsibodo vėlyvi jaunimo gūžinėjimai miestelio parke ir upės pakrantėse, jų automobilių skleidžiamas triukšmas.*

2. → gūžinėti 2: *Mociutė pasakojo, kad atejus vaikinams vakarojimas gūžinėjimu pavišdavo.*

gūžynės dkt. dgs. (2)

toks žaidimas – kitų gaudymas užsirišus akis; sin. gūžinėjimas: *Eimė gūžynių! Geriau pažaiskite gūžynės ar mīslės paminkite.* | prk.: *Valdžia su rinkėjais toliau žaildžia beviltiškas gūžynės.*

gūžinėti, gūžinėja, gūžinėjo vksm.

1. (kame, kuo, po ką) iš léto vaikšioti (ppr. susigūžus); sin. slankioti, slampinėti: *Svečiai gūžinėja po sodybą. Kiemė gūžinėja karvėliai. Parduotuvėje gūžinėjo kėlios senutės. Būrys keleivių gūžinėjo peroną aikštėje. Paslaptingosios žmogystos gūžinėdavo miesto gātvėmis [paupiaiš].*

2. (kame, po ką) žaisti gūžynių – užrištomis akimis gaudyti žaidimo draugus: *Maži būdamai labai megdavome gūžinėti. Sodo kampė [po sōdq] gūžinėja kitos áuklėtojos vaikai.*

gūžinis, gūžinė bdv. (1)

sukantis gūžes: *Baltieji [raudonieji, garbanotieji] gūžiniai kopūstai. Šiltnamyje geriau sėti ne gūžines, o lāpines salotās.*

gūžinis kopūstas

daržų augalas, ant žemo storo koto išauginantis gūžę (*Brassica oleraceae var. capitata*): *Gūžinius kopūstus į dažą sodinė daigaist. Daug vitaminų ēsq gūžinio kopūsto kotė.* • plg. kopūstas.

gūžinti, gūžina, gūžino vksm.

1. (iš ko) susitraukusiam pamažu eiti; sin. gūbrinti, gūrinti, kūprinti: *Žmónės pradėjo gūžinti iš sālės. Jis gūžina toliau, įtraukęs gálvą į apýkaklę.*

2. (po kuo, kame) šiltai gaubti, kuo gaubiant šildyti: *Žqsis žqsyčius po sparnais gūžina.* | sngr.: *Sudėjom viščiukus į kálinius, tegu gūžinasi.*

3. (po kuo) sngr. tūptis, gūžtis, gaužtis: *Vištros gūžinasi po kójomis.*

gūžys dkt. (4)

1. išsiplėtusi paukščio stemplės dalis, kurioje kaupiamas maistas; sin. gurklys: *Balañdžio gūžys. Žqsiukai prisikiūšo pilnus gūžiūs.*

2. STRUMA: *Gūžys mātomas tik atlōsus gálvą. Gūžys – ilgalaiķio jodo deficitio pasekmē. Žmogus dažnai net nežino turintis gūžj. Gūžiù seřgama ilgai.*

gūžt išt.

1. vartojamas gūžtelėjimui, trūktelėjimui pečiais pavaizduoti: *Gūžt petukais ir tylis. Padavėja tik gūžt pečiais.*

2. vartojamas tūptelėjimui pavaizduoti: *Vištā gūžt ir susigūžē.*

gūžta dkt. (2, 4)

1. paukščių, smulkių gyvūnų, kartais ir vabzdžių gyvenamoji vieta, kur dedami kiaušiniai, auginami vaikai ir pan.: *Ne tik paūkščiai, bet ir pélés, kúrmiai, vóverės sūka gūžtas. Pilnà gūžta kiaušinių. Parskrídę gandrai īeško pernýkštės sàvo gūžtos. Šárkos gūžtoje rañdama blìzgančių*

daiktū, jvairių šukių. Vištoms įrengiamos kiaušinių dejimo gūžtos. • **plg.** lizdas.

2. gyvenama žmonių vieta, namų židinys: *Gimtoji gūžtā. Savà [šeimýnинé] gūžtā. Turiù gūžtq, paválgiusi – ko daugiau reikia?!*

gūžtāuti, *gūžtāja, gūžtāvo vksm.*

1. ieškoti gūžtai vietas: *Ántis gūžtāja po varnalėšomis – pradēs dėti.*

2. **šnek.** vaikščioti pakampiais be darbo; **sin.** slampinėti: *Kō gūžtāujate pašaliaiš!*

gúžteléjimas dkt. ppr. vns. (1)

→ *gūžteléti: Jí atsaké tik žavingu pečių gúžteléjimu.*

gúžteléti, *gúžteli (gúžteleja), gúžteléjo vksm.*

(**kuo**) kiek patraukyti, patrukčioti (pečiai): *Berniùkas sumišęs gúžteléjo pečiaiš. Merginà išraiškingai [abejìngai, bejégiškai] gúžteli petukais.*

gūžti, *gūžia, gūžé vksm.*

1. (**ką**) dengti, glausti sparnais; **sin.** aptūpti: *Paprastaï paūkščių patáitės gūžia kiaušiniùs ir jaunikliùs. Vištà gūžé višciukùs.*

2. **sngr.** (**iš ko, nuo ko, iš ką**) trauktis, riestis į kamuoli, lenktis: *Gūžiuosi iš šalčio [nuo vėjo] kaip įmanýdama į sàvo páltq. Kuõ daugiau jìs pütési ir gýresi, tuõ labiau gūžiausi ir noréjau sprükti.* • **plg.** kúprintis.

3. **sngr.** (**kame, prie ko**) glaustis, šlietis: *Balañdžiai gūžési pastogëse. Senélé jaükiai gūžiasi fòtelyje [prie krósniës].*

gùžulas dkt. (3^b) guzulas, gumulas, gniužulas: *Šieno [pakulq] gùžulas. Vatõs gužulaï senamè čiùžinyjè. Įmetu į vónią gùžulq kvépiančių vaistâžolių. Langû skýlës užkamšytos skuduriniais gužulaïs. Räktų gùžule neradaū nè vieno tiñkamo.*

gužulys dkt. (3^b) **GUŽULAS:** *Viřvių [šaknq, žoliq] gužulys. Kankinantis gužulys ùžémé gérklę. Jaučiaūsi kamúojamas kažkókio gùžulio gerkléjè.*

gùžuotì, *gùžúoja, gùžávo vksm.*

etiti svyruojant, krypuojant: *Žqsys gùžúoja prie kúdros. Gùžúoja žmogëlis, matýt, pakaūšęs.*

gužutis dkt. (2)

dem. g u ž a s: *Stýpsu gužutis ant stógo kañpo. Parlékęs gužutis gálvq užvertęs taraliúoja lizdè.*

Gvadalacharà dkt. (2)

miestas Meksikos vakaruose: *Gvadalacháros katedra, regioninis muzièjus, galérijos ir viëšbučiai sutelkti miësto centrè.*

Gvadelupà dkt. (2)

Prancūzijai priklausanti sala Vest Indijoje: *Gvadelupq dažnaï niokoja uragânaï. Didelé dalis Gvadelupos pajamq gaunamà iš turizmo.*

gvaibti, *gvaibsta, gvaibøo vksm.*

(nuo ko) **šnek. GEIBTI 2:** *Vaikas gvaibsta nuo kařšcio. Žmónës nuo dûmų (per gaîsrq) ima gvaibti.*

gvaizdè dkt. (2)

laukinis ir dekoratyvinis smélétų vietų augalas rausvais, rožiniai, baltais ar violetiniai žiedais (*Armeria*): *Alpinariumuose gâlima auginti visq rûsių gvaizdës. Pasodinaū eilę pajûrinių gvaizdžių. Gvaizdës séklos išliéka daigios dvejùs metùs.*

gvaizdùnè dkt. (2)

darželių gélè ppr. vienu graižu (*Zinnia*): *Gvaizdûnës gražiai atródo vienos ir su kitaïs žiedaiš*

púokštėje. Užsitęsus saūsrai, gvaizdūnių žiedai smulkėja, neteñka ryškumo. Gvaizdūnėms tiñka trąši ir puri dirvà. Gvaizdūnės patañtina séti po stiklù [šiltnamyje].

gvakamòlė dkt. vns. (2)

meksiķietiškas padažas iš trintų avokadų, svogūnų, pomidorų, aitriosios paprikos ir prieskonių: *Gvakamolé dažnai derinama su salotomis, gali tapti gardžia užtepele ant duonos ar skrebučių. Paruošta gvakamolę pagardinkite citrinos sultimis, druska ir juodaisiais pipirais.*

Gvaldai dkt. dgs. (4)

kaimas Šilalės rajone: *Gvaldū káimas iš rytų į vākarus driekiasi bemaz šešis kilometrus. Gvaldūs raižo trys uples.*

gvaldymas (1)

→ gvaldyti: *Dañtys paskaudo nuo riešutų gvaldymo. Leñgas (riešutų) gvaldymas su spaustukais.*

gvaldýti, *gvaldo*, *gvaldē* vksm.

(kā) gliaudyt, gvildenti, lukštenti, aižyti: *Riešutus tū gvaldýsi, o aš vágysiu. Gvaldýk žirnius pàts, juk ne māžas esì.* | sngr.: *Jaū geri riešutai – gvaldos, konè pàtys išbýra.*

gvaldūs, gvaldi bdv. (4)

lengvai gvaldomas, gliaudomas, aižomas: *Prinóke riešutai yrà gvaldūs. Pasitáiké nuskinti gvaldžią (riešutą) kékę.*

Gvardeiskas dkt. (2)

miestas Kaliningrado srityje: *Gvardeiskè teberà išlikusi seniáusia Euròpoje Kryžiuočių òrdino pilis. Tiës Gvardeiskù Deimenà atsišakója nuo Priegliaus.* • plg. Tepliava.

gvardiêtis, gvardiêté dkt. (2)

gvardijos karys: *Gvardiêcių pòstas [vàdas]. Karâliaus gvardiêciai sùémé dvìkovininkus. Vatikanè tarnáuja bûrys šveicârų gvardiêcių. Apië šauniúosis gvardiecius prirašyta daugybë knygù.*

gvárdija dkt. (1)

1. geriausi rinktiniai kariniai daliniai: *Imperatoriaus gvárdija. Rañtelij [péstininkų] gvárdija. Gvárdijos divizija. Gvárdijos pułkininkas. Gvárdija mirsta, bet nepasidúoda.* „Gvardijos“ terminas atsirado dylikame amžiuje Italijoje. Per Antrajį pasaulinį karą gvardija buvo Didžiosios Britanijos, Japonijos, Rumunijos, SSRS kariuomenëse.

2. kai kurių valstybių (Didžiosios Britanijos, Švedijos, Danijos) monarcho ar prezidento apsaugos kariuomenë: *Prezideñto gvárdija. Vatikanas yrà labai mažà valstybë, tačiau turi sàvo gvárdiją. Kasmët į Šveicârų gvardijos gretas výksta konkùrsas.*

3. ginkluoti revoliucijos šauktinių bûriai: *Nacionâliné gvárdija. Raudonóji gvárdija (ist.).*

4. šnek. didelis bûrys, daugybë; sin. armija: *Valdiniñkų [peñsininkų, samdinių] gvárdija. Kaip tû tókią gvárdiją (vaikų) ir sužiuri?*

◊ **senojoi gvárdija** patyrę, išbandyti kurios nors srities veikėjai: *I savivaldýbę sugržzo visà senojoi gvárdija. Jis išistikimas senojoi gvárdijos narës.*

gvárdininkas, gvárdininké dkt. (1)

GVARDIETIS: *Raitieji gvárdininkai. Karâliaus gvárdininkų orkestras.*

Gvatemalà dkt. (2)

1. ofic. **Gvatemâlos Respùblika** valstybë Vidurio Amerikoje, prie Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno: *Gvatemaloje tebegyvena mäjų palikúoniai. Keliàs dienàs keliavome po Gvatemâlą.*

2. šios valstybës sostiné: *Iš Gvatemâlos jõ láuké skrýdis į Euròpą.*

gvatemaliētis, gvatemaliētē dkt. (2)

Gvatemaloje gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Daugumà gvatemaliēčių yrà mājai. Daūg gvatemaliēčių yrà emigrāvę į kitas Amèrikos šalìs. Gvatemaliētēs áudžia daugiau nei trimis šimtais margaspalvių rāštų.*

gvatemaliētiškas, gvatemaliētiška bdv. (1)

1. būdingas gvatemaliečiams, jų kultūrai ar Gvatemalai: *Gvatemaliētiška mūzika. Tradicinė gvatemaliētiška aštiri rýžių sriubà. Šalyje gývos sénosios gvatemaliētiškos tradicijos.*

Gvatemaliētiški spalvotų siūlų audimo rāštai šimtis mëtų péduodami iš kartos į kařtq.

2. Gvatemaloje pagamintas, randamas, auginamas: *Gvatemaliētiškas ròmas [kardamónas].*

gvatemališkas, gvatemališka bdv. (1)

Gvatemaloje pagamintas, randamas, auginamas: *Gvatemališkas mármuras. Gvatemališka kavà.*

gvazdikas dkt. (2)

laukiné ir darželių gélè plonu su bambliais stiebu, ppr. kvapais baltais, rausvais, tamsiai raudonais žiedais (*Dianthus*): *Gvazdikų púokštë. Patiñka auginti skirtingų spalvų gvazdikus.*

gvazdikėliai dkt. dgs. (2)

džiovinti kvapniojo gvazdikmedžio žiedpumpuriai, vartojami kaip prieskonis: *Gvazdikelių aromatas [aliéjas, užpilas]. Aromatinguosius gvazdikelius reikia laikyti tiñkamai supakúotos. Pagárdinkite gérimą [képinį] gvazdikėliais.*

gvazdikmedis dkt. (1)

visžalis atogrąžų medis (*Syzygium*): *Gvazdikmedžių tèvyné – Indonèzija. Žinomiáusia rúšis – kvapnùsis gvazdikmedis (Syzygium aromaticum), auginamas prieskoniams,*

gvelbimas dkt. ppr. vns. (2)

→ gvelbti: *Šaltakraūjiškas svetimos idéjos gvelbimas. Pinigų gvelbimas. Svētimo (gēro) gvelbimas.*

gvelbti, gvelbja, gvelbē vksm.

(*ką, iš ko* glemžti, grobti, vogti: *Vagìsius gvelbē iš atokesnių sodýbų įvairiùs dáiktus, vištàs. Kai gvelbia savi, sunkù pastebeti vagystę.*

gvéra dkt. bendr. (1)

menk. kas nenuovokus, žioplas; sin. vépla, žioplys: *Nuéjo tás gvéra į parduotuvę ir nepařnešé, kō prašiau. Nà, nelípk kaip kokià gvéra ant lýsvès!*

gvéauti, gvérauja, gvéravo vksm. menk.

1. negražiai dainuoti: *Pérkreiptais veidais gvéravo gitariastai.*

2. niekus kalbēti; sin. paistyti: *Kókius čià niekùs gvéraujate! Užúot gvéravę eikite su miškininkais tvarkyti miško.*

gvégravimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gvérauti 1: *Girtų balsų gvégravimas.*

2. → gvérauti 2: *Gvéravimai internèto fòrume.*

gveřgžti, gveřgždžia, gveřgždě vksm.

1. GERGŽTI 1: *Balšas prarūkytas, siaūbas kaip gvergždžia.*

2. GERGŽTI 2: *Rādijas nejmānomai gveřgždě.*

gverimas dkt. ppr. vns. (2)

→ gverti: *Ateīna laikas visà kō gverimui: klìba, klēra dùrys, langai, daiktaí.*

gvērinti, *gvērina, gvērino* vksm.

(kā) daryti, kad gvertū, klertū, klibtū; sin. klerinti: *Žiūrėk, baiḡi gvērinti tā kēdę. Važinéja per kemsýnus, gvērina naūjų dviratį.*

gvērinti, *gvērina, gvērino* vksm.

menk. eiti be nuovokos; sin. žioplinti. *Reikėjo ne vieną kilometrą gvērinti àpsnigtu ledū.*

gvérти, *gvēra, gvēro* vksm.

klerti, klibti: *Dùrys baigia gvérти. Gvēra seni vežimo rātai.*

Gvianà dkt. (2)

PRANCŪZIJOS GVIANA: *Gviānos teritòrijoje gyvēno kēlios indénų geñtys. Gviānoje ištisus metūs káršta ir drēgna.*

gviešimasis dkt. sngr. ppr. vns. (1)

→ gvieštis 1: *Iš kuř tóks gviešimasis tuřto, svetimų žëmių? Gviešimasis peļno už tarpininkāvimąq.*

gviěstis, *gviēšiasi, gviēšesi* vksm. sngr.

1. (ko) labai norēti, geisti (kā turēti, įsigyti); sin. godētis: *Jis gviēšiasi svētimo tuřto. Paveldétojai labai jau gviēšesi palikimo. Nesigviēšk garbēs.*

2. (i kā) bandyti kā neteisētai pasisavinti; sin. késintis: *Valdiniňkams nederéjo gviěstis į valstýbēs pīnigus.*

gvildas dkt. (3)

GOŽELĖ: *Lazdýno ríešuto gvildas panašūs į šálmąq. Rūdenj lazdýnų riešutai atsiskiria nuo gvildo ir īma kr̄sti pātys. Gilė iki trēčdalio yrā apgaubta gvildo. Būko riešutų gvildai yrā dygliuoti.*

Kaštañis kiekvienamē gvildē sunokina po trīs, o kařtais ir po septynis į ríešutus panašiūs vaisiūs.

gvildēimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → gvildenti 1: *Teòrinis problēmos [temōs] gvildēimas.*
2. → gvildenti 2: *Riešutų [saulégrąžų, žirnių, pūpu] gvildēimas.*
3. → gvildenti 3: *Kankorežių [ankščių] gvildenimas.*

gvildéti, *gvildēna, gvildēno* vksm.

1. (kā) nagrinēti, svarstyti: *Gvildéti kláusimą [uždavinj, problēmą]. Rašytojas gvildēna sāvo mēgstamą tēmą. Pókalbyje gvildēnome tarpusavio sántykius. Gvildenù pāts savē, sāvo prieštarāvimus.*

2. (kā) imti iš lukšto; sin. gliaudysti, lukštenti, aižyti: *Vaikai kaip vóverēs gvildēna ríešutus.*

3. (kā) daryti, kad ižtū (1 r.), pleišetū, skiltū, norint išimti, išgliaudysti, išlukštenti vaisius; sin. aižyti: *Paukštēliai snapaš gvildēna pušū kankorēzius.*

gvildūkai dkt. dgs. (2)

īrankis riešutams gvildenti; sin. spaustukai, gliaudiklis: *Nekák (kēvalo) dantimis, pasiimk gvildukūs.*

Gvinéja dkt. (1), ofic. **Gvinéjos Respublika**

valstybė Vakarų Afrikoje, prie Atlanto vandenyno: *Gvinéjos nacionāliniuose párkuose ir rezervātuose gausū retū, benykstančių gyvūnų. Gvinéjos aborigēnų mēnas pàdeda supràsti viētinių žmonių gyvēnimąq.*

gvinėjiėtis, gvinėjiėtė dkt. (2)

Gvinėjoje gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Daugumà gvinėjiėčių gyvëna žemiau skuřdo ribōs. Gvinéjiečiùs žudo negýdomos lìgos. Kavìnëje susipažinaū su prancūžiškai kalbančia gvinéjetè.*

gvinéjiėtiškas, gvinéjiėtiška bdv. (1)

1. būdingas gvinéjiečiams, jų kultūrai ar Gvinéjai: *Ritmiska gvinéjiėtiška mùzika.*
2. Gvinéjoje pagamintas, randamas: *Gvinéjiėtiški deimantai.*

- - -